

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ МДУ

ДЕБЮТ

Збірник тез доповідей студентів
ФАКУЛЬТЕТУ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Маріуполь – 2020

ББК 94 я 43
УДК 08 (063)

Дебют : збірник тез доповідей студентів факультету філології та масових комунікацій за результатами участі в Декаді студентської науки – 2020 / за заг. ред. д. політ. н., проф. К.В. Балабанова, д. е. н., проф. О.В. Булатової. – Маріуполь, 2020. – 206 с.

Редакційна колегія: д. філол. н., проф. Безчотнікова С.В.; к. н. з соц. ком. Вялкова І.О., к. філол. н., доц. Мельничук І.В.; д. пед. н., проф. Івнов Т. В.; к. пед. н., доц. Брежнєва О.Г.; к. психол. н., доц. Варава Л.А.; д. пед. н., доц. Осіпцов А.В.; асистент Тютюма Т. С.

Матеріали збірника висвітлюють результати науково-дослідної роботи студентів МДУ, які присвячені питанням мовознавства, літературознавства, лінгводидактики, соціальних комунікацій, педагогічної науки та сучасної психології.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет

Вченою радою факультету філології та масових комунікацій Маріупольського державного університету.

Протокол № 5 від 15 січня 2020 р.

Радою молодих учених Маріупольського державного університету.

Протокол № 8 від 25 лютого 2020 р.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет,

2020

СЕКЦІЯ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ

УДК 821.161.2-32.09 Стефаник

Василенко Н. В.

ЕКСПРЕСІОНІЗМ У НОВЕЛІ СТЕФАНИКА «САМА – САМІСЬКА»

Творча спадщина В. Стефаника має велике пізнавальне, історико-літературне значення. Він був новатором у літературі, майстром стислої, драматичної за змістом і глибоко ліричної соціально-психологічної новели. Стефаник започаткував в українській літературі експресіонізм, цей стиль передбачає зображення внутрішнього через зовнішнє, зацікавлення глибинними психологічними процесами. Для нього головним було універсальні аспекти людського життя.

Творчість В. Стефаника досліджували М. Возняк, Ю. Вассіяна, С. Микуш, Л. Луців Р. Піхманець, М. Зубрицька, Н. Жук, І. Ощипко та багато інших. Дмитро Павличко відзначає твори письменника: “Це монологи з прикметами голосінь. Все відбувається так, ніби той, хто вмер, або той, хто чує в собі печать смерті, оскаржує одночасно соціальну кривду, людську слабкість і минуність” [2, с. 42].

Своєрідну «мелодію смерті» В. Стефаник творить в новелі «Сама-саміська», втілюючи відчуття людини, яка проживає останні хвилини життя. Автор вважає, що людина живе доти, поки не згасне в ній свідомість того, що вона людина.

У новелі "Сама-саміська", щоб досягти найбільшого впливу на читача, Стефаник розмежовує дійсність і марення баби так, щоб читач переживав подію разом з героєм і подає все в одному плані: “У тій хатині, що лізе під горб, як перевалений хрущик, лежала баба” [3, с. 32]. Все сходиться в одну жахливу реальність – страшна картина конання самотньої, хворої жінки.

Новелі притаманний глибокий драматизм, хвилюючі образи, хоча й зумовлені різними підходами. Новела не перевантажена побутом, зовнішніми умовами. Відібравши декілька найхарактерніших деталей, він створює невеличку замальовку. Головну увагу Стефаник зосереджує на душевних переживаннях героя, викликаних трагічними подіями в його житті: “Бідно діялося, та не було що ліпшеньшого бабі добирати” [3, с. 32].

Стефаник пише діалектом, він не боїться поєднувати різні стилі української літературної мови, вживати слова-новотвори, вирази, конструкції. У новелі підсилює поетику загальнонародна мова: “Мухи зумкотіли, ріжнобарві світла волочилися разом із мухами по бабі, а вона мляскала губами та білий язик показувала” [3, с. 32].

Автор на зорових образах, використовує контрастні кольори: чорний – символ суворості, жалоби і болю. Найчастіше цей колір письменник використовував для зображення очей, які уособлюють горе, смерть “Лежала на землі та дивилася блудними очима” [3, с. 32]. Червоний – символ крові, та непереможної життєвої енергії. Символічним втіленням Світлого в новелі Стефаника є хрест, котрий був “у сволоці вирізаний” [3, с. 32].

У Стефаника присутні натуралістичні картини: образ чорта “З-під печі виліз чорт із довгим хвостом та й сів коло баби” [3, с. 32], розбита голова “Баба рвонулася та й головою грянула до стола” [3, с. 33], кров “Кров потекла, баба й умерла” [3, с. 33] та мухи “У хатині бриніли мухи. Сідали на хліб та й їли, залізали в збання та й воду пили” [3, с. 32].

Новеліст здебільшого подає картину переживання персонажів у момент найвищого психологічного напруження. У цьому – вираження думки новел Стефаника. Марко Черемшина зазначав, що Стефаник не пише новел, а переживає їх. Картини смерті, голоду, злиднів посідають у його новелах головне місце.

Отже, експресіонізм В. Стефаника зростав на зображенні болючих, страждених, ситуацій у межових обставинах буття, а жанр новели був найсприятливішим ґрунтом для вираження душевних трагедій його героїв.

Література

1. Лесин В.М. Василь Стефаник – майстер новели. Київ, 1970. 331 с.
2. Павличко Д. Слово про Василя Стефаника / Співець знедоленого селянства. Дніпро, 1974. С. 42 – 47
3. Стефаник В. Повне зібрання творів : у 3-х т/за ред – Київ., 1949. 369 с.

УДК 811.161.2'367.624

Галицька К. Є.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИСЛІВНИКІВ У НОВЕЛАХ ГРИГОРІЯ КОСИНКИ

Прислівник є важливою частиною мови, що характеризується значним синтаксичним, текстовим і комунікативним потенціалом. Прислівник, завдяки своїм лексико-семантичним функціям, допомагає урізноманітнити та доповнити будь-які художні твори. Саме тому, жодний жанр художньої літератури не обходиться без цієї частини мови. Дуже широко представлено функціонування прислівників саме у творчості видатного українського письменника та новеліста Григорія Михайловича Косинки.

Процес осмисленого аналізу прислівника був вперше ініційований давньогрецькими і давньоримськими граматистами. Вагомим етапом у науковому осмисленні прислівника як окремої лексико-граматичної категорії на базі церковнослов'янської мови стала фундаментальна праця Мелетія Смотрицького. Крім того, питанню вивчення прислівника присвячували праці Л. Булаховський, В. Виноградов, І. Вихованець, Г. Гельбіг, К. Городенська, А. Грищенко, Ю. Карпенко, В. Качура, Є. Курилович, М. Леонова, І. Мещанінов, І. Милославський, О. Пешковський, О. Потебня, Н. Слюсарева, М. Степанова та ін.

Питання мовних особливостей творчості Григорія Косинки висвітлено у дослідженнях М. Стрільця, Н. Сологуба, С. Єрмоленка, Л. Мацька, Б. Антоненко-Давидовича, М. Алефіренка та ін.

У граматиці української мови донедавна прислівник визначали як окрему повнозначну частину мови, що виражає якісну або кількісну ознаку дії чи стану, ознаку ознаки. Однією з найхарактерніших рис, за якою він відрізняється від інших повнозначних частин мови, вважали незмінність його одиниць, що зумовило відсутність у них морфологічної парадигми; іншим лексико-граматичним класам незмінних слів його протиставляли за наявністю в нього, крім граматичного, самостійного лексичного значення [2, с. 112].

Цей традиційний підхід до витлумачення статусу прислівника в українському мовознавстві наприкінці 80-х рр. XX ст. зазнав істотної корекції, суть якої полягає у віднесенні його до найпериферійнішого класу слів у чотирикомпонентному наборі повнозначних (кардинальних) частин мови – щодо іменника й дієслова як центру частин мови та прикметника як їхньої периферії. Периферійність прислівника вмотивована за сукупністю тих різнорідних ознак, за якими вирізняють повнозначні частини мови – його семантикою, формально-синтаксичною позицією в структурі речення та морфологічними особливостями. Прислівникова ознака має синтаксичний зміст, тому що вона відображає відношення двох ознакових слів: дієслова і прислівника та прикметника і прислівника, наприклад: *Переді мною* проходить

житами тінь розстріляного на городі Дзюби комуніста Матвія Киянчука. Це буває *дуже рідко*, бо ми, дезертири, – народ бойовий [3, 81-82].

Характерно, що дієслівні й прикметникові ознаки характеризують предмет і прямо з ним пов'язані, тоді як прислівникова стосується ознако предмета, тобто опосередковано пов'язана з предметом. Отже, ознака синтаксичного характеру прислівника є периферійнішою щодо динамічної ознаки дієслова і статичної ознаки прикметника.

Похідний характер прислівника зумовив особливості його синтаксичного функціонування, що виявляються у відмінних від інших частин мови синтаксичних функціях і синтаксичних позиціях. Виражаючи відношення між ознаковими словами, він не може вживатися ні в позиції підмета, ні присудка, ні узгоджуваного, ні керованого другорядного члена. Використання прислівника в цих не типових для нього синтаксичних позиціях засвідчує його синтаксичний перехід в інші частини мови. Типовою для прислівника є позиція детермінанта, яка вирізняється своєю автономністю і незалежністю від валентної рамки дієслова. Її заповнюють обставинні прислівники, що становлять ядро прислівника як частини мови. Вони підпорядковуються підметово-присудковій основі двоскладного речення або граматичному центру односкладного речення, поєднуючись із ними приреченнєвим приляганням. Це найпериферійніша позиція в структурі речення: Йому хотілось співати; він пустив *вільно* поводи і пішов *назустріч* вітрові. Батько, що стояв *коло* порога, *голосно* заривав [3, 79].

Похідність прислівника від інших частин мови спричинилася також до його морфологічної периферійності. Формуючись на основі прикметника, дієслова, числівника та іменника він повністю нівелює їхні морфологічні категорії, бо нейтралізує властиві їм флексії, у яких у доприслівниковому функціонуванні зосереджувалося вираження основних морфологічних категорій цих частин мови. Внаслідок цього він перетворюється на морфологічно безкатегорійну частину мови, позбавлену форм словозміни. Відсутністю морфологічної парадигми і неможливістю бути підведеним під будь-який тип відмінювання чи дієвідмінювання характеризується морфологічне ядро прислівника. Для його периферії характерні різні ступені нейтралізації вихідних прикметникових, дієслівних, числівникових та іменникових ознак, тобто різні ступені переходу прикметників, дієслів, числівників та іменників у прислівники. У системі частин мови прислівник як безкатегорійна частина мови протиставляється насамперед дієслову й іменникові як частинам мови з чітко диференційованими морфологічними категоріями, а також прикметникові як частині мови, морфологічні категорії якого зумовлені іменниковими [1, 98].

Лексико-граматичні розряди прислівників розрізняються за все за своїми семантико-синтаксичними функціями, під якими розуміється статус членів речення в певній семантичній функції.

З цієї точки зору прислівники поділяються на такі лексико-граматичні розряди:

1. Придієслівні прислівники, які виступають в ролі визначальних обставин того, що позначають дієслова. Вони, в свою чергу, розподіляються на: а) якісні прислівники, що мають форми ступенів порівняння і утворюються від якісних прикметників за допомогою за допомогою суфіксів **-о-**, **-е-**: *гарний* - *гарно*, *сумний* - *сумно*; б) обставинні прислівники: місця (*додому*, *поруч*, *попереду*), часу (*вчора*, *завтра*, *вдень*, *давно*), причини (*сослепу*, *зопалу*), цілі (*зло*), спільності (*удвох*, *спільно*), кількості (*двічі*, *тричі*), образу і способу дії (*волоком*, *почоловічому*, *вплав*, *вприкуску*).

2. Приад'єктивні і приадverbіальні прислівники, які виступають в функції ступеня вираження ознак: *дуже*, *надто*, *вкрай*, *трохи*, *зовсім*, *дивно*.

3. Предикативні прислівники, які виступають в структурі речення тільки в функції предиката і мають значення психічного або фізичного стану особи (Химка, білявенька дівчинка, заспокоює маленького брата і сумно проказує)[3, 66], стану природи (— Мені *холод-но-о*,— плаче Сашко.)([3, 89], модальних відносин до дії (А *треба* знати, що пан Яцьківський був із своїм гонором за втіху для цілої камери. Вирішив не снідати: хіба *можна* до служби Божої хоч рісочку до рота брати)[3, 214-215].

Предикативні прислівники зі значенням стану можуть мати порівняльну ступінь: Вчора було *холодніше*, ніж сьогодні. Хворому стало *набагато краще*.

4. Предикативні прислівники оцінки, які виступають у функції оцінки дії, що здійснюється суб'єктом: Говорити про це *соромно*. Обманювати - *підло*. Гуляти перед сном - *корисно*.

Окремою групою слід виділити темпоральні прислівники, тобто прислівники на позначення часу. Прислівники часу в українській мові базуються на причинових семантико-синтаксичних відношеннях складнопідрядного речення і можуть бути поділені на три семантикосинтаксичні групи: 1. Морфологізовані власне-обставинні прислівники з темпоральним значенням, дериваційним потенціалом для яких служать прийменниково-відмінкові та безприйменникові форми іменників, у яких колишні закінчення іменників трансформуються у прислівникові суфікси: *зимою, весною, вдень, вночі, замолоду*. 2. Адвербіалізовані прийменниково-відмінкові форми, умовою творення яких є використання прийменників – транспозиційних аналітичних синтаксичних морфем, які функціонально нейтралізують визначальну для іменника категорію відмінка і переводять іменник у периферійну прислівникову позицію, оформлюючи адвербіальні семантико-синтаксичні відношення [4, с. 81]. При цьому не втрачається семантичне навантаження прийменника й іменника, наприклад: *протягом року, до пізнього часу, по весні, до світла*. 3. Прислівники займенникового походження, які можуть вказувати на різні часові відношення: – окреслюють загальний стосунок до часу: *інколи, іноді, колись, завжди, тепер, зараз*; – позначають вихідний часовий орієнтир: *віднині, відтепер, відтоді*; – вказують на кінцеву часову межу: *доти, дотепер*.

Отже, прислівник – це самостійна, але абсолютна периферійна частина мови, що спирається на чотири повнозначні частини мови – прикметник, дієслово, числівник та іменник, яка виражає ознаку іншої ознаки, вживається в структурі речення в позиції детермінанта і в придієслівній позиції другорядного члена речення, поєднується з опорним реченням та з опорним дієсловом зв'язком прилягання, та для якої характерна морфологічна безкатегорійність та незмінність. Григорій Косинка дуже влучно використовував різні прислівники у своїх творах, що допомагає побачити функціонування цієї частини мови, а саме прислівники у функції оцінки дії, позначення часу, психічного або фізичного стану, стану природи та модальних відносин до дії.

Література

1. Шелякин М. А. Функциональная грамматика русского языка. Москва: Рус. яз., 2001. 288 с.
2. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська ; за ред. І. Р. Вихованця. Київ: Пульсари, 2004. 398 с.
3. Косинка Г. М. В житах. Київ: Школа., 2007. 303 с.

4. Грачова А. В. Темпоральні прислівники в різносистемних мовах: структура, семантика, функції (на м-лі англійської, італійської, української мов): дис. ...на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / А. В. Грачова. Маріуполь, 2019. 241 с.

УДК371.3:811.161.2

Голущак О. А.

СПЕЦИФІКА МЕТОДИКИ НАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ В СТРУКТУРІ ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ

Важливим вектором сучасної освіти є інтегрований підхід, спрямований на формування цілісної картини світу, об'єднання і взаємодію гуманітарних дисциплін із різними галузями знань, пошуку нових моделей уроку. Інтегроване навчання у викладанні української та зарубіжної літератури в цьому сенсі є актуальним, особливо якщо стосується постмодерних художніх творів із складною організацією художнього простору, множинністю кутів зору, поліфонічною оповідною технікою та інтертекстуальними зв'язками. З появою нових методик у літературознавстві стає можливим вивчення таких творів з погляду їх наративного формату: щодо визначення структурно-змістовних та стилістичних особливостей оповіді, виокремлення наративних авторських стратегій у відображенні хронотопу, аналізу особливостей образотворення, символіки, комунікативно-стилістичних й інших засобів вираження авторської свідомості. Потреба вирішити окреслені проблеми та визначити напрями сучасної наративної інтерпретації літературних творів на основі міжпредметних зв'язків зумовлює актуальність дослідження. Метою статті є огляд та систематизація теоретичного матеріалу з методики літературознавчого аналізу, спрямованого на розкриття змістовно-сміслових і комунікативних аспектів організації художнього простору, обумовлених наративною стратегією автора.

Визначення поняття наратив як основної комунікативної структури та способу буття оповідного тексту враховує специфіку його дворівневої форми. За словами М. Бахтіна, у процесі занурення у літературний текст перед реципієнтом розгортаються дві події: одна подія, про яку розповідається у творі, друга – подія самої розповіді [1, 250]. У цьому сенсі експліцитна фактична сторона нарації дозволяє розглядати у контексті шкільного аналізу літературного твору шляхи поглиблення сюжету, композиційні засоби, стилістичну специфіку і концептуальні домінанти оповіді. Залучення фактів порівняння творів української та зарубіжної літератури з точки зору оповідної манери, специфіки розкриття внутрішнього світу персонажів є змістовним підґрунтям методики наративного аналізу. Зазначимо, що саме технологія інтегрованого навчання відповідає засадам наратології, розвиває уміння учнів працювати з сучасним експериментальним художнім текстом, аналізувати його пласти. У дослідженнях українських літературознавців, зокрема М. Ткачука [2], В. Сірук [3], О. Ткачука [4], розглядаються новаторські способи оформлення подієвості в українській та світовій авангардній прозі 20-х років ХХ ст., пропонується дослідити ракурс бачення оповіданого, специфіку розгортання мовлення персонажів. Так, наприклад, за допомогою наративної стратегії утворюється простір порівняння художнього світу роману В. Підмогильного «Місто» із міфопоетикою Дж. Кемпбелла, виявляється, що етапи життя і самоусвідомлення героя роману «Місто» відповідають етапам символічної подорожі героя мономіфу [5]. Використовуючи поняття наратології, а саме: точка зору, хронотоп, подієва композиційна організація – В. Сірук простежує оповідні моделі сучасної української історичної прози з огляду на творчість Павла

Загребельного та Валерія Шевчука [5]. Міфопоетичний хронотоп, що є характерним для постмодерних літературних моделей, є основою для можливого порівняння сучасної сюрреалістичної прози Е. Андіївської, Л. Дереша, М. Соколян із міфологією Г. Лавкрафта, Е. По, С. Кінга [6].

Імпліцитна внутрішня сторона оповіді ґрунтується на різноманітних аспектах наративного аналізу: діалогічній теорії М. Бахтіна, психоаналітичних дослідженнях К. Берка, Ж. Лакана, феноменології П. Рікера, структуралістських семіотичних теоріях Р. Барта, Ж. Женетта, К. Леві-Стросса, постструктуралістських пошуках Ж. Дерриди. З огляду на ці підходи об'єктом інтерпретації є глибинні структури художнього тексту: фундаментальні системи цінностей, інтертекстуальні зв'язки, які реалізуються концептами, мотивами, архетипами, а наратив постає «...полікодовою смисловою множинністю, яка виражається у наративній структурі художнього тексту шляхом його семіотичного кодування» [4, 53]. Осмислення експліцитної та імпліцитної складової художнього наративу дозволяє зосередити увагу на відмінностях фабули і сюжету, події та її композиційної функції. Так, згідно з сучасними дослідженнями М. Ткачука, у творчості Т.Г. Шевченка можна визначити паралелізм художньо-життєвих ситуацій наратора і героя, який виконує важливу функцію естетичного цілого [2]. Аналіз засобів створення образу оповідача в поемі «Катерина» сприяє тлумаченню особливої авторської стратегії, у якій героїня переходить межу наратора: Катерина постає носієм свідомості, а не самосвідомості, вона – «...тільки оптика, що освітлює картину, і сама частина картини, знаходиться в середині її» [2, 127]. У такий спосіб через оптику оповідача створюється підґрунтя для порівняння художнього простору поеми із байронівською поезією, що надає можливість вивчення української лірики у світовому контексті. Досліджуючи особливості романної прози 20-30 х. років ХХ століття в аспекті міфопоетичного характеру наративної стратегії, Л. Деркач обґрунтовує необхідність текстуального опрацювання міфологічної семантики творів В. Підмогильного [5].

Отже, форми інтеграції знань у синтезі наукового і читацького досвіду стають засобом розвитку мислення, формування пізнавальної діяльності та креативної творчості учнів. Можливість змінювати точки зору, залучати до порівняння твори із мовною еклектикою, нелінійністю викладу враховує наративний аналіз художнього твору, визначальними рисами якого є наступні:

- осмислення подій в контексті наративної історії;
- виокремлення експліцитної та імпліцитної організації наративної стратегії;
- окреслення особливостей композиції, розгортання сюжету, викладової манери оповіді;
- використання у шкільному аналізі елементів наукового дискурсу, проектно-дослідницької діяльності, спрямованої на інтерпретацію наративу.

Доцільними формами роботи міжпредметного характеру виявляються інформаційне, логіко-структурне перетворення тексту (маркування важливої інформації у тексті оповіді, створення ментальних карт, словника концептів), застосування прийому ґрунування стосовно інтерпретації подій, зазначених у наративі; використання засобів сторітеллінгу – складання історії з опорними схемами, метафоризацією проблемних питань – ці та інші засоби інтерактивного навчання впливають на становлення світоглядної позиції вдумливих читачів.

Проведений теоретичний огляд змістовних особливостей та можливостей застосування наративного аналізу художніх творів у шкільному вивченні української та зарубіжної літератури дозволяє зробити висновок про аксіологічне, філософське, психологічне спрямування даної методики. Розроблені у науковому дискурсі різноманітні наративні концепції і типології розширюють діапазон методичних прийомів і форм роботи, акцентуючи

увагу на порівнянні спільних та відмінних рис оповідних стратегій, індивідуально-авторських прийомів художнього наратування, інтертекстуальних зв'язках. Розуміння наративної стратегії спонукає до пошуку нових дослідницьких векторів вивчення української та зарубіжної літератури.

Література

1. Бахтин М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. *Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет*. Москва: Худож. лит., 1975. С. 234–407.
2. Ткачук М. Наративні моделі українського письменства. Тернопіль: Медобори, 2007. 463 с.
3. Сірук В. Наративні структури в українській новелістиці 80-90-х років ХХ століття (типологія та внутрішньотекстові моделі): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.06; Ін-т літ-ри ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2003. 20 с.
4. Ткачук О. Наратологічний словник. Тернопіль: Астон, 2002. 173 с.
5. Деркач Л. Особливості естетичного завершення просторового цілого героя в оповіданнях В. Підмогильного. *Філологічні студії*. 2001. № 4. С. 11–18.
6. Рябченко М. Наративні моделі сучасної української прози (Софія Андрухович, Любо Дереш, Таня Малярчук, Світлана Пиркало, Наталка Сняданко, Марина Соколян): дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Київ: Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2011. 197 с.

УДК 371.3:811.161.2

Гороховцева І. В.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ АТМОСФЕРИ В УЧНІВСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ

Позитивна атмосфера навчання й комунікація учнів відіграє важливу роль під час уроку. Існує чимало прийомів і методів налаштування на позитив, створення комфортної ситуації спілкування. О. Пометун зазначає [1], що такими прийомами є «Активне слухання», «Бажано. Обов'язково. Не можна», «Вітер дме», «Герб», «Градусник», «Дві правди, одна брехня», «Спільна угода», «Землетрус», «Знайомство», «Комплімент», «Очікування», «Оцінка», «Павутиння», «Об'єднатися в пари», «Переформулювання (Зіпсований телефон)», «Поговори зі мною!», «Подаруй квітку», «Приховані скарби», «Прогноз погоди», «Таємні таланти», «Фігурки» тощо.

Так, наприклад, метою прийомів «Бажано. Обов'язково. Не можна» та «Спільна угода» є організація учнів і створення позитивних умов для ефективної та успішної взаємодії на уроці. Учні, які мають певний дискомфорт щодо активної участі під час уроку, завдяки цим прийомам можуть його подолати.

Участь у такій роботі має брати вся учнівська група, а необхідний час для проведення – від 10 до 45 хвилин. Як обладнання використовують великі аркуші паперу для роботи в малих групах, чи дошку для запису спільного варіанту правил, а остаточні норми згодом будуть зафіксовані на окремому аркуші й вивішені на видноті у навчальному приміщенні. Перед учителем постає завдання об'єднати дітей в малі групи, кожна з яких має визначити норми поведінки і в класі загалом, і під час уроків. Складаючи правила, учні повинні розподілити їх на три групи: «У нашому класі бажано...», «У нашому класі обов'язково...», «У нашому класі не можна...». В кожній з цих груп слід записати не менше чотирьох норм. Згодом усі напрацьовані

правила кожна група записує на аркуші і всі групи представляють свої варіанти. Далі учитель пропонує виокремити правила, однакові в усіх групах, і записати їх на окремому аркуші. Зміст і формулювання правил слід колективно уточнювати й обговорювати, при цьому кожен учень має право висловити власну думку і доповнити запропоновані норми. Окрім того, варто звернути увагу на ті міркування, що не були однаковими в усіх групах, і обговорити їх, визначившись, чи будуть вони доречними в остаточному варіанті. Після обговорення учні ухвалюють спільний варіант правил шляхом голосування.

У випадку, коли думки груп взагалі не збіглися, учитель може запропонувати обговорити кожен список окремо і дійти до спільного рішення.

Продуктивним щодо створення позитивної атмосфери і комунікації в учнівському колективі є прийом «Комплімент». Така технологія допомагає оперативно ввести дітей у спільну навчальну діяльність. У роботі може взяти участь увесь клас, а тривати така форма взаємодії може до 10 хвилин. Учитель оголошує назву методу та порядок роботи: кожен учень по черзі робить комплімент іншому учню, який сидить ліворуч чи праворуч. Учитель починає говорити, зробивши комплімент дитині, яка знаходиться найближче. Далі всі присутні по черзі роблять комплімент сусідові. Останній учень чи учениця робить комплімент педагогу. Після завершення кола учитель має поставити класу запитання: «Навіщо ми навчалися робити компліменти?», «Чого ви навчилися особисто?», «Де ви можете використати такий прийом в житті?»

Прийом «Павутиння» допомагає створити в колективі інклюзію – залучення всіх учасників до співтовариства. Він формує «почуття спільноти через практику активного слухання» [1, с. 50]. Для виконання такої технології потрібно до 20 хвилин. Час залежить від кількості учнів. Діти сідають у коло і розповідають про себе щось особливе однією фразою. Наприклад: «Мене звуть Дмитро й у мене чудовий голос». При цьому дитина має взятися за кінчик довгої мотузки чи вовняної пряжі, а клубок перекинути чи перекотити підлогою кому-небудь навпроти. Учитель має запропонувати учням продовжувати цей процес доти, поки не висловляться всі діти (якщо хтось не хоче говорити, то каже: «Пропускаю») і не утвориться своєрідне павутиння зв'язків із пряжі.

Прийоми «Фігурки», «Прогноз погоди» допомагають виявити емоційний стан школярів, сприяє позитивному налаштуванню колективу. Для проведення такої форми роботи вистачить 10-15 хвилин, а брати участь у ньому може весь клас. Педагог має заздалегідь вирізати з різнокольорового паперу фігурки звірів, свійських тварин, рослин, будинків, побутових речей, символи природніх явищ, геометричні фігури тощо за кількістю дітей у класі. Слід зорієнтувати дітей, що кожен колір і кожна фігурка символізує певний емоційний стан. Це визначає сам педагог. «Фігурки розкладають на столі. Кожному з учнів і учениць пропонується обрати собі одну з фігурок, колір та форма якої відповідає його (її) емоційному стану» [1, с. 59]. Потім учні мають підняти вгору свої фігурки, щоб учитель міг зрозуміти, який же емоційний стан членів колективу. Якщо учнів небагато, то педагог може попросити кожного з дітей пояснити свої емоції, прокоментувати свій стан.

Література

1. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ: СПД Кулінічев Б.М., 2007. 142 с.

ВИКОРИСТАННЯ СЕНКАНУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ЛЕКСИКОЛОГІЯ» У 5 КЛАСІ

Модернізація навчально-виховного процесу на сучасному етапі сприяє формуванню і розвитку творчої, самостійної, яскравої особистості, яка спроможна повноцінно реалізуватись у житті. Одними з найактивніших є заняття з використанням інтерактивних технологій навчання, адже вони активізують особистісно-орієнтоване навчання і здатні забезпечити досягнення найкращих результатів при мінімальних витратах часу і сил вчителя та учнів за певних умов.

Серед наукових розвідок, в яких розглядалися різноманітні аспекти інтерактивних технологій навчання, слід виокремити матеріали навчально-методичних праць О. Пометун, Л. Пироженко, Д. Семчук тощо.

До інтерактивних навчальних технологій належать такі: мозковий штурм, дерево рішень, шість капелюхів, динамічні ігри, РАФТ-технології, сенкани і т.ін. На особливу увагу заслуговує метод сенкан, що розвиває логічне мислення, творчі здібності та сприяє узагальненню й ефективному запам'ятовуванню навчального матеріалу. Цей метод є універсальним і може бути застосований на різних етапах та під час вивчення різноманітних шкільних предметів, зокрема це стосується філологічних дисциплін [1, с. 132].

Отже, метою дослідження є аналіз специфіки використання методу сенкан на різних етапах уроку української мови під час вивчення теми «Лексикологія» у 5 класі.

Сенкан (від франц. п'ять) – це п'ятирядковий вірш, в якому людина висловлює своє ставлення до проблеми чи поняття. Сутність технології полягає у тому, що під час використання цього методу відбувається активний розвиток критичного мислення на стадії синтезу та рефлексії [2, с. 54].

Слід зазначити, що сенкан має власний алгоритм написання [3]:

1. Перший рядок формує тему, яка визначає об'єкт або предмет, що аналізується.
2. Другий рядок складається з двох прикметників, які використовуються для опису поняття, його ознак і властивостей.
3. Третій рядок – три дієслова, які демонструють характер дії об'єкта.
4. Четвертий рядок показує ставлення автора до об'єкта аналізу.
5. П'ятий рядок – одне слово-іменник, яке зазвичай дублює тему сенкана.

Таким чином, суворі правила сенкану закріплюють за кожним рядком не тільки кількість слів, а й частин мови, якими може скористатися автор.

Сенкан є сегментом інноваційного навчання, який можна використати як домашнє завдання, а також на початку уроку під час організації мотиваційної діяльності (наприклад, створити сенкан до поняття *школа, друзі, навчання*).

Так, наприклад, під час вивчення теми «Лексикологія» у 5 класі на уроці узагальнення засвоєних знань, рекомендується скласти сенкан, присвячений поняттю лексикологія. Це дасть змогу вчителю проаналізувати, як учні засвоїли матеріал, а написаний власноруч сенкан допоможе школярам закріпити знання за допомогою наочного відображення.

Розрізнення словесних явищ синонімів та антонімів стає більш ефективним, якщо запропонувати учням створити сенкани до антонімічних та синонімічних пар (наприклад, *війна-мир, лікарський-медичний*). Такий вид завдання, шляхом порівняння лексичних одиниць, допоможе реципієнтам виокремити найважливіші ознаки синонімів та антонімів.

Для розширення словникового запасу учнів 5 класу рекомендується скласти сенкани до слів-омонімів (наприклад, *чайка* – морський водоплавний птах; *чайка* – бойовий човен запорозьких козаків).

Як результативний інтерактивний метод сенкан надає можливість фахівцю: 1) організувати роботу учнів для підбиття підсумків уроку; 2) закріпити основні поняття, які були розглянуті на уроці; 3) оцінити понятійний і словниковий багаж учнів.

Метод сенкану, який є підґрунтям для системної взаємодії учнів та фахівців, надає можливість школярам чітко визначитися з ключовими поняттями, головними ідеями уроку, виявити свої творчі здібності, синтезувати знання, отримані під час уроку.

Отже, з огляду на вищезазначене, можна зробити такі висновки: 1) ця форма роботи дозволяє формувати навички групової роботи; 2) сприяє співпраці між учителем та учнем; 3) визнає право дитини на власну думку; 3) має значну цінність у педагогічній діяльності; 4) є засобом розвитку критичного мислення та способом залучення школярів до сприйняття програмного матеріалу.

Література

1. Пометун О. Інтерактивні технології навчання. Теорія, практика, досвід: метод. посібник. Київ, 2002. 264 с.
2. Семчук Д. Творчо-дослідницькі та інтерактивні технології навчання на уроках української словесності: метод. посіб. Тернопіль, 2007. 195 с.
3. Сенкан як технологія розвитку критичного мислення. URL:: <https://naurok.com.ua/scho-take-senkan-yak-pisati-senkan-7191.html>

УДК 821.161.2-32.09 Стефаник

Єсаулкова В. В.

СТИЛЬОВІ ДОМІНАНТИ НОВЕЛИ В. СТЕФАНИКА «ДІТОЧА ПРИГОДА»

В. Стефаник, один з найвидатніших новелістів світової літератури, завжди у своїх творах плекав глибокі психологічні погляди, що впливають із психофізичного аналізу соціальних засад, специфічного образу мислення певних верств населення та змістовної сукупності відомостей умов життя. Твори цього автора безсумнівно можна віднести до золотого фонду літературного трагізму і драматизму, збагачених своєрідністю та особливістю змалювання моральних та духовних тяготінь знедоленого народу, висвітлення непорушних концепцій феномену селянина, батрака та наймита.

Як писав про В. Стефаника С. Єфремов: «У нього широкі можливості: бистре око меткого спостережника разом з незалежною об'єктивністю художника, вміння різко й рельєфно, без страху зачеркнути контури, вложити в них промовистий образ, знайти відповідне слово без зайвої розволікості, округлити цілу картину яким-небудь загальним штрихом. Люди у нього здебільшого живі в дії, в описах багато руху, широкого захвату, повітря, синіх просторів...». [2, с. 38] Також до набутоків творчості автора зверталися такі дослідники, як О. Білявська, І. Ковалик, С. Крижанівський, В. Лесина, І. Проценко, та сучасні дослідники – Т. Біленко, М. Зубрицька.

Твором, що відкриває тематику Першої світової війни та логічно розпочинається другий період творчості автора, можна вважати новелу «Діточа пригода», що була написана восени 1916 року. Ця новела стала не просто безпосереднім відгуком на воєнні дії під час глобального імперіалістичного збройного конфлікту, а представлена трагізмом тогочасного становища. Події у цьому творі втілюються крізь жах війни та драматично-ідейне напруження, але при

цьому немає навантаження огрубілими та зайвими у зображуваній ситуації словами та фразами. У цьому творі майстерно сховане психологічне навантаження, заклик до уявлення тогочасного життя дітей воєнного періоду, усвідомлення яких надходить до читача за допомогою описаних фактів, діалогів, дій. Єдиним джерелом для обміркування подій, що відбуваються, автор висуває лише монолог хлопчика, саме так висловлює людина своє ставлення до моторошних, зовсім не дитячих подій.

Сам твір починається з гнітючої розмови дітей з матір'ю за декілька хвилин до її смерті. Ця тяжка, приголомшлива та нестерпна подія зображена лише в декількох словах, що наштовхує на певні екзистенціальні настрої та конгруентні, безумовно правдиві емоції. Ці декілька слів містять людський біль більше, ніж сотні промовлених даремно: «Сіла, дуже боліло, і лягла» [3, с. 37]. Поведінка дітей, їх реакція на те, що відбувається, підкреслює надзвичайну внутрішню боротьбу, розуміння малечою війни, котра в їх уявленні постає як гра, захоплива і незвичайна, але котра вбила їх матір та може вбити їх самих. В. Стефаник таким чином акцентує увагу на дуалізмі психологічного тлумачення значення війни для дітей. Крізь призму дитячого сприйняття та необтяжуючих нескінченними почуттями, лише недоречним захопленням, автор майстерно в образах Василя та Настя змальовує непідкореність розпачові.

Чутливим стає у новелі також момент акцентування автором на багаторазовому звертанні хлопчика до вже померлої матері. Це є символом пошуку захисту, допомоги, поради, прихистку від дорослого та суворого світу. Хлопець не стає частиною цього важкого для розуміння світу, але належить йому. Не зважаючи на важкість сприйняття, старший хлопчик, Василь, намагається усіляко підбадьорити молодшу сестру: відчиняючи найпотаємніші скарбниці власної мужності, він годує, заспокоює, підказує, що саме робити дівчинці: «Лягай борзо коло мами, бо зараз кулі будуть летіти. А чуй, як брінькають...» [3, с. 37].

Цікавим також є факт, що характер маленького головного героя, особливості його мислення пізнаються читачем під час аналізу та спостережень за його поведінкою та реакцією на все те, що відбувається навколо. Саме такий спосіб зображення та аналізу героя можна назвати осередком біхавіористичної творчості: опис за допомогою лише тільки фактів, мінімальна кількість емоційних висловів, майже відсутня емоційність у висловах героїв. У надзвичайній ситуації Василь проявляє себе мужньо, наче дорослий, коли це стосується опіки над сестрою: намагання захистити її та зарадити ситуації, та дитиною, якою він є, коли це стосується інтерпретації та проєкції поняття ввійни, її оцінка, безпорадність перед нею: «А диви, як за Ністром жовніри кулями такими вогневими підкидають, шпуріють, але високо, високо, а куля горить, горить, а потім гасне. Граються ними, о, як їх бога то!..» [3, с. 37]. Такий дуалізм у прояві дитячого світосприйняття лише підкреслює та надає гостроти в актуальність обраної проблеми.

Погляди В. Стефаника набули актуальності та значущості не лише за часи написання самих творів, але й виокремлюються як істотні та передові у наші часи. Не можна не звернути увагу на актуальність обраної ним теми у цій новелі. Автор хоче підкреслити через цей твір, що найбільших втрат зазнали не матеріальні цінності, накопичення та здобутки, а саме родинне життя, покалічене моральною шкодою війни.

Література

1. Єфремов С. В. Стефаник і його школа. Українське письменство. 1995. С. 51-52
2. Кучинський М. Стильові особливості новел В. Стефаника. Дивослово. 1995. С. 37-38.

ОНОВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ВИВЧЕННЯ НАРОДНОЇ ПОЕЗІЇ В ШКОЛІ

Усна народна творчість починає вивчатися в школі з першого по дев'ятий клас. Саме фольклор формує національну свідомість, він сприяє емоційному, естетичному, морально-етичному розвитку особистості. Фольклорні твори мають повчальне, естетичне та виховне значення. Вони несуть знання про минуле українців, виховують повагу до давньої культурної спадщини нашого народу, його звичаїв і традицій.

З точки зору педагогіки, місія вчителя української мови та літератури криється у тому, щоб ознайомити дітей з фольклором. Починаючи з першого по дев'ятий клас шкільна програма поступово знайомить учнів з різними жанрами фольклору. Слід зазначити, що фольклор неодмінно має вивчатися вкупі зокрема з обрядом (під час вивчення обрядової поезії) та історією України (під час знайомства з епічною традицією), щоб максимально залучити дитячий інтерес і максимально відтворити усі особливості народної творчості. Видатний педагогічний діяч Навозняк Л. Л. зазначала, що фольклор дуже добре поєднується з дитячим світом, сприйманням дитиною навколишнього світу, фольклор у житті сучасної дитини має повчальний характер [1, с. 347].

Проаналізуємо чи змінилися обсяг та вимоги щодо вивчення усної народної творчості на уроках української літератури, запропоновані чинними програмами «Нової української школи». Специфіку вивчення фольклору у школі проаналізуємо на прикладі освітніх програм загальноосвітніх шкіл різних років. Зокрема, візьмемо до уваги розділи ліричних, календарно-обрядових пісень. За основу беруться програми 2005 – 2013 рр. (Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська література: 5–12 класи / Р. В. Мовчан, Н. В. Левчик, О. А. Камінчук, М. П. Бондар, О. Б. Поліщук, М. М. Сулима, Л. П. Шабельникова, В. М. Садівська; керівник проекту М. Г. Жулинський; за заг. ред. Р. В. Мовчан. – К., 2005; Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська література: 5–9 класи / К. В. Таранік-Ткачук, М. П. Бондар, О. М. Івасюк, С. А. Кочерга, Л. І. Кавун, О. І. Неживий, Н. В. Михайлова, Р. В. Мовчан (керівник групи). – К., 2013) та програма «Нової української школи», яка затверджена МОН у 2015 – 2017 рр. (Оновлена програма з української літератури для 5–9 класів / К. В. Таранік-Ткачук, М. П. Бондар, О. М. Івасюк, С. А. Кочерга, Л. І. Кавун, О. І. Неживий, Н. В. Михайлова, Р. В. Мовчан (керівник групи). – К., 2017).

Порівняно з програмами 2005 – 2013 років оновлена програма «Нової української школи» щодо вивчення фольклору не дуже суттєво відрізняється запропонованим переліком творів. Водночас прослідковується більша увага до національної традиції: подекуди збільшено кількість годин на вивчення усної народної творчості (ліричні, суспільно-побутові, родинно-побутові), урізноманітнено фольклорні жанри; для вчителів надається більше свободи у виборі творів для вивчення. Оновлені програми й підручники зорієнтовані на збільшення інтерактивних методів роботи, пропонуються творчі форми самостійної роботи учнів.

У шостому класі за програмою вивчення усної народної творчості починається з календарно-обрядових пісень. Учні мають знати про виникнення народної обрядової поезії, її різновиди; розповідати про головні календарні обряди українців; розрізняти і називати різновиди календарно-обрядових пісень; виразно і вдумливо читати їх, коментувати зміст; виокремлювати й пояснювати роль художніх засобів, називати головні календарні обряди

українців; різновиди календарно-обрядових пісень. Можна запропонувати дітям театралізований урок на тему календарної обрядовості та відтворити різдвяний та новорічний обряди, використовуючи колядки та щедрівки. Така форма подання матеріалу буде сприяти гарному закріпленню знань. Уроки з вивчення колискових пісень можна проводити у таких формах, як: урок-діалог, урок-роздум, урок-концерт.

Програма сьомого класу продовжує знайомити школярів з різновидами народних пісень, їхніми особливостями і призначенням [2; 3]. Учні вивчають соціально-побутові пісні, зокрема, розглядаючи чумацьку пісню «Ой у степу криниченька», вони мають розуміти зміст козацьких і чумацьких пісень; добирати висловлювання відомих людей про українські пісні, коментувати їх; вдумливо читати суспільно-побутові пісні, коломийки; аналізувати їхній зміст, образи, настрої, з'ясовуючи роль художніх засобів, специфічні ознаки народної пісні та коломийки. В. Паращич у своїх планах-конспектах пропонує зробити урок-постановку, яку розігрують учні за жартівливими піснями («Ой там, на товчку, на базарі», «Да куди їдеш, Явтуше?», «Од Києва до Лубен», «Ти до мене не ходи», «Ой під вишнею» та ін.) [4, с. 28].

У дев'ятому класі [5] відбувається поглиблення отриманих раніше знань, пропонується вивчення родинно-побутових пісень, увага на вмінні учнів висловлювати власні думки. Наприкінці курсу учні мають розрізняти види й жанри усної народної творчості; пояснювати роль фольклору в житті українського народу, його місце в розвитку літератури; визначати види родинно-побутових пісень; виразно читати й аналізувати пісні про кохання.

Отже, сучасний вчитель має сприяти зацікавленню учнів щодо опанування усної пісенної творчості, застосовуючи при цьому інтерактивні методи навчання, сприяти творчому розвитку дітей.

Література:

1. Навозняк Л. Л. Особливості морального виховання учнів засобами фольклору в педагогічній спадщині В. Сухомлинського. *Педагогічний дискурс*. 2011. Вип. 10. С. 346–349.
2. Міщенко О.І Українська література: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Генеза, 2007.
3. Авраменко О.М. Українська література. 7 клас: підручник. Київ : Грамота, 2015.
4. Паращич В. В. Українська література. 7 клас: плани-конспекти уроків. Харків : Веста, 2010. 272 с.
5. Авраменко О.М. Українська література: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Грамота, 2017.

УДК 821.161.2-1.09 Стефаник

Конькова Х. І.

ПСИХОЛОГІЗМ НОВЕЛИ «КЛИНОВІ ЛИСТКИ» ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Уся творчість Василя Стефаника насичена психологізмом, відчуттям минучості людського життя на землі. Після смерті матері (1 січня 1900 р.), письменник переживав депресію: «Я тепер нічого не роблю, цілий день і половину ночі я пригадую маму. Я знаходжу у цих спогадах стільки гарного і пречудного, стільки великого і глибокого, що мені ні науки, ні людей, ані цілого світу не треба. Бо до кінця мого життя є чим жити. Наробилася коло мене, набідилася. А тепер я для неї працюю. Мої чувства і моя фантазія лишень на її послужі. Я так довго буду працювати, аж її гріб замкну у своїй голові та й тогди вона буде мати найкращу могилу»[216]. Стефаник був одним із письменників, які писали здебільшого новели й були, по суті, творцями соціально-психологічної новели в українській літературі.

Творчість В. Стефаника досліджували О. Білявська, І. Ковалик, С. Крижанівський, В. Лесина, І. Проценко, Т. Біленко, М. Зубрицька. Варто виокремити дослідження Н. Жук «Василь Стефаник. Літературний портрет», у якому Стефаник постає як митець психологічної новели. Мова його творів проаналізована у статті І. Ковалика й І. Ощипко «Художнє слово Василя Стефаника. Матеріали до словопоказчика до новел В. Стефаника».

Новела «Кленові листки» нагадує маленьку психологічну драму, яка сповнена трагізмом і ліризмом. Це гімн жертвовності жінки, яка дає життя дитині, а сама помирає. Діти завжди приносили у сім'ю радість, щастя. День народження дитини – свято для батьків. Але коли нема що їсти, у що вдягнутися, то поява ще одного рота в сім'ї сільських злидарів приносить лише горе. Батьки проклинають дитину, шкодують, що хвороби обминають їхню хату та діти не вмирають. Письменник возвеличує материнську любов. В останньому епізоді мати просить Семенка пестливими, голублячими словами захищати молодших від мачухи, а помираючи, співає, пісню про кленові листочки, щоб заспокоїти маля. «У слабім, уриванім голосі виливається її душа і потихоньки спадала між діти і цілувала їх по головах. Слова тихі, невиразні говорили, що кленові листочки розвіялися по пустім полю, і ніхто їх позбирати не годен, і ніколи вони не зазеленіють. Пісня намагалася вийти з хати і полетіти в пусте поле за листочками...» [1].

В устах матері ця пісня звучить як пророкування наймитської долі її дітей, пісня ніби порівняння з долями дітей, які також можуть піти по світу і не зазнати кращої долі. У новелі «Кленові листки» показано великі страждання дітей бідноти і глибока батьківська любов, поєднана з трагічними переживаннями за їхню майбутню гірку долю. Велику душевну силу материнської любові оповідач ілюструє коротким реченням: «По чорнім, нечесаним волоссям спливали мука і біль, а губи заціпилися, аби не кричати» [4]. За допомогою засобів експресіоністичного мистецтва автор новели виносить на поверхню з глибин людської душі її найцінніші скарби. Експресіонізм В. Стефаника зростає на зображенні болючих, страждених ситуацій у межах обставинах буття, жанр новели був найсприятливішим ґрунтом для вираження душевних трагедій його героїв.

Взагалі кленовий лист – це символ самотності, трагедії людського життя, нереалізованих можливостей. У творі письменник створив образ кленових листків як символ материнського болю, цей біль ніколи не зможе згаснути. Також народнопоетичний образ кленових листочків, що котяться самотньо по полю, – це символ важкого сирітського життя, маленькі діти сироти, які приречені на нещасну долю, на життя, сповнене смутком, страждань, злиднів. Бідність так вкорінилась у життя цієї родини, що навіть посягає на життя дітей. Новеліст здебільшого малює подію чи переживання персонажів у момент найвищого психологічного напруження. При цьому письменник зовсім не вживає довгих описів побуту, зовнішньої обстановки.

Отже, у творчості Стефаника немає довгих експозиційних описів, що готували б читача до розуміння конфлікту твору. Замість докладного портрета персонажа, Стефаник подає характерну деталь, яка вказує на психологічний стан героя та його соціальне становище. Василь Стефаник – неперевершений майстер соціально-психологічної новели. Ця істина міцно утвердилася в нашому літературознавстві. Василь Стефаник був одним із важливих представників української літератури кінця XIX – поч. XX ст.

Література

1. Зубрицький М. Психологізм соціальних новел Василя Стефаника: науковий збірник. 2013. Вип. 32. С. 165-181.

2. Колінько О.П. Експресіоністська образність модерністської новели: науковий вісник. 2012. Вип. 4.9. С. 84-89.
3. Проценко І. Вивчення творчості Василя Стефаника: посібник для вчителів. 1979. С. 112.
4. Черемшина Марко. Новели. Посвяти Василеві Стефанику. Ранні твори. Переклади. Літературно-критичні виступи. Спогади. Автобіографія. Листки: Чтиво. URL: https://docs.google.com/viewer?url=http%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FCheremshyna%2FNovely_Posviaty_Vasylevi_Stefanyku_Ranni_tvory_Pereklady_Literaturno_krytychni_vystupy_Spohady_Avtobiohrafiiia_Lysty.pdf (дата звернення: 03.12.2019).

УДК 373.3/.5.015.31:172.12

Корнійчук О. І.

ВИВЧЕННЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ТВОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КВЕСТУ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

У молодших підлітків домінує висока емоційна вразливість, образне мислення, на що потрібно звертати увагу на уроках української та зарубіжної літератури, зокрема вивчаючи фольклорні твори в 5-ому класі. Валентина Братко зазначає, що молодший підлітковий вік, з одного боку, вік соціалізації, входження в світ людської культури й суспільних цінностей, з іншого – вік індивідуалізації, відкриття й утвердження власного неповторного «Я» [1]. Формуванню літературної компетентності на уроках літератури в 5-у класі сприяє систематична робота з використанням ефективних ігрових методів, прийомів і форм роботи.

Пропонуємо для учнів 5 класу застосувати такий різновид навчальної гри як квест (веб-квест). Дослідники квесту, його специфіки та різновидів (такі як: Б. Додж, О. Багузіна, О. Волкова, І. Сокол, Г. Воробйов, С. Напалков, О. Мішагіна, О. Харіна та інші) доводять, що така форма навчання сприяє формуванню різних компетенцій учнів та суттєво підвищує пізнавальний інтерес. Квест (від англ. *quest* – пошук, пошуки пригод) трактується як аматорське спортивне/інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання командами або окремими гравцями заздалегідь підготовлених завдань [2].

І. Сокол на основі аналізу особливостей організації навчання учнів за допомогою квесту доходить висновку, що квест – це ігрова технологія, під час реалізації якої впроваджуються різні методики. Вона зазначає, що навчальна технологія має чітко поставлене дидактичне завдання, ігровий задум, визначені правила та реалізується з метою підвищення в учнів знань і вмінь ХХІ століття [3].

О. Мішагіна наголошує, що квест «можна розглядати як форму організації навчання; при цьому змагання можуть бути різних видів, форм та типів» [4].

Вважаємо, що у вивченні фольклору організація навчання учнів у формі квесту є оптимальною і продуктивною як для узагальнення й систематизації знань, так і засвоєння нового.

У 5-му класі за навчальними програмами з української та зарубіжної літератури учні знайомляться з народною та літературною казкою. Пропонуємо використати квест «По дорозі в Казку» для закріплення та перевірки знань з теми «Народна казка», який може проводитися як інтегрований урок із української та зарубіжної літератури. Його можна провести як у формі живого квесту так і як веб-квест. На сьогодні існує достатньо онлайн-платформ, які вчитель може застосувати в освітньому процесі, зокрема віртуальна інтерактивна дошка Padlet. Віртуальна дошка допомагає ефективно залучати й контролювати одночасно весь клас, розширює можливості пропонованих завдань.

Зауважимо, що під час підготовки та проведення уроку-квесту для досягнення поставленої мети вчитель має дотримуватися всіх обов'язкових вимог та етапів гри. На початку уроку за допомогою відеопрезентації вчитель обов'язково формулює тему, ознайомлює учнів з метою та правилами гри. Завдання мають бути об'єднані єдиним сюжетом, мати завдання чи відгадку, яка допоможе на наступному етапі гри. Учні отримують маршрутну карту для зручного проходження всіх станцій (етапів) квесту.

Учитель перевіряє засвоєння змісту народних казок, переказування окремих їх епізодів, пропонує сформулювати чи дати відповідь на запитання за змістом казки, додає роботу з ілюстраціями і бесіду за їх змістом тощо. При цьому розширюється спектр інструментів, які застосовує вчитель (ребуси, пазли, QR-коди, Googl-сервіси тощо). Відповіді учні оформлюють на спеціальному бланку, що розташований на віртуальній дошці учителя, який тільки після правильно виконаного попереднього завдання надає наступну підказку.

Для виконання завдань квесту учень може отримати список інформаційних ресурсів, які можна використати, у тому числі ресурси Інтернет.

Обов'язковим є визначення критеріїв оцінки та підбиття підсумків гри з подальшим нагородженням переможців.

Отже, організація навчання у формі квесту (веб-квесту) забезпечує інтелектуальний розвиток учнів, інтерес до вивчення предмета, удосконалення комунікативності, здатності співпрацювати в команді, лідерства, самостійності, відповідальності, формування толерантності тощо.

Література

1. Братко В. Фольклор як засіб реалізації культурологічного аспекту на уроках української літератури (5 кл.). С. 458 – 463.
2. Вікіпедія. Вільна енциклопедія URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Квест_\(змагання\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Квест_(змагання)).
3. Сокол І. М. Впровадження квест-технологій в освітній процес: навчальний посібник. Запоріжжя: Акцент Інвест-трейд, 2013. 87 с.
4. Мішагіна О.Д. Використання квесту як засобу активізації навчальної діяльності учнів. *Освіта.ua. Форум педагогічних ідей «Урок»*. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/34730/.

УДК 811.161.2'367.635

Ляшук К. А.

ДО ПИТАННЯ ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЧАСТОК В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Питання функціонування часток в українській мові на сьогодні є актуальним та дискусійним, адже воно пов'язано безпосередньо з неоднорідним за своїм складом класом слів. Частка – це службова частина мови, яка вживається для надання окремим словам чи реченням додаткових емоційно-експресивних, смислових відтінків та творення морфологічних форм та нових слів [4, с. 47].

Виділення часток в окремий лексико-граматичний клас слів пов'язане з ім'ям ученого-славіста А. Добіаша, який уперше чітко сформулював критерії розмежування часток і прислівників. У цей час посилюється увага дослідників до семантико-функціонального аналізу мовних категорій і окремих розрядів слів, у тому числі й часток. Зокрема, О. Потебня, «виділивши дві найбільш загальні категорії слів - слова лексичні (повнозначні) і формально - граматичні (сполучники, прийменники, частки і допоміжні дієслова), особливу увагу звернув на

семантико-функціональний аналіз деяких часток, що функціонували в російській та українській мовах» [4, с. 48]. Дослідник відносив частку до службових частин мови, оскільки вона позбавлена лексичного значення.

Погляди вченого на цю категорію слів пізніше були підтримані в українському мовознавстві вченими І. Вихованцем, К. Городенською, А. Загнітком та ін. У відомих на той час українських граматиках О. Павловського (1818 р.), М. Осадці (1862 р.), М. Дячана (1865 р.), О. Партацького (1873 р.), О. Огоновського (1889 р.), С. Смаль-Стоцького, Ф. Гартнера (1893 р.) та ін. все ще використовувалися терміни для назви службових слів, усталені у високоавторитетних граматиках Л. Зизанія та М. Смотрицького, однак уже достатньо помітним було намагання наблизити ці терміни до української мовної основи [4, с. 48].

Частку зазвичай трактують як «незмінну службову частину мови, що надає окремим словам або членам речення додаткових значеннєвих відтінків, а також беруть участь у творенні дієслівних форм граматичної категорії способу» [1, с. 723-724] чи як «незмінне службове слово, що бере участь у вираженні форм окремих морфологічних категорій, входячи в склад слова чи приєднуючись до нього і передає комунікативний статус висловлювання, а також виражає відношення висловлювання і/чи його автора до навколишнього контексту, вираженого чи прихованого: т. зв. модальні частки» [2, с. 579].

Сучасні мовознавці наголошують на тому, що частка слугує для вираження категорії модальності у складі слова або речення. Крім цього, частки відзначаються особливим категорійно-функційним та текстуальним значенням. Традиційно частку потлумачують як службове слово, яке надає додаткових відтінків повнозначним словам або реченню в цілому, а також вживається для утворення слів чи їхніх форм. Таким чином, частки за семантико-функційним принципом поділяють на: фазові (вказівні, означальні, видільні, модально-вольові, власне-модальні, стверджувальні, заперечні, питальні, емоційно-експресивні, експресивно-підсилювальні частки), формотворчі, словотворчі.

Проблема функціонування часток висвітлена у багатьох працях лінгвістів, проте однозначного вирішення вона не знайшла. З-поміж загальнокатегорійних функцій часток виокремлюють такі: видільну, функцію акцентування, функцію актуалізації, уточнення. Це призвело до розбіжності у визначенні їх лінгвістичного і функційного статусу. Так, М. Леонова наголошує на функції акцентування часток, тому кваліфікує їх як клас службових слів, що виражає відношення до самої комунікації; І. Вихованець визначає комунікативну функцію, оскільки одні з них є засобом виділення теми та реми в актуальному членуванні речення, інші формують речення за метою висловлення (спонукальне, питальне, бажальне тощо); А. Баранов й І. Кобозєва виявили прагматичні функції частки **а** та розглянули її на одному рівні з такими модальними частками, як **ну**, **так**, дефінуючи названі та інші частки, як дискурсивні слова (або маркери), що відображають відношення між елементами структури дискурсу.

Визначення комунікативної функції часток як кваліфікаційної дає змогу кваліфікувати частку не як слово, що протягом тривалого часу було традиційним тлумаченням у граматиці, а розглядати як аналітичну синтаксичну морфему, що виділяє тему або рему в реченні [1, 358].

Отже, на основі зробленого огляду теоретичних досліджень про частку, можна зробити висновок, що у сучасній системі українських частин мови окремий клас становлять частки, які надають додаткових значеннєвих, модальних та емоційно-експресивних відтінків певній синтаксичній одиниці. Функціонування частки є дискусійним моментом, адже, не маючи власного лексичного значення, її функції виявляються на рівні сполучуваності слів та тексту.

Література

1. Вихованець І. Р. Частки. Українська мова. Енциклопедія. К., 2000. С. 256-724.
2. Николаева Т. М. Частицы. Лингвистический энциклопедический словарь. М.: Сов. Энциклопедия, 1990. С. 579.
3. Педченко С. До проблеми класифікації модальних партикул. *Філологічні науки. Збірник наукових праць. Мовознавство*. 2011. № 9. С. 82-87
4. Симонова К. С. До питання про статус службових слів у науковій концепції частин мови. *Наукові записки. Серія філологічна*. Т. 34. С. 46-50.

УДК 821.161.2Чер7

Найдюнова Н. В.

КОНЦЕПТ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В ОПОВІДАННІ МАРКА ЧЕРЕМШИНИ «СЕЛО ВИГИБАЄ»

Перша світова війна є однією з найтрагічніших сторінок в історії українського народу. В українській літературі – це тема жалю та болю. Першій світовій війні присвятило свої твори багато українських письменників. Варто хоча б згадати новели

О. Кобилянської («Юда», «Назустріч долі»), В. Стефаника («Сини», «Діточа пригода»), О. Турянського («Поza межами болю»). До цього списку майстрів слова належить й відомий український письменник Марко Черемшина – представник «Покутської трійці», автор збірки «Село за війни», куди входять такі оповідання, як «Село вигибає», «Село потерпає», «Зрадник» та інші.

Дослідженням творчості Марка Черемшини займалися А. Музичко, М. Зеров, Є. Баран, Л. Голомб, М. Грушевський, С. Єфремов, Т. Лях, В. Агеєва, В. Винник-Отапишин, Г. Грабовича, С. Павличко та багато інших.

Збірка «Село вигибає» являє собою другий період творчості письменника. Найсильнішими сторонами другого періоду вважають психологічну довершеність, глибокий символізм, ритмічну стрункість та експресіоністичну манеру викладу [4, с. 75].

У новелі «Село вигибає» Марко Черемшина змальовує усі руйнівні наслідки Першої світової війни на селі на Гуцульщині та осмислює проблему війни та її наслідків для народу. «Село вигибає» зображує досвід конкретного села, яке намагається вижити в нових умовах після війни.

Новела вже з перших речень вражає похмурістю фарб, переважанням чорних кольорів, увагою до звукових образів, майстерними описами природи. І все це для того, аби показати усю руйнівну силу війни. Пейзаж у творі пов'язаний з головною ідеєю твору. Ще не показано навіть героїв, а текст вже переповнений тривожним очікуванням розв'язки: «Вже нема села, лиш цвинтар. Край цвинтаря трупарня під високою пелехатою смєречиною схована. Глуха і німа стая гроби пасе...» [3, с. 134]

Поступово твір наповнюється темними кольорами, які ще більше підкреслюють смертоносну силу війни: «темний ліс», «чорний туск», «чорний кіт», «темна стеля», «чорна нічка», «чорні крильця». Особливу увагу автор приділяє звуковим образами таким, як шум річки та вітру, свист. Навмисне використання шиплячих у фразі: «Щось шепотом шепоче, щось шумить шумом, щось отік плаче понад убитим селом.» [3, с.134] допомагає співвіднести шум гірської річки та вітру з шумом гармат та пострілів.

В експресіоністичній манері змальовано й трупарню: «Нема села, лиш цвинтар, а край цвинтаря одноока трупарня деба дише на морозі... Одно мале віконце дивиться на тісарську

дорогу через маленьку полонку серед ледяних квіток на шибі». [3, с. 134] У цій хатинці живуть Баба і молода дівчинка Анничка, які доглядають усіх, хто вижив після трирічної війни. Фактично кожен, хто опинився в цій трупарні «на лан дихав», повільно помирав: «Сей сусід отік із сну збудився і застогнав на всю трупарню» [3, с. 137]. Єдина надія на порятунок — це козаки, яких постійно виглядає дівчина: «Анничка глипнула на дорогу, вергла з себе ліжник і одним скоком була в дверях, повістуючи, що козаки ідуть. Баба веселіла і докладала у піч ріща, аби козаки ватру виділи, аби загрівалися і добріли та трупарникам харчів давали. Підложила сіна дякові під голову, аби відразу мерця було видко, аби козаки смерть виділи» [3, с. 138].

Незважаючи на усю пахмурість тексту, його експресіоністичну спрямованість, мова твору дуже образно багата та жива. Автор використовує ніжні звертання та зменшено-пестливу лексику: «сонечко», «боже очко», «мій дедику», «нічка», «хмарко», «полонинці», «царинці». А для того, щоб передати колорит Гуцульщини, письменник вводить у текст безліч діалектних слів, які зустрічаються чи не у кожному реченні: «джега», «бадьо», «війт», «єкі», «файний», «вуйко», «раїв», «свеї», «не угатить» та багато інших.

Характерною рисою новелістики Марка Черемшини є символічність та інформативність пейзажних вкраплень [4, с. 64]. У новелі «Село вигибає» Марко Черемшина використовує безліч символічних деталей. Наприклад, смерека прочитується як символ боротьби за життя, за незалежність, вселяє надію на те, що не все село загинуло, що залишилися ще живі люди: «Край цвинтаря трупарня під високою пелехатою смеречиною схована.» [3, с. 134]. Образ кладовища вказує на масштаб руйнівних наслідків війни: «Нема села, лиш цвинтар, а край цвинтаря одноока трупарня деба дише на морозі...» [3, с. 134]. Гроно калини у трупарні символізує перемогу життя над смертю: «Баба вказала очима на в'язку калини, що на клинку під темною стелею звисала і своїми грознами гарячку з хати спивала, аж упрівала» [3, с. 134].

Також у новелі наявні фольклорні елементи, наприклад, образи чорного kota та ворона, які за народними уявленнями символізували прихід біди: «Виринає з-поміж звалищ чорний кіт, і вп'яливши свої пулькаті очі в коні, плаксиво занявкав, як до газдині, що по подою молоко несе», «Ворон там сідає, хіба звір там навертає» [3, с. 134]. А для того, щоб краще передати стан людей, яких покинули найрідніші, Черемшина використовує прийом застосування поховальних голосінь: «Голосила над сим мерцем приязно та приповідала укладно і дякувала йому красними словами за то, що мав на її мозіль тямую і відказав їй лаз в Погарі» [3, с. 141].

Але не тільки кольори та звукові образи, символи та пейзажі допомагають розкрити наслідки війни. Вагоме місце тут посідають і образи персонажів. У творі автор на прикладі жовніра Петра показує, як війна впливає на людей, як війна кардинально змінює життя простого парубка: «Таже у Петра був хід май-май, був розмах в руках, був цвіт у лиці, була буйність, а — це жовтий лист на крушині...І, як оком моргнути, війт замовк і повалився на свою постіль, гей перепилений явір, а син шукав його руками і оправдувався, що свої очі лишив тісареві під Раранчем» [3, с. 140].

Новела «Село вигибає» Марка Черемшини — цінний внесок в українську літературу, адже у художній формі змальовано період Першої світової війни, показано її руйнівні та смертоносні наслідки для гуцульського села, майстерно змальовано її вплив на людей, їх психологічний стан та світосприйняття.

Література

1. Грицюта М. С. Принципи художнього зображення села в новелах Марка Черемшини. Живий у пам'яті народній: відзначення сторіччя з дня народження Марка Черемшини / за ред.: В. Козаченко. Київ, 1975. С. 70-79.

2. Стеф'юк І.І. Людина і війна (на матеріалі художньої та мемуарної спадщини Марка Черемшини : дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. філолог. наук : 10.01.01/ Нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2016. 215 с.

3. Черемшина Марко. Новели. Посвяти Василеві Стефанику. Ранні твори. Переклади. Літературно-критичні виступи. Спогади. Автобіографія. Листи : Читиво. URL: https://docs.google.com/viewer?url=http%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FCheremshyna%2FNovely_Posviaty_Vasylevi_Stefanyku_Ranni_tvory_Pereklady_Literaturno-krytychni_vystupy_Spohady_Avtobiohrafiiia_Lysty.pdf (дата звернення: 15.11.2019).

УДК:811.161.2'367.627

Руф В. В.

РОЗРЯДИ ЧИСЛІВНИКІВ ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Числівник, на відміну від інших частин мови, є відносно замкненою, кількісно обмеженою системою слів із специфічним кількісним значенням, різнорідними морфологічними ознаками та трансформованими синтаксичними функціями.

Вивчення числівника в українській мові представлено працями: О. Д. Пономарьова, М. Г. Зубкова, І. Р. Вихованця, О. К. Безпояско, М. Я. Плющ, С. В. Баранової, М. О. Шелякін останній з них проводить паралель числівника з російською мовою.

Числівником називається та частина мови, що означає абстрактно-математичне число або певну кількість однорідних предметів чи порядок предметів при лічбі [1, с. 144].

В окремий клас слів числівники об'єднуються за номінативною функцією – мовною назвою кількості. Відповідно семантичний критерій порівняно з морфологічним, синтаксичним чи словотвірним є визначальним. У числівникові вирізняють дві сфери вживання: 1) несамотійне, тобто поєднання з іменниками (займенниками), які називають предмети, які піддаються лічбі; 2) самотійне, тобто числівник виражає абстрактно-математичну кількість [2, с. 160].

Числівник реалізує квантитативну та нумеративну функції, різниця яких виявляється на морфологічному рівні, тобто сполучення з іменником або без нього [2, с. 161].

Власне кількісні числівники означають у цілих одиницях абстраговано-математичне число або певну кількість однорідних предметів.

Морфологічні особливості власне кількісних числівників пов'язані з їх лексичним значенням. Виражаючи лексично кількісність, вони позбавлені граматичного значення числа. В однорідних предметах, що позначаються іменниками у формах множини, кількісна характеристика виражається семантикою числівників, наприклад: *три олівці, п'ять стільців*, а форма множини іменника, позбавлена родової віднесеності, виключає потребу вираження граматичного роду і в числівнику. Тільки числівник один має чітко виражену віднесеність до іменників усіх трьох родів: *один стіл, одна дівчина, одне яблуко*. Відповідно до форми множинних іменників, що позначають один предмет, числівник має також форму множини: *одні двері, одні ножиці, одні сани* [1, с. 145].

Неозначено-кількісні числівники позначають загальну, точно не визначену кількість однорідних предметів або неозначену абстраговану кількість. Ці числівники пов'язані з іменниками, що позначають конкретні предмети, які підлягають кількісному обліку, наприклад: *кілька (декілька) осіб, кільканадцять слів, кількадесят зошитів, кількасот людей* [3, с. 264].

Збірні числівники означають кількість предметів у сукупності, неподільній єдності їх, наприклад: *двоє вікон, троє дітей, четверо коней, п'ятеро саней*.

До складу збірних входять числівники обоє, обидва, обидві, які також виражають кількість предметів як єдність, сукупність, наприклад: *обидва лікарі, обидві дівчини*.

Збірні числівники поєднуються з іменниками, що є назвами осіб чоловічої статі: *троє учнів, четверо коней, дванадцять зайців*; іменниками середнього роду, що позначають малих істот: *двоє курчат, п'ятеро ведмежат, восьмеро малят*; іменниками середнього роду, що позначають неживі предмети: *двоє відер, четверо полотен, п'ятеро імен*; іменниками множинної форми, що позначають конкретні предмети: *троє воріт, четверо саней* [3, с. 267].

Збірні числівники поширені в розмовній мові, у художніх творах, але майже не вживаються в діловому й науковому стилях.

Дробові числівники означають кількість, що становить собою частину від цілого числа. На відміну від інших кількісних числівників, вони поєднуються з іменниками, що позначають предмети, які не підлягають лічбі: *одна четверта випитого квасу, одна третя поверхні шкіри*.

Дробові числівники мають аналітичну будову: назва, що визначає кількість частин, позначається власне кількісним числівником – чисельник, а вказівка на загальний вимір позначається порядковим – знаменник: *одна третя, дві п'ятих, п'ять сьомих* [4, с. 154].

Порядкові числівники узгоджуються з іменниками у роді, числі і відмінку, виступають у ролі означень, наприклад: *перший трактор, десятий клас, сота аудиторія, двадцять друге завдання, перші промені*.

За граматичними ознаками порядкові числівники наближаються до прикметників. Це дає підставу вченим розглядати їх у складі прикметників як розряд порядкових прикметників. Однак такі самі граматичні ознаки мають окремі розряди займенників: *цей, ця, це, ці, весь, вся, все, всі, котрий, котра, котре, котрі*, які не називають ознак предметів, а лише узагальнено вказують на ознаки [5, с. 161].

Порядкові числівники позначають несталі ознаки предметів, що властиво прикметникам, а вказують на кількісність однорідних предметів при обліку їх за порядком слідування в підрахунках, наприклад: *п'ять столів – перший, другий, третій, четвертий і п'ятий стіл* [4, с. 156].

Синтаксичні функції порядкових числівників визначає граматична форма відмінка. У називному відмінку подібно до кількісних числівників вони в поєднанні з іменником утворюють синтаксично нерозкладне словосполучення і виконують роль підмета, наприклад: *Минав другий рік мого перебування в Україні. – Два роки мого перебування в Україні не пройшли даремно*. В інших відмінкових формах синтаксична роль порядкових числівників зближується з прикметниками, тобто вони можуть виконувати функцію означення або присудка, наприклад: *Постукав у перше вікно; Він встав першим. – Він постукав у найближче вікно; Він став найкращим* [2, с. 166].

Отже, аналіз граматичних ознак числівників показує, що рід мають ті числівники, які пов'язуються з іменниками у формі однини. Це власне кількісні числівники: один, одна, одно та всі порядкові. Синтаксичні зв'язки числівників з іменниками також будуються на основі протиставлення одного предмета багатьом: маємо узгодження форм числівника з іменником, що означає один предмет і підпорядкування іменникової форми числівникові у називанні більшої, як один предмет, кількості. Числівники української мови як окремий клас слів мають дві сфери вживання (самостійне і несамотійне), відзначаються специфікою не лише семантики та структури, але й морфологічних ознак та синтаксичних функцій.

Література:

1. Безпояско О. К. Граматика української мови. Морфологія: Підручник. О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
2. Мацюк З. Лінгводидактичні особливості вивчення числівників у курсі української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. Випуск 14. Львів. 2019. С. 159–172.
3. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови, за ред. І. Вихованця. Київ : Пульсари, 2004. 400 с.
4. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова : Підручник. О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. В. Шевченко та ін. 3-тє вид., перероб. Київ : Либідь, 2005. 488 с.
5. Шелякин М. А. Функциональная грамматика русского языка. М.: Рус. яз., 2001. 288 с.

УДК 373.3/5.016:811.161.2

Угровата В. О.

СИСТЕМА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ СПРОЩЕННЯ ГРУП ПРИГОЛОСНИХ У ШКОЛІ

Загальновідомо, що однією з важких для опанування учнями п'ятого класу є тема «Спрощення в групах приголосних». Її складність полягає в тому, що це фонетичне явище здебільшого може спостерігатися як у вимові, так і на письмі. На сьогодні актуальним залишається вдосконалення методики роботи над згаданою темою.

Метою статті є з'ясування особливостей системи роботи над засвоєнням теми «Спрощення в групах приголосних» на уроках української мови у п'ятому класі.

На початку вивчення зазначеної теми вчитель говорить про те, що іноді під час творення нового слова або формотворення виникає складний для вимови збіг приголосних звуків. Тоді в цій групі приголосних один із звуків випадає, і вимова стає легшою. Таке явище називається спрощенням.

Педагог-словесник наголошує, що явище спрощення приголосних посилює милозвучність української мови.

Дітям пропонуємо запам'ятати основні групи приголосних, у яких відбувається спрощення:

1) у групах приголосних **-ждн-, -здн-, -стл-, -стн-** випадають **д** і **т**: *тиждень – тижня, тижневий; проїзд – проїзний; пізній, пізно; щастя – щасливий; радість – радісний;*

2) у групах приголосних **-зкн-, -скн-** випадає **к** у процесі творення дієслів із суфіксом **-ну-**: *брязк – брязнути, блиск – блиснути;*

3) у групі приголосних **-слн-** випадає **л**: *масло – масний.*

Спрощення не відбувається у словах-винятках, які діти мають знати напам'ять. Такі слова вчителю доцільно перерахувати й подати їх графічний запис. На нашу думку, необхідну інформацію слід оформити у вигляді презентації. Слова-винятки мають бути проілюстровані малюнками для унаочнення.

Отже, діти у п'ятому класі чітко повинні знати такі слова-винятки: *зап'ястний, кістлявий, пестливий, хвастливий, хворостняк, шістнадцять, шістдесят, шістсот, випускний, допускний, пропускний*. Крім того, учителям слід звернути увагу школярів на прикметники, утворені від іменників іншомовного походження: *аванпостний, баластний, компостний, контрастний, форпостний, студентський, туристський*, а також на форми давального й

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Література супроводжує процеси розвитку та соціалізації особистості на всіх етапах життя. Оскільки літературний процес є віддзеркаленням сучасних соціальних процесів, то постає питання про шаблонні уявлення фемінності та маскулінності, а це, у свою чергу, продукує певні гендерні стереотипи.

Засобом створення стереотипів у письменництві є використання словосполучень, фразеологічних зворотів, субтекстів і лексем, які вживаються стосовно осіб чоловічої та жіночої статі [1].

Дедалі все більше і більше вчених приділяють увагу питанням гендеру в соціальних комунікаціях та мові. Великий внесок у цю наукову галузь зробили: Філоненко С. О. [2], Маслова Ю. П. [3] та інші.

Аналіз змісту гендерних стереотипів, дає розуміння того, що є поділ стереотипів на дві групи:

- 1) маскулінну (чоловіки хочуть бути визнаними, компетентними та завжди досягати своєї мети, роблячи основну ставку на кар'єру, а не на сім'ю);
- 2) фемінну (для жінок найважливішим є сім'я та можливість розділити з кимось свої емоції).

Одним з найдієвіших засобів формування особистості, який формує уявлення про навколишній світ, допомагає засвоювати та розвивати мовлення, а також виховує певні моральні та естетичні якості, вважається саме дитяча література. У текстах художньої літератури гендерні приналежності знаходять відображення через сталі моделі поведінки та установки, які визначають гендерне призначення. Осмислити проблему гендерних досліджень у сучасній українській дитячій літературі можливо на прикладах прозових творів Ірен Роздобудько, Василя Слапчука, Марії Чумарної, Олександра Дерманського та інших.

Ірен Роздобудько у своєму творі «Пригоди на невідомому острові» використовує пригодницький жанр. Героями книги І. Роздобудько є дівчата, прототипами яких є авторка зі своєю подружкою в дитинстві. У творі письменниця долає гендерні стереотипи: ведеться розповідь про пригоди дівчат (хоч прийнято писати про пригоди хлопців), показані переживання та емоції, притаманні жінкам, розкривається жіночий світ фантазії та бажань. Поведінка та психологічний стан головної героїні Рено, виражений ніби індикатором чоловічого світу, дівчина переймає чоловічу роль на себе. Авторка також нівелює гендерність героїнь через опис зовнішнього вигляду, одна з героїнь – Клава «...висока дівчина в окулярах, із довгою світлою косою, в темно-синіх джинсах.»[4], а інша – Рено «...стрижена під хлопчика й одягнута майже так само...» [4]. Таким чином, Ірен Роздобудько показала, що зовнішність і одяг не є визначальним щодо гендерної належності.

Беручи до розгляду твір В. Слапчука «Риба під парасолом» [5], можна сказати, що манера письма автора тяжіє до повістунання–притчі. Твір наповнений іронічним текстом, наявне підкреслення авторського суб'єктивного бачення та типовість чоловічого ставлення до світу та оточення. Одним з героїв твору є підліток Микола, який чітко та ясно передає образ сучасного хлопця із типово маскулінними манерами, навіть не позитивними (дати стусана, зухвале ставлення до інших, агресивна войовничість). Ще один образ В. Слапчука – зменшений дідусь, цей герой показує чоловіка, який втратив свої гендерні ознаки, а відтак і авторитет у власного онука, але згодом повернув його такими рисами як: інтелект, кмітливість, хитрощі. Іншому персонажу твору – бабусі притаманні риси маскулінності (домінування, керування, роль

захисника). Твір В. Слапчука «Риба під парасолом» є прикладом дихотомії (ділення цілого на дві частини) гендерів.

Дитяча художня література продукує певні гендерні стереотипи та впливає на процес усвідомлення гендерної приналежності. Існують певні причини, через які закріплюються стереотипи у дитячих творах:

1. Школи, дитячі садки, громадські установи та ін. зацікавлені у підтриманні сталих норм суспільних відносин, через це і поширюється мислення стереотипами;
2. Обмежений час для вивчення змісту творів у видавництвах;
3. Створення різноманітних алгоритмів та шаблонів для спрощення, структурування та схематизування усіх суспільних процесів, щоб раз за разом діти діяли уже за відомою схемою[6].

Отже, роль дитячої літератури полягає у сприянні формуванню цілісної, розвиненої, зорієнтованої та наділеної морально–етичними якостями особистості. Наразі сучасні українські письменники намагаються сприяти подоланню гендерних стереотипів та пропагують гендерну культуру.

Література

4. Перельман И. В. Методология изучения искусства как области гендерных исследований. URL:<http://www.gramota.net/materials/3/2013/9-2/31.html>. (Дата звернення 27.10.2019)
5. Філоненко, С. О. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр. Донецьк: ЛАНДОН–XXI, 2011. 432 с.
6. Маслова, Ю. П. Моделі гендерної ідентичності жінки на сторінках друкованих. URL:http://eprints.oa.edu.ua/1301/1/maslova1_120412.pdf. (Дата звернення 27.10.2019)
7. Роздобудько І. Пригоди на невідомому острові. Вінниця: Теза, 2008. 156 с.
8. Слапчук В. Риба під парасолом. Київ: Ярославів Вал, 2006. 224 с.
9. Дитячий світ крізь гендерні окуляри. Про літературу. (Гендерний понеділок) URL:<http://rozvitok.org/detskij-mir-skvoz-gendernye-ochki-o-literature-gendernyj-ponedelnik/>. (Дата звернення 27.10.2019)

УДК 821.161.2-32.09 Стефаник

Шкодін К. Д.

ДИСКУРС РІДНОЇ ЗЕМЛІ У НОВЕЛІ В. СТЕФАНИКА «ВОНА - ЗЕМЛЯ»

В. Стефаник – один з найяскравіших представників української літератури кінця ХІХ - початку ХХ століть. В антивоєнній новелі «Вона – земля», Стефаник мальовничо, з позицій гуманіста зображує трагедію населення, зумовлену першою світовою війною.

До набутків Василя Стефаника зверталися сучасники, а серед них І. Труш, І. Франко, А. Крушельницький та ін. Дослідженню спадщини В.Стефаника посилались різножанрові праці С. Криканівського, В. Борщевського, Н. Жук, Г. Вервеса, Н. Калениченко.

Головна тема його новел – важке життя західноукраїнської сільської бідноти, її остаточне зубожіння і пролетаризація. Новелістика В. Стефаника увібрала народну міфотворчість як один зі складників своєї поетики. Символи і символіка служать не лише важливим компонентом поетики новел, а й способом мислення письменника. Його новелам не властива прямолінійність і часова послідовність подій. Вона могла починатися відразу з кульмінації чи розв’язки. Після цього, як правило, йде зображення психологічного стану героя, наводяться мотиви того чи того вчинку.

Лихо, породжене війною, зображено в новелі «Вона – земля». Для героїв українського митця рідна земля – це кровний зв'язок особистості, тут прихована й проявляється сила її духу, тут і фізична міць, тут вона отримує шанс протистояти нівелюванню всього людського. Втрата рідної землі набуває всеосяжного масштабу. Значення «чужого», «ворожого» та «холодного» представлена вже на початку новели: герой твору Семен, повернувшись додому з лану (дві нерозривні координати – дім і лан), бачить на подвір'ї «п'ять кованих возів, набитих всіляким добром». Зустріч Семена та людей із дороги на порозі є символічною та означає зустріч вічного й тимчасового, життя та смерті, буття й небуття.

Дід Данило з Буковини у розпачі, він скаржиться на злу долю, та на те, що його дружина зацімплена від туги за рідною землею: «Доки ще з фіри виділа наше село, то плакала та з воза тікала, та невістки здоганяли, а як не вздріла вже свого села, та зацімплена. Та сидить отут німа межі внуками...» [4, с. 95]. І не можуть їй допомогти ні численні молитви, ні прохання рідних. Смертоносні картини першої світової війни змусили велику сім'ю покинути рідне поселення: «...другий раз – москаль іде і сонце залягає. І Хина, і Сибір, та дикий нарід з цілого світа; старих ріжуть, молоді жінки гвартують та цидки відрубують, а малі діти ведуть у колію та розкидають по пустих землях у далеких царстві...» [4, с. 96]. Лише завдяки Семену старий зрозумів істину, що: «Бог не прийме вас до себе з того каменя, але віде перед свої ворота, як вас уб'ють на вашій землі.» [4, с. 96]. Семен спонукає героїв все ж таки повертатися додому, бо «там буде вас бог благословити і на шибениці». Спогади про рідну землю, мов ліки подіяли на Марію, вона знов почала говорити: «Ідім, Даниле, додому, ідім».

Великий знавець селянської психології Стефаник показав трагедію селян, які мусять покидати своє господарство, землю, щоб врятувати життя: «то я відрікси землі та й кров свою наклав на ковані вози, аби ніхто її не споганив» [4, с. 96]. Над селами й містами, полями й горами пройшла, як смерч, все знищуюча на своєму шляху, війна. А після війни приходить нове лихо – окупація західноукраїнських земель польським урядом на чолі з маршалом Пілсудським.

На думку автора, єдиний порятунок для хлібороба за всяких умов – триматися землі і своєї домівки. Селянин, як до живих істот, ставиться до хати, землі, худоби, зерна, роси: «...діло з землею; пустиш її, то пропадеш, тримаєш її, вона всю силу з тебе вігортає, вічерпує долонями твою душу; ти припадаєш до неї, горбиши, вона з тебе жили вісотує, а за то у тебе отари, та стада, та стоги...» [4, с. 97]. Письменник показує силу і міць народного духу.

Стефаник прагне примусити інтелігенцію подивитись на людину праці іншими очима. Страшне лихо, котре протистоїть природному потягові людини до щастя, злагоди й миру, до сімейного, життя, до праці на землі, до гармонії. Не можна не звернути уваги на цю новелу, в якій наголошується на соціально-етичних проблемах: війна й діти, війна й сім'я, моральна відповідальність людини, злочин і спокута. Усі ці проблеми мають серйозний загальнолюдський сенс.

Література

1. Кучинський М. Стильові особливості новел В. Стефаника антивоєнного циклу. *Дивослово*. 1995. № 5-6. С. 32 – 35.
2. Лесин В. М. Василь Стефаник – майстер новели. Київ, 1970. С. 55 – 56.
3. Луцків П. Василь Стефаник – співець української землі. Івано-Франківськ. *Плай*. 1996.
4. Стефаник В. Твори. Київ, 1964. С. 95 – 97.

СЕКЦІЯ РЕКЛАМА ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКОЮ ГРОМАДСЬКІСТЮ

УДК 659.118

Акусова О. С.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАНІПУЛЯЦІЇ В РЕКЛАМІ

Актуальність цієї роботи полягає в тому, що реклама зараз присутня при кожному кроці, не усвідомлюючи велику значущість та можливі наслідки цього впливу, адже він буває не тільки позитивним, людина йому піддається.

Завдання роботи:

1. формування робочого визначення маніпуляції;
2. виділення і класифікування рекламних маніпулятивних тактик, що використовуються в сучасній рекламі;
3. визначення ефективності маніпулятивних методів на психологічному рівні в рекламі;
4. виведення висновків;

Мета роботи – виявити особливості рекламного маніпулятивного впливу в сучасному світі.

Реклама на пряму впливає на покупця і сприяє його діям з придбання рекламованих товарів і послуг. Від того, якого рівня буде реклама, буде залежати попит на товар, що в ній рекламується.

Реклама – це соціально-психологічне явище, що при впливі зачіпляє найпотаємніші ділянки психіки людини. Психологи кажуть, що сприйняття і переробка інформації, що поставляється рекламою здійснюються під впливом різних чинників. Основні три з них помітні майже завжди: це когнітивний, емоційний і поведінковий фактори.

Як система заходів для цілеспрямованого впливу на споживачів реклама регулює та взагалі формує на ринку рух товарів і послуг. Кожен товаровиробник бореться за свого покупця, тому що де є продаж, де є реклама, там є і висока конкуренція.[1].

Відчуття, сприйняття, увагу, пам'ять і мислення відносять до когнітивних аспектів рекламного впливу.

Другий за рахунком компонент виявляє емоційне ставлення до потоку рекламної інформації: стають питання у відчутті симпатії чи антипатії суб'єкта до нього. Реклама завжди несе в собі неусвідомлювані образи.[2].

Вважається, що до товару, послуги пропорційна симпатія до рекламної інформації. Поведінка людини, яка знаходиться під впливом реклами може бути свідомою та несвідомою. На усвідомлюваному рівні виявляються мотивації, потреби, воля людини. На неусвідомлюваному – установки та інтуїція людини. Найефективніша реклама спрямовується на почуття і думки середньостатистичної людини, на її відносини та поведінку.[3].

Фахівці в рекламі враховують і використовують дані фактори у своїй діяльності, оптимізуючи вплив рекламного повідомлення на потенційного покупця.

Предметом дослідження виступають саме методи маніпуляції в рекламному середовищі.

Об'єктом дослідження є реклама, як вид комунікаційної діяльності.

Під час аналізу впливовості реклами дослідники можуть виявити мотив потреб покупця. Мотиви – це усвідомлені потреби, достатньо аргументовані та з'ясовні. Споживчі мотиви, як і самі потреби людини складні і різноманітні. Маніпуляції в рекламі спираються на психічний процес прийняття рішення. Вплив на цей процес здійснюється за допомогою різних методик.

Література

1. Батра Р. и др. Рекламний менеджмент. - М., 1999.
2. Вікент'єв И.Л. Прийоми реклами. - Новосибірськ, 1993.
3. Джугенхаймер Дональд У. Основи рекламної справи. - Самара, 1996.

УДК 659.11(477)

Близнюк В.О.

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ ДЛЯ ШКАРПЕТОК ТОРГІВЕЛЬНОЇ МАРКИ «ЖИТОМИР»

Ефективному рекламному процесу передують низка важливих заходів, серед них проведення маркетингових досліджень і вивчення їх результатів, стратегічне планування і визначення каналів поширення рекламної інформації. Успіх майбутньої рекламної кампанії закладається вже на першому етапі, який полягає у необхідності визначення чіткої мети рекламної діяльності. Саме вибір найбільш значущих цілей є запорукою ефективності рекламної кампанії, що впливає на підвищення престижу фірми і в перспективі дозволяє зайняти міцну позицію на ринку.

Наявність конкретної мети також суттєво полегшує аналіз кампанії після її проведення, що допомагає виявити помилки та усунути їх у подальшому [1].

Актуальність дослідження полягає у важливості грамотного планування та компетентного підходу до вибору необхідних рекламних засобів. Детально продумана та вдала рекламна кампанія може як вивести прибутки компанії на новий рівень, так і нанести суттєвий удар по репутації.

Мета дослідження полягає у розробці рекламної кампанії для шкарпеток торгівельної марки «Житомир» з метою підвищення престижу бренду.

Об'єктом дослідження є рекламні прийоми та засоби, що використовуються у рекламній кампанії для торгівельної марки «Житомир».

Предметом дослідження є проект рекламної кампанії для шкарпеток ТМ «Житомир».

До завдань дослідження, обумовлених метою відносяться:

- вивчення літератури з обраної теми;
- аналіз конкурентного оточення, а саме особливості рекламування продукції іншими українськими виробниками шкарпеток;
- визначення цільової аудиторії продукту;
- розробка проекту рекламної кампанії.

Ефективна рекламна кампанія також передбачає визначення демографічного та психографічного портрету цільової аудиторії. Від цього залежать стратегія та ефективність просування, адже рекламований продукт має задовольнити потреби споживачів.

Наступними етапами є формування бюджету рекламної кампанії, розробка рекламного звернення, гасла або слогану. Розробка структури звернення передбачає його макет, використання ілюстрацій, тексту, фотографій, музичного оформлення тощо.

У фіналі рекламної кампанії потрібно визначити її ефективність, тобто треба визначити чи було досягнуто запланованих показників, що змінилося після проведення кампанії, якою ціною було досягнуто тих чи інших результатів. Тому постає необхідність оцінити ефективність застосування комплексу маркетингових комунікацій.

Виділяють економічну (товарну) і комунікативну ефективність маркетингових

комунікацій.

Економічна ефективність полягає у встановленні впливу рекламних звернень на цільову аудиторію шляхом порівняння показників до проведення заходів і після них [1]. Для цих цілей використовують спеціальні формули.

Проте існує багато причин, через які складно об'єктивно розрахувати ефект від реклами. Це пов'язано з наступними чинниками:

- реклама діє поступово, потенційний покупець може прийняти рішення про купівлю після декількох днів або місяців;
- на купівлю впливає одночасно декілька факторів, а саме: пора року, кліматичні явища, день тижня, особливості продавця, який обслуговує відвідувачів, тощо;
- об'єкт, на якого спрямована реклама знаходиться постійно під впливом одночасно декількох протилежних пропозицій різних рекламодавців [1].

Таким чином, розробка рекламної кампанії є відповідальним та кропітким процесом, що потребує детального дослідження цілей рекламної кампанії, визначення цільової аудиторії, ретельного підбору рекламних засобів та аналізу проведення рекламної кампанії. Рекламна кампанія – це потужний інструмент для підвищення прибутків компанії та закріплення позитивної репутації бренду, проте у невмілих руках цей інструмент може призвести до зворотного ефекту.

Література:

1. Маркетинг: навчальний посібник / І. М. Абрамова, О. В. Богоявленський, Г. О. Дорошенко, О. Г. Дорошенко, Є. О. Кравченко, В. В. Лисенко, С. П. Оксененко, І. О. Пенська, Л. В. Піддубна, О. О. Тертичний, Д. М. Тюріна, О. В. Ярмук. / за заг. ред. Г. О. Дорошенко. – Харків, ТОВ «Тім Пабліш Груп», 2016. – 412 с.

УДК 007:659.1:117

Єнакієва Ю.І.

ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНИХ ВІДЕОРОЛИКАХ НА ПРИКЛАДІ РЕКЛАМИ ТОВАРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ

Масова комунікація передбачає виробництво повідомлень, розрахованих на масову свідомість, тому технологіям, що використовуються при передачі цих повідомлень масовій аудиторії потрібно розвиватися кожного дня, щоб робити процес комунікації максимально простим та легким для використання та впливу на масову аудиторію. Реклама як засіб масової комунікації постійно терпить зміни та вдосконалюється, задля того, щоб мати найбільш потужний ефект серед споживачів [1, с.95]. Особливу увагу сьогодні приділяють рекламі товарів для дітей, бо вважається, що простіше сформулювати погляди у дитини, яка ще не прив'язана до жодного бренду, ніж переконати дорослу людину відмовитися від товарів, які вона купує протягом тривалого часу. Через цей акцент на дітях, як на потенційні аудиторії, рекламісти за допомогою новітніх масово-комунікативних технологій, створюють рекламу, що містить невеликі мультиплікаційні ролики або інші яскраві кадри, що привертають увагу дитини. А далі дитина несвідомо сприйнявши цю інформацію, бажає мати цей товар, бо реклама переконує, що він «тільки для справжніх принцес» та ін., та починає впливати на батьків, які у більшості випадків не можуть встояти перед проханням своєї дитини, та купують рекламоване [2, с.112]. **Актуальність** праці визначається потребою проаналізувати рекламні

відеоролики на наявність дитячих образів та виявити у якому виді реклами вони найчастіше зустрічаються та як саме використані дитячі образи. **Об'єктом** дослідження виступають рекламні відеоролики, спрямовані на дитячу аудиторію та за участю дитини (на телеканалах «Інтер», «СТБ», «Новий канал»).

Предметом дослідження є особливості використання образ дитини у рекламних відеороликах.

Хронологічні межі: липень-грудень 2019 року. Проаналізовано 93 роликів за участю дитини та для дитячої аудиторії, які найчастіше з'являлись на екранах.

Мета дослідження полягає в визначенні особливостей рекламних відеороликів (на прикладі товарів для дітей). Для реалізації мети необхідно вирішити наступні завдання:

1. Опрацювати наукову літературу з теми дослідження.
2. Визначити особливості висвітлення товарів у рекламних відеороликах.
4. Відстежити, які рекламні ролики були за півроку на телеканалах «Інтер», «Новий канал» та «СТБ».
5. Провести контент-аналіз відеороликів про товари для дітей, дитячих образів тощо.

Ступінь наукової розробленості теми. Основи вивчення маси були закладені в роботах А. Белова, Г. Почепцова, Ф. Вебстера, А. Хіршмана. Термін «масова комунікація» найбільш докладно розглянутий у працях Е. Бернейса, А.Кисельова, І. Зосименка, Ю. Зуляра, В. Гостениної, А. Константинова. Внесок в розвиток теорії комунікацій і зв'язків з громадськістю внесли роботи таких авторів, як: І. Доскова, М. Кастельс, В. Комаровський, В. Конецька, Л.Грюнігена, Д. Марконі, Д. Паренти, Д. Ньюсом, Питання реклами в комунікаційному процесі розглянуті в працях: С. Апфельбаума, Ю. Белікової, Ю. Буткевича, В. Зазикіна, А. Маркова, В. Полукарова, Т. Примака, Д. Райгородського, Л.Федотової. Вплив реклами на дітей досліджували Н. Авдєєва, Г. Реброва, О.Телетов, Р. Чалдини, Н. Тітова.

Наукова новизна роботи полягає у результатах дослідження особливостей рекламних відеороликів (на прикладі товарів для дітей) на всеукраїнських телеканалах «Інтер», «Новий канал», «СТБ» за липень-грудень 2019 року.

Методи дослідження: бібліографічний (праця з підручниками та статтями, обробка їх змісту), теоретичний (аналіз, синтез, порівняння, систематизація літератури, що досліджувалася) емпіричний (спостереження та порівняння рекламних роликів на телеканалах), дедуктивний, контент-аналіз.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що проаналізовані та систематизовані джерела з теми дослідження, отримані висновки можуть сприяти подальшим науковим дослідженням у галузі вивчення особливостей реклами товарів для дітей.

Практичне значення. Дослідження можна використовувати, щоб якісно підвищити рівень реклами товарів для дітей. Результати дослідження можуть бути в нагоді під час проведення практичних занять з дисципліни «Теорія реклами та зв'язків з громадськістю», «Теорія і практика рекламної діяльності» для спеціальностей «Журналістика» та «Реклама та зв'язки з громадськістю».

Опрацювавши практичну частину роботи, можна зробити висновок, що використання образу дитини в комерційній рекламі є популярною практикою. Образ дитини використовується в рекламі як продуктів дитячого призначення, так і товарів дорослого призначення [1, с.56].

Аналізуючи рекламу за грудень 2019 року на телеканалах «Інтер», «Новий канал», «СТБ», можна дійти висновку, що найчастіше образ дитини використовується саме у рекламі

товарів для дорослих, де дитина виступає частиною щасливої сім'ї. На телеканалі «Інтер» з проаналізованих 30 роликів дитина була у рекламі, як споживач, на якого орієнтований товар у 6 роликах; у 24 було використано образ сім'ї, частиною якої є щаслива дитина (див. Додаток 3). На телеканалі «Новий канал» з проаналізованих 30 роликів дитина була у рекламі, як споживач, на якого орієнтований товар у 7 роликах; у 23 було використано образ сім'ї, частиною якої є щаслива дитина. На телеканалі «СТБ» з проаналізованих 30 роликів дитина була у рекламі, як споживач, на якого орієнтований товар у 5 роликах; у 25 було використано образ сім'ї, частиною якої є щаслива дитина.

Отже, спираючись на дослідження використання образу дитини на трьох всеукраїнських телеканалах: «Інтер», «Новий канал», «СТБ», можемо дійти висновку, що показники на різних каналах майже однакові. Аналізуючи види реклами очевидно, що усюди переважає реклама конкретної торгової марки, але не користується попитом адресно-довідкова та політична реклама. Помітна різниця була під час аналізу конкретних товарів, що рекламують. Так на «Інтері» більше половини реклами з використанням образу дітей – це реклама лікарських засобів, тоді як реклама продовольчих товарів займає лише 13%. Протилежна ситуація на телеканалах «Новий канал» та «СТБ». Тут реклама лікарських товарів займає менше місяця, ніж реклама продовольчих товарів. Але знову схожа ситуація у аналізі ролі дитини у рекламних роликах. На всіх трьох телеканалах образ дитини, як частини щасливої сім'ї переважає над дитиною – споживачем даного товару майже у три рази.

Література

1. Полукаров В. Рекламная коммуникация / В. Полукаров – М.: Эксмо, 2010. – 330 с.
2. Гостенина В. Социология массовой коммуникации. / В. Гостенина, А. Киселев – М. ИНФРА – М., 2011. – 350с.
3. Зазыкин В. Психологические основы гуманистической рекламы. / В. Зазыкин – М., 2000

УДК 659.4-051:324

Карпенко А.В.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ PR-ФАХІВЦЯ ЯК СПІЧРАЙТЕРА ПІД ЧАС ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

Важливим моментом у сучасному світі є комунікація. PR-фахівці — це професіонали, які розповідають громадськості про людину, компанію, продукт, послугу. Спектр виконуваних ними завдань досить різноплановий.

Сучасний PR-фахівець повинен мати хоча б такий набір навичок, як володіння PR-інструментами, організація заходів, управління проектами, організаторські навички, ведення переговорів, написання текстів, просування бренда, маркетингові комунікації, організація прес-конференцій та робота зі ЗМІ.

Написання спічрайтерських текстів для публічної особи є основою практичної частини спічрайтингу та праці PR-фахівця. Сам спічрайтерський текст являє собою підготовлений та написаний текст PR-спеціалістом для усної промови.

У якомусь сенсі спічрайтинг приймають як особливу PR-технологію, консультацію тієї чи іншої особи з питань організації публічного виступу, а також створення текстів для цього виступу.

З розвитком PR з'явилася потреба у послугах PR-фахівців, особливо в соціально-політичних процесах суспільства, тому що сучасному політикові доводиться виступати з промовою перед різною аудиторією і в самих різних умовах: на заводі, на вулиці, в медичному закладі і т. д. Всі ці обставини необхідно заздалегідь проаналізувати і врахувати при складанні тексту виступу.

Спічрайтинг як особлива PR-технологія має поєднувати в собі елементи науки і мистецтва, оскільки є професійно маркованим різновидом практичної риторики, спирається на теоретичні постулати риторики як наукової дисципліни і використовує практичні навички ораторського мистецтва.

Людство дуже уважно прислуховується до вербальної побудови моделі світу, дуже чуйно реагуючи саме на вербальні сторони тих чи інших явищ. Яскраві вербальні характеристики легко запам'ятовуються, починають переказуватися іншим, що створює потужні комунікативні потоки, при яких повідомлення ЗМІ продовжують шлях по міжособистісним каналам подібно проходженню анекдотів або чуток. Це робить вплив іміджу більш багатовимірним і, як наслідок, ситуація і фігура політика запам'ятовуються краще. [3.с274]

Актуальність праці визначається потребою проаналізувати діяльність PR-фахівця та виявити особливості його праці на прикладі робіт для кандидатів у президенти.

Об'єктом дослідження є робота PR-фахівців

Предметом дослідження є особливості роботи PR-фахівців для публічних осіб на прикладі робіт політтехнологів та PR-фахівців кандидатів у президенти.

Мета роботи визначити особливості діяльності PR-фахівця як спічрайтера під час передвиборчої кампанії.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що проаналізовані та систематизовані джерела з теми дослідження, отримані висновки можуть сприяти подальшим науковим дослідженням у галузі вивчення завдань та роботи PR-фахівців в рамках передвиборчих кампаній

Методи дослідження: бібліографічний (праця з підручниками та статтями, обробка їх змісту), теоретичний (аналіз, синтез, порівняння, систематизація літератури, що досліджувалася) емпіричний (спостереження та порівняння), дедуктивний.

Наукова новизна роботи полягає у результатах дослідження роботи PR-фахівців в рамках передвиборчих кампаній.

Хронологічні межі: березень 2019 – травень 2019 року. Проаналізовані PR-фахівці кандидатів.

Ступінь наукової розробленості теми. Основи вивчення PR-кампаній були закладені в роботах С. Бердишева, Н. Богомолової, І. Зосіменко, В. Кир'янова, А. Кривоносова, В. Новікова, Г. Почепцова, І. Резепова, А. Тертичного, С. Ткачук, А. Чепкасова.

Практичне значення. У майбутньому це дослідження можна буде використовувати, для подальшого удосконалення праці PR-фахівців не тільки у період передвиборчих кампаній. Результати дослідження можуть бути в нагоді під час проведення практичних занять з дисципліни «Галузеві зв'язки з громадськістю», «Теорія реклами та зв'язків з громадськістю», «Теорія і практика рекламної діяльності».

Опрацювавши практичну частину роботи, можна зробити висновок, що діяльність PR-фахівця включає в себе розробку і проведення PR-кампаній, спрямованих на створення сприятливого образу підприємства, підрозділу або людини[1. с56] Спічрайтерський

текст у політичній сфері є заздалегідь написаним текстом для публічного виступу політичного діяча. Публічною особою є людина, яка виступає від міжнародної, народної та політичної організації на публічних заходах, для якої у більшості випадків спічрайтери готують промови.

Спічрайтинг виступає як особлива PR-технологія, консультація тієї чи іншої особи з питань організації публічного виступу, а також створення текстів для цього виступу.

Були представлені засоби та прийоми впливу в спічрайтерському тексті. Найважливішими та найдійснішими прийомами були виявлені такі як аргументація, художні засоби, види переконання, повтори, рефреймінг.

Виділені етапи відтворювання передвиборчої кампанії. Вирішуючи питання про аудиторію, слід встановити важливі фактори для прийняття основного образу публічної особи аудиторією[2. с29]. Для цього потрібно визначити аудиторію, її вік, їх інтереси, освіту, ставлення до публічної особи [3. 405 Розробити план дії та відтворювання нового образу публічної особи або партії.

Досліджені та частково представлені роботи PR-фахівців та політтехнологів кандидатів у президенти В. Зеленського та П. Порошенко. на дебатах та його інавгураційна промова. Ознайомлюючись зі спічрайтерськими текстами PR-фахівців виступів В. Зеленського та П. Порошенко, ми виявили, що у більшості випадків було задіяно формулу AIDCA (увага-інтерес-бажання-довіра-дія). За якою було написано більшість промов.

Також, важливо відмітити, що у спічрайтерських текстах кандидата були використані такі художні засоби як риторичні запитання, порівняння, епітети, метафори, рефрени для більшого привертання уваги аудиторії.

У роботі показано, що написання передвиборчої кампанії для публічної особи є складним алгоритмом дій, за яким працюють PR-фахівці..

Під час написання передвиборчих кампаній треба виходити із запитів замовника і можливостей PR-технологій. Однак вони мають підпорядковуватися соціально прийнятним нормам і не підтримувати негативні дії та задуми.

Література

1. Доти Д. Паблсити и паблик рилейшенз. — М.: Филинь, 1996.
2. [Катлип М. Скотт., Паблик рилейшенз. Теория и практика.](#) / Сентер Х. Аллен, Брум М. Глен. – СПб, 2003.
3. Алешина І., Паблік рилейшнз для менеджерів / Алешина І. – Москва, 2003.

УДК : 659.11(477)

Кочмар В.О.

СПЕЦИФІКА СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ ДЛЯ ВИРОБНИКА ЕЛЕКТРОІНСТРУМЕНТУ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО БРЕНДУ «ДНІПРО-М»)

Рекламна кампанія представляє собою комплекс рекламних заходів, об'єднаних спільною метою та призначених для інформування споживачів про діяльність компаній, їх продукти або послуги [1]. Головне завдання рекламної кампанії - сформувати позитивний імідж товару, активізувати попит та вплинути на процес прийняття рішення про купівлю товарів або послуг споживачем. Процес планування рекламної діяльності передбачає визначення її цілей та шляхів їхнього досягнення.

Актуальність дослідження полягає у необхідності дослідити інструментарій створення рекламної кампанії для виробників електроінструменту, адже рекламна кампанія- це дуже трудомісткий процес, до якого треба підходити з відповідальністю. Вона може як стимулювати популярність конкретного бренду, так і повністю його поховати. Зазвичай достатньо декількох невдалих кроків, аби зруйнувати репутацію, та ті здобутки, які накопичувались роками. Тож, в умовах високої конкуренції, необхідно обрати правильну та дієву стратегію.

Метою дослідження є розробка рекламної кампанії для виробника електроінструменту «Дніпро-М», спрямована на збільшення обсягу продажів інструментів та залучення нових клієнтів.

Об'єктом дослідження є рекламні засоби, що використовуються для створення рекламної кампанії виробника електроінструменту.

Предметом дослідження виступає проект рекламної кампанії для бренду «Дніпро-М».

Відповідно до мети роботи були визначені наступні завдання:

1. Вивчити літературу за темою дослідження.
2. Проаналізувати існуючі рекламні кампанії українських виробників електроінструменту.
3. Вивчити цільову аудиторію продукту.
4. Розробити концепцію рекламної кампанії.
5. Визначити та розробити основні складові рекламної кампанії, скласти кошторис.

Рекламна кампанія виявляється ефективною при дотриманні наступних умов:

- її підготовка і проведення ґрунтуються на глибоких маркетингових дослідженнях, з урахуванням динамічної природи ринку;
- створення обґрунтованої, такої, що запам'ятовується і належним чином впливає на заздалегідь обрану цільову аудиторію, рекламної продукції;
- використання найбільш доцільних для вирішення поставлених завдань засобів розповсюдження реклами, що враховують специфіку цільової аудиторії [1].

Як показує практика, рекламна кампанія може продовжуватись від одного місяця до декількох років. Якщо замовник бачить, що рекламна кампанія допомагає збільшити попит на його послуги чи товар, він продовжує співпрацювати з рекламною агенцією. За умов довгострокового рекламування варто пам'ятати, що споживачам рекламного продукту потрібна різноманітність, адже рекламна кампанія не може триматися довго на одних і тих же заходах.

Звернімося до української компанії-виробника електроінструменту «Дніпро-М». Компанія була заснована на початку двохтисячних років, але стала більш-менш відомою у 2016 році. Підтвердженням тому є швидко зростаюча кількість фірмових магазинів по Україні. Лише в Маріуполі з 2016 року з'явилося два фірмових магазини Дніпро-М, та ще кілька магазинів стали офіційними дилерами продукції компанії.

Розглянемо детально вдалі прийоми рекламної кампанії з просування бренду Дніпро-М.

Першими важливими кроками у просуванні бренду стали правильно визначена цільова аудиторія та канали розповсюдження реклами.

Для підвищення впізнаваності бренду компанія «Дніпро-М» також розпочала співпрацю з відомими українськими youtube-блогерами, зокрема Владиславом Павловичем та Олександром Полуляком. Залучення «інфлюенсерів», тобто людей- лідерів думок, що мають вплив на аудиторію принесло свої результати. Про це говорять кількатисячні перегляди відеозаписів із залученням продуктів бренду та коментаторська активність аудиторії.

Також варто згадати, що у компанії «Дніпро –М» є свій YouTube канал, перше відео на

який було завантажено п'ять років назад. На сьогодні канал має 37 тисяч підписників. Основна тематика каналу- огляд інструментів фірми, перевірка фірмового інструменту, та новини бренду. На наш погляд, одним з вдалих проєктів каналу, був проєкт «Корч», в рамках якого автоблогер займався ремонтом та створенням спортивної машини. Всі роботи з ремонту та створення спортивної машини проводилися виключно інструментом «Дніпро-М».

Саме ці невеличкі кроки принесли першу популярність бренду. На сьогоднішній день компанія «Дніпро-М» співпрацює з деякими YouTube-блогерами, постійно бере участь у всеукраїнських виставках професійного електроінструменту, проводить презентації та івенти, під час яких відвідувачі можуть не тільки ознайомитися з продукцією, а й отримати фірмові призи.

Для рекламування своєї продукції компанія також використовує такі канали розповсюдження, як зовнішня реклама, реклама на радіо, в мережі Інтернет та безпосередньо в місцях продажу.

Отже, рекламна кампанія є своєрідною «зброєю» у боротьбі за увагу споживача. Вона допомагає продемонструвати конкурентні переваги товару, підкреслити унікальність та особливості рекламованого продукту, а також зробити бренд узнаваним. Планування рекламної кампанії передбачає ряд послідовних кроків та заходів, від яких залежить загальна ефективність кампанії.

Література:

1. Дурович А. П., Копанев А. С. Маркетинг в туризмі: Навч. посібник / Під загальною ред. З. М. Горбилевой.-Мн.: «Економпрес», 1998.- 400 с.

УДК 659.117

Маслова А.В.

АКТУАЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність дослідження: на сьогоднішній день тема дослідження є дуже актуальною, тому що соціальна реклама здатна й у сучасному житті впливати на вибір та моральну орієнтацію людей.

Мета дослідження: довести, що соціальна реклама є не менш важливою, ніж інші сфери реклами.

Завдання дослідження:

- Розглянути літературу на тему соціальної реклами
- Виявити для чого соціальна реклама взагалі
- Проаналізувати вплив соціальної реклами на суспільство
- Виявити наскільки цей засіб комунікації є дієвим
- Скласти перелік правил, яких потрібно дотримуватися при створенні соціальної реклами
- Проаналізувати історію виникнення соціальної реклами
- Виявити характерні відмінності від інших видів реклами
- Відстежити тенденції розвитку
- Виявити переваги соціальної реклами від інших видів реклам

Об'єкт дослідження: соціальна реклама в Україні

Предмет дослідження: діяльність соціальної реклами на телебаченні

Практична діяльність: виявлення практичних підходів і засобів до ефективного розвитку соціальної реклами

Метод дослідження:

- Ознайомлення та аналіз навчальної та науково-методичної літератури відповідно до тематики.

Телебачення є яскравим прикладом масштабної аудиторії, яка є недосяжною для інших засобів масової інформації. Телебачення має максимальні можливості впливу через емоції та візуальний супровід.

Реклама на телебаченні, безумовно, є найефективнішим засобом розповсюдження інформації, але в неї є і свої недоліки.

До переваг можна віднести:

- Реклама на телебаченні є дуже масовою, тобто охоплює максимальну аудиторію, на відмінну від радіо та газет.

- Має візуальний супровід, через що набуває більшої впливовості серед суспільства.

- Одночасно зачіпає усі органи чуття(колір, рух та зображення)

Однак слід зазначити і деякі недоліки:

- Телевезійна реклама має високу затратність виробництва.

- Реклама на телебаченні не гарантує того, що її побачить та цільова аудиторія, яка потрібна виробнику.

Слід відмітити, що соціальна реклама почала активно розвиватися лише у 1980-1990х роках. На сьогодні у Верховній Раді готують законопроект щодо чуткого визначення соціальної реклами.

Під визначенням «соціальна реклама» перш за все розуміється не поодинокий продукт(плакат або відеоролик), а комплекс матеріалів або креативних заходів, які вже разом формують кампанію соціальної реклами.

У самому базовому розумінні, соціальна реклама - вид комунікації, орієнтований на залучення уваги до актуальних проблем суспільства та його моральним цінностям.

Призначення соціальної реклами – гуманізація суспільства.

Мета соціальної реклами – зміна поведінки людей у суспільстві.

За допомогою соціальної реклами можна змінити настрій людей та привернути їх уваги до щоденних проблем, які вже здаються звичним станом речей.

Література:

1. Березовая, Л.Г. История мировой рекламы, или старинные рецепты изготовления "бесплатного сыра" / Л.Г. Березовая. - М.: Ипполитов, 203. - 672 с.
2. Гарфилд Десять заповедей рекламы / Гарфилд, Боб. - М.: СПб: Питер, 2015 - 256 с.
3. Стуканов В. Г. Наружная социальная реклама как средство правового воспитания / В. Г. Стуканов // Вести БГПУ (серия 1. Педагогика. Психология. Филология). - 2016. - № 1 (87). - С. 13-19.
4. Кортлэнд Л.Бове и Уилльям Ф.Аренс Современная реклама. М.: Издательский дом «Довгань», 1995. С. 610

ІНТЕРНЕТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інтернет сьогодні відіграє ключову роль у розвитку ринкової економіки, будучи її важливим елементом. В останні роки досягнення багатьох підприємницьких, маркетингових та рекламних цілей і завдань стало практично неможливим без активного використання глобальної інформаційної мережі Інтернет. Багато в чому це відбувається завдяки зростаючій популярності цього нового ЗМІ, значного зростання числа користувачів мережі і постійного вдосконалення і розвитку Інтернету як каналу маркетингу і реклами.[1]

Маркетингові, перш за все рекламні, можливості Інтернету високо оцінюються фахівцями в галузі маркетингу, котрі зіставляють дієвість нових інструментів з рівнем впливу радіо- і телевізійної реклами. Проте Інтернет не тільки є технологічною основою для рекламного бізнесу, але і виступає як новий засіб маркетингових досліджень, комунікацій із споживачем, дозволяє перевести обслуговування клієнтів на новий рівень. В той же час для використання вказаних можливостей в маркетинговій діяльності недостатньо тільки оснащення підприємства апаратними і програмними засобами інтернет-технологій, оскільки в першу чергу потрібна комплексна реорганізація і функціональна реструктуризація роботи маркетингового підрозділу. [2]

Актуальність дослідження полягає у тому, щоб проаналізувати рекламу в інтернеті та визначити її рівень на сьогодні. У цій роботі буде розглядатися, як впливає реклама у соціальних мережах, та в інтернеті у цілому, на користувачів.

Об'єкт дослідження – інтернет.

Предмет дослідження – інтернет-реклама .

Мета дослідження – дослідити особливості рекламної діяльності в інтернеті.

Завдання дослідження:

- дослідити та проаналізувати специфіку та тематику інтернет-реклами;
- проаналізувати методи рекламної діяльності у соціальних мережах;
- опрацювати літературу за темою цього дослідження;

Методи дослідження:

- контент-аналіз – для аналізу реклами в інтернеті та вивчення предмету дослідження;
- емпіричний – для дослідження, порівняння та узагальнення результатів досліджень;
- теоретичний – для вивчення наукової літератури;

Теоретична та практична значимість: під час вивчення цієї роботи можна отримати теоретичні знання з приводу того, як ефективно використовувати інтернет та соціальні мережі для рекламної діяльності. А також отримати знання для подальшої роботи в сфері інтернет-маркетингу.

Література

1. Васильєв Г.А., Забегалін Д.А. Електронний бізнес. Реклама в Інтернеті. - К.: Юніті-Дана, 2008. – 3с.
2. Бойчук І.В., Музика О.М. Інтернет в маркетингу. - К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 6с.

ЕТИКА СЕКСУАЛЬНИХ МОТИВІВ І ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ В РЕКЛАМІ

Протягом багатьох років рекламісти знайшли різноманітні рекламні ресурси для продажу товарів, які привертають увагу покупців. Одним з таких ресурсів є сексуальна привабливість, яка надзвичайно збільшила прибуток фірм, які її використовували.

Актуальність цієї роботи полягає в тому, що кожен день все більше і більше фірм використовують сексуальні мотиви у рекламі для збільшення своїх продажів, але в той же час багато з них уникають їх використання, тому що це завдає шкоди зображенням, викликаючи негативні наслідки в моральних цінностях людей, особливо у підлітків та об'єктивацію фігури жінки. [1]

Мета даної роботи - обговорити, чи є етичним використання сексуальних закликів в рекламі. У дослідженні будуть також порушені питання про те, чи дійсно секс продається і, якщо так, коли і де він використовується в рекламі, використання чоловіків і жінок у рекламі сексуального характеру, і роль, яку відіграє етика в використанні сексуальних мотивів у рекламі. Це важливо, тому що слід сфокусуватися не тільки на використанні сексуальної привабливості в рекламі, але і на те, наскільки етично це робити. [2]

Об'єктом дослідження є сексуальний мотив в рекламі.

Предметом дослідження є вплив сексуальних мотивів у рекламі на суспільство та етика використання цих мотивів.

З цієї причини робота спрямована на те, щоб описати і проаналізувати іноді непомітні негативні ефекти, які сексуальна привабливість в рекламі надає на дітей, і на імідж жінки.

Методом дослідження є використання літератури, електронних ресурсів, інтерв'ю, документації та спостережень.

Слід знати, що означає сексуальна привабливість. Сексуальна привабливість може бути описана як соціально визнаний погляд на особисті якості, якими володіє людина, які викликають сексуальне збудження у інших, а в разі реклами вони використовуються для залучення уваги споживачів. [3]

Роль, яку етика відіграє у використанні сексуальної привабливості в рекламі, полягає в тому, що між тим, що люди вважають прийнятним, і тим, що вони вважають неприпустимим, існує тонка грань. Головне, що потрібно враховувати, - це який продукт або послуга продається і хто є цільовим споживачем. Зараз існує необхідність дослідження наслідків сексуальних закликів, тому що були виявлені як позитивні, так і негативні ефекти сексуальних закликів в рекламних оголошеннях. [4]

Деякі дослідники, такі як Том Райхерт і Селлі Джексон, стверджують, що коли сексуальний стимул використовується в рекламі, ресурси сприйняття і обробки глядача спрямовані на сексуальну інформацію в рекламі, а не на бренд. Також існує значний обсяг досліджень, які передбачають, що сексуальні звернення можуть привести до успішної реклами. Отже, це явище вимагає більш глибокого вивчення різних аспектів і проблематики такого напрямку в рекламі, а також гарної професійної підготовки.

Література

1. Том Райхерт Секс в рекламі: Перспективи на еротичне звернення, Нью-Джерсі, 2003
2. Чи завжди СЕКС продає? - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://lpgenerator.ru/blog/2015/11/09/vsegda-li-seks-prodaet/> (дата звернення 03.12.2019)

3. Сексуальність в рекламі брендів. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://adindex.ru/publication/celebrities/2011/11/14/75160.phtml> (дата звернення 03.12.2019)

4. Вікентьєв І.Л. Прийоми реклами і Public relations., СПб, 2002 - 150 с.

УДК 174.022.1

Светліченко А.С.

ОСОБИСТІСНИЙ БРЕНД КЕРІВНИКА

Бренд особистості - це символ епохи, десятиліття або поточного моменту. Мода на особистість - задоване послання часу, яке через її образ актуалізує необхідні в даному часовому контексті якості. Саме такі якості в сукупності зі знанням ринку допомагають створити індивідуальність бренду.

Популярність бренду забезпечує лояльна цільова аудиторія, у якій персональний бренд викликає почуття невмотивованої прихильності. Люди-бренди створюють унікальну атмосферу взаємодії, надають можливість особливого досвіду при спілкуванні, задоволення найважливіших соціальних потреб. Причина старіння бренду - зміна цінностей суспільства.

Вважається, що для спонтанних змін потрібен герой, для організованих - знаменитість, для прориву на новий рівень - геній. Герой створює себе сам, знаменитим людини роблять ЗМІ, талановита людина розкривається в нестандартній, високоефективної діяльності, яку можна порівняти з мистецтвом. Персональний брендинг - це пошук талантів і розвиток індивідуальності, мистецтво інтриги і алгоритм створення іміджу, а також позиціонування, просування, управління думками впливових людей, створення інформаційних приводів.

Під персональним брендингом розуміється підготовка і просування фахівців публічних професій, а також управління їх популярністю.

Він забезпечує потрібне сприйняття чоло векабренда цільовою аудиторією, використовуючи явище, яке в психології називають апперцепцією. Апперцепція - перехід чуттєвого, неусвідомленого (відчуття, враження) в раціональне, усвідомлене (сприйняття, уявлення, думка, сприяння). Це психологічна реакція мимовільного пригадування в момент, коли глядач стикається з персоною, саме тоді запускається процес активації його уявлень про характер, рівень і якість супроводжуваного продукту.

Стати брендом - значить виділитися, привернути увагу. Це спосіб представити і прорекламувати себе в найбільш лаконічній формі.

Ім'я / назва і його візуальний символ, відомий і асоційований з ним, - потужна зброя в сфері просування особистості. Бренд за допомогою декількох слів виробляє на людей сильне враження, показує свою перевагу.

У цьому сенсі всі відомі люди сучасного і минулого - бренди, кожен уособлює собою якусь цінність або якість: успіх, розум, досвід, красу, сексуальність, привабливість, скандальність, агресивність, влада, багатство, талант, винахідливість, успішність.

В основі створення персонального бренду лежить імідж професіонала: керівника, бізнесмена, екранного виконавця, актора, режисера і т.д. як моделируемая, прогнозована і керована частина його особистості.

У цьому випадку структура персонального екранного бренду може виглядати наступним чином: особистість / професіонал / талант плюс імідж плюс маркетингові, PR-комунікації та самореклама. У широкому сенсі імідж людини - це враження, яке він справляє на інших.

У вузькому - цілеспрямовано сформований образ, покликаний викликати певні почуття, відносини і дії оточуючих. Поняття «імідж» синонімічно поняттю «персоніфікація», але більш загальне. Імідж включає не тільки природні властивості особистості, а й спеціально створені. Він пов'язаний як із зовнішнім виглядом, так і з внутрішнім змістом, психологічним типом, риси якого відповідають вимогам і запитам часу. Імідж надає об'єкту додаткові характеристики, виділяє його з ряду подібних. Насправді об'єкт не має тих властивостей, які бачить глядач, однак для сприймають він володіє певною значимістю. Покликання іміджу - створення психологічної установки, що визначає поведінку публіки по відношенню до його носію. Техніка конструювання іміджу - створення зовнішнього малюнка ролі, що дозволяє вселити образ персонажа.

Один образ не дає повного уявлення про людину, воно складається на підставі цілого ряду компаній. Набір цих асоціацій може бути як великою, так і вельми обмеженим.

Він відображає різні рівні «я», від глибинних до поверхневих. Виглядає це подібно дитячу іграшку-пірамідці з хорошою підставою і твердим стрижнем - вродженими здібностями, на які «нанизуються» прообрази і образи актуального стану, ті, що сподобалися найбільше образи казкових, літературних і кіногероїв, з якими ми колись себе порівнювали або порівнюємо зараз.

Відомо, що людина схильна до навіювання, схильний наслідувати іншим і заражатися чужими ідеями, а глядач мислить відповідно до широко поширеними шаблонами. Соціальні механізми, якими пояснюється походження і функціонування ілюзій, добре видно в міфології. «Довголіття» міфам забезпечує емоційність. Їх використання - показник глибокого аналізу, щирої поваги до глядача і вміння адаптуватися до настрою мас при досягненні своїх цілей.

Архетип втілює домінуючі вроджені здібності людини, його ведучий соціальний інстинкт. Фольклорний образ - первинний, незрілий образ, а також базовий образ ведучої установки, місії, надзавдання. Міфологічний образ - це образ персоніфікованої професійної або громадської функції, призначення. Класичний образ - модель особистості, прообраз індивідуальності, провідних рис характеру, механізмів особистісного зростання.

Стереотип - це роль людини в житті в її спрощеній формі. Вона визначається його типажем, амплуа. Типаж є носієм найяскравіших рис будь-якої соціальної групи, її типовим, в деякому сенсі показовим, представником. Амплуа - це виконавська спеціалізація, задана рамками природи, фактури, зовнішності і характеру. Стереотипний образ - «картинка» ролі, її візуальний образ, іноді прикрашений, часто просто перебільшений.

Позиціонування - це те, як ви себе подаєте, подаєте суспільству, що демонструєте, хочете показати, підкреслити і повідомити.

Стиль - індивідуальна манера взаємодії зі світом, інтерпретація всіх прообразів, як окремо, так і в їх сукупності.

Оскільки на авансцені життя завжди знаходиться щось одне з цього ряду, всі інші складові іміджу відходять на задній план. Це таке собі дно, другий і третій пласт індивідуальності. Вони забезпечують глибину особистості, її об'ємність, зачаровує цікавість. Весь асоціативний ряд має бути взаємопов'язаний, одне в ньому має впливати з іншого.

Література

1. Бізнес-адміністрування: магістерський курс : підручник / за заг. ред. Л.Г. Мельника, С.М. Ілляшенка, І.М. Сотник. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 896 с.

2. Біловодська О.А. Персональний брендинг як важливий інструмент успішної професійної діяльності / О.А. Біловодська, М.В. Пузікова // Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту, присвяченої дню науки в Україні, Суми, 18-22 квітня 2011 року / Відп. за вип. А.Ю. Жулавський. – Суми : СумДУ, 2011. – Ч. 4. – С. 223-224.

3. Котлер Ф. Персональный брендинг. Технология достижения личной популярности / Ф.Котлер, И. Рейн, М. Хемлін, М. Столер; [пер. с англ. Е. Сімдяшкіної, Н. Коцюбо]. – М. : Grebennikov, 2008. – 396 с.

4. Ромат Є. Личностная реклама в системе персонального маркетинга / Є. Ромат // Маркетинг и реклама. – 2010. – №2. – С. 30-35.

УДК 659.441.8:324

Сиромятников М.Р.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ З БОКУ PR ТЕХНОЛОГІЙ

На сьогоднішній день, передвиборчі перегони кандидатів у президенти, до парламенту та інших політичних посад перетворилися не на конкуренцію між політичними діячами, а на змагання PR-спеціалістів. Чий піарник ліпший, той і переможе у «перегонах». Піарники буквально вибудовують образ політика, який сподобається виборцям і приведе його до перемоги.

Актуальність дослідження полягає у виявленні ефективних піар ходів, які допомогли здобути перемогу або підняти рейтинг певним політичним фігурам.

Об'єкт дослідження: піар компанії різних політичних діячів.

Предмет дослідження: особливості прийомів та стратегій піар компаній певних політичних діячів.

Мета дослідження: дослідити різноманітні успішні й неуспішні піар прийоми використані у передвиборчих компаніях, виявити їх особливості та оцінити ефективність цих прийомів з різних боків.

Завдання дослідження:

- Дослідити літературу з обраної теми
- Проаналізувати успішні й неуспішні піар стратегії
- Проаналізувати результат певних стратегій

Методи дослідження:

- Аналіз – для виявлення ефективності певних піар компаній
- Бібліографічний – аналіз джерел для виявлення необхідної для дослідження інформації
- Порівняння – для визначення успішності й результативності стратегій

Література

1. Почепцов Г.Г. Паблик рилейшенз, или как успешно управляют общественным мнением / Г.Г. Почепцов. – М.:2004. – с. 125
2. Ольшанский Д.В. Политический PR / Д.В. Ольшанский – М.:2003. – с. 356
3. Грінберг Т.Е. Политические технологии: PR и реклама / Т.Е. Грінберг – М.:2005. – с. 220-221.

4. Почепцов Г.Г. Стратегические коммуникации: стратегические коммуникации в политике, бизнесе и государственном управлении / Г.Г. Почепцов – М.:2008. – с. 144-153.
5. Соловйов О.І. Политические коммуникации / О.І. Соловйов – М.:2004. – с. 112-120.

УДК 654.195:659.126

Шампрій В.О.

РЕБРЕНДИНГ КОРПОРАТИВНОГО РАДІО: ЗАСОБИ, СТРАТЕГІЇ ТА УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ

Корпоративне радіо – це некомерційне радіо, яке створює організація для підтримки контакту із працівниками та широкою громадськістю за межами організації [2]. Це спосіб інформаційної підтримки власного основного виду діяльності шляхом формування позитивного іміджу, обміну інформацією всередині організації між співробітниками та поширення її назовні, серед клієнтів, партнерів тощо [1].

«При цьому найважливіша функція корпоративного радіо – це трансляція образу компанії, який відповідає її диференціюванню в конкурентному середовищі і позиціям по відношенню до співробітників» [3].

«Ребрендинг – це комплекс заходів, які включають в себе зміни бренду і його складових. Іншими словами, цей термін вказує на те, що компанія робить дії по актуалізації свого бренду, намагається зробити його більш цікавим, пізнавальним і доступним, привабливим і сучасним» [4].

Актуальність дослідження. На відміну від великих радіостанцій, корпоративне радіо в сучасному світі не так популярно. Тому що цільова аудиторія набагато менше. У зв'язку з цим, щоб її утримати, радіо має відповідати сучасним трендам. Для цього багато компаній вдаються до ребрендингу. А для того щоб його провести, необхідна ретельна підготовка. Вона повинна бути заснована на наукових підходах, попередніх дослідженнях та прогнозах.

Також утримувати актуальність внутрішніх комунікацій для певної компанії – важливо. Це доводить впровадження корпоративного радіо в 2012 році мережевим ритейлером «Связной». Незабаром після впровадження системи на «Связной» відбулися позитивні зміни. По-перше, на 5% знизилася плинність кадрів в точках продажів. По-друге, на 5 % збільшувалися продажі тих продуктів, які рекламувалися під час ефірів «Связной. Радіо».

Предметом дослідження є ребрендинг як комплекс заходів, що включають в себе зміни бренду і його складових.

Об'єктом дослідження виступає корпоративне радіо ПрАТ «МК «Азовсталь» – «Робоче радіо»

Хронологічні межі дослідження: 2019 рік.

Метою дослідження є розробка стратегії, комплексу заходів для ребрендингу корпоративного радіо металургійного підприємства. Відповідно до зазначеної мети виникає необхідність вирішення таких завдань:

- 1) опрацювати літературу за темою дослідження;
- 2) дослідити основи роботи внутрішніх комунікацій в Україні;
- 3) проаналізувати корпоративні радіо на території України;
- 4) визначити основні тенденції ребрендинга;

- 5) запропонувати нову назву радіо;
- 6) внести відповідні зміни в контент радіопрограм;
- 7) здійснити монтаж, обробку аудіоматеріалів.

Наукова новизна. У роботі здійснено вивчення корпоративного радіо ПрАТ «МК «Азовсталь» «Робоче радіо» за 2019 рік, а саме – особливості його функціонування, що за зазначений період ще не було предметом дослідження.

Методологія дослідження. У процесі дослідження для розв’язання поставлених завдань було застосовано теоретичний аналіз наукової літератури з питань функціонування корпоративного радіо та внутрішніх комунікацій, вивчення вимог до радіо за Законом України «Про телебачення і радіомовлення» з метою отримання інформації для подальшого аналізу корпоративного радіо. Також у ході дослідження були застосовані такі методи як опитування (для вивчення аудиторії корпоративного радіо), а також порівняння результатів до та після ребрендингу.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що проаналізовано та систематизовано джерела з теми дослідження, отримані висновки можуть сприяти подальшим науковим розробкам з питань функціонування корпоративних медіа.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані в процесі проведення практичних занять з дисциплін «Реклама та зв'язки з громадськістю», «Теорія і практика радіомовлення», а також бути використані в процесі проведення комплексу заходів для ребрендингу інших корпоративних ЗМІ.

Внутрішні комунікації повинні допомагати працівнику розуміти корпоративну культуру, цілі і цінності. Всі співробітники повинні бути в курсі подій і рішень, які стосуються роботи всіх відділів. Внутрішня комунікація пов'язує всі відділи компанії воєдино, через всі рівні, і формує почуття спільності.

Корпоративне радіо ПрАТ «МК «Азовсталь» під назвою «Робоче радіо» виконує завдання швидкого донесення важливої інформації до співробітників. У цьому допомагають певні програми, рубрики, джінгли. Наприклад, на «Робочому радіо» присутня інформаційна програма «Азовстальські будні», вітальна «Особисте свято» і рекламний блок. Кожна з цих програм виходить у встановлений час і з власною звуковою підкладкою. «Особисте свято» виходить щодня о 10:00 і 12:00. «Азовстальські будні» транслюються щодня з 13:00 і повторюються щогодини.

В кожній програмі використовуються і свої джінги, які допомагають радіослухачеві зрозуміти, про що зараз будуть розповідати і до якої тематики це відноситься.

Також важливою частиною є те, що деякі компанії впроваджують у себе корпоративне радіо і забувають про його подальший розвиток, а це тягне за собою «вмирання» якісного функціонування самого радіо. Внутрішні комунікації повинні підтримуватися і змінюватися у відповідності з самим розвитком компанії. А якщо цього не буде відбуватися, то сама мета створення і впровадження корпоративного радіо буде втрачена.

Таким чином, компанії вдаються до кардинальних змін і намагаються привернути до себе належну увагу. Без внутрішніх комунікацій до співробітників не може дійти та чи інша важлива інформація. Наприклад, через корпоративне радіо ПрАТ «МК «Азовсталь» співробітники металургійного підприємства можуть дізнатися про зміни у виробництві, інвестиції, про професіоналів, конкурси, нагородження, а також важливі оголошення. Оголошення можуть бути різних тематик: від анонса заходу до припинення руху транспорту або сирен.

Отже, внутрішні комунікації – це хороший і дієвий метод спілкування між безпосереднім керівництвом і співробітниками. Завдяки корпоративному радіо радіослухачі можуть швидко і без особливих зусиль отримати максимум корисної інформації і навіть відповіді на деякі питання. А щоб радіо завжди функціонувало «на благо», представники компанії не повинні забувати постійно його вдосконалювати.

Література

1. Олтаржевський Д. О. Корпоративні медіа: теорія і практика : навч. посіб. – К. : Центр вільної преси, 2012. – 60 с.
2. Олтаржевський Д. О. Основи та методи діяльності сучасних корпоративних медіа : [монографія] / Д. О. Олтаржевський; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Центр віл. преси, 2013. – 308 с.
3. Український виробник рекламоносіїв. URL: <https://lukagalamar.com.ua/ua/news/shcho-take-rebrending-i-dlya-chogo-vin-potriben/>
4. Що таке ребрендинг і для чого він потрібен? URL: <https://lukagalamar.com.ua/ua/news/shcho-take-rebrending-i-dlya-chogo-vin-potriben/>

УДК 659.117–055.2

Щеглова Д.Є.

ГЕНДЕРОСПРЯМОВАНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ ТА ПРОСУВАННЯ РЕКЛАМИ

Гендер (gender, від genus "род") соціальна стаття, що визначає поведінку людини. Гендерні відмінності - сукупність специфічних психологічних і фізіологічних особливостей чоловіків і жінок, т см. відмінність у їхній поведінці та сприйнятті світу. Так, дівчинки психологічно стають фемінними, а в хлопчиках соціум розвиває традиційно мускулінні якості особистості.

Реклама надає соціально - психологічний вплив на людину, а її сприйняття протилежними статтями неоднаково. Вплив відбувається за допомогою кольору, візуальних і звукових символів, текстів, що використовуються в рекламі., візуальних і звукових символів, текстів, що використовуються в рекламі.

В рекламних текстах функція впливу є найважливішою з багатьох інших функцій мови. Ефективний вплив неможливий без точного розрахунку того, у якій саме аудиторії будуть реалізовані ті чи інші рекламні тексти. Реклама, написана "взагалі", без обліку специфіки людей - споживачів товару і реклами, їхніх бажань, уподобань та можливостей навряд чи буде ефективною. Взагалі, на мовну компетенцію впливає величезна кількість різних факторів, тому рекламні тексти складаються з урахуванням соціального стану, професії, віку, статі. Гендерний контекст в рекламі являє собою не стільки теоретичний, скільки суто практичний сенс про ефективну рекламу можна говорити лише у випадку, якщо вона враховує статеві особливості тієї цільової групи, на які спрямована.

Актуальність дослідження -обумовлена зростанням в житті сучасного суспільства ролі реклами, яка активно впливає на його соціальні інститути і справляє значний вплив на соціальний поведінку людей. Реклама передає інформацію не тільки про товари, послуги, а й про міжособистісних взаєминах чоловіків і жінок. Варто зазначити, що рекламне повідомлення практично завжди гендерно орієнтоване і озвучується жінкою або чоловіком як виконавцем тієї

чи іншої гендерної ролі.

Об'єкт - рекламні слогани (РЗ), гендерні образи, що функціонують в українській зарубіжній рекламі.

Мета - дослідження гендерної спрямованості реклами.

Завдання - надати характеристику рекламним слоганам та образам залежно від їх спрямування;

-проаналізувати і узагальнити існуючі класифікації гендерно орієнтованих слоганів;

- виявити мовні особливості слоганів, озвучених чоловіками і жінками.

- вивчити поняття "гендер", "Гендерна спрямованість" в контексті рекламній комунікації

Сучасні рекламні тексти спрямовані на масового адресата з розрахунком набору його ціннісних орієнтацій. В рекламі, коли один невірний хід може погубити всю кампанію, треба дуже уважно відноситися до дослідження психологічних характеристик цільової аудиторії, знати її гендерні особливості.

Література

1.Грошев І.В. рекламні технології гендеру / І.В. Грошев // суспільні науки і сучасність. - М., 2000. - № 4. - с. 172 - 177.

2. Грошев І.В. гендерні образи реклами / І.В. Грошев // питання психології. - 2000. - № 6. - с. 39 - 49.

3. Бахчєєва О.П. гендерні стереотипи в рекламі // Альманах сучасної науки і освіти. - 2009. - № 2-3. - с. 19-21.

4. Колоколова Н. М. гендерні стереотипи у мові й мови // запитання лінгвістики та літературознавства. - 2009. - № 3. - с. 13-18.

УДК 659.127.6

Ярмілка А.В.

ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА СУСПІЛЬСТВО

Життя сучасного суспільства неможливо уявити без реклами. Реклама - динамічна, швидко трансформуються сфера людської діяльності. Вже багато століть, будучи постійною супутницею людини, вона змінюється разом з ним. Характер реклами, її зміст і форма зазнають кардинальних метаморфоз разом з розвитком продуктивних сил суспільства, зміною соціально-економічних формацій. Значення реклами зростає практично в усіх галузях економіки та суспільного життя. [1]

Важко переоцінити суспільну роль реклами. Реклама щодня і масовано впливає на абсолютну більшість населення. Щоденне вплив реклами на мільярди потенційних споживачів не тільки сприяє формуванню купівельних переваг, але входить в соціальне середовище, яка бере участь у становленні певних стандартів мислення та соціальної поведінки різних верств населення в кожній країні і в усьому світі. [2]

Учені неодноразово відзначали важливу роль реклами в розвитку самого суспільства. Сучасний американський теоретик реклами Пер Мартіно у своїй книзі "Мотивація в рекламі" вказує її друге завдання - продаж товарів. Але її найперше завдання - приєднання людей до нашої американській системі. Реклама здатна допомогти людям відчувати, що вони є частиною суспільства, яке пропонує все найкраще, допомогти їм перейнятися натхненням і працювати з найвищою продуктивністю. У сучасному суспільстві інструментарій реклами все частіше

використовується для вирішення гострих соціальних проблем. Очевидний сам факт, що незалежна преса є найважливішим фактором існування демократичної держави. Недарма ж вона отримала визначення "четверта влада". Можна в зв'язку з цим нагадати, що в багатьох країнах, де формується постіндустріальні суспільства, реклама отримала визначення "п'ята влада", що повною мірою відображає її соціальну роль у сучасному світі. Необхідно нагадати також, наскільки важлива реклама в забезпеченні незалежності засобів масової інформації [3]

Актуальність дослідження полягає у тому, щоб проаналізувати як реклама впливає на суспільство, на психіку кожної людини, на вибір будь-якого продукту.

Об'єкт дослідження – сучасна реклама

Мета дослідження: виявити, яким чином сучасна реклама впливає на вибір людини

Предмет дослідження: реклама та її вплив на суспільство

Завдання дослідження:

- Розглянути сучасну рекламу та визначити її вплив на суспільство
- Опрацювати літературу на тему цього дослідження та психології
- Дослідити мову в рекламних текстах

Методи дослідження: *теоретичний* – для вивчення наукової літератури; *аналіз джерел* – для відбору необхідної інформації по цій темі;

Теоретична та практична значимість: під час вивчення цієї теми можна отримати теоретичні знання з приводу того, як будь-яка реклама впливає на вибір людини при покупці.

Література

1. Закон України «Про рекламу» // ВВР України. – 1996. – № 39. – Ст. 181
2. Голядкин Н.А. Рекламний менеджмент: телебачення і радіомовлення / Н.А.Голядкин, В.Л.Полукаров. - М.: ВЛАДОС, 1994.
3. Концепція розвитку в Україні сфери соціальної реклами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=D07510BB37DFD547AB226A839D0839D6?art_id=68575&cat_id=34928

СЕКЦІЯ ІНТЕРНЕТ, ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА РАДІО: РОЗВИТОК ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

УДК 070.44:9]:654.197

Баліоз М.В.

ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКА В ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ЗМІ УКРАЇНИ

Подорожні нотатки та щоденники завжди користувалися популярністю серед читачів, особливо якщо авторами цих записів ставали відомі письменники чи досвідчені мандрівники. Мандрівна художня та науково-популярна література стала основою для створення сучасної тревел-журналістики. Цей відносно новий, але разом з тим і надзвичайно давній вид журналістики дає представникам медіа багато простору для творчості, адже журналісти мають змогу поєднати особисті спостереження та враження з фото- та телемістечтвом.

Актуальність теми полягає в тому, що жанр дає змогу аудиторії візуально подорожувати разом з ведучими, отримувати унікальну інформацію з перших джерел. Основним фактором у формуванні зацікавленості до тревел-журналістики завжди була можливість дізнатися про

життя в інших куточках світу, довідатися про чужі культуру і традиції. Сюжети про подорожі часто мають не лише репрезентивний, а й рекламний характер для місцевих мешканців: по-перше, мова йде про формування іміджу країни, міста чи поселення в очах інших народів, по-друге, тревел-журналістика стає своєрідним фільтром, крізь який місцеві жителі мають змогу побачити рідну місцевість очима іншої людини.

Основна мета роботи: визначити місце та значення тревел-журналістики серед інших жанрів.

Тревел-журналістика — особливий жанр в масмедіа, який базується на подачі специфічного роду інформації довідкового характеру про подорожі, мандри, особливі місця та країни в контексті зіставлення таких тем, як історія, географія, культура, література і фотомистецтво.

Як прогнозує «Всесвітня торгова організація» у 21 столітті відбудеться туристичний «бум» і вже до кінця 2020 року кількість людей, які подорожують збільшиться до 1,6 млрд. людей на рік. Тобто тенденції розвитку тревел-індустрії мають позитивний характер. Звідси можна зробити висновок, що інтерес до тревел-журналістики буде рости. Людям важливо ознайомитися зі своїм маршрутом, дізнатися про всі плюси та мінуси, перш ніж поїхати у подорож. Туристу необхідно знати та передбачити, що йому чекати в тій чи іншій країні.

На сьогоднішній день на українському телевізійному просторі можна зустріти немало розважальних програм про подорожі. Але лише деякі з них закріпили своє лідерство по кількості переглядів. Основні фактори, які зумовлюють успіх та популярність таких шоу :

- ✓ Ексклюзивні кадри.
- ✓ «Нетуристичні» місця - тобто ті, які не знайти у путівниках. Зазвичай, про такі місця автори шоу дізнаються від місцевих мешканців.
- ✓ Харизма ведучого. Мабуть один із найголовніших факторів, адже ведучий повинен донести враження від побаченого так, щоб зацікавити глядача.
- ✓ Динамічність. Один випуск програми повинен мати декілька цікавих локацій, варіантів розваг і т.д.
- ✓ Екзотичність матеріалу.

Національна школа українського журналістикознавства зробила певні кроки в досягненні медіа-продукту з тревел-орієнтацією. Низка робіт О. Юферевої, Ю. Зеленюк та Ю. Безотосної розкривають окремі проблеми функціонування тревел-дискурсу в національних медіа. Важливу роль у створення системної картини відіграє досвід, набутий зарубіжними науковцями. Інтерес до проблем тревел-журналістики в європейських країнах більш тривалий у часі та продуктивний в аспекті дослідницької аналітики.

Дослідженнями подорожньої тематики в ЗМІ займалися російські журналістикознавці Н. Баландинський, І. Показньєва, Н. Маслова та західні науковці Ф. Гануш, Б. Кукінг та Й. Борн.

Ф. Гануш так визначав цілі тревел-журналістики : «Основний масив літератури про тревел-журналістику вбачає її роль в тому, щоб бути посередником між віддаленими культурами через репрезентацію «іншого». Не дивно, що головною метою тревел-журналістики є репрезентація «інакшості». І якщо головне завдання туризму полягає в тому, щоб втекти від буденності, то призначення тревел-журналістики – розповісти людям про багатоманітність способів, як це зробити».

Ф. Гануш відносить тревел-журналістику до сфери лайфстайл і виділяє її основну функцію – це надання потенційній аудиторії порад та практичної інформації, що стосується подорожей.

Література

1. Юферева О. В. Криза тревел-журналістики та шляхи її подолання / О. В. Юферева // Держава та регіони. Серія : Гуманітарні науки. – 2011. – Вип. 3. – С. 144–147.
2. Григорій Кубатьян. Моя тревел-журналістика. Інтернет-ресурс <https://mybook.ru/author/grigorij-kubatyayn/travel-zhurnalistika-puteshestvujte-i-zarabatyvajt/read/?page=2>
3. Кім М. Жанры современной журналистики. - СПб, 2004. - 336 с.

УДК 070.431.1:654.197 – 057.2

Бричка В. Г.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ВЕДУЧОГО НА ТЕЛЕБАЧЕННІ (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕВЕДУЧОЇ КАТІ ОСАДЧОЇ)

Сьогодні сучасники слідкують за трендами або створюють їх. Безумовно імідж – це важлива складова для успіху сучасної людини. Україну західні тенденції не обходять стороною: підпорядкування смаку – це впевнений шлях до великого майбутнього. У сучасному світі можна стверджувати, що успіх – це оригінальність у всьому: вбрання, вміння спілкуватися, володіти своїми манерами та жестами. Незвичайні образи, вдало підібрані елементи, власна тактика у спілкуванні змушують оточуючих запам'ятовувати тебе [1]. Особливо це важливо для публічних людей: політики, артисти, працівники шоу-бізнесу та телебачення. Таким особам дуже важливо скласти суспільну думку про себе за допомогою зовнішнього вигляду, іміджу [2].

Під час перегляду телепередачі глядач відчуває себе не просто спостерігачем, а учасником процесу. На сьогоднішній день телебачення охоплює усі сфери життя людини. Про це свідчать створення різноманітних та різножанрових телепередач [3].

Катя Осадча – це яскравий приклад індивідуального стилю на українському телебаченні.

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку телебачення збільшується кількість авторських програм, шоу, які мають постійного ведучого. Сьогодні ця професія має надзвичайний авторитет, бо телеведучий несе відповідальність за довіру населення. Тому людина на екрані повинна відповідати найвищим запитам, у неї все повинне бути прекрасно: і обличчя, і одяг, і думки. Саме ці критерії є основними при створенні іміджу. Тому тема індивідуального стилю ведучого дуже актуальна.

Метою дослідження є вивчення та аналіз роботи Каті Осадчої на телебаченні.

Завдання дослідження:

- 1) вивчити теоретичні основи створення та функціонування індивідуального стилю на телебаченні.
- 2) визначити особливості індивідуального стилю телеведучої Каті Осадчої на прикладі програми «Світське життя».

Предмет дослідження: індивідуальний стиль та імідж ведучого на телебаченні.

Об'єкт дослідження: авторська програма Каті Осадчої «Світське життя» на телеканалі «1+1».

З роками телебачення стає все більш популярним засобом масової комунікації. А телеведучий – це саме та особа, яка є провідною ниткою між виробниками та суспільством. Тому важливу роль відіграє імідж ведучого. Бо він є обличчям телевізійного продукту та

телеканалу. Можна сказати, що імідж ведучого виконує функцію комунікації. Ведучий – це головний носій інформації. І саме від нього залежить її сприйняття і засвоєння.

Література

1. Андрющенко М.Ю. Телеведучий у системі телебачення: іміджеві аспекти. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2002> (19.12.2019).
2. Нуждина О.А. Имидж телеведущего. URL: <http://evartist.narod.ru/text9/22.htm> (19.12.2019).
3. Гнатенко К. Ведучі як дзеркала телеканалів. URL: <https://detector.media/kritika/article/33729/2007-09-07-veduchi-yak-dzerkala-telekanaliv/> (19.12.2019).

УДК 659.1:654.197

Волощенко В.О.

ПРОПАГАНДА УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Термін «пропаганда» викликає у звичайної людини відразу. Що таке пропаганда в засобах масової інформації? Це або поширення інформації на підтримку якоїсь справи чи відомої персони. Або це ідеї чи образи, які поширені в телевізійних (або інших) ефірах із наміром вплинути на думки аудиторії.

Сучасність: штучні думки, довірлива аудиторія, право на брехню. І чим далі розвиток телебачення, тим більше ці сучасні проблеми стають перешкодою для мислячих людей. Більшість глядачів не замислюються, що телебачення працює не тільки на інформування людей, але і на залучання їх на свій бік, на бік «своїх» переконань, на вигідний бік правди. Телеканали створюють свою аудиторію, тим самим перелаштовуючи мислення людей, опираючись на їх ймовірну необізнаність.

Телебачення - вектор впливу на громадськість. Вектор, який охоплює всі види сприйняття людиною: слуховий, зоровий, підсвідомий. Тим самим телебачення переважає над радіо чи друкованим сповіщенням і бере на себе найвищу відповідальність перед аудиторією.

Актуальність роботи полягає в тому, щоб виявити і проаналізувати вплив телебачення на громадськість та зрозуміти рівень роботи українських телеканалів. У цьому дослідженні ми розглянемо нюанси пропаганди, яку використовують на телебаченні.

Об'єкт дослідження – українські телеканали «1+1» та «112-Україна».

Предмет дослідження – телевізійна пропаганда.

Мета дослідження – дослідити наявність та особливості пропаганди українського телебачення.

Завдання дослідження:

- виявити і дослідити пропаганду українських телеканалів;
- проаналізувати роль пропаганди на телебаченні;
- опрацювати літературу за темою дослідження.

Новизна: новизна роботи полягає в тому, що дослідження телевізійної пропаганди зосереджене на українських телеканалах.

Методи дослідження:

- «контент-аналіз» (аналіз інформаційних дій телеканалів);
- систематизація (виявлення і дослідження ідей роботи телеканалів);

- порівняння (для визначення тенденцій розвитку ідей телеканалів).

«Пропаганда є природною комунікацією з боку держави. Це інституціональний потік, який не може бути таким, яким здійснюється міжособистісне спілкування. Інститути не вміють просити, вони краще вміють наказувати. Коли ж вони починають говорити не з окремим індивідом, а з усіма відразу, у них створюється тільки пропаганда, оскільки ідеологічний компонент буде присутній автоматично», - зазначив Георгій Почепцов.

А ось так про пропаганду висловився Едвард Бернейс – «Свідома, осмислена маніпуляція звичками і думкою мас - важливий елемент демократичного суспільства. Ті, хто контролює ці невидимі механізми суспільства, представляють собою таємний уряд, який і керує нашою країною».

Література

1. Почепцов Г. Пропаганда 2.0/Г.Почепцов.-Х:Фоліо, 2018. – 800с.
2. Бернейс Е. Пропаганда / Е.Бернейс. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://propagandahistory.ru/books/Edvard-Berneys_Propaganda

УДК 070:316.774]:004

Власова М.С.

ТИПИ НОВИН, ЩО ЦИРКУЛЮЮТЬ В СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Соціальні медіа суттєво змінюють медіасередовище, тому що вплинули на класичну парадигму «джерело інформації – канал передачі – аудиторія», частково зблизивши і навіть поєднавши аудиторію з джерелом інформації. Соціальні медіа змінюють принцип подачі новин і сприяють «стисненню» новинного циклу. Тому різноманіття типів та подачі новин спрямовані не цільову аудиторію.

Актуальність роботи обумовлено визначенням типів новин, які циркулюють в соціальних медіа та розповсюджуються на масову аудиторію.

Наукова база дослідження. Циркуляція новин за допомогою соціальних медіа в сучасному інформаційному просторі цікавлять науковців і топ-менеджерів традиційних ЗМІ. Серед українських вчених цьому питанню приділяли увагу такі дослідники Г.Почепцов, Ю. Данько, Л. Чуприна, О. Пінчук, Д. Іванов, О.Горошко, М. А. Захарченко, вплив соціальних медіа на громадську свідомість вивчали О.Курбан, Н. Слухай, Л. Компанцева, Р. Гумінський. Серед зарубіжних вчених цього питання торкалися у своїх дослідженнях Я. Морено, М. Кастельса, Ф. Фукуяма, П. Бурдьє, Р. Берта, Дж. Морено, С.Уоссермена В. Харрісона та ін.

Мета публікації визначити специфіку та типи новин, які циркулюють в соціальних медіа.

Існує чотири моделі функціонування професійних ЗМІ в соціальних медіа:

1. Публікація посилань на свої матеріали, опубліковані в ЗМІ, з авторськими коментарями.
2. Використання соціальних медіа для інтерактивного зв'язку з потенційною аудиторією.
3. Використання матеріалів соціальних медіа в якості джерел інформації, а також звернення до користувачів для оформлення експертних оцінок, думки очевидців тієї чи іншої події, інтерв'ю і так далі.
4. Використання соціальних медіа в якості унікальної стрічки новин за інтересами.

На сьогодні виділяються дві різні концепції соціальних медіа. З одного боку, це

щоденники чи засоби для спілкування автора зі знайомими йому людьми. Друга концепція стосується блогів, які з повним правом називаються журналістикою. Саме подібні види соціальних медіа містять в собі необхідні характерні риси журналістики. На Заході часто вони представляють собою онлайнкову реалізацію авторських колонок в газетах ».

Інтернет пропонує своїм користувачам різноманітні новинні ресурси, що дають можливість поглянути на події з різних точок зору (фото-, відеоматеріали, розповіді очевидців, думки експертів, публікації журналістів, обговорення і коментарі інших користувачів і т. П.). При цьому самі журналісти щодня займаються моніторингом інтернет-ресурсів в пошуках інформаційних приводів, свідчень очевидців, думок експертів, інформації від ньюсмейкерів, д біографічних, довідкових даних, ексклюзивних фото- і відеоматеріалів.

Новинні ресурси - узагальнена назва сайтів, що надають користувачам новинну інформацію. Їх основу складають інформаційні ресурси мережі Інтернет. В даний час у вітчизняній науці не представлена єдина типологія новинних онлайнкових ресурсів, однак ми вважаємо, що її наявність є однією з важливих задач для дослідників, що займаються проблемами онлайнкової журналістики. В цілому створення типології являє широкі можливості щодо прогнозування різних варіантів змін у сфері новинного виробництва в мережі Інтернет, і дає, таким чином, в руки і вчених, і фахівців-практиків потужний інструмент, що дозволяє впливати на майбутній розвиток як окремих сайтів, що надають користувачам новинну інформацію, так і всієї сфери новинних онлайнкових ресурсів в сукупності.

На перший погляд видається, що домінуючим фактором життєздатності цифровий новини, є аудиторія - саме вона визначає розвиток новини, відповідаючи «попитом» на «пропозицію». З ростом популярності блогів і соціальних мереж власники ряду акаунтів як мимоволі, так і з усією відповідальністю стали постачальниками інформації. Наприклад, акаунти багатьох ньюсмейкерів - від чиновників до «зірок» шоу-бізнесу - служать для ЗМІ джерелом цікавих фактів, а в випусках новин досить часто з'являються повідомлення з посиланням на подібного роду джерела.

Однак при аналізі ряду інформаційних кампаній та «життєвих циклів» новин в соціальних мережах ми виявляємо, що аудиторія стає не чинником, а інструментом розвитку новинний інформаційної кампанії, її «трафікогенератором», найчастіше об'єктом маніпуляції різних груп інтересів. Якщо в епоху аналогових ЗМІ для створення новини необхідні були, як мінімум, суспільно значимий інформаційний привід і достовірне джерело, то для народження цифровий новини досить думки представника аудиторії. Так відбувається зміна структури новин: традиційна модель «факт первинний - думка вдруге» займає все менше місця в співвідношенні до трансформованої в умовах цифрового середовища моделі «думка первинно - факт вторинний». Це неминує призводить до зниження якості контенту.

Соціальні мережі та їх користувачі - в центрі сучасної теорії нових медіа та концепції «життєвого циклу» новин. Незважаючи на відсутність прямих досліджень «життєвого циклу» новин, побічно дослідники відзначали нетривалість життя новини в традиційних медіа. Будучи продуктом щоденного, щохвилинного, щосекундного виробництва і споживання, одна і та ж новина не здатна з'явитися в ЗМІ двічі, і її життєвий цикл дуже короткий. У нових медіа інша справа. Свої корективи вносять і аудиторія, надаючи новини можливість розвиватися стихійно або направляючи її, і зовнішні сили, продовжуючи або, навпаки, обмежуючи її розвиток. Безсумнівно, дані питання вимагають якісного емпіричного вивчення і дискусії.

Таким чином, розвиток нових медіа призвело до перегляду деяких класичних постулатів теорії комунікації, ефектів ЗМІ, ролей аудиторії. В першу чергу зміни зачіпають принципи

створення і поширення новини, а також структуру і «життєвий цикл» новини в цифрову епоху.

Одним з головних недоліків отриманих з соціальних мереж і форумів новин є труднощі визначення джерела інформації, наявність дезінформації, низька якість публікацій. Однак якщо людина переконана, що спілкується з експертом або очевидцем події, він може повністю довіряти отриманій інформації [2].

Класична теоретична модель новин, концептуально описана в науковій літературі в області медіадосліджень, як і теорія журналістики в цілому, нормативна і передбачає, що в її основу покладено факти. При такому підході думки повинні виходити від авторитетних джерел в збалансованому вигляді і не видаватися журналістом за факти.

Однак в соціальних мережах, які перебувають в центрі системи нових медіа, в основу новинної інформації покладено не факт, а думка, що спотворює традиційне розуміння структури новини.

Аудиторію соціальних мереж слід розглядати одночасно і як виробника, і як споживача. Найчастіше аудиторія стає об'єктом маніпуляції різних груп інтересів. Широке поширення набули технології спіндокторінга і ньюсджекінга, які орієнтовані на культивування в маркетингових, політичних, особистих та інших цілях певних думок і придушення альтернативних поглядів. Сама аудиторія не завжди розпізнає ці технології, наївно вірячи в стихійний розвиток дискусії в інтернет-просторі. Будучи і стихійною, і керованою, аудиторія соціальних мереж вносить свої корективи в «життя» новин. «Життєвий цикл» цифровий новини залежить від «сил впливу»: від «лідерів думок» і їх інтерпретацій новинного повідомлення, ключових вузлів - інфраструктурних сегментів інтернет-простору, де новина акумулює найбільшу кількість складу аудиторії і думок.

Таким чином, визнання концепції соціальних медіа як нового кроку у розвитку ЗМІ зовсім не означає визнання їх як повноцінних засобів масової інформації, так як вони (соціальні медіа) спочатку створювалися для інших цілей: підтримки і відновлення дружніх і ділових зв'язків, самовираження, об'єднання в групи за інтересами і так далі.

Проте безсумнівним є те, що соціальні медіа суттєво змінюють медіасередовище, так як вони дійсно змінили парадигму «джерело інформації - канал передачі - аудиторія», частково зблизивши і навіть поєднавши аудиторію з джерелом інформації. Соціальні медіа змінюють принцип подачі новин і сприяють «стисненню» новинного циклу.

До того ж саме розвиток соціальних медіа призводить до того, що аудиторія сама вирішує, що саме її хвилює і про що слід говорити. Однією з головних проблем соціальних медіа дослідники називають «інформаційний шум». Однак, як показує практика, коли мова йде про реальні суспільні інтереси, користувачі соціальних медіа знаходять здатність консолідуватися і виносити на порядок денний серйозні проблеми.

Завдяки інтерактивним і гіпертекстовим особливостям соціальних медіа будь-який бажаючий має можливість написати про якісь проблеми або події. У тому випадку, якщо ці проблеми в якийсь момент часу збігаються у великої кількості користувачів, починається лавиноподібне поширення інформації. Безумовно, вплив соціальних медіа на громадську дискусію тим сильніше, чим ширше залучаються ресурси традиційних ЗМІ.

Література:

1. Лазуткина, Е. В. Проблемно-объектный комплекс регулирования новостной информации в блогосфере Рунета / Е. В. Лазуткина. - Астрахань: Волга, 2011. - 163 с., с. 41
2. МакКуэйл Д. Журналистика и общество. Учебник для журналистов. – Д. МакКуэйл.

ПРОБЛЕМАТИКА ТА СТАН РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ФОТОЖУРНАЛІСТИКИ

Фотожурналістика – це ілюстрації в газетному або журнальному матеріалах, що служать для доповнення друкованого тексту. Також ілюстрації можуть бути самостійним джерелом інформації. Всі зображувальні матеріали в газеті чи журналі можна розділити на дві групи:

- фотографічні – зображення, зроблені за допомогою фотоапарата;
- нефотографічні – малюнки, картини, графіки, схеми інше.

В якомусь плані можна вважати, що фотографія – це єдиний засіб конкуренції газети і журналу між собою. «Одна вдала фотоілюстрація може розповісти більше, ніж посередній написаний репортаж чи стаття» [1].

Можна погодитися, що «фотожурналістика спроможна поліпшити взаєморозуміння між людьми» [2, с. 11]. Адже це не просто слова. Слова досягають лише логічної частини нашої свідомості, а фотографія здатна дійти до емоційної частини і залишити сильніший ефект на наш мозок. Таким чином, «твори фотожурналістики у своїх найкращих прикладах – це вікна у світ, завдяки яким ми проникаємо у суть подій, набуваємо знань, яких у нас не було до цього» [2, с. 11].

Однак, не вся сучасна фотожурналістика заслуговує похвали. Сучасні видавництва цінують так званих «універсальних» журналістів, які зможуть не тільки зібрати потрібний матеріал, але зробити знімки і привести статтю в «товарний» вигляд. Найчастіше такі журналісти не мають спеціальної освіти фотографа, бачення прекрасного і навичок роботи з фототехнікою, що і призводить до появи неякісного контенту на сторінках газет і журналів. «Фотографи в гонитві за гонорарами загубили свій стиль, індивідуальність або просто не встигли їх набути» [1]. Часто від журналістів можна почути відмовку, мовляв, «ми продаємо те, що оплачується». Таким чином, дослідження стану розвитку та проблематики сучасної фотожурналістики є надзвичайно актуальним.

Література

1. Якубенко В. Хто-хто в телевізорі живе? / В. Якубенко // Телекритика. – 2006. – №1–2. – С. 61–63.
2. Дмитровський З.Є. Телевізійна журналістика: Мат-ли для вивчення основ тележурналістики / З. Є. Дмитровський. – Вид. третє, доп. – Львів: ПАІС, 2009. – 224 с.

ФОТОЖУРНАЛІСТИКА І СОЦІАЛЬНІ МЕДІА: ОСОБЛИВОСТІ, ЖАНРИ, АВТУРА

Хостинг фотографій, відеофайлів та іншого мультимедійного контенту є популярною платформою соціальних медіа. Наприклад, Photobucket є першим великим сайтом хостингу фотографій, заснований в 2003 році, який дозволяє користувачам обмінюватися контентом публічно, або в захищених паролем альбомах. Такі бази допомагають фотокореспондентам

розміщувати фотографії власного виробництва або підібрати необхідні матеріали. [1].

Актуальність теми полягає у впровадженні роботи фотожурналіста в Інтернет-сферу, що робить більш доступним використання соціальних медіа у якості джерела поширення інформації.

Досліджувати фотожурналістику розпочали лише всередині ХХ століття, після того, коли вийшли у світ альбоми та збірки світлин українських та зарубіжних фотографів. Як науковий об'єкт фотожурналістику досліджували українські науковці Ю. Шаповал, Б. Черняков, С. Горевалов, російські – Н.І. Ворон, В.М., Березін, Г.Д. Розов, польський науковець – К. Вольний-Зможинський.

Швидкий темп розвитку соціальних медіа послаблює використання традиційних жанрів фотографії, які шляхом зміни сталих правил можуть отримувати нові види. Враховуючи стилістику соціальних мереж матеріали стають більш мультимедійними та на зміну традиційним жанрам з'являються більш популярні різновиди контенту. Серед тих жанрів що вже стали більш традиційними та часто використовуються у соціальних мережах виділяють фоторепортаж, соціальну фотографію, пейзаж, портрет та нарис [2].

Фоторепортаж є найбільш популярним жанром який зустрічається на інформаційних інтернет-платформах або у соціальних мережах. Головні особливості цього жанру є ефект присутності, а також те, що він може складатися з одного кадру, в якому відображено весь сюжет події, або бути у вигляді фотонарису, серії знімків. Дії у кадрі можуть бути послідовні або відбуваються хаотичним чином, але вони повинні бути об'єднані однією спільною темою. Соціальна фотографія має на меті передати проблему, закликати глядача до дій. Окрім того, цей вид зображень є відображенням дійсності, у якому автор передає реальну картину життя. Такий вид публікацій супроводжується певною історією, яка стала причиною публікації. Пейзаж – на сторінках інтернет-видань все частіше використовуються цей жанр, який може доповнювати як інформаційні, так і художньо-публіцистичні матеріали. Крім звичного «природного» фото-пейзажу існує ще «міський», який полягає у відображенні різноманіття міського життя. Також є «індустріальний» – до нього відносяться фотографії, що містять картини будівництва, заводів, промислових підприємств.

Портрет - це зображення людини. Може бути у повний зріст, поясний, або зображення до плечей, цей жанр є популярним не тільки на інтернет-порталах, а й в соціальних мережах. Може використовуватися як окрема публікація, або доповнення до відомостей. Фотонарис – художній жанр фотографії, який поділяється на портретний, подорожній, рідше – проблемний.

У портретному фотонарисі втілюється образ людини, одночасно через його портретну характеристику розкривається якесь явище суспільного життя. Подорожній – описує через серію фотографій враження про подорож, про зустріч з новими людьми та цікаві факти. Проблемний – тлумачення в суспільно-політичному плані соціального і особистісного сенсу вже відкритого, знайденого [3].

Через велику кількість запитів на фотографії, фотокореспонденти використовують різні типи джерел, які допомагають знайти потрібний матеріал, або навпаки опублікувати працю для подальшого використання контенту іншими медіа. Першим джерелом для обміну та пошуку фотографій для публікацій є фотобанки. На окремих площадках вони є платними або безкоштовними. Один з них – ua-photo.com. За певну плату можна придбати не лише потрібні ліцензійні фотографії, а й підписатися на поновлення, яке дозволяє публікувати власні фотографії на продаж. Крім цього, фотобанки дають можливість публікувати власні фотографії та отримувати прибуток. Для цього потрібно відправити чотири фотографії для представлення

свої майстерності, після якого модератори сайту відповідають клієнтам чи можливе поширення їх матеріалів [4].

Окрім цього, в Інтернеті багато навчальних сервісів для фотокореспондентів, які допомагають поліпшити користування технікою, підібрати правильний ракурс та вміти знаходити важливі деталі. Частіше за все, певні навчальні матеріали публікуються на офіційних сайтах відомих брендів фотоапаратів та є безкоштовними.

Серед відомих фотокореспондентів України можна виділити М. Тимченка – фотокореспондента газети «День», який працює на посаді з 2011 року. Серед нагород фотокореспондента – Гран-прі від «Промінвестбанка за роботу «Майдан. 22 січня». Його роботу оцінили і визнали найкращою фотографією XIV Міжнародного фотоконкурсу газети «День». Роботи фотокореспондента присвячені різним темам, він вважає, що інколи, за допомогою фотографії можна сказати навіть більше, ніж текстовими матеріалами[5].

Не менш відомим у цій сфері Василь Артушенко – це вільний фотокореспондент. Співпрацює з виданням «Дзеркало тижня». Нагороджений Дипломом I ст. "Укрпресфото" (1995). Член НСЖУ, автор фотокниг "Київський автограф" (1981, 1995), "Студентська революція на граніті" (1995), "Ймення зорі - Чорнобиль" (1996, "Це - Україна" (1996,). Теми - політика, культура, екологія [6].

Серед відомих мариупольських фотокореспондентів можна виділити Євгена Сосновського, який у 2018 році отримав перемогу на XX міжнародному фотоконкурсі газети «День» за роботу «Донечка». На якій зображено маленьку дівчинку, яка міцно тримає за руку свого батька воєнного, на параді на честь визволення Маріуполя від «ДНР». [7]

Отже, робота фотокореспондента трансформується з появою соціальних медіа, що дає змогу створювати сервіси для журналістів, які допомагають вдосконалювати навички. Окрім цього, трансформуються жанри фотографії, які грають важливу роль в інформаційному просторі соціальних мереж.

Література

1. Ворон Н. И. Жанры фотожурналистики: Учеб. пособие для вузов по спец. «Журналистика». / Н. И. . Ворон. – Москва: Факультет журналистики, 2012. – 145 с 2.
- 2.. Березин В. М. Фотожурналистика : учебник для академического бакалавриата / В. М. Березин. – Москва: Юрайт, 2016. – 226 с.
3. Розов Г. Д. Как снимать. Искусство фотографии / Г. Д. Розов. – Москва: Астрель, 2006. – 415 с.
4. Украинский фотобанк «Ua-photo» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ua-photo.com> (дата звернення: 20.11.2019)
5. «...А все ж оптимістична» 17 листопада на закритті XXI фотовиставки газети «День» у Будинку кіно оголосили лідерів глядацьких симпатій [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://day.kyiv.ua/uk/photo/vse-zh-optymistychna>.
6. Офіційний сайт газети "Дзеркало тижня" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: dt.ua (дата звернення: 20.11.2019).
7. Офіційний сайт газети "День" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://day.kyiv.ua> (дата звернення: 21.11.2019).

ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ ЗАСОБАМИ ЗМІ

«Булінг (цькування) – це навмисна агресивна поведінка, полягає у неодноразовому психологічному або фізичному (у декількох випадках і психологічному, і фізичному одночасно) насильстві однієї малолітньої чи неповнолітньої особи (булера) або групи таких осіб над іншою малолітньою чи неповнолітньою особою (жертвою булінгу), яка не здатна себе захистити, внаслідок чого жертва булінгу отримує психологічну або фізичну травму» [2]. «Жертви – це замкнуті у собі діти, в чомусь не схожі на інших дітей, «білі ворони», які не мають друзів. Булери вибирають собі жертву слабшу за них самих, аби підкреслити свою перевагу у фізичній силі, економічному або соціальному стані та ін. Знущання у школі можуть дуже сильно вплинути в майбутньому на життя вже дорослої людини, які полягають у складності відносин з іншими людьми, вихованням власних дітей.»[2] «19 грудня 2018 року Верховна Рада прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу», який визначає поняття булінгу, шляхи протидії цьому явищу, а також захисту прав дітей, крім того закріплює за керівником, педагогічним складом навчального закладу, а також за батьками так званих «булерів» адміністративну відповідальність за булінг або приховування булінгу у вигляді штрафу»[1].

Зі свого боку, засоби масової інформації висвітлюють випадки булінгу, демонструючи при цьому, що діти захищені цим законом, а органи активно борються з булерами.

Актуальність дослідження полягає у тому, що ця тема є новою для українських ЗМІ, тому і дослідження стану висвітлення теми булінгу в медіа ще не представлені системно. Останнім часом засоби масової інформації більше уваги приділяють випадкам булінгу, оперативно реагують на повідомлення про такі випадки, а також інформують масову аудиторію. Отже, журналісти, що повинні обстоювати права людини, мають великий потенціал для боротьби з цим явищем засобами медіа.

Предмет дослідження – висвітлення засобами масової інформації випадків булінгу в закладах освіти.

Об'єкт дослідження – новинні матеріали «Телевізійної служби новин» ТРК «Студії 1+1» та ТРК «ТВ-7»

Мета дослідження полягає у виявленні методів протидії булінгу засобами масової інформації, а також аналізу ефективності та дієвості цих методів.

Закон про булінг вступив у силу нещодавно, тому боротьба з ним почалась теж нещодавно, отже можна стверджувати що розробка цієї теми журналістами на етапі зародження і буде мати подальший розвиток. А, відповідно, і ЗМІ висвітлюватимуть цю тему. Тож, необхідним вважається вироблення системного підходу та, можливо, певних рекомендацій для журналістів, вимог до журналістських матеріалів щодо висвітлення проблеми булінгу.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19>
2. Волкова И. В. Характеристика подросткового буллинга и его определение. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/harakteristiki-podrostkovogo-bullinga-i-ego-opredelenie>
3. Бочавер А. А., Хломов К. Д. Буллинг как объект исследований и культурный феномен. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/bulling-kak-obekt-issledovaniy-i-kulturnyy-fenomen>

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ПРОГРАМА В КОНТЕКСТІ МІСЦЕВОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕКАНАЛІВ «МТВ», «ТВ-7» ТА «СІГМА»)

Інтеграційні процеси, які відбуваються в сучасному світі, потреба читача в отриманні соціокультурної інформації ставлять на перший план засоби масової інформації як джерело найновішої інформації про життя суспільства. У сучасних умовах роль засобів масової інформації полягає не тільки в наданні інформації, а й у виконанні навчальної та виховної функції. Жоден інший засіб масової інформації не зрівняється із телебаченням у своїй переконливості: адже слово і зображення тут працюють на спільну мету [1, с. 61].

Актуальність теми полягає в тому, що на сьогоднішній день культурно-просвітницька програма є недостатньо популярною на місцевому телебаченні порівняно з іншими видами програм. Також ця тема є актуальною через недостатній ступінь її дослідження українськими вченими.

Метою нашого дослідження є виявлення особливостей культурно-просвітницьких програм на місцевому телебаченні.

Для реалізації мети необхідно буде виконати такі **завдання**:

- опрацювання літератури за темою дослідження,
- пошук та виявлення культурно-просвітницьких програм на місцевому телебаченні,
- аналіз контенту та особливостей цих програм,
- окреслення перспектив подальшого розвитку такого типу програм на місцевому телебаченні.

Предмет дослідження – культурно-просвітницька програма.

Об'єкт дослідження – телеканали «МТВ», «ТВ-7» та «Сігма».

Методи дослідження:

- бібліографічний – відбір інформації за критеріями щодо заданої теми,
- порівняння особливостей культурно-просвітницьких програм на різних місцевих телеканалах,
- контент-аналіз культурно-просвітницьких програм,
- аналіз і синтез – послідовне розчленування об'єкту на елементи чи властивості (аналіз) та з'єднанні окремих його частин в єдине ціле (синтез),
- визначення - формулювання особливостей об'єкту дослідження, специфічних способів його пошуку,
- опис - фіксація результатів дослідження на основі певної системи визначень.

За З. Є. Дмитровським, телепрограма – це 1. Сукупність передач телевізійного мовлення, створених якою-небудь телестудією і трансльованих певним каналом. 2. Окрема телевізійна передача (наприклад, інформаційна програма). 3. Перелік телепередач, який публікують у періодичній пресі (наприклад, щотижнева газета або щотижнева публікація в газеті, що містить інформацію про телевізійні передачі) [2, с. 193].

У контексті нашої теми ми розглядаємо поняття «телепрограма» у другому значенні – як телевізійну передачу.

Існує також визначення телепрограми як одиниці телемовлення, відеоряду, який має певну спрямованість і об'єднаний певним сюжетом [3, 20].

Є багато видів телепередач. Кожен з них має певну соціальну значимість і суспільну корисність. Але в контексті теми цього дослідження нас цікавить саме визначення культурно-просвітницької програми.

Культурно-просвітницька програма – це показ духовних цінностей, створених людиною на основі драматургічно вибудованої розповіді. Для такої програми використовуються жанри, схожі з публіцистичними (огляд, бесіда, інтерв'ю). Такі програми містять трансляції вистав, зачіпають тему проблем сім'ї, питання здоров'я, культури, медицини. У загальноукраїнському масштабі можна привести у приклад такі програми, як «Архітектурні шедеври України», «Україна інкогніто» тощо [3, с. 22].

Телебачення поширює культуру та залучає глядачів до її цінностей шляхом висвітлення подій мистецького життя, світової культури, що є основою культурно-просвітницької функції. Слід визнати, що телебачення для багатьох українців – це чи не єдина можливість познайомитися з класикою і кращими роботами сучасних майстрів мистецтва. У культурно-просвітницьких програмах, так чи інакше, присутній елемент моралі, повчальності [4, с. 43].

На досліджуваних телеканалах існують такі культурно-просвітницькі програми:

- «МТВ» – «В гостях у Гордона», «Справжнє інтерв'ю», «Спадщина людства», «Феєрія мандрів», «Зателефонуйте доктору!»;
- «ТВ-7» – «Travel Vlog», «Мовою танцю», «Cool Look», «Всесвітня природна спадщина», «Про Арт».
- «Сігма» – «Мариуполь. Былое», «Историческая правда с Вахтангом Кипиани».

Отже, культурно-просвітницькі програми на регіональному телебаченні існують, але у дуже невеликій кількості та транслуються зазвичай пізно ввечері або вночі. Причини вбачаємо у незацікавленості творчих людей у створенні такого типу програм, відсутність достатньої кількості коштів на це, а також низький попит на такі види телепрограм. Але, як висловився ведучий культурно-просвітницької програми «Документ» на телеканалі «1+1» Анатолій Єрема, «Кажемо, що глядач не йде на культуру, що ця тематика не дає рейтингу. А як же глядач піде на культуру, якщо ми не даємо йому шанс?» [5, с. 67]. Отже, в межах подальшого дослідження вважається доцільним окреслення перспектив подальшого розвитку такого типу програм на місцевому телебаченні.

Література

3. Якубенко В. Хто-хто в телевізорі живе? / В. Якубенко // Телекритика. – 2006. – №1–2. – С. 61–63.
4. Дмитровський З.Є. Телевізійна журналістика: Мат-ли для вивчення основ тележурналістики / З. Є. Дмитровський. – Вид. третє, доп. – Львів: ПАІС, 2009. – 224 с.
5. Організація телевізійного виробництва: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 6.050803 Акустотехніка / В.С. Лазебний, В.М. Бакіко, О.О. Омелянець; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,45 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 162 с.
6. Лещик Н. В. Дослідження українського інформаційного медійного контенту: психолого-соціальний вимір / Н. В. Лещик // Соціальні комунікації. – 2016. – №1/1. – С. 42–51.
7. «Як глядач піде на культуру, якщо ми не даємо йому шанс?» / А. Єрема // Телекритика. – 2009. – №12. – С. 64–69.

СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ НА РОЗМОВНОМУ РАДІОМОВЛЕННІ: ТЕНДЕНЦІЇ, СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Сучасні засоби масової інформації неможливо уявити без радіомовлення. Головними перевагами цього типу журналістики є в першу чергу доступність, так як навіть у найвіддаленіших куточках, радіо служить для людей головним джерелом інформації, звідси впливає ще одна перевага – масовість. Сьогодні людина може слухати радіо вдома, на роботі, в машині, будь-де та дізнаватися про головні новини, проблеми сьогодення.

Сучасність вносить свої корективи, в тому числі і в діяльність радіомовлення. На сьогоднішній день серед слухачів користується популярністю онлайн мовлення – напрямок розвитку радіо, який відкрився з появою Інтернету.

З появою Інтернету відкрився ще один напрямок розвитку радіо, це мовлення онлайн, яке зараз користується популярністю у аудиторії.

Актуальність теми полягає у тому, що радіомовлення, виступає оперативним посередником між актуальною соціальною проблематикою і суспільством, між державними органами і благодійними організаціями, які забезпечують соціальний захист громадян. Тому саме створення соціальних передач як особливий вид творчої роботи радіожурналіста, є практичним дослідженням соціальних проблем і пошуком шляхів їх вирішення.

У Україні ж радіо традиційно виконує більшою мірою соціальні функції, ніж телебачення. Багато в чому цьому сприяє саме доступність радіо і значне охоплення території його мовленням. Часто проблеми, які потрібно вирішувати актуальні для конкретної місцевості і їх вирішення можливо за допомогою радіожурналістики.

Радіо є невід'ємною частиною життя людей не лише у віддалених містечках, а й у великих містах. Формати радіостанцій, звичайно, різні, дуже багато музичних радіостанцій, але розмовний формат теж не поступається їм.

Соціальні проблеми піднімаються саме у програмах на розмовних радіостанціях. Т. В. Фролова пише «Обговорення в радіоефірі наболілих соціальних проблем, які замовчувалися десятиліттями, увійшло в практику у роки «перебудови» і з тих пір незмінно залишається в порядку». [1]

В соціальних радіопрограмах висвітлюються різного типу проблеми. Наприклад, проблеми освіти, охорони здоров'я, рівня життя, свободи слова, а також сиріт, мігрантів та соціально незахищених верств населення. Завдяки висвітленню таких тем на радіо можна відразу отримати зворотний зв'язок з аудиторією, яка сприймає це як відкрите поле для обговорення. В період розгляду проблеми, слухачі мають можливість зв'язатися зі студією та висловити свої претензії, думки, погляди щодо тієї чи іншої соціальної сфери.

Авторська програма – це програма на певну тематику створена журналістом, в якій він часто виконує роль не тільки ведучого, але й творця, сценариста, звукорежисера, редактора, продюсера, координатора. Іншими словами авторською програмою є програма, повністю зроблена автором, в якій він особисто обирає тему, експертів, героїв, хронометраж, музичне оформлення тощо, але програма повинна відповідати формату радіостанції, на якій виходить в ефір. [2]

Основною жанроутворюючою особливістю авторської програми є те, що автор може виступати від себе, тобто коментувати проблему і висловлювати свою думку. Однак журналіст повинен точно визначити свою позицію і дотримуватися її, так як відмова від неї може

спричинити за собою погані наслідки для передачі. Якщо позиція автора буде змінюватися з програми в програму, слухачі швидко втратять довіру до ведучого, до інформації, яка транслюється в передачі та, до радіостанції в цілому.

«Небайдужі» – саме ця назва говорить про те, що майже кожній людині на Землі не все одно на те, що коїться у неї перед очима, про соціальні проблеми, в які вона сама ж може в будь-яку хвилину потрапити, адже від цього ніхто не застрахований. Також ця назва програми підкреслює головну ідею, яка полягає в слогані: «Про проблеми треба не просто говорити, а кричати на весь світ».

Мета програми – вивчити обрану проблематику, виділити основні сегменти проблеми, отримати коментарі фахівця і знайти шляхи вирішення саме розглянутої проблеми.

В процесі роботи над створенням соціальної передачі був складений план розробки програми, який включав в себе:

1. Вибір теми
2. Пошук інформації по досліджуваній темі
3. Пошук героїв, експертів
4. Розробка сценарію
5. Затвердження сценарію
6. Узгодження часу проведення запису програми з експертами
7. Запис програми
8. Монтаж передачі
9. Випуск в ефір

В ході роботи готуються три випуски програм на соціальні теми – проблема трудових мігрантів, бездомних людей і дітей-сиріт. Саме ці теми вважаються «кричущими» та актуальними зараз для людства. Хронометраж кожної програми становить в середньому двадцять хвилин. Жанр програми синтетичний, це обумовлено тим, що в основу входить інтерв'ю з експертом в студії, при цьому в програму включені історії героїв, репортажі.

Було розроблено наступну модель програми:

- вступ ведучого;
- короткий огляд досліджуваної проблеми;
- бесіда з експертом;
- історія героя;
- коментарі слухачів;
- бесіда з експертом;
- підведення підсумків ведучим.

Так само для програми було розроблено авторське звукове оформлення, яке включає себе: шапку, перебивання, підкладку і фонову музику.

Мета програми – вивчити обрану проблематику, виділити основні сегменти проблеми, отримати коментарі фахівця і знайти шляхи вирішення саме розглянутої проблеми.

Отже, подібні радіопередачі відіграють важливу роль не тільки з точки зору вирішення проблем, а також з точки зору того, що завдяки їм в соціум висувуються такі ідеї, як милосердя, співчуття, доброта, небайдужість.

Література:

1. Национальный акцент. Молчание мигрантов, стаття.
<http://nazaccent.ru/content/20044-molchanie-migrantov.html>

2. Андрій Куликов: «Радіо дає найбільшу свободу» [Електронний ресурс] // 2003 – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analityka/andriy-kulykov-radio-daye-naybilshu-svobodu.html>.
3. Юраш А. В. Українське радіомовлення: виклики часу / А. В. Юраш, В. В. Лизанчук. – Львів, 2016. – 29 с.
4. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3759-12> (24.06.2014).
5. Гоян О. Я. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту / Олесь Яремович Гоян. – К. : Веселка, 2004. – 245 с.

УДК 070.41'276(043)

Логінова А. С.

ФЕЙКИ У СТРУКТУРІ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Явище фейків є сучасним атрибутом мережі Інтернет, має властивості миттєвого розповсюдження та охоплення великої за кількістю аудиторії. Проте дезінформація завжди була присутньою в інформаційному просторі та мала інші характеристики, особливості, зокрема впливу. Поширення фейкових повідомлень за допомогою різноманітних платформ в інтернеті, як новинні портали, сайти, соціальні мережі здійснюється задля збільшення трафіку, а також потенційної аудиторії, привернення уваги до засобу інформації. Реципієнт має доступ до неправдивої інформації на ресурсах завдяки безмежним можливостям Інтернету та відсутнього державного контролю інформаційного простору в мережі.

Фейки швидко розповсюджуються за допомогою різноманітних каналів інформації, отримують велику кількість залучених людей, спростування фейку є малоефективним. Крім того, контент такого роду новини конструється за правилами написання інформаційних жанрів журналістики, підкріплюються сфабрикованими ілюстраціями та відеоматеріалами.

Тенденція розповсюдження в інтернеті фейків, маніпулятивного контенту, пропагандистських наративів є проблемою сучасного українського інформаційного простору. Це й обумовлює **актуальність** нашого дослідження. У зв'язку з цим постає потреба у дослідженні такого явища як фейки в інтернет-просторі України.

Об'єктом нашої роботи є фейкові новини в українському інтернет-просторі за період з січня по жовтень 2019 р. на прикладі strana.ua, znay.ua, ukraina.ru.

Предметом дослідження є специфіка фейків у структурі сучасного інформаційного простору.

Метою роботи є визначити характерні риси фейків у сучасному інформаційному просторі України.

Для реалізації мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- розкрити сутність понять «фейк», «дезінформація» та «фейкові новини»;
- визначити теоретичні аспекти функціонування фейків в інформаційному просторі України;
- дати характеристику функціям, видам, каналам розповсюдження фейків;
- дослідити фейки як інструмент маніпуляції громадською думкою;
- проаналізувати методи боротьби з фейковими новинами;
- провести контент-аналіз фейків в українському інформаційному інтернет-просторі;

- визначити характерні риси фейків в структурі сучасного інформаційного простору України.

Fake з англійської мови можна тлумачити як містифікація. У стратегії використання містифікації виділяють кілька етапів здійснення: приховування інформації, спотворення інформації, підміну інформації. На пострадянському просторі приклади містифікації з'явилися разом з «перебудовою». У сферу комунікації, де ключовим моментом є її успішність, досягнення різних цілей впливу може бути реалізовано за допомогою фейків [1, с. 157].

Якщо в контексті псевдоновини мається на увазі імітація новини, то імітація факту є фактоїдом. Іншими словами, псевдоновина будується на оперуванні фактоїдами – недостовірними або неправдивими відомостями (неперевіреними або свідомо сфальсифікованими). При цьому псевдоновина може являти собою як пряме (або ненавмисне) дезінформування (фейк), так і тенденційне висвітлення подій – зміщення акцентів, замовчування деталей, штучна героїзація, стигматизація, посилення емоційного ряду через відсутність або нестачу фактологічних даних (постправа) тощо [2, с.111].

А. Кіца виділяє декілька типів фейків у соціальних медіа залежно від їхнього завдання: фейки, які сіють паніку серед людей; фейки, які розпалюють міжнаціональну (расову, релігійну тощо) ворожнечу; фейки, які поширюють хибні думки для того, щоб заплутати нас, відвернути від правди; фейки, які маніпулюють свідомістю; фейки, які рекламують когось або щось; фейки, які приносять прибуток ЗМІ, що його розповсюджує («жовта преса»); фейки, які плямують чийсь репутацію (найчастіше це фотографії, добре опрацьовані у Photoshop); фейки, які мають розважальний характер [3].

Деякі з фейків мимоволі поширюються людьми в соціальних мережах, натискаючи ретвіт без перевірки. Деякі з них посилюються журналістами, які зараз піддаються більшому тиску, аніж намагаються мати сенс і точно повідомляти інформацію, що з'являється в соціальній мережі в режимі реального часу. Частина його витісняється слабо пов'язаними групами, які навмисно намагаються впливати на громадську думку, а частина розповсюджується у рамках складних дезінформаційних кампаній через бот-мережі та фабрики тролів. Наприклад, група американського президента Д.Трампа, яка підтримує підлітків, підключилася до Інтернету, щоб вплинути на французькі вибори у квітні. Вони поділилися папками спільних «мем-оболонок», тому навіть ті, хто не може розмовляти французькою мовою, можуть скидати візуальні зображення в потоки хештегів. Зараз мобілізуватися із слабо пов'язаними групами надзвичайно просто, використовуючи безкоштовні інструменти для координації приватних повідомлень.

Отже, для розповсюдження «фейкових новин» застосовуються різні види передачі інформації, такі як фото, відео, аудіо, текстові та графічні повідомлення. Чим вище відсоток вірогідності в представленій інформації, тим вище його ефективність впливу на цільову аудиторію, зокрема в емоційному аспекті. Тому відповідно до поставлених завдань відбирається певний вид передачі інформації для впливу на реципієнтів.

Фейки вміщують у собі наступні елементи: різні типи контенту; мотивація тих, хто створює цей контент; 3. Способи поширення цього контенту.

Медійний наратив включає факти і зв'язуючі їх інтерпретації. Факти виявляються менш впливові, ніж звернення до особистих переконань громадян. Постправа – це комунікативний процес, який породжує наратив зі згаданими властивостями: окремі факти і аналітичні висновки мають в ньому меншою переконливою силою, ніж готові інтерпретації, що пропонують більш-менш цілісну картину світу, яка резонує з уже існуючими особистими

переконаннями громадян.

Література

1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов / В.Й. Здоровега. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
2. Амзин А. Новостная интернет-журналистика / А. Амзин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://alex-alex.ru/nij/NIJ-2-20131006.pdf> (дата звернення: 15.10.2019).
3. Кіца М. О. Фейкова інформація в українських соціальних медіа: поняття, види, вплив на аудиторію / М. О. Кіца. [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/1-52/36.pdf>. (дата звернення: 05.10.2019).

УДК 070.431.1:654.197(477.62-2)

Лугова Д.С.

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРОГРАМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

Авторська програма – це явище складне та неоднозначне. Багато журналістів намагалися дати визначення цього терміна, розкриваючи всю суть і багатогранність даного явища. Авторська програма, позбавлена штампів і трафаретів, відзначена печаткою персонального таланту автора.

Дослідником та журналістикознавцем В.Л. Цвік подає таке визначення: «Авторською програмою можна вважати той продукт журналістської діяльності, задумка та реалізація якого на 90% була проведена одним журналістом» [1, с. 125].

М.І. Калущька визначає, що «авторський проект – це відвідуваний сайт, домашня сторінка, радіо або телепередача, яка створюється та підтримується зусиллям одного журналіста, і в якій з певною періодичністю з'являються певні результати його журналістської творчості» [2].

За визначенням В.А. Моїсєєва «авторською програмою можна вважати лише таку програму, авторські права на яку журналіст має відповідно до чинного законодавства України» [3, с. 221].

Отже, у всіх визначеннях, що стосуються такої дефініції як авторська програма, йдеться про категорію персональності, що втілена в особистості автора журналістського твору, особистості унікальної та неповторної.

Актуальність дослідження полягає в тому, що авторська програма на телебаченні заслуговує на особливу увагу, завдяки наявності ідейно-тематичних особливостей, а так само жанровим розмаїттям. Існування авторських програм на телебаченні є закономірним явищем, яке пристосовується до швидко мінливих реалій розвитку технологічної бази і суспільних відносин.

Мета дослідження: визначити особливості створення авторських програм на телебаченні
В рамках даної мети було поставлено наступні завдання:

- опрацювати наукову літературу за темою дослідження;
- розглянути історію виникнення авторської журналістики;
- прослідкувати розвиток авторської програми на регіональному телебаченні;
- охарактеризувати медійний продукт телеканалу TV7;
- проаналізувати жанрово-стильові особливості інтерв'ю.

Предмет дослідження: специфіка авторських програм регіонального телебачення.

Об'єктом дослідження послужили власні авторські програми, що виходили в ефір телерадіокомпанії TV7

Методологічну й теоретичну основу роботи складають праці таких учених, як:

Т. Васильєва, О. Гоян, Г. Лазутіна, В. Цвік, О. Шерель, В. Лизанчук, М. Калущька, В. Моїсєєва.

Одне з головних досягнень сучасного телебачення – це використання особистості журналіста для привертання глядацької уваги. Сьогодні кореспонденти мають право вільно висловлювати свою думку. Прикладом цього є авторські програми на телебаченні. Вони в достатній кількості представлені на центральних та регіональних телеканалах.

Особлива роль регіональних ЗМІ полягає в тому, що вони формують уявлення й відчуття спільності з мешканцями свого регіону або свого міста; наявність якісних і професійних місцевих ЗМІ допомагає людям відчувати гордість за своє місто, натомість непрофесійність мимовільно викликає думку про «відсталість» і «провінційність» свого міста [4, с. 118].

Стає зрозуміло, що не кожна місцева телерадіокомпанія володіє власним контентом, трапляються випадки, коли телерадіокомпанія стає ретранслятором контенту більш відомої, комерційно вдалої, не обмеженої територією впливу медіакомпанії, та навіть за таких обставин вона залишає частку місцевого впливу для розміщення реклами з місцевими виробниками, розрахованої саме на місцевого мешканця. Проте існують і випадки, коли телекомпанія створює власний продукт, який поєднується з контентом ретрансльованого каналу.

Прикладом такого місцевого телеканалу є TV7, що функціонує з 1997 року, і за цей період ретранслювала ефір більших компаній, але сьогодні намагається все більше створювати унікальний телеефір на основі власного контенту. Одна з авторських програм, яка виходить на екрани – це програма «Точка зору». В ній запрошені гості відповідають на питання ведучої, тим самим демонструючи свою точку зору на актуальні проблеми Маріуполя.

Тому не дивно, що головним критерієм у доборі тем для програми телеканалу стає їх місцеве значення, проблеми, які піднімаються хвилюють мешканців регіону, «людям завжди потрібно знати правду насамперед про самих себе. Їм важливо бачити свої вулиці, “катувати” запитаннями місцевих керівників, обговорювати проблеми екології, тепла, доріг того міста чи села, де вони живуть» [5, с. 85].

Тож можна зробити висновок, що програма «Точка зору» телеканалу TV7 відрізняється близькістю до людей. Як недолік, передачі на регіональному телебаченні визначаються своєю простотою.

Література

1. Цвік В.Л. Журналіст із мікрофоном. Навчальне видання / В.Л. Цвік - М.: Видання МНЕПУ, 2000. – с. 125
2. Калущька М.І. Авторські проекти. [Електронний ресурс] / М.І. Калущька - Режим доступу: // http://www.journalism/0_object92813.html
3. Моїсєєв В.А. Журналістика та журналісти. / В.А. Моїсєєв - К.: Дакор, 2002. – с.221
4. Терещенко І. Проблеми розвитку регіональних ЗМІ – важливого джерела реформування інформаційної бази суспільства / І. Терещенко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – 2010. Вип. 26. – С. 118- 124. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/npnbuimviv_2010_26_13.pdf

5. Зверева Н. В. Школа регіонального тележурналіста : учеб. пособ. для студ. вузов / Н. В. Зверева. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 320 с.

УДК 070: 004.77

Лукашова А. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАННЯ НОВИНОГО КОНТЕНТУ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ «INSTAGRAM»

За останнє десятиліття до традиційних засобів масової інформації та комунікації додалися нові – інтернет-ЗМІ, соціальні мережі, блоги. Їх поява сильно вплинула на формування контенту медіа, внесла зміни не тільки в самі тексти, а й в їх візуальне доповнення. Крім того життя людини теж змінилося, тепер воно більш мобільне, і його оточує все більше інформації, в якому треба намагатися не загубитися. Поява і широке поширення соціальних мереж перемкнуло на себе увагу споживачів інформації, а сучасні ЗМІ почали освоювати такі соціальні мережі, як «Facebook», і мікроблог «Twitter»[1].

У зв'язку з цим, темою даної дослідницької роботи є особливості подачі новинного контенту в соціальних мережах на прикладі такої соціальної мережі як «Instagram».

Актуальність дослідження обумовлена зростаючим переходом в останні роки в соціальні мережі новинних засобів масової інформації та відсутність єдиних для всіх правил роботи на нових платформах.

Інстаграм (Instagram) – безкоштовний мобільний додаток для обміну фотографіями і відеозаписами з елементами соціальної мережі, що дозволяє знімати фотографії та відео, застосовувати до них фільтри, а також поширювати їх через свій сервіс і ряд інших соціальних мереж. З 2015 року «Інстаграм» став майданчиком для комерційної реклами[2].

Крупні ЗМІ використовують «Інстаграм» як блог для зв'язку зі своєю аудиторією, тобто мають такі акаунти, що є своєрідними «філіями», які транслюють новини з основного сайту, але не виступають основним джерелом інформації. Ми вважаємо, що функції «Інстаграм» підходять не тільки для поширення різної реклами, але і для створення окремого інформаційного каналу.

Таким чином **об'єктом** дослідження – «Інстаграм», як майданчик для заснування новинного ЗМІ. **Предмет** дослідження – новинний ресурс в соціальній мережі присвячений радіостанції «ХІТ ФМ».

Основна **мета** дослідження – виявити специфіку створення контенту для радіостанції на основі соціальної мережі «Інстаграм». Для реалізації поставленої мети потрібно виконання наступних **завдань**:

- оцінити соціальну мережу «Інстаграм» з точки зору створення ЗМІ на її платформі;
- вивчити літературу на тему створення новинного контенту для соціальних мереж;
- виявити особливості контенту соціальної мережі «Інстаграм»;
- визначити популярність «Інстаграм» в Україні;
- проаналізувати контент сторінки в «Інстаграм» радіостанції «Хіт ФМ»;
- описати процес створення контенту для ЗМІ на платформі соціальної мережі «Інстаграм».

В ході вирішення поставлених завдань використовувалися такі **методи** досліджень:

- дослідження системи жанрів для радіостанцій в соціальній мережі;
- вивчення літератури про проблеми подачі новин в новітніх медіа;

- аналіз матеріалів соціальної мережі «Інстаграм»;
- метод контент-аналізу сторінки радіостанції «Хіт ФМ».

Новизна даного дослідження полягає в тому, що соціальна мережа Інстаграм існує всього 9 років, а майданчиком для поширення медіа-контенту стала тільки 4 роки тому[2].

У зв'язку з цим тема стандартів та етики ведення ЗМІ конкретно в «Інстаграм» – досліджена не повністю.

В «Інстаграм» понад 600 мільйонів активних користувачів на місяць. Українських користувачів з цього числа – більше 830 000 [3].

Чому «Інстаграм» це зручний майданчик для створення нового формату ЗМІ? Візуальна інформація швидше зчитується і краще запам'ятовується: «Інстаграм» – відмінне місце для пошуку лояльної аудиторії видань, яка буде знати журналістів в обличчя і вивчить найкращі тексти з ілюстрацій [4]. «Інстаграм» включає в себе безліч функцій, використання яких може не тільки повноцінно передавати інформацію, але і стане причиною для створення нового формату подачі матеріалів.

1. Кількість символів для тексту обмежена до 2200 символів. Такою кількістю можна обійтися для написання замітки, репортажу і невеликого огляду. Головний акцент в «Інстаграм» робиться на фотографії або відео, який супроводжується текстом, а не навпаки.

2. Можливість публікувати відео тривалістю в 1 хвилину. Створюючи сюжет, укластися в такий хронометраж нелегко, але можливо. Крім того в одному пості можна опублікувати кілька відео.

3. Функція завантаження декількох фотографій в одному пості – аналог фоторепортажу в звичайних інтернет-ЗМІ. Завантажити можна 10 фотографій в одну публікацію.

4. Функція «Прямий ефір» дозволить передавати інформацію в режимі реального часу, за умови наявності швидкісного інтернету.

5. Зворотній зв'язок. Читачі зможуть залишати свої відгуки та коментарі про якість роботи такого ЗМІ і пропонувати свої новини через функцію особистого листування «Директ». Крім того є можливість побачити своїх читачів в обличчя і навіть скласти портрет своєї реальної аудиторії.

6. З «Інстаграм» легше вивчати статистику відвідувань і залучень, тому що додаток передбачає і таку функцію.

7. «Інстаграм» зручний у використанні: як для користувачів, так і для журналіста. Читачеві зручно отримувати інформацію, гортаючи стрічку свого «Інстаграма». У свою чергу для журналіста досить мати смартфон з хорошою камерою і доступ в інтернет, для того щоб писати тексти, фотографувати і обробляти, знімати відео і монтувати.

Недоліки «Інстаграм» як каналу передачі інформації:

1. Не всі жанри журналістики в повній мірі зможуть відображатися в «Інстаграм». Наприклад текстові інтерв'ю будуть недоречні, тому що на даному ресурсі на першому місці стоїть візуальна інформація, а не текстова. Лонгріди, об'ємні огляди і великі публіцистичні тексти також не користуватимуться популярністю у аудиторії.

2. Обмежений хронометраж для відео становить 1 хвилину. Це може послужити хорошою основою для винаходу нового формату відео-сюжету, але за 1 хвилину буде складніше створити «ефект присутності». Однак, на наш погляд, це можливо.

3. Складна функція для опитувань. Опитування для читачів можна додати тільки в спеціальній публікації «Історії», яка тримається максимум 24 години, після чого автоматично

видаляється, через що провести повноцінне тривале опитування не вийде.

Особливість контенту для радіостанції в соціальній мережі «Інстаграм». Щоб визначити ці особливості ми проаналізували українську радіостанцію «Хіт ФМ» в соціальній мережі «Інстаграм», яке публікує новини радіостанції за допомогою цього мобільного додатку[5].

1. Середня якість фото / відео. Текст стоїть на другому місці в системі пріоритетів читача «Інстаграм». Фотографія повинна «говорити», щоб гортаючи стрічку читач міг звернути увагу на пост і прочитати те, що написано під ним. Але текст на фотографіях простежується лише в окремій рубриці з жартівливими цитатами в унікальному брендовому стилі. Це привертає увагу, але несе суто розважальний зміст. На всіх інших публікаціях – фото- або відео-контент зі студії радіостанції. Лід і подробиці повідомлення часто публікуються у вигляді тексту.

2. Стислість. Занадто довгі текстові супроводи до фотографії не читабельні. Текст повинен супроводжувати фото, а не навпаки. «Інстаграм» передбачив це і обмежив текст до 2200 символів, але і такий обсяг користувачі не завжди дочитують, тому середній обсяг тексту – це 1000 символів. «Хіт ФМ» не зловживають допустимою кількістю символів, тому дописи до публікацій в «Інстаграм» - стислі та займають приблизно 1000 символів.

3. Залучення. Інстаграм дає таку можливість, як спілкування зі своїм читачем. В кінці деяких публікацій можна цікавитися думкою своїх читачів з приводу тієї чи іншої новини, яку вони будуть залишати в коментарях. Але не дивлячись на більше 45 тис. підписників, активна аудиторія, що коментує публікації складає менше 100 чоловік.

4. Ненав'язливість. Якщо публікації миготять в стрічці новин занадто часто - читач буде дратуватися, перегортати публікацію, а потім і зовсім відпишеться від новинного каналу. Тому динаміка публікацій в «Інстаграм»-ЗМІ повинна становити максимум п'ять постів на добу, де зібрані всі основні події дня. «Хіт ФМ» публікує новини в «Інстаграм» 3 рази в день і кожна публікація має свій жанр: 1 публікація інформаційна, 1 – рекламна, 1 – розважальна або інтерактивна. Чітке жанрове розгалуження публікацій свідчить про системний підхід до ведення соціальної мережі.

Таким чином, «Інстаграм» володіє практично всіма мультимедійними функціями для створення каналу зв'язку зі слухачами радіостанції та їхнього залучення, проте і має деякі перешкоди в процесі реалізації: активна аудиторія не дуже велика, а звичні формати треба підлаштовувати під потреби користувача соціальної мережі. Але тим не менш «Інстаграм» може бути зручним майданчиком для охопту нової аудиторії для радіостанції, якщо грамотно підлаштуватися під його умови.

Література

1. Амзин А. «Новостная интернет-журналистика» [Електронний ресурс] / Амзин А – Режим доступу до ресурсу: <http://alex-alex.ru/nij/NIJ-2-20131006.pdf>.
2. Frommer. DanHere'sHowToUseInstagram. BusinessInsider / Frommer., 2010
3. М. Яровая. «Аудитория Instagram в Украине» [Електронний ресурс] / М. Яровая. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://ain.ua/2015/10/30/auditoriya-instagram-v-ukraine-kto-gde-i-chto-postit-infografika>.
4. В. Владимирова. «Как вести инстаграм, если ты – СМИ» [Електронний ресурс] / В. Владимирова. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://dddjournalism.info/как-вести-страницу-в-instagram-если-ты-сми-7de8eafe7db5>.
5. "Хіт ФМ" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЯК КОМУНІКАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ДІТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ)

Сучасний світ постійно змінюється та рухається у швидкому та прискореному темпі. Розвиток сучасних засобів масової інформації за останні роки свідчить про процеси глобалізації у сучасному світі, впроваджуються нові технології, удосконалюється зовнішній вигляд видань, їх функціональність, багатосторонність. І роль візуалізації медійного змісту неухильно підвищується. Зацікавити, привернути читача до конкретного матеріалу здатний не стільки якісний текст, а перш за все візуальні акценти.

Матеріали оформляються яскраво і привабливо, щоб запам'ятатися, закріпитися у свідомості реципієнта, асоціюватися з конкретним виданням. При цьому вони акумулюють різноманітні факти, що стосуються теми публікації, в стислому вигляді представляють аналітично перероблені дані, з різних сторін не тільки розкривають сутність події, але подають також історичні відомості, прогнози, рекомендації, інформацію про супутні події. З'являється дуже багато різної, іноді необробленої інформації, нам потрібно вміти фільтрувати її [2, с. 62].

Однак споживачам все складніше сприймати та перероблювати лавину подій, що відбувається щосекундно – тому респонденти намагаються оцінити все, що відбувається без поглибленого читання текстів, вони частіше просто розглядають картинку на екрані, або ж просто слухають інформацію. Частіше це попереднє часткове переглядання матеріалів. Проте зараз самі факти про навколишній світ, суспільство, поведінку людей, яку споживач отримує з різних медіа, формують його поведінку, погляди, цінності та у цілому світосприйняття, тобто впливають на нього [3, с. 156].

Актуальність теми дослідження. Тенденції в розширенні та посиленні візуального впливу вимагають вивчення цього явища з точки зору журналістської науки. Ми вважаємо, що на сучасному етапі це – потужний інструмент комунікації, який розширює можливості сучасних медіа з урахуванням технологічного прогресу.

Об'єкт дослідження – аудіовізуальний контент як інструмент комунікації.

Предметом нашого дослідження є визначення особливостей мультимедійного контенту та аналіз можливостей його використання при формуванні медіаграмотності.

Мета нашої роботи – тлумачення ознак сучасного мультимедійного контенту та дослідження його специфіки як інструменту комунікації для підвищення медіаграмотності.

Для досягнення мети ми поставили собі такі **завдання**:

- проаналізувати досвід наукової думки з досліджуваної проблематики крізь призму теоретичних напрацювань;
- охарактеризувати термінологічні засади визначення аудіовізуального контенту;
- сформулювати основні поняття досліджуваної проблематики та розглянути його розвиток;
- розглянути особливості впливу мультимедіа на реципієнтів;
- визначити специфіку структури аудіовізуального контенту на прикладі мультимедійних фільмів.

Для проведення дослідження, вирішення позначених завдань використано наступні методи дослідження: аналіз та теоретико-методологічне узагальнення наукових розвідок, що стосуються нашої теми, системний аналіз практичного матеріалу, порівняльно-описовий метод, метод систематизації результатів та теоретико-методологічне узагальнення отриманих результатів. Також спостереження, порівняння та розрахунок які включають в себе перегляд мультиплікаційних фільмів, синтез. Також ми узагальнили отримані дані після дослідження теорії та висновки та враження від перегляду мультиплікаційних фільмів. Та написали висновки щодо ефективності аудіовізуального контенту як комунікаційного інструменту підвищення медіаграмотності.

Отже ми визначили що контент у комунікаційному просторі – це інформаційне наповнення. В журналістиці в основі контенту на телебаченні та кіно лежить аудіовізуальне повідомлення. Загалом, ідеальний контент дає реципієнту все, що потрібно, у доступній, зрозумілій, зручній формі. Тобто для формування контенту потрібно не тільки зібрати та написати якийсь матеріал по даним, а й знати потреби своєї аудиторії, її поведінку та реакцію. Ми визначили що аудіовізуальний контент це сама інформація, такий спосіб спілкування, взаємодії між людьми, які здійснюються за допомогою візуальних та аудіальних взаємно сприйнятих образів.

У функціях контенту розглянули, що він формує певну аудиторію навколо тієї чи іншої інформації. Це можуть бути індивідууми, групи, верстви населення чи широкий загал. Саме від цільової аудиторії залежить рішення про зміст, спосіб, місце й час повідомлення, тощо. Таким чином виникає можливість обговорення доцільності, коректності інформації, а також формування цільової аудиторії навколо певних питань. Ця інформація дає змогу оцінити популярність матеріалу, його соціальну зацікавленість та настрій аудиторії.

Таким чином, мультиплікацію можна вважати не лише розважальним, а й розвивальним жанром, що має чітко сформульований зміст і структуру, виконуючи при цьому завдання у цілеспрямованому розвитку та вихованню маляти. Мультиплікаційні герої демонструють дітям різноманітні форми та способи взаємодії з оточуючим світом, що, у більшості випадків, є еталонними для маленького глядача. Активне використання зазначеної структурної особливості мультиплікаційної продукції, що має на меті свідоме керування процесом розвитку обдарованості дитини, буде ефективним за умови роз'яснення маленькому глядачеві демонстрованих ситуацій. Таким чином, можемо виділити основну специфіку мультиплікації, що дають можливість застосовувати її в якості інструменту розвитку освіти дитини:

- казковий сюжет, доступний для розуміння;
- насиченість яскравими образами, кольорова виразність;
- лаконічність подачі та динамічність розгортання сюжету;
- простота та легкість сприйняття дитиною тощо.

Таким чином, мультфільм, як жанр кіномистецтва, призначений для дитячої глядацької аудиторії, містить значний розвивальний потенціал впливу на особистість дитини. Зокрема, потужний вплив мультиплікації спрямовується на розвиток загальної та спеціальної обдарованості маленького глядача.

Література

1. Алефіренко Н. Ф. Современные проблемы науки о языке : учебное пособие / М. Ф. Алефіренко. – М. : Флинта, 2005. – 412 с.
2. Антропова, А. И. Педагогические технологии в медиаобразовании при обучении

английському языку / А. И. Антропова // Иностранные языки в школе. – 2006. – № 7. – С. 62 - 65.

3. Барт Р. Мифологии / Р. Барт ; пер. с фр. С. Зенкина. – М. : Издво им. Сабашниковых, 1996. – 314 с.

4. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка, паблік рилейшнз [монографія] / В. М. Бебик. – К. – МАУП, 2005. – 440 с.

5. Бейзеров, В. А. Медиа и дистанционное образование в эпоху глобализации /В. А. Бейзеров // Дистанционное и иртуальное обучение. – 2008. – № 10. – С. 10 - 18.

6. Бойко, А. В. Мас-медіа для молодіжної аудиторії: комунікативний аспект (на прикладі журналу "Отрок. UA") А. В. Бойко, Д. Л. Філоненко // Вісник Київського Національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Журналістика. – К., 2008. – Вип. 16. – С. 25 - 28.

УДК 070(477.62-2)

Міробян О.В.

СПЕЦИФІКА ДЖИНСИ В МАРІУПОЛЬСЬКІЙ ПРЕСІ

Вітчизняні мас-медіа заповнили велика кількість замовних матеріалів. На сторінках майже кожного друкованого видання можна знайти «джинсу» або неналежно марковану рекламу. Наразі «джинсою» журналісти називають проплачений матеріал або зумисно приховану рекламу. Замовні матеріали стали звичайною практикою, навіть складовою діяльності українських ЗМІ.

Джинса - це журналістський матеріал, або матеріал пресслужб, що спрямований на поліпшення або ж створення позитивного іміджу політичних партій, окремих політиків або людей, торгівельних марок або окремих товарів, державних структур, а також благодійних фондів та релігійних організацій, та не позначений як реклама зрозумілим для переважної більшості людей чином

Актуальність дослідження полягає в тому, що «джинса» впливає на соціальні комунікації та порушує журналістську етику. Тому існує потреба у навчанні відрізняти замовний матеріал від суспільно-важливої інформації.

Об'єкт дослідження - специфіка «джинси» в місцевій пресі на прикладі обласної газети «Приазовский рабочий»

Предметом дослідження «джинса» у маріупольській газеті «Приазовский рабочий»

Мета дослідження - визначити ознаки «джинси» в місцевій пресі.

Теоретична основа дослідження - фахові статті, що розглядають явище «джинси» та прихованої реклами у журналістському середовищі, історію розвитку «джинси», вивчають специфіку та, зокрема, виявлення політичної джинси на сторінках місцевих мас-медіа. Вони ставлять перед собою завдання систематизувати знання про ці явища та актуалізувати питання виявлення особливостей політичної «джинси» у місцевій пресі.

Методи дослідження:

- бібліографічний метод;
- теоретичний метод;
- емпіричний метод;
- метод моніторингу.

Мета дослідження: визначити за допомогою методів дослідження особливості політичної «джинси» на прикладі місцевої преси міста Маріуполя.

Досягнення мети передбачає розв'язання наступних завдань:

- розглянути бібліографічний аспект дослідження явища «джинси»;
- дослідити явище «джинси» та його розвиток у місцевій пресі;
- виявити особливості політичної «джинси» у газетах «Приазовский рабочий».

Практична значущість дослідження полягає у тому, що результати дослідження можна використовувати під час занять з фаху «Газетно-журнальне виробництво», підсумки можуть бути корисними при ознайомленні з окремими питаннями професійного журналістського середовища.

В Україні політичні еліти контролюють медіа, й уявити виборчу кампанію без замовних статей у нашій країні неможливо. За словами Ярини Ключковської, важливо приділяти увагу формуванню медіаграмотності в читачів - тоді вони зможуть виокремлювати якісні ЗМІ, а за ними підтягнуться й рекламодавці. Олена Голуб переконана, що боротися з «джинсою» треба на всіх рівнях: і змінюючи законодавство, і зростанням саморегуляції, і підвищенням медіаграмотності населення. Причому, на її думку, це метод боротьби не тільки з «джинсою», але і з пропагандою та маніпуляціями [1].

Серйозною проблемою є ігнорування журналістами й медіаменеджерами професійних стандартів та етики. Після Революції гідності журналісти у своїх матеріалах кажуть про необхідність очищення влади, але при цьому розміщують замовні матеріали від різних політичних сил. Розміщення замовних матеріалів - пряме порушення Етичного кодексу українського журналіста. Але така організація, як Комісія з журналістської етики, не має дієвих інструментів впливу на ЗМІ, щоби припинити грубе порушення стандартів [2].

Використання «джинси» матиме наслідки і для самих журналістів. Ми знову втрачаємо професію, це не журналістика, якщо вам кажуть, що вам зробити і як зробити, і за це платять гроші. Основний капітал журналіста - це не гроші, а авторитет і довіра [3].

Станом на початок 2016 року найбільшим місцевим медіавласником у Маріуполі є «Метінвест». У цьому також полягає відмінність Донецької області від інших регіонів країни, де існувала конкуренція між різними власниками - в Донецькій області переважна більшість ЗМІ фактично дотримується єдиної точки зору, хоча і позиціонує публічно себе як «незалежні» ЗМІ. Якщо раніше інформаційна політика контролювалася партійними штабами, то зараз місцеві ЗМІ орієнтуються на власників. У Маріуполі найбільшими газетами є «Приазовский рабочий».

Моніторинг показав, що 36 з 50 матеріалів було присвячено «Метінвест». Всі ці «новини» пов'язані насамперед з діяльністю підприємства, з керівництвом корпорації та власником видання. Кривонос А. Д. констатує, що основною ознакою замовних текстів є ознака пабліцитності, яка передбачає відповідний об'єкт опису (особистість, організацію, фірму) на якому і має зосереджуватися увага читачів [4]. Проблема «джинси» в маріупольських ЗМІ переросла в підпорядкування великого бізнесу олігархів. Це напряду впливає на погіршення стану демократії і сприяє упорядкуванню та «служінню» власнику.

Проаналізувавши обласну газету «Приазовский рабочий» то можна побачити, що рівень джинси в період з середини лютого до початку березня був дуже високий. Кандидати та партії які охопили простір газети були Олександр Вілкул та Олег Ляшко з його «Радикальною партією», менш за все було матеріалів про діючого президента Петро Порошенко.

1.(«Решение закрепит в Конституции на ЕС и НАТО- это афера и предвыборная манипуляция » - Олександр Вілкул» - ПР №12 15.02.2019 с.12)

2. («Олег Ляшко: «Будет жить Мариуполь- будет жить Украина».№14 22.02.2019. с.4)

3. («Мирный план Вилкула. Остановить войну, вернуть Донбасс в Украину и политически, и экономически.» - Олександр Вілкул. №14 22.02.2019 с.6)
4. («В Мариуполе строят будущее не только города, но и всей Украины» - Петро Порошенко №17.07.03.2019 с.3)
5. («Поднять «Азовмаш» с колен можно – необходимы госзаказы» - Олег Ляшко №17.07.03.2019 с.13)
6. («Радикалы отстояли в Раде закон в пользу металлургов» №17.07.03.2019 с.13)
7. («Олександр Вилкул: «Власть знает, во втором туре я выиграю у любого» №17.07.03.2019 с.5)
8. («Михаил Добкин: «Завис компьютер под названием Украина» №17.07.03.2019 с. 6)

Література

1. Перемогти джинсу – реальне завдання чи утопічна мрія? / Довженко М. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/peremogti_dzhinsu_realne_zavdannya_chi_utopichna_mriya/
2. Джинса в медіа — які реальні методи протидії? / Дорош М. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/standards/dzhinsa_v_media_yaki_realni_metodi_protidii/
3. Використання «джинси» на українських телеканалах матиме катастрофічні наслідки для суспільства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://press.unian.ua/pressnews/973952-vikoristannya-djinsi-na-ukrajinskih-telekanalah-matime-katastrofichni-naslidki-dlya-suspilstva-ekspert.html>
4. «Джинса» и «заказуха» в СМИ как ретрансляция интересов бизнеса и политиков / Приходько И. Г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uapryal.com.ua/scientific-section/i-g-prihodko-kiev-dzhinsa-i-zakazuha-v-smi-kak-retranslyatsiya-interesov-biznesa-i-politikov/>

УДК 070.29(477.62-2МАР):077.77

Небогатих О. О.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕБПОРТАЛУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ САЙТУ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ)

Міський портал – це різновид сайту, який представляє собою універсальний інформаційно-довідний веб-ресурс. Зазвичай, міський портал має такі чітко виражені особливості: високе відвідування, чітко виражена територіальна приналежність, наявність декількох великих розділів. Інтернет-портал для користувачів — [сайт](#), що надає користувачеві [Інтернету](#) різні інтерактивні сервіси (Інтернет-сервіси), які працюють у рамках єдиного [сайту](#).

Також портали працюють як точки доступу до інформації у Інтернеті або [сайти](#), що допомагають користувачам у пошуку потрібної інформації через Інтернет. Такі портали представляють інформацію з різних джерел або тем об'єднаним способом і також називають [навігаційними сайтами](#).

Всі портали виконують функції [пошуку](#), а також, надають Інтернет-сервіси, наприклад: [електронна пошта](#), стрічка новин тощо.

Ідея роботи порталу — створення або представлення критичної (найбільшої) маси

Інтернет-сервісів, якими б можна було залучити до себе таку кількість користувачів-відвідувачів, яка буде постійно поповнюватися та збільшуватися.

За класифікацією зазвичай розрізняють три види: горизонтальний, вертикальний, змішаний.

Горизонтальний портал (або *універсальний портал*, *портал загального характеру*) — це портал, що охоплює багато тематик, представляє набір сервісів (які обслуговують, по можливості, всі теми) й орієнтований на максимально широку аудиторію, на максимальне охоплення її інтересів.

Такі портали, як правило, сполучають у собі різноманітні функції, пропонують різноплановий вміст (контент) і різноманітні сервіси (новин, фінансові, розважальні, ігрові тощо). [1,176]

Вертикальний портал — це портал вузької тематичної спрямованості, що надає різні сервіси для користувачів мережі по певних інтересах і орієнтований на повне охоплення тематики або галузі діяльності.

Якщо тематика вертикального порталу досить цікава, довкола нього може скластися так звана «спільнота» — більш-менш постійна група осіб, що, наприклад, систематично спілкуються між собою в чаті такого порталу.

Змішаний портал — портал, що сполучає в собі функції електронної торгівлі та класичні довідкові сервіси. Прикладами таких порталів є інтернет-магазини. Також змішаними порталами вважаються такі вертикальні портали, які починають займатися бізнесом у своїх спеціалізованих розділах.

Також портали розрізняються по спрямованості на користувачів: публічний та корпоративний.

Корпоративний портал — сукупність інформаційних систем і баз даних підприємства, організації чи установи, представлена в мережі Інтернет.

Корпоративний портал надає співробітникам компанії (її постійним партнерам) суворо персоніфікований вхід у її автоматизовану систему управління (інформаційну систему підготовки прийняття рішень, експертну систему, систему спільної роботи, систему управління бізнесами-процесами тощо). Зазвичай корпоративні портали привертають симпатії фахівців інформаційних технологій тим, що дозволяють "зробити нове обличчя" корпоративної інтрамережі, що стала з часом дуже захащеною і сегментованою. [2,134]

Офіційний сайт міської ради міста Маріуполь ми визначаємо саме як міський інтернет-порталу, котрий функціонує за допомогою сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. Даний інтернет-портал собою представляє потужну платформу для ведення діалогу та взаємодії між представниками міської ради та мешканцями міста.

Функціонування сайту міської ради міста Маріуполь сприяє вирішення таких проблем: непрозорість, закритість, високий рівень корумпованості органів влади; повернення довіри громадян до інститутів та посадовців місцевого самоврядування.

Логотип інтернет-порталу міської ради Маріуполя – офіційний герб міста. Сайт має сучасне та технологічне оформлення. Головна сторінка проста та зручна у використанні. Відвідувач має змогу знайти потрібну інформацію не прикладаючи зусиль. Головне меню горизонтальне і має такі розділи: про місто, прозоре місто, городянам, міське управління, економіка, прес-центр.

Нижче знаходиться стрічка новин. Всі новини стосуються переважно діяльності міського самоврядування. Матеріали якісні, і відповідають всім стандартам. Серед жанрів переважають

замітки, репортажі, звіти, статті. Присутні корисні для користувачів посилання, є і посилання на державні органи керівництва України. Варто відмітити, що тільки зареєстрований користувач має змогу скористатися всіма функціями цього інтернет-порталу. Також після реєстрації з'являється змога відвідати особистий кабінет [3, 13].

Література

1. Брежнева, В.В. Інформаційне обслуговування: продукти і послуги, що надаються бібліотеками та інформаційними службами підприємств [Текст] / В.В.Брежнева, В.А. Мінкіна; СПбГУКИ Воройскій, Ф.С. Информатика. Енциклопедичний систематизований словник-довідник: введення в сучасні інформаційні і телекомунікаційні технології в термінах і фактах [Текст] / Ф.С. Воройскій. - 4-е вид. - М.: Фізматліт, 2006. - 965 с.
2. Гендін, Н.І. Використання формалізованих методів при підготовці тексту для веб-сайтів установ культури [Текст] / Н.І. Гендін, Н.І. Кілковий, О.І. Алдохін // Наукові та технічні бібліотеки. - 2008. - № 3. - С. 29-35
3. Гендін, Н.І. Лінгвістичні засоби проектування контенту веб-сайтів [Текст] / Н.І. Гендін // Наукові та технічні бібліотеки. - 2008. - № 3. - С. 5-14

УДК 070.41:82-92

Павлій І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ «ТЕАТРАЛЬНА РЕЦЕНЗІЯ» НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «ТЕАТРАРІУМ»

Театральне мистецтво у ХХІ столітті продовжує бути невід'ємною частиною просвітницької сторони життя людей, виконувати виховну, розважальну та рекреаційну функції. Завдання сучасних медійників відносно театральної сфери полягає у вдалому висвітленні продуктів театральних закладів у засобах масової інформації та соціальних медіа. Медійники враховують сучасні новинки театральної сфери, аналізують їх, формують збалансовані висновки та подають їх аудиторії відповідно до журналістських стандартів. Для залучення уваги аудиторії до прочитання рецензій на театральні продукти, сучасний медійник може вдаватися до нових способів написання матеріалу, нових видів композиції, художніх прийомів і сюжетних поворотів. **Актуальність** теми визначається потребою наукового вивчення особливостей жанру, визначення специфіки і зовнішнього вигляду «театральної рецензії» в інтернет-виданнях.

Мета роботи полягає у визначенні специфіки композиції, художніх особливостей жанру «театральна рецензія» на прикладі українського інтернет-видання «Театраріум». Для реалізації мети необхідно виконати наступні **завдання**:

1. Опрацювати літературу за темою дослідження.
2. Розглянути матеріали жанрів «театральна рецензія» і «театральний огляд» в інтернет-виданні «Театраріум». Проаналізувати матеріали жанрів «театральна рецензія» і «театральний огляд» в інтернет-виданні «Театраріум» за критеріями «Структура», «Художні особливості», «Використання інших жанрів».
3. Визначити особливості жанрів «театральна рецензія» »і« театрального огляду »в інтернет-виданні «Театраріум».

Об'єктом дослідження виступає інтернет-видання «Театраріум».

Предметом дослідження виступають особливості жанру «театральна рецензія» в інтернет-виданнях.

Результати дослідження. На думку З. Григорової [1, с. 96], соціальні медіа представляють сукупність інтернет-сервісів та платформ, які надають можливість користувачам здійснювати комунікацію, споживати, створювати й розповсюджувати контент. Характерними рисами сучасних соціальних медіа є їх персоналізація (пошук користувачами осіб, з якими цікаво спілкуватися і створювати групи всередині акаунта для спілкування за різними напрямками; вибіркова система обміну інформацією, залежно від групи; автоматичне надходження інформації, яка може бути корисною користувачу), [1, с. 96].

Театральна рецензія – це жанр публіцистики, за допомогою якого фахівець професійно оцінює і аналізує продукт театального мистецтва, дає оцінку вже відтвореним театральним явищам. Сьогодні цей жанр використовують всі сфери журналістської діяльності – преса, радіо, телебачення, інтернет-майданчики, де вона виконує популістську і естетично-виховну функції. Одночасно з цим, Ю. Бідзіля називає рецензію своєрідною формою літературного огляду, [2, с. 265].

До характерних рис матеріалів жанру «театральна рецензія» в соціальних медіа можна віднести персоналізацію (пошук користувачами осіб, з якими цікаво спілкуватися і створення груп у середині акаунта для спілкування за різними напрямками; вибіркова система обміну інформацією, залежно від групи; автоматичне надходження інформації, яка може бути корисною користувачу). Значну роль відіграє мультимедійність матеріалу (використання у одному матеріалі декількох видів інформація – тексту, фото, відео, аудіо), кросмедійність (можливість поширювати матеріал на інших платформах), інтеграція зовнішніх сайтів та соціальних медіа (кнопки авторизації через акаунт у соціальній мережі, кнопки для відправки інформації сайту в соціальні медіа, посилання на групи в соціальних мережах тощо), інтерактивність (можливість читачів реагувати на матеріали через коментарі, відповіді, відгуки тощо), [3, с. 155].

Під час дослідження було оглянуто та проаналізовано 38 матеріалів за січень-червень 2019 року інтернет-видання «Театраріум». Всі вони поєднали в собі такі особливості:

1. Мультимедійність. Матеріали, розміщені в інтернет-виданні «Театраріум» склалися з тексту і фотографій, що робить їх мультимедійним продуктом. Інші види подачі інформації (аудіо, відео, графіка) не використовувалися.

2. Крос-медійність. Під кожним матеріалом інтернет-видання «Театраріум» розміщуються кнопки гіперпосилань на інші соціальні ресурси (соціальні мережі, блоги, сайти). З їх допомогою користувач може поділитися вподобаним матеріалом у себе на сторінці і зберегти його на подальше.

3. Інтерактивність. Інтернет-видання «Театраріум» дає можливість користувачам (постійним читачам і гостям) коментувати матеріали і давати їм оцінку. Автори при цьому мають можливість відповідати на ці коментарі і вступати в дискусію.

Матеріали містять в собі аналітику і авторську думку, що притаманне жанру театральної рецензії. Автори інтернет-видання (театральні критики) аналізують театральні постановки за наступними критеріями: акторська гра, тематика вистави і ступінь її розкриття в ході вистави, акторська гра, головна ідея, робота режисера, відповідність теми вистави оригінальному твору (якщо така є).

Театральні критики в ході своїх рецензій використовували ознаки інших художніх і документальних жанрів. З 38 проаналізованих матеріалів 22 були «театральними рецензіями»,

які найбільш відповідали критеріям жанру («Що наснілося синій пташці? Вистава «Кольоровий сон. Птаха»» О. Уточкіної, «Любов і щирість - Вперше у місті Щастя Луганської області» К. Тягло). Одинадцять рецензій із загального числа можна віднести до вільної форми висвітлення інформації «есе» («Як розуміти сучасний танець? Шість порад для (не) митців» К. Тягло). Ці матеріали можуть містити в собі театральну добірку одночасно з аналізом театральних продуктів. А також мати інформаційну складову, тобто розповідати читачеві про щось нове з театральної сфери. Три матеріали одночасно з аналітикою на театральний твір мали ознаки жанру «замальовка» («ПОПІМЕНТИ. Глум. Невігластво» Н. Стефарук). Вісім матеріалів були схожі на аналітичний жанр «огляд», який аналізував одночасно кілька театральних творів (наприклад, «Game 1. Видима енергія. Чутні енергія. Сез Баумрін» Н. Стефурак), (див. Додаток А).

Автори всіх матеріалів використовували художні прийоми для тексту. Наприклад, використовувалися епітети, метафори, порівняння, персоніфікація, риторичні запитання, вигуки і цитати. Епітети і метафори використовувалися у всіх матеріалах. Риторичні вигуки – в 20 матеріалах, риторичні питання – в 29 матеріалах, цитування – в 22 матеріалах, інші використовувалися в декількох текстах (див. Додаток Б).

За критерієм дослідження архітекτονіки тексту можна зробити наступні висновки. З 38 матеріалів 7 мали логічну побудову, коли кожен новий абзац впливав з попереднього (наприклад, «Україні Потрібний Дикий театр. VII 2.0. Аппрейд» Н. Стефурак). 21 матеріалів з 38 мали комбіновану структуру, яка поєднувала в собі кілька видів побудови тексту одночасно («« Театральний куфар »(Білорусь. Мінськ). Зона Мовчаном и зона фальшу. День 2» Н. Стефарук). У п'яти матеріалах була пірамідальна структура, де автор спочатку цікавило читача цікавими фактами і відсилання, а потім пояснював суть («Магія Керрола у вимірі театру анімації» Ю. Щукіна). П'ять матеріалів були есеїстської структури («Собака гавкає, караван идет. Свіжий театральний проект Franco» Н. Стефарук), (див. Додаток В).

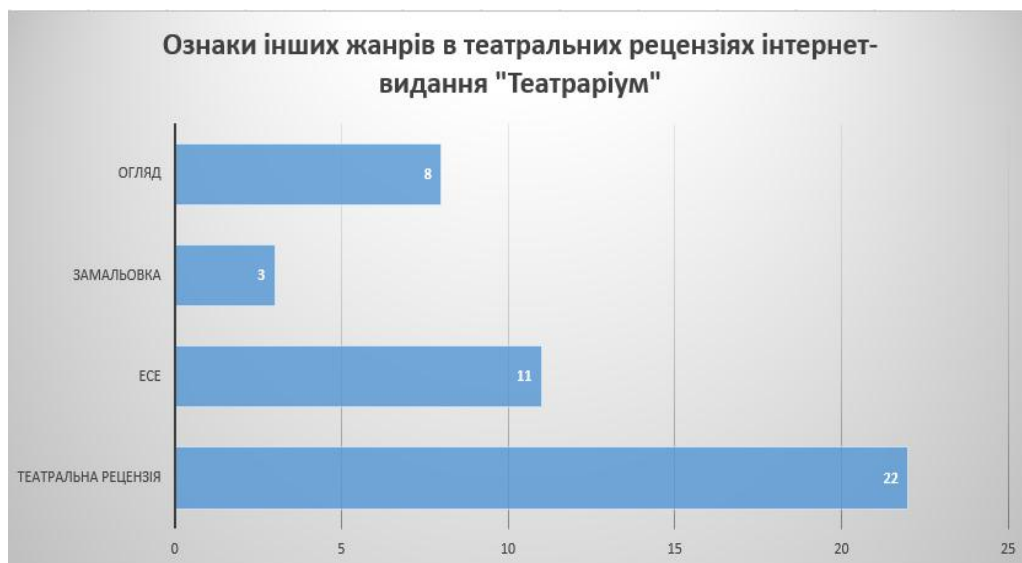
Висновки. Отже, театральні рецензії інтернет-видання «Театраріум» відповідають явищу сучасних соціальних медіа, так як використовують їх компоненти (мультимедіа, гіперактивність, кроссмедійність, можливість ділитися матеріалами на інших платформах). Крім цього, матеріали відповідають жанру театральної рецензії, адже містять у собі аналітику, зокрема аналіз роботи режисера, гри акторів, розкриття головної ідеї. Найбільш популярними художніми прийомами в матеріалах були епітети, метафори, риторичні запитання та риторичні вигуки.

Література

1. Григорова З. В. Нові медіа, соціальні медіа, соціальні мережі – ієрархія інформаційного простору / З. В. Григорова // Технологія і техніка друкарства, 2017. – №57. – С. 93-100
2. Федорчук Л. П. Журналіст конвергентної редакції: нові виклики професії / Л. П. Федорчук // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, 2010 – № 54. – С. 209-212.
3. Лобовікова О. О. Соціальні мережі як феномен інформаційного суспільства [Текст] / О. О. Лобовікова, А. С. Мельніков // Вісник Львівського університету, 2011. – №5. – С. 154-160.
4. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Ю. М. Бідзілі. – Ужгород : ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2007. – 224 с.

5. 6 видів структури тексту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vashredaktor.com/6-vidov-struktury-teksta/> (Дата першого відвідування: 19.11.2019)

Додаток А

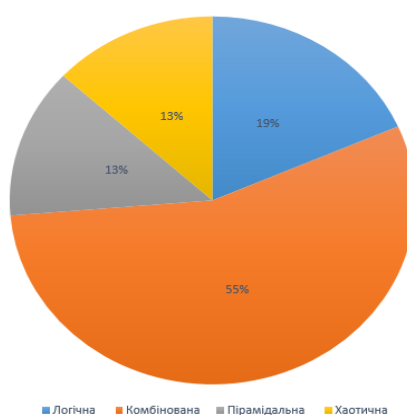

Додаток Б

Додаток В

Структура театральних рецензій інтернет-видання "Театраріум"

УКРАЇНСЬКІ ТЕЛЕСЕРІАЛИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Сьогодні серіали заповнили телебачення, різножанрові, розраховані на різні типи аудиторії. Їх вважають феноменом сучасної масової культури, водночас, це продукт телеіндустрії, який дозволяє виживати комерційним каналам, також багато науковців стверджують, що серіали перетворилися на спосіб життя для мільйонів глядачів.

Відтоді як серіали з'явилися, вони зайняли свою особливу нішу на телебаченні та становлять значний сектор ефірного часу каналів. Як стверджують фахівці Київського національного університету культури та мистецтв О.Прядко та Р.Белозьоров, відповідно до різних соціологічних опитувань, понад 70% або 32 мільйонів українців (якщо прийняти за правильну цифру кількість населення України близько 45 млн) дивляться телевізійні серіали. В ці опитування були включені популярні українські та зарубіжні серіали, які люди мають можливість подивитися завдяки наявності мережі Інтернет. Також можна наголосити на тому, що серіали дивляться представники всіх вікових категорій. При цьому кожен глядач без зусиль знайде щось на свій смак.

Актуальність роботи зумовлена низкою чинників. По-перше, телесеріали є важливою складовою контенту сучасних телеканалів, особливо комерційних, по-друге, вони як явище масової культури та частина масових комунікацій є джерелом інформації для широкого загалу, а також носієм відповідних смислів, інструментом впливу, формування певних інформаційних матриць. Активне створення українськими каналами власних серіалів потребує наукового осмислення цього явища.

Наукова база дослідження. Серіали виступали в якості об'єкта дослідження досить нечасто, проте в останні роки в зарубіжній науковій літературі все частіше з'являються монографічні дослідження та численні статті, що присвячені вивченню різних аспектів цього феномену. Йдеться про роботи культурологів, мистецтвознавців, психологів, політологів, соціологів, мовознавців, особливий інтерес становлять праці, що вивчають серіали, «серіальність» в аспекті масових комунікацій загалом та телевізійної журналістики зокрема. У вітчизняній науці тема вивчення серіалів актуалізувалася в останні роки.

Здебільшого телесеріал розглядався як складова масової культури, пояснити специфічні його особливості намагалися у своїх роботах А. З. Акопов, Ю. М. Беленький, В. Бен'ямін, С. І. Горевалов, Г. О. Десятник, С. О. Добринін, Н. М. Зоркая, М. Кастельс, О. М. Ландяк, В. В. Миронов, В. І. Михалкович, Е. П. Семішова, Р. Харріс та низка інших авторів.

Впливу телепродукції різних категорій на широкий глядацький загал присвячено роботу «Психологія масових комунікацій» (2002) авторства Річарда Харріса. Вплив засобів масових комунікацій на формування цінностей (моральних, соціальних, художніх, інтелектуальних тощо) аналізується в колективній монографії за редакцією А. В. Федорова та інших співавторів (Федоров та ін., 2007). Драматургічна основа телесеріалів була предметом дослідження у працях А. З. Акопова (2010, 2016). Телесеріал як феномен, його цінність з точки зору філософської проблематики свободи людини розглядається в роботі Пеннер Р. В. «Феномен сучасного серіала в контексті дискурсів о свободі людини» (2015). Особливості телебачення та значення телесеріалів аналізує в своїх роботах В. І. Михалкович (1998).

У дисертаційному дослідженні Ю. М. Беленького (2012) аналізується розвиток жанрових традицій у телесеріалах, їх культурне та художньо-естетичне значення. Психологічну концепцію суб'єкта і її застосування в теорії кіно розглядає в своєму дослідженні Брюховецька

О. В. (2005). Стратегії конструювання ідентичності у телесеріалах в українському медіапросторі досліджує в своїй роботі Ландяк О. М. (2011).

Окремо хотілося б відзначити праці Г.Г.Почепцова, які містять узагальнення зарубіжного досвіду вивчення серіалів та використання їх можливостей в якості інструментарію для розв'язання проблем стратегічних комунікацій. Йдеться про окремі статті та про відповідні параграфи монографічних досліджень («Картковий будинок»: як на зміну кліповому мисленню прийшло серіальне», «Голівуд форматує світ», «Телебачення як теленебачення», «Телесеріали та кіно як приклад естетичного програмування свідомості» тощо).

Мета публікації – окреслити жанровий склад та тенденції у створенні українських телесеріалів.

Стаття на відомому інтернет-ресурсі Вікіпедія пропонує в якості основного критерію для визначення «українськості» телесеріалу – мовний критерій. Зокрема у зазначеній статті стверджується, що українські телесеріали – це телесеріали українською мовою, де усі репліки героїв україномовні або основна кількість реплік україномовні (можлива невелика кількість реплік іншими мовами, що використані для художнього ефекту) .

Автори намагаються розрізнити поняття «український телесеріал» та «телесеріал, вироблений в Україні». У тексті зазначено: «Термін «українські телесеріали» часто плутають з терміном «телесеріали, вироблені в Україні», але це два різні терміни. «Українські телесеріали» - це серіали українською мовою, в той час як «телесеріали вироблені в Україні» - це серіали, виробництво яких повністю або частково велося на території України, але де основною мовою діалогів є іноземна мова (російська, англійська, польська тощо)».

Запропонований критерій прийнятний, проте недостатній, оскільки тоді виходить, що українських телесеріалів фактично не існувало до 2018 року. Ситуація нагадує історію розвитку української літератури, коли факт її існування не визнавався до появи «Енеїди» І.Котляревського, точилися дискусії про те, чи вважати українськими твори класиків вітчизняної літератури, написані іншими мовами; історію становлення української журналістики, коли дискутується можливість зарахування до української журналістики періодичних видань та авторів, які виходили російською, польською, французькою, німецькою мовами.

Якими, гіпотетично, можуть бути критерії ідентифікації телесеріалу як українського, окрім мовного? Вочевидь, участь у створенні телесеріалу українських акторів, режисерів, операторів, сценаристів. Мабуть, зйомки на території України, таки роблять створений телепродукт хоч трохи українським. Ще одним критерієм може виступати право власності на телесеріал, оскільки, якщо воно належать громадянам України, то вважати його не українським, принаймні з точки зору права, не має підстав. Якщо телесеріал розповідає про українців, їх життя в Україні, то такий телепродукт сміливо можна назвати «серіал про Україну». Але чи буде він українським телесеріалом? Як бути з телесеріалами, якщо вони створені в Україні, до їх створення долучилися українські актори, режисери, сценаристи, навіть репліки герої вимовляють українською мовою, але серіал не мав прокату в Україні, українському телеглядачеві невідомий? Ще одна цілком можлива колізія – у телесеріалі і актори українці, і сценаристи, і режисери, і власники, і прокат в українському телебаченні, проте він містить приховану ворожу пропаганду, руйнує національні культурні цінності, сіє розбрат і ненависть?

Хотілося б зазначити й про небезпеку укорінення в українському науковому та культурному середовищі «шароварного», псевдопатріотичного підходу до оцінки якості телесеріалів та їх визначення як українських. Етнографізм тривалий час був причиною

повільного розвитку української літератури. Існує навіть термін «котляревщина». Перші яскраві зразки нової української літератури ґрунтувалися на гуморі та сатирі, описі звичаїв та фольклору українського народу (фольклоризм) і довго не вдавалося звернути з цього шляху, кілька десятиліть знадобилося для подолання тупцювання на місці й намагання затьмарити «Енеїду». Тільки відхід від розуміння української літератури як створеної за зразками народних творів, як такої, що описує страви, одяг, життя селянства дозволив створити художні твори європейського та світового рівня.

Щось аналогічне відбувається сьогодні й з українськими телесеріалами. Засилля саме гумористичних зразків, ситкомів можна вважати хворобою зростання. Надалі, набравшись досвіду, краще зрозумівши потреби української аудиторії, її національний, культурний, віковий, освітній склад, українські фахівці будуть вдаватися до більшої різноманітності жанрів, художніх прийомів, вивчатимуть зарубіжний досвід. Наші владні еліти поступово зрозуміють силу й необхідність залучення так званої «м'якої сили» для соціального управління.

Отже, критеріями ідентифікації телесеріалу як українського можуть бути: українська мова діалогів принаймні частини персонажів; право власності на серіал або його частину (сценарій, концепцію, відзнятий матеріал тощо) громадянина України; трансляція в ефірі українських каналів; повне або часткове (зйомки, монтаж тощо) створення на території України; залучення до створення телесеріалу українських фахівців (акторів, режисерів, сценаристів, продюсерів тощо); розповідь про життя українців або в Україні; трансляція необхідних Україні та українцям смислів. Якщо телесеріал відповідає декільком критеріям із перерахованих одночасно, то його можна назвати «українським телесеріалом».

Для характеристики кількісного та жанрового складу українських телесеріалів було проаналізовано програмні сітки провідних українських телеканалів і виділено 58 телесеріалів (див. Додаток 1), які містили, хоча б частково, україномовний контент. Якщо погодитися із жанровими визначеннями творців телесеріалів, то співвідношення виглядатиме наступним чином: найбільш численну групу становитимуть драми - 19 (32%), трохи менше буде комедій - 18 (31%), далі будуть слідувати ситками - 9 (15%), детективи - 5 (9%), мелодрами - (9%), трагедії - 1 (2%), трилери - 1 (2%).

Якщо спробувати окреслити тенденції, то у часовому вимірі, спочатку переважали телесеріали драми з усіма їх різновидами (історична, сімейна тощо) та мелодрами, ситками, проте вже у 2019 році лідерами стали телесеріали-комедії, з'явилися детективні телесеріали і навіть почалася демонстрація першого вітчизняного телесеріала-трилера «Перші ластівки».

За мовленнєвою ознакою чітко виділяються три групи телесеріалів: повністю україномовні - 33 (57 %), переважно україномовні - 8 (14 %), частково україномовні - 17 (29 %). Серед повністю україномовних телесеріалів жанровий їх склад виглядає наступним чином: драми - 13 (40%), ситками - 8 (24%), детективи - 5 (15%), мелодрами - 5 (15%), трагедії - (3%), трилери - 1 (3%). Серед переважно україномовних: комедії - 6 (75%), драми - 1 (12,5%), ситками - 1 (12,5%). Серед частково україномовних: комедії - 12 (71%), драми - 5 (29%).

Література:

1. Подушка А. Г. Феномен серіалів в масовій культурі. *Вісник КНТЕУ* - 2017. - № 3. - С. 101-112.
2. Почепцов Г.Г. Телесериалы как медиакommunikation. URL: <https://psyfactor.org/kinoprop/serials2.htm>
3. Прядко О., Белозьоров Р. Особливості форматів сучасних серіалів. *Вісник Київського*

УДК: 070.41:82-92

Піпенко О.О.

АПЕЛЯЦІЯ ДО АНТИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ МЕДІАТЕКСТІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОБРАЗИ

Засобами образної літературної мови є крилаті слова. Ця назва сягає часів Гомера, в поемах якого («Іліада» та «Одіссея») вона зустрічається багато разів («Він крилате слово промовив»; «Між собою обмінялися словами крилатими тихо»). Гомер називав «крилатими» слова тому, що з вуст мовця вони немов летять до вуха слухача [1].

«Крилаті вислови» Гомера стали терміном мовознавства. Ним позначають короткі цитати, образні вислови, вислови історичних осіб, імена міфологічних і літературних персонажів, які набули узагальнення (наприклад, Геркулес, Тартюф, Хлестаков), образні стислі характеристики історичних осіб тощо [2].

Нерідко термін «крилаті вислови» тлумачиться в більш широкому сенсі: ним позначають народні приказки, прислів'я, всілякі образні вислови, джерелами яких є не тільки література, а й побут, народні звичаї та вірування, термінологія різних ремесел, старовинного судочинства і т.п. [2].

Крилаті вислови різноманітні за своїм походженням. Одні з них виникли в далекі часи, інші – зовсім недавно. Античні та біблійні міфи, народні пісні і казки, світова художня література, критика, публіцистика, мемуари, історичні документи, наукові твори, промови політичних і громадських діячів є джерелами крилатих висловів [3].

Являючи собою лаконічні формулювання ідей та уявлень, вони викликають у нашій свідомості низку асоціацій. Недостатнє знайомство з конкретними умовами виникнення того чи іншого крилатого вислову призводить до того, що асоціації ці тьмяніють і значення крилатого слова сприймається хибно [4].

Для правильного розуміння фразеологізмів у текстах художньої літератури і публіцистики, а також доречного їх уживання необхідно знати ці конкретні умови [5].

Актуальність роботи зумовлена тим, що до фахівця в галузі журналістики та PR висувають високі вимоги, серед яких – глибоке розуміння принципів організації мови.

Мета роботи – дослідження основних тенденцій використання крилатих висловів у медіатекстах.

Завдання роботи:

- 1) вивчити класифікацію, типи фразеологізмів, найбільш часто вживаних у мові ЗМК;
- 2) проаналізувати помилки журналістів під час використання фразеологізмів в матеріалах ЗМК;
- 3) розглянути емоційно-експресивні фразеологізми у ЗМК;
- 4) дослідити видозміни фразеологізмів у сучасних електронних виданнях.

Предметом дослідження виступають крилаті вислови з міфології та Біблії у матеріалах ЗМК.

Об'єктом дослідження є сайти телеканалу «1+1» та «Інтер», сайт «MRPL CITY», інформаційне агентство «УНІАН» тощо.

Реклама, заголовки і слогани періодичних видань, мова телеведучих, відомих громадських діячів – «крилатизми» є скрізь. Тому вони відіграють істотну роль у нашому житті: роблять мову виразнішою, багатшою, яскравішою. Крилаті одиниці в ЗМК функціонують повсюдно і різноманітно. Їх кількість величезна, позаяк один крилатий вислів може мати кілька варіацій. Крилаті одиниці в ЗМК виористовуються у первісному вигляді (вихідному), але частіше – у трансформованому. Змінюється і значення крилатих одиниць, і структура, і граматична форма, з'являються додаткові відтінки [6].

Література

1. Ашукин Н. С. Крылатые слова: Литературные цитаты; Образные выражения / Н. С. Ашукин, М. Г. Ашукина. – Москва: Худож. лит., 1988. – 528 с.
2. Берков В. П. Большой словарь крылатых слов русского языка: ок. 4000 единиц / В. П. Берков, В. М. Мокиенко, С. Г. Шулержкова. – М.: АСТ: Астрель: Русские словари, 2005. – 623 с.
3. Верещагин Е. М. Язык и культура. Три лингвистические концепции: лексического фона, речеповеденческих тактик и сапиентемы / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Индрик, 2005. — С. 186-196.
4. Лотман Ю. М. Роман А. С. Пушкина «Евгений Онегин». Комментарий: Пособие для учителя / Ю. М. Лотман. – Л.: Просвещение, 1983. – С. 118-133.
5. Мокиенко В. М. Антипословицы русского народа / Х. Вальтер, В. М. Мокиенко. – СПб.: Издательский Дом «Нева», 2005. – 576 с.
6. Русская судьба крылатых слов / Отв. Ред. В. Е. Багно; Ин-т рус. лит. (Пушкинский Дом) РАН. – СПб.: Наука, 2010. – 634 с.

УДК 070.316.774]:004

Тупікіна О.О.

СПЕЦИФІКА СТВОРЕННЯ МЕДІА-ПРОДУКТУ В ІНТЕРНЕТІ НА ПЛАТФОРМІ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INSTAGRAM

Для сучасних ЗМІ, соціальні мережі стали не лише ефективним каналом просування медіа-контенту, а й головним комунікаційним майданчиком. Структура інформаційного простору, запити аудиторії, технічна оснащеність засобів масової інформації та способи її розповсюдження за останні роки потерпають змін. Завдяки цьому трансформуються також і творчі прийоми журналістики в інтернеті. Одним з них стала інтеграція з соціальними мережами. Читачі, в особливості молодь, віддають перевагу медіа-контенту в соціальних мережах, ніж на інформаційних та розважальних сайтах

З технологічного погляду соціальна мережа – це інтерактивний, з великою кількістю користувачів веб-сайт, контент якого наповнюють самі учасники. Найзагальнішим визначенням поняття «соціальна мережа» є таке: «Соціальна мережа – це віртуальний майданчик, що забезпечує своїми засобами спілкування, підтримку, створення, розбудову, відображення та організацію соціальних контактів, зокрема і обмін даними між користувачами, який передбачає попереднє створення облікового запису» [1].

За результатами експертного опитування, яке провели в січні 2014 р. Академія

української преси, інтернет-ЗМІ, соціальні мережі та блогосфера стали джерелом найоб'єктивнішої та найповнішої інформації, а отже, повноцінною альтернативою пресі, телебаченню та радіо [2].

Актуальність дослідження полягає в тому, що соціальні мережі на сьогоднішній день є одними з найчастіше використовуваних платформ для здобування різноманітної інформації. Зокрема, Instagram перетворився на могутній засіб маркетингу. В цій соціальній мережі користувачі знаходять ненав'язливий розважальний та інформаційний контент, тож їх кількість постійно зростає, як і рекламодавців, готових платити за увагу аудиторії. Це робить роботу ЗМІ в Instagram прибутковою. Водночас неправильне використання журналістами соціальних мереж може нанести шкоди особі, суспільству, державі. Відтак ця тема потребує глибокого вивчення.

Мета дослідження: визначити специфіку створення медіа-продукту в інтернеті на платформі соціальної мережі Instagram

В рамках даної мети було поставлено наступні завдання:

- опрацювати наукову літературу за темою дослідження;
- розглянути історію виникнення соціальних мереж;
- прослідкувати трансформацію Instagram від мережі для обміну фотографіями до платформи створення та розповсюдження контенту ЗМІ;
- розробити бізнес-план просування власного медіа-контенту;
- охарактеризувати медійний продукт власного аккаунту;

Предмет дослідження: специфіка створення медіа-продукту в інтернеті на платформі соціальної мережі Instagram.

Об'єктом дослідження послужили власні публікації, які були оприлюднені в аккаунті соціальної мережі Instagram.

Методологічну й теоретичну основу роботи складають праці таких учених, як: Б. Потятиник, Г. Почепцов, С. Машкова, В. Іванова, Р. Абдєєв, С. Афанасьєв, А. Бобкова.

На сьогоднішній день українська журналістика робить кроки до наслідування тенденцій медіа світового рівня. Таке явище свідчить виключно про прагнення до позитивних змін та глобалізацію. Наше дослідження акцентує увагу на розвитку ЗМІ в соціальній мережі Instagram, яка із моменту свого створення здобула неабияку популярність серед користувачів. Вона має свою специфіку та особливості, чим відрізняється від інших соціальних мереж. Таких, як Facebook, Twitter, Tumbler, Ukrainian Scientists Worldwait та інші. Саме через це, для ефективності професійної діяльності в Instagram потрібно дотримуватись певних правил та новітніх тенденцій.

Варто зазначити, що Instagram надзвичайно стрімко розширює свої функції. Тому, аби здобути успіх у просуванні власного медіа-контенту, необхідно систематично досліджувати та аналізувати нові засоби його створення та можливості популяризації через соціальну мережу. Досі, українські медіа не розробили чіткої стратегії роботи у соціальній мережі Instagram, тому це питання сьогодні надзвичайно актуальне. А новим ЗМІ в мережі потрібно аналізувати досвід колег і виокремлювати власні критерії успішного просування контенту, враховуючи реалії вітчизняного медійного ринку.

Прикладом такого нового медіа стане аккаунт із логіном «@ukraine_cinema», створений з урахуванням теоретичних засад у сфері просування публікацій в мережі, аналізу наукових праць з цієї теми та існуючих прикладів розвитку сторінок ЗМІ в Instagram.

Як може бути зрозуміло із назви сторінки, її тематична направленість – це новини зі світу кінематографу. Завдяки саме функціоналу обраної соціальної мережі, користувачі швидко

отримуватимуть якісні відео та фото публікації із відрізками улюблених фільмів чи стрічок, які тільки мають вийти на екрани, в поєднанні із наповненням журналістським матеріалів.

Текстовий контент сторінки складатиметься загалом із оглядів, нарисів та рецензій на кінофільми, які виходять на українські екрани, а також заміток про новини із життя акторів та перебіг зйомок. М. Скорик вважає запорукою успіху «поста» такі складові: тема новини, правильне оформлення, оригінальність подачі, емоція, час розміщення [3].

Окрім цього, користувачі переглядатимуть публікації також у форматі «stories», що сприятиме невимушеності та ненав'язливості популяризації самого змісту аккаунту.

Тож, можна зробити висновок, що сторінка «ukraine_cinema» відрізнятиметься унікальністю власного медіа-контенту, якістю відео- та фотоматеріалів та доступністю користувачів з різних регіонів країни. Недоліком такого ЗМІ можна назвати залежність від періодичності виходу стрічок на екрани.

Література

1. Паршуков С. В. Роль соціальних мереж у навчальному процесі [Електронний ресурс] / Сергій Васильович Паршуков // Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – 2014. – Режим доступу : http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=1207
2. Дорош М. Як революційні події міняли аудиторію медіасайтів [Електронний ресурс] / Марина Дорош // MediaSapiens. – 2014. – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens>.
3. Як розуміти соціальні мережі. Курс для журналістів [Електронний ресурс] / М. Скорик, В. Мороз // ВУМ. – Режим доступу: <http://online.vum.org.ua/course/rozumity-sotsialnimerezhi-kurs-dlya-zhurnalistiv/>

УДК 070:316.774]:004

Чабанова Д. М.

ПРОБЛЕМИ ВИСВІТЛЕННЯ НОВИН ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ

У сучасному уявленні інтернет-журналістика є невіддільною від інтернет-ЗМК, що представлені у вигляді журналістських матеріалів, розміщених на відповідних веб-сторінках. Сучасні інтернет-видання, що позиціонують себе як професійні, вирізняються з-поміж інших інформаційною насиченістю та швидким оновленням [1, с.19-36].

Гендерні стереотипи у вітчизняних ЗМК стали не лише поширеними, але й такими, що не викликають у журналісток та журналістів внутрішнього професійного протесту. Такі стереотипи фактично стали закоренілими у свідомості не тільки аудиторії ЗМК, але і у їх працівників [2, с.22].

На даному етапі розвитку інтернет-видань, редактори та редакторки видань можуть знайти багато інформації щодо стандартів висвітлення гендерних тем на просторах Інтернету. Спираючись на отримані у мережі перевірені факти, журналісти мають пам'ятати про їх подальший аналіз: важливо чітко розуміти потреби майбутнього споживача інформації [2, с.8].

Якщо розглядати ЗМК з точки зору гендерного підходу до створення матеріалів, можна виявити, що засоби масової комунікації сьогодні одночасно і відображають, і конструюють різноманітні гендерні ролі. Але у такому разі може виникнути незапланована підтримка медіа гендерної нерівності. Такий процес є наслідком некоректного відображення журналістами стереотипізованих чи дискримінованих ролей у суспільстві [2, с.27].

Українським медіа слід активніше розширювати світоглядні рамки сприйняття дійсності, орієнтуючись на досвід європейських колег. Шляхом лише міцного утримування за традиції минулого, українські медіа ризикують не помітити важливості гендерного питання у контексті розвитку суспільства[3, с.109].

Сьогодні основними рисами розвитку журналістики та медіа-індустрії в Україні є гендерні революції, що змушують громадян інакше осмислювати соціальні ролі у суспільстві. Велику вагу має також і щоденний етичний вибір, який ми робимо не зважаючи на активну комп'ютеризацію технологічних процесів і дедалі прискорюваний ритм життя. Зважаючи на перелічені особливості розвитку як медіа, так і українського суспільства, роль журналістів у поданні якісної та неупередженої інформації у контексті гендеру стає ще більш ваговою[3, с.33].

Сучасні медіа мають можливість відкривати нові, досі несправедливо замовчувані, теми. На жаль, зараз це відбувається на досить невисокому рівні, проте визнання власних професійних недосконалостей – це перший крок на шляху до їх виправлення[3, с.55].

Актуальність дослідження полягає у розширенні відомостей про діяльність інтернет-ЗМК, що наразі є недостатньо вивченими з наукової точки зору.

Об'єктом дослідження є журналістські матеріали, розміщені на сторінках інтернет-видань.

Предметом дослідження є виявлення проблем дотримання гендерного співвідношення у матеріалах інтернет-ЗМК.

Метою дослідження є проведення моніторингу матеріалів, розміщених у інтернет-ЗМК, на предмет виявлення гендерної невідповідності журналістським стандартам, їх подальший аналіз та генерування актуальних рішень виявлених проблем.

У рамках даної мети поставлені наступні **завдання** :

- Опрацювати наукову літературу за темою дослідження
- Охарактеризувати загальний рівень дотримання гендерного балансу в українських інтернет-виданнях
- Проаналізувати критерії відбору журналістами героїв для публікацій, виходячи з гендерних ознак
- Сформулювати вирішення проблем з дотримання гендерного співвідношення героїв публікацій у інтернет-виданнях

Наукова новизна дослідження полягає у проведенні детального аналізу на дотримання гендерного балансу у матеріалах засобів масової комунікації в Інтернеті.

Методи дослідження : для розкриття даної теми необхідно використовувати наступні методи :

- систематизація та узагальнення;
- контент-аналіз журналістських матеріалів на веб-сторінках ЗМК щодо дотримання в них гендерної збалансованості;
- аналітичний (для аналізу пріоритетів журналістів інтернет-медіа при підборі теми та героїв публікацій)
- бібліографічний (для ширшого вивчення питання дотримання гендерного балансу в інтернет-виданнях України).

Теоретична значимість : робота може стати у нагоді працівникам інтернет-медіа для виявлення проблем гендерної рівності у власних матеріалах або у матеріалах колег, і їх подальшого виправлення. Дане дослідження може бути корисним також для споживачів

інформаційного контенту сучасних українських ЗМК.

Практичне значення дослідження полягає у виявленні пріоритетів робітників інтернет-ЗМК при створенні матеріалів, їх аналіз та оцінка дотримання чи недотримання журналістами гендерного співвідношення у такому медійному просторі як Інтернет.

У час бурхливого розвитку інтернет-журналістики, працівники такого типу видань не повинні забувати про дотримання журналістських стандартів, що діють у друкованих, теле- і радіовиданнях. Наразі українське суспільство доволі гостро реагує на навколишні соціальні процеси, серед яких також і проблема гендерної рівності. Аби забезпечити якомога об'єктивніше і збалансованіше висвітлення подій, пов'язаних з гендером, в інтернет-медіа, українським журналістам варто час від часу вивчати соціальні проблеми і коригувати власні матеріали за прийнятими журналістськими канонами.

Література

1. Чабаненко М.В. Основи інтернет-журналістики Запоріжжя.: видання «Просвіта», 2001. — 112с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://mv.zp.ua/images/texts/osnovyIZH.pdf>
2. Українська асоціація видавців періодичної преси Комісія з журналістської етики Стандарт рівності Посібник пресової практики з гендерної перспективи Рівне, 2015. – 8 с., 22 с., 27 с., [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/upd/sr.pdf>
3. Штурхецький С. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів /Колектив авторів. – Київ, 2014. – 33 с., 55 с., 109 с., [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.osce.org/uk/ukraine/284966?download=true>

УДК: 070.486(477)

Юшина Л.А.

ПУБЛІЦИСТИКА УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ: ОГЛЯД АВТОРСЬКИХ ВИДАНЬ (НА МАТЕРІАЛІ ЖУРНАЛУ «ЖУРНАЛІСТ УКРАЇНИ» ЗА 2014-2019 Р.Р.)

Публіцистика завжди була важливою частиною творчого спадку українського народу. Вона є вершиною діяльності журналіста, її серцевиною, стрижнем. Такі видатні письменники та поети, як І. Франко, М. Рильський та багато інших втілювали свої політичні та суспільні погляди у творах цього жанру. Завдяки цим людям та їх роботі зароджувалася українська журналістика.

Сьогодні публіцистика, як напрям журналістики, відроджується з попелу і знову стає популярною, як серед представників цієї професії, так і серед аудиторії ЗМІ.

З цього і визначається **актуальність теми**, яка полягає у тому, що публіцистика є дуже цікавим напрямком діяльності журналіста і приваблює увагу людей посилом та ідеєю, яку автор закладає у свій твір.

Метою роботи є аналіз стану розвитку авторської публіцистики сучасних українських журналістів.

Предметом роботи є публіцистичні твори сучасних українських журналістів

Об'єкт дослідження – журнал «Журналіст України» (2014-2019 рр.).

Для розкриття цієї теми треба використати наступні **методи дослідження**:

- теоретичний – для розуміння понять та основ публіцистики, глибшого аналізу її сучасного стану в Україні,

- бібліографічний – аналіз літератури за темою,
- моніторинг та контент-аналіз – для аналізу журналу та пошуку публікацій за темою дослідження.

І.Л. Михайлин у своєму посібнику «Основи журналістики» дає таке тлумачення поняття публіцистики: «Публіцистика – це своєрідний тип творчості, предметом якого є актуальні явища й важливі питання поточного життя суспільства, а метод їх освоєння характеризується, поєднанням логічно-абстрактного й конкретно-образного мислення, внаслідок чого створюється нова духовно-інтелектуальна цінність (публіцистичний твір), спрямована на дослідження, узагальнення й пояснення явищ життя, з метою впливу на громадську думку й суспільну свідомість» [1, с. 347]. Інший вчений, журналістикознавець Йосип Лось має трохи інше трактування цього поняття. На його думку, публіцистика є словесною сферою моделювання свідомості, виявом незгасної активності, динамізму людського духу, політичним й морально-філософським освоєнням історії та актуальної суспільної практики, всеохопним засобом формування особистості, площиною вияву інтересів та вартостей людей, соціальних груп і націй, втіленням їх культурної ідентичності» [1, с. 347].

Публіцистика завжди стояла ніби посередині між художньою літературою і журналістикою. У ній поєднувалися та взаємодіяли художнє й документальне начала, які закріпилися у законах написання творів цього жанру. Нарис, есе, памфлет, фейлетон – це лише декілька форм публіцистичної творчості, об'єднаних певними функціями – формуванням громадської думки і викликанням змін в суспільній свідомості.

Роль публіциста більша за роль журналіста, тому що він не просто описує чи констатує факти, повідомляє про сучасні проблеми, – публіцист роз'яснює й переконує, полемізує й викриває, закликає до дії, агітує й пропагує. Автор у цьому напрямі творчості виражається такими поняттями, як світогляд, точка зору, позиція та принципи людини. Він може виражати свою думку, використовуючи різні варіанти побудови тексту, залежно від характеру і ступеню інтенсифікації авторського «Я» та його прояву [3, с. 7]

Отже, ця дослідницька робота покликана проаналізувати публіцистику сучасних українських журналістів для того, щоб зрозуміти її стан, авторські погляди на ситуацію в Україні та дати певні висновки, які стосуються тенденцій розвитку публіцистичного напрямку творчості в нашій країні.

Література

1. Основи журналістики : підручник / І. Л. Михайлин. – 5-те вид., перероб. та допов. – Київ: Центр учб. літ., 2011. – 494, [1] с.
2. Лось Й.Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу: Навчальний посібник Для вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації. У 2-х ч.: Ч.1. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. – 376 с.
3. Чернявська Л.В. Теорія та історія публіцистики. Навчальний посібник для студентів магістратури факультету журналістики. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – 90 с.

ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ЯК СТАНДАРТ У ПОЛІТИЧНІЙ ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИЦІ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕКАНАЛІВ «1+1», «112 Україна», «5 КАНАЛ»)

Стрімкий розвиток технологій, критичного мислення та загальна демократизація призвели до «тектонічних» змін у суспільних відносинах цілих народів та держав, зокрема змінили потреби, цілі та авторитети людей.

У ХХ столітті журналістів, через їх можливість впливати на маси, доносити важливу інформацію, змінювати ставлення суспільства до певних вагомих питань, почали називати «п'ятою владою». Проте вже тоді було зрозуміло, що журналістика є не тільки інструментом розповсюдження правди, але й звичайним, проте дуже ефективним «молотом пропаганди». Для того, щоб контролювати інформаційне поле, та захистити населення від розповсюдження неякісних думок, були укладені етика і стандарти журналістики.

Після Революції Гідності Україна взяла курс на розвиток свободи думок, поглядів та слова у суспільстві, зокрема, відкинути весь пропагандистський вплив, що залишився від СРСР та Російської Федерації. Проте президентські вибори 2019 року знову гостро підняли питання неупередженості, прозорості викладення фактів і думок в українських ЗМК, зокрема, в однієї з найбільш впливових – тележурналістики. Тому сьогодні дуже важливо розібратися, чи справді існує об'єктивність як професійний та етичний стандарт на українських інформаційних телеканалах, бо це є одним з найважливіших важелів у майбутньому розвитку суспільної свідомості українців та майбутнього України цілком, як сучасної європейської держави.

Актуальність дослідження полягає в необхідності вивчення, аналізу та виведення шляхів вирішення можливих проблем об'єктивної та прозорої подачі думок у інформаційному просторі України, як єдиний шлях протидії пропаганді та розвитку суспільної свідомості, що стало ще більш нагальною темою у зв'язку з останніми президентськими виборами.

Мета – вивчити, визначити та знайти можливі шляхи вирішення проблем з порушенням стандарту об'єктивності у телевізійній журналістиці України.

Предметом дослідження є об'єктивність як стандарт в українській тележурналістиці.

Об'єктом дослідження є крупні українські телеканали – «1+1», «112 Україна», «5 канал».

Відомий журналістикознавець Ігор Леонідович Михайлін у своїй праці «Об'єктивність і правда в журналістиці», посилаючись на іншого вченого В.В. Різуна, говорить, що можливість відділити оцінку від факту і тим самим забезпечити об'єктивність його висвітлення є не більш ніж «наївним техніцизмом» та «ілюзією». [1] [2]. Схожої думки доходить й В.Й. Здоровега у підручнику «Теорія і методика журналістської творчості»: «Абсолютно об'єктивно відтворити складні явища життя неможливо. Елемент оцінки є уже в тому, що журналіст саме це явище чи цей, а не інший факт вважає гідним суспільної уваги». [3].

Виходячи з цих ідей, можна казати, що об'єктивне та неупереджене висвітлення фактів у журналістиці є елементом недосяжним і марним, навіть більше, таким, на якому можуть проростати спекулятивні ідеї та пропаганда.

Проте Кодекс етики українського журналіста, прийнятий 12 грудня 2013 року на пленумі Національної спілки журналістів України, побудований зокрема на Декларації принципів поведінки журналіста Міжнародної Федерації журналістів, у статті номер 9 чітко говорить: «Факти, судження та припущення мають бути чітко відокремлені одне від одного.

Неприпустимим є розповсюдження інформації, що містить упередженість чи необґрунтовані звинувачення.»

Тележурналістика як один з найбільших інструментів впливу на суспільство безперечно має дотримуватися усіх стандартів та етики журналістики, проте проблема цього дотримання сьогодні стає все більш і більш актуальною і має бути детально вивчена справді незаангажованими спеціалістами.

Література

1. Михайлін Л.І. Об'єктивність і правда в журналістиці // Культура народів Причорномор'я. — 2007. — № 101. — С. 131-134. — Бібліогр.: 4 назв. — укр
2. Різун В. В. Маси: Тексти лекцій. - К., 2003.
3. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. - 2-ге вид., переробл. і доп. - Л., 2004.

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

УДК 159.942

Бабкіна А. П.

СИТУАТИВНИЙ СТРАХ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СИТУАЦІЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

В рамках різних сучасних життєвих умов, які характеризуються нестабільністю, деякі люди стикаються з низкою проблем орієнтування в навколишньої соціальної дійсності. Такі життєві умови призводять до відсутності можливості скласти конкретний, структурований прогноз свого життя. Тому необхідно розглянути актуальні питання вироблення адаптації та функціонування планів подолання певної життєвої ситуації невизначеності.

Невизначеність це в першу чергу відсутність або недолік інформації про що-небудь. Так само феномен проявляється у неможливості формування ймовірності настання різних станів зовнішнього середовища з-за їх малої кількості або повної відсутності способів оцінки [1, с. 457].

Невизначеність може виникнути в різних сферах повсякденного життя людини, яка стикається з нею при вирішенні певних завдань у будь-якій сфері життєдіяльності. Тому можна сказати, що даний феномен є одним з найважливіших складових змін розвитку будь-якого активного процесу людської діяльності. Різна ситуація невизначеності, різний вигляд і інші повсякденні обставини, які мають менше значення, завжди включають в себе частину невизначеності.

Стан невизначеності виникає і тривало переживається в період переходу від одного повноцінного уявлення в організації поведінки до іншого уявлення. У ситуації невизначеності людина завжди приймає певні рішення, і так само неможливо зрозуміти яка з альтернатив буде правильною і результативною. Іноді людині важко зрозуміти, що заважає їй зробити правильний вибір і як правильно вчинити.

Важка ситуація або ситуація невизначеності завжди підкріплена певними емоційними станами, які можуть бути як негативними, так і позитивними. Негативні емоційні стани впливають на розгортання, рішення або вихід із ситуації невизначеності. Через емоційний фон потенційна проблема, властива будь-якій ситуації, стає природною перешкодою, яка

реалізується у взаємодії людини. Будь-яка ситуація невизначеності приносить певний страх у життя кожної людини.

Можна зазначити, що результатом ситуації невизначеності є поява різних страхів. Це може бути різні види страху, в залежності від ситуації невизначеності. Страх - це той стан, який супроводжується ситуацією невизначеності та уявляє загрози життєдіяльності людини [2, с.118].

Страх попереджає нас про різні проблеми, які тільки ще можуть відбутися. Але, крім здорового, природного страху, існує страх хворобливий. Цей страх майже постійний і хронічний. Почуття страху - це вторинна частина невідомості, тобто ми чогось не знаємо або не можемо чогось передбачити і ця невідомість, невизначеність лякає і виводить з рівноваги. За страхом може послідувати нерозуміння, паніка, тривога, розчарування і невпевненість в собі, так як страх оволодіває людиною. Якщо спочатку це перебувало як просте відчуття переляку, і після перейшло в певний страх, то це може привести до реальної хвороби, і тоді страх буде не просто скороминущим, а патологічним. Вчасно виявлений тимчасовий страх, може позбавити людину від майбутніх його наслідків. Саме тому, обрана тема дослідження є актуальною. Об'єктом даної роботи виступає особливості емоційних проявів особистості в ситуації невизначеності. Предметом виступає ситуативний страх як чинник ситуації невизначеності. Завдання нашої роботи полягало в тому, що потрібно виявити появу ситуативного страху, який в свою чергу є результатом характерною ситуації невизначеності.

Література

1. Белорусова Е.А. Ситуация неопределенности как источник развития личности // Молодой ученый. — 2018. — №50. — С. 455-459.
2. Сосновикова Ю.Е. Психические состояния человека, их классификация и диагностика : пособие для студентов и учителей / Ю.Е. Сосновикова. - Горький: Горьковский государственный педагогический институт им А.М. Горького, 1975 – 118 с.

УДК 159.922.6-053.66:178.9

Борсук К. А.

НЕСТАЧА БАТЬКІВСЬКОЇ УВАГИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ - ЗАЛЕЖНОСТІ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Дитячо-батьківські відносини є особливим культурно-історичним феноменом, який знаходиться в стані постійної трансформації, але не втрачає своєї важливості як в структурі особистісного розвитку людини, так і у процесі функціонування суспільства в цілому. Родина є найпершою ланкою, куди потрапляє дитина після народження. Батьки, як референтні фігури, виступають ідеальним образом, який дитина прагне наслідувати в процесі розвитку. Саме якість і кількість відносини із батьками закладають фундамент самосвідомості майбутньої особистості. Представники психоаналітичної школи відзначали велике значення раннього досвіду взаємодії батьків із дитиною під час якого формуються такі характерні риси дорослої людини, як довіра, акуратність, самостійність, витриманість [5].

У процесі взаємодії батьків з дитиною, закладаються цінності орієнтації, установки і погляди, визначається вектор розвитку, забезпечується реалізація творчих і інтелектуальних здібностей, формуються свідомість і самосвідомість. У період підліткового віку дитина переживає чисельні труднощі, що пов'язані з сильними фізичними змінами та формуванням

его-ідентичності. Підліток поступово вивільнюється з-під впливу батьків, але ще знаходиться під сильним впливом однолітків [3].

Таким чином, на батьків покладаються чисельні обов'язки і функції, які повинні забезпечити сталий фізичний і психічний розвиток дитини. Однак, сьогодення накладає певні труднощі на взаємодію між дітьми і батьками. Швидкі трансформації суспільства примушують людей докорінно змінювати устрій власного життя. Заради підтримання стійкого соціального статусу і матеріального статку батьки вимушені обмежувати себе і дітей у взаємодії.

У сучасному суспільстві ми спостерігаємо послаблення зав'язків батьків і дітей. За результатами соціальних досліджень одним із головних джерел соціальних проблем дитинства є нестача батьківської уваги і спілкування і, як результат, відчуття самотності і відчуженості серед дітей. Емоційна депривація в сфері дитячо-батьківських відносин вкрай негативно позначається на формуванні особистості дітей, їхньому самопочутті, соціальному благополуччі. В таких скрутних умовах підлітки можуть звертатися до демонстративних, агресивних, а навіть до девіантних форм поведінки. Найпоширенішою проблемою сучасних підлітків стає Інтернет-залежність [4].

Сучасний світ і суспільство вже неможливо уявити без різноманітних гаджетів, але разом із користю, вони поглинають реальне життя людей, замінюючи його на віртуальний світ. Особливого впливу зазнає дитяча психіка, яка ще не здатна повною мірою критично оцінити вплив і запобігти розвитку психологічних залежностей і психічних розладів. Однак, у умовах дефіциту часу і уваги, батьки дедалі частіше намагаються компенсувати нестачу живої взаємодії з дітьми на роботу з електронними пристроями, перегляд мультфільмів і вільне користування Інтернетом.

У результаті такого нерівного обміну, дитина, що полишена сама на себе, звикає проводити вільний час в мережі Інтернет. Ігри, соціальні мережі, ютуб-канали та інші Інтернет-ресурси стають надійним заміником живій комунікації, активним фізичним іграм, інтелектуальному і творчому розвитку. З часом формується стійка психічна залежність від віртуальної реальності, де дитина побудувала свій ідеальний і комфортний світ, де вона найсильніша і найкраща, де вона знайшла «своє» місце. Така залежність призводить до трансформації установок, цінностей і потреб, підривається емоційно-афективний стан, уповільнюється розвиток комунікативних і інтелектуальних навичок, змінюється світосприйняття і свідомість дитини.

У контексті проблеми постають актуальні питання про першопричини виникнення Інтернет-залежності у дітей. На думку К. Мюррея, віртуальний світ – це той простір, в який уходить дитина, коли не знаходить своє місце в реальному світі. Мережа Інтернет дозволяє відчувати широкий спектр емоцій – від позитивних до негативних. Дитина розуміє, що все це можна відчувати не встаючи з місця і незалежно не від кого! Ситуація погіршується ще й тим, що Інтернет-залежність формується дуже швидко.

Таке поширення проблеми Інтернет-залежності призвело до відокремлення категорії аддикцій, яка характеризується нав'язливим і неконтрольованим бажанням постійно користуватися мережею. Інтернет-залежність призводить до соціальної дезадаптації і дезінтеграції, до психоемоційних, психічних та фізіологічних розладів.

Віртуальна реальність дозволяє створити власний світ, позбутися відповідальності, абстрагуватися від оточуючого світу, можливість самостійно приймати будь-які рішення і змінювати їх, реалізовувати емоційний потенціал. Надалі дитина не бачить сенсу і не бажає повертатися до буденності [1].

Таким чином, головна відповідальність належить батькам, які формують поведінкові звички підлітків, вони здатні наповнювати вільний час своєї дитини різноманітними захопленнями, встановлювати тісні емоційні контакти та будувати стійку до зовнішніх впливів майбутню особистість. Вислів психолога Д.В. Іванова говорить про те, що комп'ютерні стимуляції – є кіберпротезом суспільства[2].

Протез людини потрібен тоді, коли їй чогось не вистачає в реальному світі. Більш уважне ставлення до дитини, до її емоційного стану і потреб позбавить від необхідності створювати і поринати у віртуальний світ.

Література

1. Бабаева Ю.Д., Войскунский А.Е., Смыслова О.В. Интернет: воздействие на личность. Гуманитарные исследования в Интернете. Москва: Можайск-Терра, 2000, 431 с.
2. Иванов Д.В. Виртуализация общества. Санкт-Петербург: Петербургское Востоковедение, 2000. 96 С.
3. Решетникова О. Зависимость от компьютера. Школьный психолог. 2006. № 19.
4. Шпитцер М. Антимозг: цифровые технологии и мозг. Москва: АСТ, 2014. 288 С.
5. Юр'єва, Л.Н. Комп'ютерна залежність: формування, діагностика, корекція, профілактика: монографія. Дніпропетровськ: Пороги, 2006. 196 с.

УДК 159.922.1-055.1

Гладкова С. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЧОЛОВІЧОЇ ЕМОЦІЙНОСТІ В УМОВАХ ГЕНДЕРНО-РОЛЬОВОГО КОНФЛІКТУ СУЧАСНОСТІ

Наприкінці 19-го – початку 20-го століть розвиток фемінізму, як прагнення встановити рівність між чоловіками і жінками, отримав надмірний резонанс у суспільстві. У таких «революційних» умовах почав відбуватися стрімкий процес взаємопроникнення і зміщення гендерних ролей, які тривалий час були взірцем чоловічої і жіночої поведінки. Особливого тиску і невизначеності зазнав соціокультурний статус чоловіків. Почали поставати нові питання з приводу чоловічої ідентичності, кризи маскуліності і феміності, про нове місце і роль чоловіка в суспільстві.

Зважаючи на актуалізацію чисельних питань, наприкінці 70-х років 20 століття відокремлюється галузь «чоловічих досліджень», головною метою яких було висловлення чоловічої занепокоєності, невизначеності, хвилювань, що виникали через суперечливість нових соціальних вимог. Так, визначені традиційною чоловічою роллю, емоційна стриманість, прагматичність, раціоналізм, агресивність почали вступати в конфлікт із вимогами сучасності у співчутті, емоційній відвертості і турботі. Зазначена конфліктна ситуація здатна призвести до гендерно-рольового стресу, а з часом і до конфлікту у структурі чоловічої особистості.

П. Бурдє зазначає, що традиційна гендерна роль більше не є джерелом ідентичності для чоловіків, натомість вона дедалі частіше стає причиною внутрішньоособистісної тривоги і напруги. Сьогодні чоловікові доволі складно підтримувати стандарт маскулінності. Чисельні соціальні обставини вимагають прояву фемінних патернів поведінки, яких в рольовому репертуарі чоловіка або не існує, або така поведінка є забороненою особистісними принципами. Згідно з думкою І.С. Кона, соціально емансиповані, незалежні та освічені сучасні жінки

пред'являють чоловікам підвищені вимоги психологічного характеру, які їм доволі тяжко задовільнити. Така ситуація сприяє розвитку в чоловіків більш складних і тонких форм саморефлексії, розхитуючи образ монолітного чоловічого «Я» [1; 9].

Така несумісність внутрішніх і зовнішніх вимог, згідно з П. Бурдьє, викликає гендерно-рольовий стрес, який є часткою нового психологічного феномену – гендерно-рольовий конфлікт. Ідею гендерно-рольового конфлікту сформував O'Neil. Дослідник визначає цей феномен сучасності як особливий психологічний стан, що виявляється в ситуаціях, коли ригідні, сексистські або обмежуючі гендерні ролі чинять негативні наслідки в структурі внутрішньоособистісних і міжособистісних стосунках. Чоловічий гендерно-рольовий конфлікт виникає дедалі частіше, в ситуаціях, коли чоловік обмежує свою поведінку або інших, зважаючи на норми традиційної гендерної ролі, коли оточуючі тиснуть на нього за порушення норм маскулінності або, коли чоловік пригнічує сам себе за невідповідність вимогам. Стійкі гендерні правила поведінки чоловіків уповільнюють адаптацію до нових вимог [1; 8].

У своїх роботах дослідник Джозеф Плек відокремлює 4 головних типи гендерно-рольового конфлікту чоловіків: необхідність досягти успіху будь-якою ціною, суцільна гомофобія, конфлікт між роботою і сім'єю і емоційний самоконтроль і обмеженість, яка складає предмет нашого дослідження. Чоловік повинен майстерно володіти власними емоціями, уникати бурхливого прояву, завжди має виглядати спокійним, впевненим і сильним. Звернемо увагу на слова «повинен» і «має», які вказують на певну імперативність принципів, які прищеплюються соціокультурним простором чоловікам в процесі їхнього розвитку і виховання, а також лягають в основу гендерно-рольового конфлікту [9].

На думку Дж. Міда, свідомість особистості частково формується несвідомо, особливо в дитинстві, через механізм інтеріоризації зовнішніх впливів у внутрішні прояви. Можна припустити, що саме таким чином відбувається і засвоєння гендерних ролей, які вбудовуються в его-ідентичність особистості. Вплив провідних гендерних ідей соціуму на людину відбувається через родину, як часткову ланку, формує гендерно-рольову его-ідентичність особистості, яка визначається як усвідомлення власної приналежності до певної статі і виконання відповідних гендерних ролей. Так, В.Є. Каган стверджує, що к 5-6 рокам усвідомлення власної тілесної ідентичності стає незворотною, а психоаналітична теорія З.Фрейда пояснює процес засвоєння гендерних моделей поведінки через механізм ідентифікації з батьками [2; 5; 6].

Таким чином, хлопчаків змалечку обмежують у емоційних проявах, засуджують прояв слабкості або ніжності, спрямовують їх діяльність у більш силову і агресивну течію. Багато поколінь чоловіків виховувалися під лозунгом «Чоловіки не плачуть!», єдиною соціально прийнятною чоловічою емоцією була агресивність. Припускаємо, що можливо саме через це чоловіки частіше звертаються до насилля і кримінальних правопорушень. Чоловіків здебільшого навчають міркувати логічно і прагматично, але не пояснюють як розуміти і проявляти власні емоції і почуття. Однак, емоційний інтелект, як здатність розуміти і керувати емоціями, є важливим елементом для розвитку ментальних, когнітивних і соціальних здібностей особистості, які забезпечують якість її життєдіяльності. стаття

Першою спробою поєднання антагоністичних гендерних ролей стала концепція андрогінії Сандри Бем. Ця теорія мала на меті спробу вирішення проблем психічного здоров'я чоловіків і жінок. Феномен андрогінії передбачає гармонійне поєднання маскулінних і фемінних рис у структурі особистості. Така інтеграція рис, на думку дослідниці, дозволить зменшити психоемоційне напруження, вирішити чисельні проблеми і сприятиме соціалізації

чоловіків і жінок. З часом дослідниця змінила вектор власного дослідження і зазначала, що неможливо вивчати гендерні відмінності не зважаючи на вплив стереотипів культурного простору. Проте, існуючі стереотипи маскулінності, уповільнюють, а іноді унеможливають адаптування чоловіка до вимог сучасності, вони суперечать їхнім традиційним уявленням, стикаються з внутрішнім супротивом і створюють конфлікт, який намагається знайти своє вирішення через агресивність, пияцтво, самогубство [4; 10].

Таким чином, психологічний стан сучасного чоловіка потребує детального вивчення, з метою розробки заходів, що поліпшить процес інтеграції гендерних ролей і дозволить повною мірою реалізовувати свій емоційний та когнітивний чоловічий потенціал.

Література

1. Берн Ш. Гендерная психология. Санкт-Петербург: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. 320 С.
2. Каган В.Е. Воспитателю о сексологии. Москва: Педагогика, 1991. 256 с.
3. Маслова С. Андрогин. Журнал «Психология». URL: <http://www.psychology.su/2009/03/03/androgyn/> (дата звернення: 20.11.2019).
4. Мид Дж.Г. Сознание, самость и общество. Москва: Директ-Медиа, 2007. 34 С.
5. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности. Минск: Попурри, 1997. 160 С.
6. O'Neil, J. M., Good, G. E., & Holmes, S. (1995). Fifteen years of theory and research on men's gender role conflict: New paradigms for empirical research. In R. Levant and W. Pollack (Eds.), Foundations for anew psychology of men. – New York: Basic Books
7. Pleck JH, Sonenstein FL, Ku LC. Problem behaviors and masculinity ideology in adolescent males. // Kettelhaus R, Lamb M.E., eds. Adolescent Problem Behaviors: Issues and Research. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1994, pp.22-35.
8. <http://www.pseudology.org/kon/Articles/GegemonMasculin.htm>

УДК 159.922.7-053.66:615.851-048.88

Декалюк Є. В.

ПОЧУТТЯ ПРОВИНИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СХИЛЬНОСТІ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

У сучасному суспільстві сьогодення проблема взаємовідносин батьків та дітей підліткового віку виступає одним з актуальних питань культури нашого соціуму. Перш за все, підлітковий вік – це якісний процес перебудови організму дитини, який характеризується підвищенням продукуванням статевих гормонів. Оскільки підлітковий період онтогенезу людини є перехідним від дитинства до дорослого віку, він виступає проміжним етапом, під час якого в організмі людини відбувається статеве дозрівання та пубертатна криза. Загалом підлітковий вік триває з одинадцяти до п'ятнадцяти років та знаменується формуванням психологічних новоутворень і становленням базових особливостей структури особистості людини. Специфічними психологічними відмінностями підліткового віку виступають такі чинники, як розвиток самосвідомості, формування світогляду і світорозуміння, виникнення рефлексивного мислення та становлення «Я-Концепції», як системи внутрішніх узгоджених уявлень про самого себе, образів «Я» [7;10].

Багаточисельні аспекти впливу негативних емоцій та станів на сучасних підлітків сприяють виникненню емоційної нестабільності, підвищеної невротизації особистості та розвитку почуття провини. Психологічний феномен почуття провини як наукова проблема

протягом тривалого часу досліджується спеціалістами різних напрямків психологічної науки. В останні роки інтерес до феномена провини збільшується в зв'язку з погіршенням психологічного здоров'я населення та зростанням самогубств у багатьох країнах світу [5].

Почуття провини безпосередньо впливає на психічне благополуччя особистості, якість її життя та сприйняття оточуючого світу. Морально-нормативні аспекти впливу сучасного соціуму на людину сприяють формуванню почуття провини в особистості з раннього дитинства, шляхом виховання, первинної соціалізації та набуття певної системи внутрішніх моральних норм особистості, яку називають совістю. Найчастіше психологічна реакція совісті людини на порушення певних моральних норм виявляється у виникненні тривоги, почуття сорому або навіть страху, як сигналу про те, що психічна напруга зросла до небезпечної межі і загрожує цілості особистості. Загалом почуття провини провокує виникнення інтенції до формування низької та нестійкої самооцінки підлітка, схильностей до усамітнення та хворобливого переживання почуття соціальної депривації в суспільному просторі, що суттєво відбивається в різноманітних відхиленнях патернів поведінки, загрожуючих оптимальному перебігу процесу повноцінної адаптації підлітка в суспільстві [4;5].

Поведінка особистості, яка суттєво відрізняється від загальноприйнятих ціннісно-нормативних стандартів та не задовольняє соціальні очікування статистичної більшості членів суспільства вважається девіантною та поділяється на деліквентну, адиктивну, аморальну та суїцидальну. У наш час різноманітні суїцидальні нахили підлітків, як певний різновид девіантної поведінки особистості є однією з найнебезпечніших загроз оптимального функціонування державного апарату стабілізації діяльності соціальних інститутів та структури суспільства [2].

Слід зазначити, що у вітчизняній психолого-педагогічній літературі проблеми присвячені дослідженню девіантної поведінки суттєво пов'язані з підлітками, які являють собою групу підвищеного соціального ризику. У психологічній науці існують певні поняття, які характеризують цю соціальну групу підлітків: «кризові», «педагогічно запущені», «дезадаптивні» або «асоціальні». Однак вважається, що поведінка всіх підлітків відрізняється специфічними особливостями: недостатністю життєвого досвіду і низьким рівнем самокритики, відсутністю всебічної оцінки життєвих обставин, підвищеною емоційною збудливістю, імпульсивністю, руховою і вербальною активністю, наслідуванням, загостреністю почуття незалежності, прагненням до престижу в референтній групі, негативізмом, невірноваженістю психічних процесів збудження і гальмування. За оптимальних умов виховання зазначені особливості підлітків можуть бути нейтралізовані відповідною соціально-позитивною діяльністю, і в цьому випадку девіантна поведінка не буде загрожувати системі ролевих репертуарів поведінки особистості. Але при несприятливих соціальних умовах ці особливості детермінують шкідливі впливи, набувають негативної інтенціональності [1;3].

В силу цих обставин відомий спеціаліст у галузі девіантної психології Ю. А. Клейберг виділяє у структурі девіантної поведінки первинну та вторинну девіацію. Первинна девіація – це власне ненормативна поведінка людини в суспільстві, наприклад бунт підлітка внаслідок прагнення до самореалізації, яке не здійснюється в рамках нормативної поведінки. Вторинна девіація – це вільне або мимовільне підтвердження того соціального стереотипу або ярлику, яким суспільство раніше відзначило ненормативну поведінку підлітка [6].

Слід визнати справедливим твердження Д. І. Фельдштейна про те, що самоствердження підлітка може мати соціально-амбівалентні підстави — від бажання здійснити героїчний вчинок

до правопорушення. На поведінку підлітка впливають взаємовідносини з вчителями, положення в класі, система групових очікувань колективу, психологічна атмосфера у школі, ставлення учнів до навчання, класу, школи, своїх однолітків та майбутнього, життєвих цілей [9;10].

Необхідно зазначити, що індивідуально-психологічні особливості особистості підлітка часто виявляються суперечливими. Наприклад, потреба в афіліації не виключає любові і прагнення до усамітнення; щирість в спілкуванні з друзями поєднується з потайливістю у спілкуванні з батьками; тенденції до самоствердження, постійний інтерес до оцінки своїх якостей іншими переплітається з демонстративною байдужістю до оцінки себе дорослими і однолітками. Девіантна поведінка у підлітковому віці – це специфічний спосіб зміни соціальних норм і очікувань підлітком за допомогою демонстрації власного ціннісного ставлення до них. Для цього підлітками використовуються наступні прийоми самовираження: сленг, стиль, специфічна символіка, мода, манера поведінки та особливості вчинків [7;8].

Багатогранна специфіка підліткового віку загрожує виникненням різноманітних типів девіантної поведінки у підлітка. Сучасні наукові дослідження в галузі вікової психології та девіантології свідчать про те, що найбільш розповсюдженими типами девіантної поведінки у підлітковому віці є наступні: деліквентна поведінка, суїцидальна поведінка та порушення харчової поведінки особистості [2].

Таким чином, актуальність дослідження сприяє необхідності виявлення кореляційного зв'язку між почуттям провини та певним різновидом девіантної поведінки особистості, завдяки чому ми зможемо зробити виносок, щодо детерміністичної обумовленості виникнення схильності до девіантної поведінки у підлітковому віці.

Література

1. Волков Б. С. Психологія підлітка. Навчальний посібник для вузів. Москва : Гаудеамус, 2005. 205 с.
2. Гишинський Я. І. Девіантология: соціологія злочинності, наркотизму, проституції, самогубств та інших «відхилень». Санкт-Петербург : Юридичний центр Пресс, 2004. 528 с.
3. Іванов В.Н. Девіантна поведінка: причини і масштаби. Соціально-політичний журнал. 1995. № 2. С. 47 – 57.
4. Ільїн Е. П. Психологія совісті. Провина, сором, каяття. Навчальний посібник. Санкт-Петербург : Пітер, 2016. 288 с.
5. Карпова Э. В., Реуцкий М. В. Чувство вины в современной психологической практике. Развитие эмоции вины. URL: https://www.medicinform.net/psycho/psych_pop145.htm (дата обращения 14.10.2019). Медична інформаційна мережа.
6. Клейберг Ю. А. Девіантна поведінка в питаннях і відповідях. Навчальний посібник для вузів. Москва : МПСИ, 2006. 304 с.
7. Кулагіна І. Ю. Вікова психологія: розвиток дитини від народження до 17 років. Підручник. Москва : МПСИ, 2006. 180 с.
8. Поліванова К. Н. Психологічний зміст підліткового віку. Питання психології. 1996. №1. С. 20-33.
9. Райс Ф., Должин К. Психологія підліткового та юнацького віку. Навчальний посібник. Санкт-Петербург : Пітер. 2010. 808 с.
10. Фельдштейн Д. І. Психологічні особливості розвитку особистості в підлітковому віці. Питання психології. 1988. №6. С.31-31.

БРЕХНЯ ТА ОБМАН У КОНТЕКСТІ МАНІПУЛЯТИВНИХ ЗАСОБІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ

Розвиток нових технологій у сфері інформаційно-психологічного впливу, ангажованість засобів масової інформації, їх залежність від ринкової і політичної кон'юнктури, реальних власників і керівників, які визначають цілі і задають правила гри, призводить до нерівного становища людей в інформаційному просторі. Можливість впливати на людину на рівні підсвідомості, впливати на її поведінку, спосіб мислення, світогляд в даний час не викликає жодних сумнівів. Це реальність нашого часу.

Існують різноманітні засоби, методи і прийоми, які систематично і постійно використовуються в нашому повсякденному житті, практично у всіх сферах соціальної взаємодії людей, і об'єктом впливу яких у наш час може виступати будь-яка людина. Одним з найцікавіших видів впливу є маніпуляція. Більшість населення виступає як мішені інформаційно-психологічного впливу або об'єкти маніпуляції, вони стають пішаками в маніпулятивних іграх, започаткованих для досягнення тієї чи іншої мети. Приховування факту маніпуляції – обов'язкова умова. В іншому випадку ефективність маніпуляції кардинально знижується.

Сутність та цілі маніпуляції досліджували С.Г. Кара-Мурза, Є.Л. Доценко, Д.А. Волкогонов, Л. Прото, Е.Шостром, Г. Шиллер, З. Фрейд.

Брехня та обман, на нашу думку, є одними з компонентів маніпулятивної діяльності. Проблема дослідження цих явищ та ставлення до них сучасної людини завжди була та є актуальною, бо занадто часто кожна людина стикається з цим в повсякденному житті. Пол Екман у своїй книзі «Психологія брехні» визначає брехню як дію, яким одна людина вводить в оману іншу, роблячи це навмисне, без попереднього повідомлення про свої цілі і без чітко вираженого з боку жертви прохання не розкривати правди [3].

У повсякденному житті люди часто використовують слова «брехня» і «обман» як синоніми, проте, ці поняття з точки зору деяких вітчизняних психологів мають різний зміст.

Брехня - твердження, що не відповідає істині, висловлене в такому вигляді свідомо - і цим відрізняється від помилки. Брехня є одним із способів, засобів обману. Брехня завжди заснована на навмисно неістинному затвердженні. Не всякий обман - брехня. Психологічна структура брехні заснована на поєднанні трьох чинників: твердження особи не відповідає істині; особа усвідомлює неістинність свого твердження; особа має на меті ввести іншу особу в оману[1].

На відміну від брехні, обман - це напівправа, що провокує розум людини на помилкові висновки з достовірних фактів; повідомляючи деякі справжні факти, обманщик навмисне приховує інші, важливі для розуміння відомості. Обман лежить в основі того, що прийнято називати військовою хитрістю, яка застосовується з часів давнини.

Обман, як і брехня, виникає тоді, коли стикаються чийсь інтереси і моральні норми, і там, де для вдається до обману людини ускладнене або неможливе досягнення бажаного результату іншим шляхом. Головне, що ріднить обман з брехнею, - це свідоме прагнення обманщика спотворити істину. Таким чином, деякі психологи виділяють брехню і обман як окремі категорії з різними функціями. Інші ж (наприклад, Пол Екман) не розмежовують брехню, більш звертаючи свою увагу ні на визначення, а на її функції.

Серед функцій брехні і обману можна виділити кілька основних: 1. захист власних матеріальних, духовних, особистісних інтересів від негативних змін; 2. збільшення особистих матеріальних благ; 3. агресія. При цьому суб'єкт брехні має намір підпорядкувати собі об'єкт брехні. Якщо брехун не може змусити іншу людину зробити що-небудь, чого той не хоче, він приступає до процесу обману[2].

Обман є засіб захисту і реалізації інтересів окремих особистостей, груп, класів, народів, держав. Обман є однією з форм прояву соціальних протиріч, висловлює егоїстичне відокремлення, конкуренцію, несправжнє об'єднання, всілякі способи досягнення інтересів і цілей за рахунок інших або всупереч бажанням інших.

В цілому, можна констатувати, що брехня і обман є соціально-психологічними компонентами життєдіяльності людини в суспільстві. Тому будь-які спроби «виключити» їх з нашого життя є безперспективними.

Література

1. Грачов Р. Манипулирование личностью: организация, средства и технологии / Р. Грачов, И. Мельник. – М.: Эксмо, 2003. – 234 с
2. Знаков В. В. Неправда, ложь и обман как проблемы психологии понимания / В. В. Знаков // Вопросы психологии. – 1993. – № 2. – С. 9–16.
3. Экман Пол, Психология лжи / Пол Экман. - СПб.: Питер, 2003

УДК 159.923.2-053.6

Катрич О. Р.

СХОЖІСТЬ У ЦІННІСНІЙ СФЕРІ, ЯК ФАКТОР ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Одним із найбільш досліджуваних пластів психологічної науки є вивчення ціннісної сфери особистості. Все, що існує в світі або могло в ньому існувати, містить в собі оцінну основу, так як цінності утворюють найважливішу частину людської культури [2].

Ціннісні орієнтації важливі характеристики особистості, виступають центральними і домінуючими компонентами, що визначають відносно стійке вибіркове ставлення суб'єкта до навколишньої дійсності та надають значний вплив на вибір форми поведінки. Проблема цінностей та ціннісних орієнтацій завжди була актуальною для суспільства, особливо в переломні моменти його розвитку. Посилення динаміки соціальних протиріч загострює питання ціннісно-сміслового самовизначення сучасного покоління [4].

Одним із найбільш авторитетних підходів до дослідження особливостей ціннісної сфери особистості в сучасній психології є «теорія універсального змісту і структури цінностей», запропонована С. Шварцем та У. Білські. В рамках запропонованого підходу цінності розглядаються як переконання та поняття (пов'язані з поза ситуативним бажаним кінцевим станом чи поведінкою людини), виконуючі функцію управління вибором або оцінкою лінії поведінки [1].

На кожному віковому етапі, що характеризується зміною соціальної ситуації розвитку, та чи інша соціальна структура стає домінуючою в формуванні системи цінностей особистості. Як показують психологічні дослідження, в юнацькому віці система цінностей молодих людей характеризується динамічністю: освоєння соціальних ролей, прагнення до змін, пошук

ідентичності, самовизначення – це невеликий перелік термінів в змісті яких розкривається настільки різноманітне явлення як зміна цінностей особистості [5].

Трансформаційні процеси сучасності, що докорінно змінюють всі сфери життя суспільства та особистості, торкнулися й ціннісних орієнтацій чоловіків і жінок. Сьогодні все помітніше позначається криза, суть якої полягає в посиленні протиріччя між ціннісними орієнтаціями. Саме це виражається низькій стійкості інтимно-особистісних відносин, зростанні рівня розлучуваності молодих пар, що несе за собою наслідки проблем у сфері виховання дітей та збільшенні частки самотніх людей похилого віку. Ці тенденції викликають занепокоєння, бо впливають на перспективи створення сім'ї [3].

Підбивши підсумок, можна сказати, що в останній час все більше уваги спеціалістів залучається до питань зародження та становлення відносин. Саме на початковому етапі легше зуміти не тільки розпізнати та запобігти руйнівним тенденціям в інтимно-особистісному плані, але і допомогти узгодити гендерні особливості ціннісної сфери, закласти міцний фундамент ефективних норм та правил поведінки, побудувати орієнтири в їх розвитку [6].

Цінності відіграють провідну роль у процесі формування інтимно-особистісних відносин. Тому через відсутність чіткої ієрархії особистісних цінностей може викликати внутрішньо-особистісні конфлікти та проблеми побудови якісних взаємовідносин. Таким чином, сьогодні постають чисельні питання з приводу цінностей та їх роль у процесі побудови ефективних взаємовідносинах, які потребують теоретичного вивчення та емпіричного дослідження[2].

Література

1. Малина Олена Григорівна. Психологічні особливості становлення стилю життя особистості в підлітковому і юнацькому віці : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Запоріжжя, 2009. 20 с.
2. Молчанов С. В. Особенности ценностных ориентаций личности в подростковом и юношеском возрастах. Психологическая наука и образование. 2005. №3. С. 16-25.
3. Научитель Е.Д. Ценностные ориентации молодежи. Практическая психология и социальная работа. 1999. №3. С. 36–38.
4. Павліченко А. Ціннісні орієнтації у системі становлення особистості. Психологія і суспільство. 2005. №4. С. 98-120.
5. Тарасьян Н.А. Проблема ценностей сферы личности в психологии и социологии. Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки. 2016. С. 72-76.
6. Ярославкина Е.В. Исследование особенностей ценностно-смысловой сферы женщин с разной гендерной идентичностью. Проблемы культуры гендерных взаимоотношений. Электронный научно-образовательный журнал ВГПУ «Грани познания». 2009. №3(4).

УДК 159.922.6 – 053.6

Клеба Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ САМОВІДНОШЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Самоставлення в структурі особистості займає важливе місце і виникає, на думку вчених, на основі самосприйняття, самооцінки, Я-образу і оцінки значущого оточення. Адекватне ставлення людини до самої себе є запорукою благополучного функціонування особистості як суб'єкта суспільних відносин.

Особистість - системоутворення, яке не тільки має певний статус в системі соціальних відносин і установче ставлення до соціального оточення, а й особливим чином відноситься до самого себе і характеризується особливим утворенням - підструктури самоставлення. Одним з найважливіших відносин соціального буття людини є його ставлення до себе.

Самовідношення особистості є однією з малорозроблених проблем психологічної науки. У зарубіжній психології самовідношення розглядається з використанням різних психологічних термінів: самоповага, самопочуття, любов до себе, самоприйняття, установка на себе, узагальнена самооцінка і т.п. У сучасній вітчизняній психології поняття єдиної, цілісної самооцінки не отримало подальшого свого розвитку: більшість досліджень присвячені приватним самооцінкам, які будучи чинниками саморегуляції особи, не дозволяють судити про суть ставлення людини до себе як такому.. [1].

Самовідношення як властивість особистості як найтісніше пов'язані з цілями її життя і діяльності, з її ціннісними орієнтаціями, виступає найважливішим фактором освіти і стабілізації її єдності. Виступаючи стійкою особистісною рисою, самовідношення тісно пов'язане з іншими властивостями особистості, особливо волею. Воно впливає на формування змісту, структури і форми прояву цілої системи психологічних особливостей особистості. Людина з низькою самоповагою - це людина зі стійким почуттям неповноцінності, ранимою чутливістю до зовнішніх впливів, відірваністю від реальної взаємодії з іншими людьми.

На сьогоднішній день самоставлення особистості розглядається як емоційний компонент самосвідомості. Який виникає на основі залучених у раціональні моменти самосвідомості переживань, що виступають критерієм позитивної або негативної сигнальності форм самоставлень. У сучасній психології найбільш поширеним поняттям, за допомогою якого описується емоційний компонент самосвідомості, являється «емоційно-ціннісне самоставлення», яке, з одного боку, спирається на самопізнання, а з іншого - створює головні передумови для формування саморегуляції, самоактуалізації і саморозвитку [2].

Ставлення особистості до себе як афективна складова самосвідомості найчастіше виникає в силу того, що його когнітивна складова не сприймається людиною байдуже. Найбільш поширеним поняттям, за допомогою якого описується емоційний компонент самосвідомості, є термін «емоційно ціннісне самовідношення».

І.І. Чеснокова використовує термін «емоційно-ціннісне ставлення особистості до себе», визначаючи його як вид емоційних переживань, в яких відбивається власне ставлення особистості до того, що вона дізнається, розуміє, щодо самої себе, тобто різноманітне її самоставлення. На її думку, ставлення особистості до себе, виникаючи як результат діяльності самосвідомості, яка є в той же час одним з фундаментальних її властивостей, значно впливаючих на формування змістовної структури і форми прояву цілої системи інших психічних особливостей особистості якостей, які реалізуються певним стилем поведінки. Адекватно усвідомлене і послідовне емоційно-ціннісне ставлення особистості до себе є центральною ланкою її внутрішнього психічного світу. [5; с.200].

Існують три види самоставлення - позитивне, конфліктне, негативне, що розрізняються рядом якісних характеристик. Позитивне самоставлення пов'язане з високою оцінкою своєї особистості, що визначається середніми і високими значеннями емоційних і когнітивних компонентів самоставлення при низькому рівні самозвинування.

Амбівалентне самовідношення характеризується конфліктним самосприйняттям і самооцінюванням, що визначається підвищеним рівнем самозвинування.

Негативне самовідношення проявляється в загальній негативній оцінці своєї особистості, що ініціюється високим рівнем самозвинувачення [3].

Е.Т. Соколова, експериментально вивчаючи складові самоствавлення, прийшла до висновку про те, що самоповага, будучи похідним, принаймні, з трьох джерел - самоефективності, думок оточуючих і самооцінки досягнень, значущих мотивів і цілей суб'єкта, в значно більшій мірі, ніж аутосимпатія, відкрито для самоспостереження [3; с.90].

Аналіз сучасних літературних даних показав, що самовідношення особистості - це складний психологічний феномен. В даний час є багато розумінь у визначенні самоствавлення, його внутрішньої психологічної природи, самовідношення розглядається з різних точок зору: як емоційна складова образу «Я», як безпосередньо-феноменологічний вираз (або представленість) особистісного сенсу «Я» для самого суб'єкта; як узагальнений одномірний світ, що відбиває більш-менш стійку ступінь позитивності або заперечності відносини індивіда до самого себе і т.д.

Отже, самоствавлення як емоційно-ціннісна система займає особливе місце в системі ставлень особистості. Воно є однією зі складників суб'єктного ядра особистості та структури її самосвідомості, виражає особливості ставлення людини до самої себе і забезпечує її направлення до внутрішнього простору й формування життєвого шляху.

Література

1. Корнеева Н.В., Сысоева О.В. Особенности самоотношения в юношеском возрасте. — Хабаровск, 2011.
2. Котина, Н. Н. Аспекты изучения самоотношения личности в процессе реализации современной образовательной парадигмы: материалы III Международной научно-практической конференции, 30 января 2015 г.: / науч. ред. канд. филол. наук Е. В. Шутова // Школа, наука, образование. — М.: Спутник +, 2015.
3. Ключева, Н. В. Психологические механизмы развития самоотношения / Н. В. Ключева, Н. Н. Котина // ЧФ: Социальный психолог. — 2016.
4. Столин В.В. Самосознание личности. М.: Изд-во МГУ, 1983.
5. Чеснокова, И.И. Проблемы самосознания в психологии / И.И. Чеснокова - Москва: Наука, 1977. - 252с.

УДК 159.99:316.36

Севідова О. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ГОТОВНОСТІ ДО ШЛЮБУ НА ЯКІСТЬ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ

В умовах сьогодення простежуються негативні тенденції трансформації такого соціального інституту як сім'я, зокрема збільшення сімейно-побутових конфліктів, які призводять до розлучення. Специфіка молодого сім'ї обумовлена тим, що вона перебуває у процесі свого становлення, розвитку, засвоєнням членами соціальних ролей. На нашу думку, важливим підґрунтям побудови благополучної сім'ї є психологічна готовність молодих людей до шлюбу.

Якщо розглядати термін «готовність», на увагу заслуговує визначення надане професором Грейсом Крагом, який зазначив: «Готовність – момент часу в житті індивіда, коли

досягнутий ним рівень зрілості дозволяє йому отримати користь з конкретного досвіду навчання» [3, с.64].

Т.Е. Карташова стосовно саме психологічної готовності до шлюбу зазначає, що це багатоаспектна проблема, яка базується на психологічній сумісності партнерів та включає в себе питання формування статевої ідентифікації особистості, її розвиток, оволодіння стереотипами чоловічої і жіночої поведінки тощо. Благополуччя сім'ї залежить від специфіки засвоєння ролей чоловіка і дружини, батька і матері, знання і уявлення про себе як людину певної статі із специфічними потребами, ціннісними орієнтаціями, мотивами, інтересами і формами поведінки, а також уявленнями про сімейне життя, що служить психологічною основою шлюбу і впливають на міжособистісні відносини подружжя [2, с.26].

Е. С. Калмикова визначає психологічну готовність до шлюбу як інтегральну категорію, що включає комплекс аспектів:

- формування певного морального комплексу – готовність особистості прийняти на себе нову систему обов'язків по відношенню до свого шлюбного партнера, майбутнім дітям;
- підготовленість до міжособистісного спілкування і співпраці;
- здатність до самовідданості щодо партнера;
- наявність якостей, пов'язаних з проникненням у внутрішній світ людини (здатність до співпереживання);
- висока естетична культура почуттів і поведінки особистості;
- вміння вирішувати конфлікти конструктивним способом, здатність до саморегуляції власної психіки та поведінки [4, с. 83-89].

Готовність до шлюбу треба розглядати цілісне інтегративно-складне утворення, яке включає стійку позитивну мотивацію до шлюбу; актуалізацію знань, вмінь та навичок, особистісні якості сім'янина; здатність до емпатійного розуміння партнера та самоконтролю; конструктивну та самостверджуючу поведінку в шлюбі. Тому даний феномен можна умовно поділити на такі складові: когнітивну, емоційну, мотиваційно-ціннісну, поведінкову.

Когнітивна складова готовності до шлюбу передбачає існування у певної системи знань, уявлень та переконань, необхідних для подружнього життя, позитивне ставлення до оволодіння цими знаннями.

Емоційна складова готовності до шлюбу включає в себе низку емоцій та почуттів, на яких базуються взаємозв'язки між подружжям, а саме комплекс альтруїстичних почуттів: співпереживання, співчуття, чуйність, щирість, доброта, взаєморозуміння, витримка, підтримка, готовність допомогти іншій людині.

Мотиваційно-ціннісна складова являє собою орієнтацію особистості на шлюб та побудову сімейного добробуту. Саме така орієнтація зумовлює вибір майбутнього партнера; задоволеність і стабільність у сім'ї впливають на характер міжособистісних стосунків, рольові очікування, домагання тощо. З цього випливає, що чим ширша мотиваційна структура сімейної пари, тим більше у неї можливостей налагодити гармонійні стосунки. Мотиви в більшості випадків впливають на міцність подружжя, на подальше життя в сім'ї, хоч вони далеко не завжди зберігають своє значення упродовж тривалого часу.

Поведінкова складова готовності до шлюбу розглядається, як сукупність соціально-психологічних умінь та навичок, необхідних для шлюбно-сімейної взаємодії. Отже, для комфортного подружнього життя кожен шлюбний партнер мусить вміти управляти власними емоційними станами, вчинками, діями та оцінювати життєві ситуації з позиції іншого, бути

відповідальним, самостійним, наполегливим, вміти спілкуватися та вирішувати конфлікти. В іншому випадку будуть утруднені взаємодія, кооперація, взаєморозуміння.

Ми погоджуємося з думкою Дьоміною Г. А. «успішність шлюбу, його стабільність, задоволеність сімейним життям залежать від особистісної зрілості хлопця і дівчини, а згодом чоловіка та дружини щодо подружнього життя, а саме: від сформованості когнітивної сфери щодо шлюбу, мотивації вибору шлюбного партнера та ціннісних орієнтацій сімейної пари, від рівня емпатійності та емоційної стійкості, вольової саморегуляції, відповідальності, самостійності, безконфліктності, а вже потім – від психологічної сумісності партнерів, психологічного клімату, особливостей спілкування в сім'ї тощо» [1; с. 48].

Література

1. Дьоміна Г. А. Становлення особистісної зрілості молоді до подружнього життя як психологічна проблема у вітчизняній і зарубіжній психології / Г. А. Дьоміна // Innovative processes in education: Collective monograph. – AMEET Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – Р.40-48
2. Карташова Т. Е. Молодежь и брак в современном обществе. Технологии психолого-социальной работы в условиях мегаполиса / Т. Е. Карташова // Материалы международной научно-практической конференции; Санкт-Петербург, 25–26 ноября 2010 г. – СПб. : СПбГИПСР, 2010. – 398 с. – С. 24–27.
3. Краг Г. Психология развития. – СПб., 2000. – 988.
4. Пителин С.М. Формирование готовности студентов к созданию семьи: Дис. Канд. Пед. Наук :13.00.08. – М. :РГБ, 2005. 158с.

УДК: 159.922.8:794

Скляренко Д. В.

НАСТІЛЬНІ РОЛЬОВІ ІГРИ ЯК РІЗНОВИД СПРЯМОВАНОЇ УЯВИ, ЩО СПРИЯЄ РОЗВИТКУ ТРАНСЦЕНДЕНТНОЇ ФУНКЦІЇ ПСИХІКИ

Тема є актуальною на сьогоднішній день, так як в сучасному суспільстві існує багато стресогенних факторів, що постійно впливають на особистість і психічний стан людини. Разом з цим в психології існує багато підходів до розглядання поняття стресу, психічного здоров'я, психічної напруги і їх взаємозв'язку. З точки зору глибинної психології основним психічним механізмом зняття нервової напруги є трансцендентна функція психіки. Юнгіанський аналіз розглядає трансцендентну функцію психіки, як основний механізм і показник психічного здоров'я особистості. Трансцендентна функція є складним феноменом інтеграції психічних складових діяльності та емоційних переживань особистості. Тому у вирішенні завдань відновлення психічних функцій основна увага приділяється саме поновленню діяльності та ефективності трансцендентної функції психіки.

В глибинній психології організація умов для підвищення ефективності функціонування трансцендентної функції має кілька класичних підходів. Це тлумачення сновидінь, спрямована уява, аналіз фантазій, усвідомлення символічного значення вільних асоціацій, образотворче мистецтво, та інші види творчості особистості. Але в сучасній молодіжній культурі класичні підходи до стимулювання ефективності трансцендентної функції психіки не співпадають з домінуючими культурними стереотипами та формами поведінки. Так виникає додаткове завдання пристосування колекційних засобів роботи психолога до культурно історичних умов

суспільства. В сучасній культурі значною популярністю користуються настільні рольові ігри. Отже на даному етапі культурно-історичного розвитку суспільства доцільно дослідити можливість та ефективність застосування даного виду творчої ігрової діяльності у вирішенні завдання стимулювання розвитку та підвищення ефективності трансцендентної функції психіки. Таким чином ми бачимо, що дана робота є актуальною для сучасної практичної психології.

Метою даного дослідження є дослідити ефективність настільних рольових ігор як інструменту розвитку та стабілізації трансцендентної функції психіки. Об'єктом – особливості розвитку психіки. Предметом – особливості розвитку трансцендентної функції. Гіпотезою дослідження є те, що настільні рольові ігри позитивно впливають на розвиток трансцендентної функції психіки.

Поняття трансцендентної функції особистості було введено в науку К.Г. Юнгом в рамках підходу, який він назвав глибинною психологією. Трансцендентна функція особистості описувалася К.Г. Юнгом як головний індикатор психічного здоров'я особистості. Трансцендентна функція психіки визначається як особлива функція психіки, що дозволяє змістам колективного несвідомого вільно циркулювати між колективним і особистісним несвідомим, і полем свідомості, в обидві сторони. Дана функція необхідна для забезпечення і збереження психічного здоров'я людини. Вона проявляється і розвивається в процесі вільного фантазування, в сновидіннях, а також, іноді, приймає форму «внутрішнього голосу» [1].

В книзі «Психологія несвідомого» К.Г. Юнг пише про колективне несвідоме так: «Ми повинні розрізняти особисте несвідоме і надособисте несвідоме. Останнє ми визначаємо також як колективне несвідоме – саме тому, що воно відділене від особистого і є абсолютно загальним, і тому що його зміси можуть бути знайдені скрізь, чого як раз не можна сказати про особистісні змісти. Колективне несвідоме являє собою об'єктивно психологічне, а особисте несвідоме – суб'єктивно психологічне» [2].

Змістами колективного несвідомого є архетипи. Архетипи колективного несвідомого являють собою древні (первісні), певною мірою автономні, психічні образи, що позбавлені визначеності і конкретності, але втілюють в собі певні ідеї, прагнення і сенси і виконують певні психічні функції [3].

Гра – особливий процес, що створює умови для виконання життєво важливих дій, в умовах зі зниженою відповідальністю. Настільні рольові ігри (далі НРІ) є популярним в сучасному суспільстві різновидом рольових ігор. В процесі НРІ кожен гравець бере на себе роль якогось персонажа. НРІ ведеться майстром гри, який описує гравцям світ, що оточує їх персонажів і внутрішньо ігрові події. Гравці, в свою чергу, описують як їх персонажі реагують на зміни у світі гри і взаємодіють з ним. Деякі майстри наголошують на тому, що в процесі гри гравцями і майстром створюється нарративна історія, за своєю структурою схожа на книжку.

Розглядаючи НРІ з точки зору глибинної психології, ми побачимо що даний процес за своїми особливостями є вкрай схожим на те, що К.Г. Юнг називає «спрямованою уявою». Так само як і при спрямованій уяві, учасники НРІ обирають для себе деякий «центр» довкола якого будується їх подальша творча активність. Цим центром для кожного учасника може стати щось окреме. Наприклад для майстра – сюжет, або сеттінг, для гравця – його персонаж, для іншого гравця – деякі внутрішньо ігрові потреби і цілі.

Таким чином ми бачимо, що дане дослідження має значний потенціал і велику теоретичну базу, а також є корисним і актуальним на сьогоднішній день.

Література

1. Юнг К.Г. Избранное. Мн.: ООО «Попурии», 1998. – 448 с.
2. Юнг К.Г. Психология бессознательного. М.: ООО Издательство «АСТ-ЛТД», «Канон+», 1998. – 400 с.
3. Кемпбелл Дж. Тысячеликий герой К., М.: Ваклер; Рефл-бук; АСТ, 1997. – 384 с.

УДК 159.99:316.362.1

Суслова Р. Д.

ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКІ ВІДНОСИНИ В РОДИНІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯ СЛУХУ

Сьогодні поширюється спектр досліджень з проблем сім'ї, це зумовлено метаморфозами соціального середовища, а саме: знижується народжуваність, прогресує кількість розлучень, змінюється матеріальний рівень сім'ї, відзначається погіршення фізичного і психічного здоров'я дітей та батьків. Окремим напрямом, але досить важливим, є дослідження проблем, що переживає сім'я на етапі радикальних змін сімейних відносин, пов'язаних з появою в сім'ї дитини, яка має певні порушення в психічному (сенсорному, моторному, інтелектуальному) розвитку.

Родинне виховання – складна система. Ця система має ґрунтуватися на певних принципах і мати відповідний зміст, який спрямовано на розвиток усіх сторін особистості дитини. Серед таких принципів можна назвати:

- гуманність і милосердя до дитини;
- залучення дітей у життєдіяльність сім'ї як рівноправних учасників;
- відкритість і довіра у відносинах з дітьми;
- наступність вимог;
- надання різноманітної допомоги своїй дитині [1].

Сьогодні з особливими проблемами стикаються сім'ї, що мають дітей з порушеннями сенсорного, моторного або інтелектуального розвитку. Наше дослідження спрямоване на дослідження родини, в яких є діти з порушеннями слуху. Такі сім'ї мають певні особливості порівняно з сім'ями, в яких виховуються діти без вад. Появлення в родині дитини, що має фізичні або психічні порушення, пов'язана зі значними емоційними переживаннями батьків та близьких родичів [2].

Дослідники відзначають, що існують різні види стосунків батьків з дітьми, які мають порушення слуху. Ці різновиди можна подати як шкалу від повногоприйняття порушень і всебічної підтримки дитини до байдужості до її особливих проблем. Саме ставлення батьків і родини до проблеми значуще впливає на формування особистості, її самооцінки й адекватної поведінки.

Усі сім'ї, які виховують дитину з обмеженими можливостями здоров'я, потребують психологічної підтримки. Зазвичай вона спрямована на підвищення психологічної культури батьків, їх самооцінку, оптимізацію психологічного клімату в сім'ї. Тут взаємодія психолога з батьками має впливати на якісне вирішення головного завдання батьків: допомогти дитині в життєвих ситуаціях, розкрити потенціал творчої або спортивної діяльності, розвинути компенсаторні можливості психіки дитини, підготувати до школи, до адаптації в дитячому колективі, а в перспективі – до самостійного життя.

У психічному розвитку дітей з порушенням слухом виділяються дві (за І.М. Соловйовим) характерні закономірності.

Перша з них полягає в тому, що через порушення слуху обсяг зовнішніх впливів на дитину обмежений, взаємодія із середовищем збіднена, спілкування з оточуючими людьми ускладнено, однак необхідною умовою успішного психічного розвитку дитини є зростання кількості, різноманітності й складності зовнішніх впливів. Внаслідок цього обмежена психічна діяльність такої дитини спрощується, а реакції на зовнішні впливи стають менш складними, система міжфункціональної взаємодії змінюється.

Друга закономірність – це відмінності в темпі психічного розвитку дітей з порушеннями слуху порівняно з дітьми, які нормально чують. Шлях психічного розвитку відрізняється в психічній діяльності між дитиною, яка чує й глухою дитиною, на початкових етапах онтогенезу ці розбіжності незначні, але потім протягом часу зростають. Так відбувається до певного етапу коли внаслідок систематичного сурдопедагогічного впливу відміни перестають наростати й навіть зменшуються. Чим кращі умови, тим швидше й значніше зменшуються відмінності між розвитком дитини з порушенням слуху та розвитком дитини яка чує.

У нашій роботі ми спираємося на те, що різноманітні стилі виховання в сім'ях по-різному впливають на процес формування особистості дітей з порушенням слуху. Ми вважаємо, що визначення соціально-психологічних особливостей дитячо-батьківських відносин в сім'ях, де виховуються діти з порушенням слуху, забезпечить більше можливостей щодо практичної допомоги психолога таким сім'ям.

Література

1. Семейведение. Теория и практика: учебник для академического бакалавриата/ под ред. О. Г. Прохоровой, Е. И. Холостовой.— 2-е изд., перераб. и доп.— М.: Издательство Юрайт, 2017.— 379 с.— Серия: Бакалавр. Академический курс.
2. Специальная педагогика: учебник для СПО/ Л. В. Мардахаев, Е. А. Орлова, Д. И. Чемоданова, Л. В. Кузнецова, Л. В. Соловьева; под ред. Л. В. Мардахаева, Е. А. Орловой.— М.: Издательство Юрайт, 2017.— 447с.— Серия: Профессиональное образование.

УДК 159.923

Шарлай Н. О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕЖ ОСОБИСТОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Юнацький вік виступає періодом завершення формування психологічних меж особистості. Учень старшого шкільного віку постає людиною з чітко визначеними кордонами суверенітету власного психологічного простору, які відокремлюють власне тіло територію, речі особистості від інших людей.

До складових суверенітету психологічного простору особистості С.К. Нартова-Бочавер відносить:

1. Суверенність фізичного тіла людини, яка проявляється в недопусканні спроб порушення власного соматичного благополуччя. Депривація даних меж призводить до переживання дискомфорту, який викликаний дотиками, запахами, примусом у здійсненні власних фізіологічних потреб.

2. Суверенність території постає в вигляді переживання безпеки власного простору, на якому знаходиться людина (цей простір може бути власною кімнатою, ігровою моделлю житла та іншим). Порушення суверенності території призводить до депривації власних територіальних кордонів.
3. Суверенність світу речей означає повагу до особистих матеріальних речей людини, які виступають її власністю та якими має право розпоряджатися тільки вона. Депривованість суверенності світу речей призводить до невизнання права мати особисті речі.
4. Суверенність звичок виступає як прийняття тимчасової форми організації життєдіяльності людини, а порушення кордонів постає в формі насильницьких спроб змінити комфортні для суб'єкта звички.
5. Суверенність соціальних зв'язків обумовлює право мати друзів і знайомих, за власним побажанням, порушення кордонів обумовлює контроль соціального оточення людини з боку близьких, значущих людей.
6. Суверенність цінностей (СЦ) має на увазі свободу ціннісних орієнтацій, світогляду. Порушення меж призводить до насильницького прийняття неблизьких цінностей.

Використовуючи методику «Суверенність психологічного простору» (автор методики С.К. Нартова-Бочавер) було протестовано 38 учнів старших класів. За результатами дослідження були зроблені наступні висновки:

- у 45% учасників дослідження суверенність психологічного простору знаходиться на низькому рівні;
- знижений рівень сформованості кордонів психологічного простору спостерігається у 42%;
- 8% опитуваних мають середній рівень суверенітету психологічного простору;
- на підвищеному рівні сформованості особистісних меж знаходяться 5% учасників опитування;
- високий рівень прояву суверенності психологічного простору особистості не був виявлений ні у кого.

Якщо проаналізувати межі психологічного простору за кожною складовою, результати дослідження будуть мати наступний вигляд:

1. суверенність фізичного тіла в більшості випадків або представлена негативно або має дуже низькі показники, що в середньому значенні дають 0% вираженості;
2. суверенність території в середньому значенні сформована лише на 16%;
3. сформованість кордонів простору власних речей дорівнює 21%;
4. простір власних звичок визначено на 21%;
5. сформованість суверенітету соціальних зв'язків дорівнює 34%;
6. кордони простору особистісних цінностей визначено на 29%.
7. загальний показник сформованості суверенітету психологічного простору особистості, виходячи з середнього значення, дорівнює 19%.

На основі отриманих даних можна зробити висновок: у сучасних юнаків межі власного психологічного простору мають дуже низький рівень сформованості, що в подальшому може призводити до депривованості суверенітету власної особистості.

Література

1. Андронникова О.О. Психологические границы виктимной личности / О.О. Андронникова, В.И. // Волохова Сибирский психологический жур-нал. – 2018. – №2. – С. 111-118.
2. Леви Т.С. Диагностик психологических границ личности: качественный анализ / Т.С. Леви // Вопросы психологии. – 2013. – №5. – С. 93-101.
3. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество. / В.С. Мухина. – М.: Академия, 2012. – 495 с.
4. Нартова-Бочавер С.К. Динамика развития психологических границ на протяжении детства [Текст] / С.К. Нартова-Бочавер, О.В. Силина // Актуальные проблемы психологического знания. – 2014. – № 3(32). – С. 13-28.
5. Олпорт Г. Становление личности: Избранные труды. / Г. Олпорт. – М.: Смысл, 2002. – 462 с.

УДК 159.922.7-053.66:615.851-048.88

Швирьова О. А.

СТИЛЬ БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИК ПРОЯВУ СЕКСУАЛЬНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Розвиток особистості залежить від багатьох факторів, в тому числі і від стилю батьківського виховання в сім'ї. Від обраного стилю виховання в сім'ї залежить сприйняття власної сексуальності і інтимних відносин, так як батьки задають основні зразки взаємодії статей. Деякі вчені стверджують, що від взаємодії дитини як з батьком так і з матір'ю залежить ставлення до протилежної статі і можливість укласти адекватні інтимні стосунки у юнацькому віці. Неприятливий психологічний вплив стає перепорою до розвитку особистості та, зокрема, сексуальності. Ситуації постійного стресу можуть бути фактором розвитку замкнутості, сором'язливості, страху, комплексу неповноцінності і недовіри до оточуючих і світу [1].

Сексуальне виховання проявляється вже в загальному ставленні батьків до дитини. Тут дуже важливий емоційний компонент, вираз почуття любові, неформальне відношення. Важко переоцінити значення емоційного тепла в контактах з дітьми, починаючи з перших днів їхнього життя. Такий контакт, на думку деяких авторів, необхідний для того, щоб в подальшому могли розвиватися глибокі прихильності до людей, в тому числі і засновані на справжніх почуттях еротичні зв'язки [2].

Сексуальна сфера не повинна розглядатися як ізольована область або як головна, основна людська проблема поза зв'язком з іншими сферами активностей, інтересів людини. Ставлення до питань сексу як до чогось ганебного, гріховного сприяє формуванню різних комплексів, що затримують не тільки нормальний розвиток сексуальної сфери, але і формування повноцінної здорової особистості.

У сучасному світі спостерігається тенденція, коли сексуально-еротичну поведінку і мотивацію відокремлюють від репродуктивної біології, пов'язаної з продовженням роду. У минулому біологічно і культурно «нормальною» визнавалася тільки така сексуальна активність, яка сприяла або могла привести до народження дитини. В кінці ХХ ст. становище змінилося. Суспільна свідомість (нормативна культура) прийняла той факт, що сексуальність спрямована не тільки на дітонародження та не потребує виправдання і є самоцінною [3]. Установка на можливу тимчасовість сексуального партнерства похідна від високої соціальної мобільності,

яка робить будь-які соціальні ідентичності і належності (професійні, територіально-етнічні, конфесійні тощо) більш мінливими і змінними. Висока мобільність створює ситуацію невпевненості і невизначеності, але одночасно збільшує ступінь індивідуальної свободи і пов'язаної з нею відповідальності.

Важливі зрушення відбуваються в сфері сексуальної моралі. Хоча моральне регулювання і оцінка сексуальних відносин не зникають, вони стають більш гнучкими і реалістичними. Особливо великі зрушення відбуваються в характері сексуальної поведінки і цінностей юнаків. Юнацький вік характеризується здійсненням остаточного переходу до зрілості особистості, в цей період завершується формування стійких рис особистості.

Рання юність є важливим і відповідальним етапом розвитку особистості. У цей період відбувається становлення психологічних механізмів, які впливають на процеси розвитку і самореалізації [4]. Розвиток сексуальних установок і сексуальної поведінки пов'язаний з рішенням цілого ряду завдань розвитку підліткового віку: освоєнням і прийняттям своєї тілесності, пов'язаної з процесами статевого дозрівання, формуванням статевої ідентичності і нового тілесного образу "Я"; придбанням навичок міжособистісного спілкування з представниками своєї та протилежної статі; підготовкою до майбутнього сімейного життя. Також потрібно пам'ятати про те, що розвиток почуття дорослості та формування Его-ідентичності вимагає освоєння підлітком дорослих моделей поведінки, в тому числі і в сексуальній сфері.

Роль сім'ї в вихованні та формуванні особистості непорівнянна за своєю силою ні з якими іншими соціальними інститутами. Саме в родині закладаються основи моральності людини, формується норми поведінки, розкриваються внутрішній світ і індивідуальні якості особистості [5]. Батьки по-різному висувають вимоги до своїх дітей. Одні не тільки мало вимагають, а й пасивно терплять звички, які не викликають у них схвалення. Другі сильно обмежують своїх дітей, відрізняються нетерпимістю до агресії проти себе і сексуальної поведінки. Інші йдуть на прямий контакт з дітьми та приходять до будь-якого компромісу в цих стосунках та поглядах на життя та активність дитини.

Таким чином, актуальність дослідження сприяє необхідності виявлення кореляційного зв'язку між стилем батьківського виховання як соціально-психологічного феномена та певним проявом сексуального профілю особистості, завдяки чому ми зможемо зробити висновок, щодо детерміністичної обумовленості формування сексуальності у юнацькому віці.

Література

1. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности. Москва: Наука-ПРЕСС, 1989. 567 с.
2. Мастерс У., Джонсон В., Колодни Р. Основы сексологии. Издательство Мир, 1998. 779 с.
3. Кашенко Е.А. Основы социокультурной сексологии: курс лекций. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 337 с.
4. Кон И.С. Психология ранней юности. Москва: Просвещение, 1989. 402 с.
5. Кон И.С. Введение в сексологию. Москва, 1988. 331 с.

СЕКЦІЯ
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

УДК 373.2.015.31:502

Бура О. М.

**ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ ПОШУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Актуальність. На сучасному етапі розвитку суспільної цивілізації в цілому і нашої країни, зокрема, особливо актуальною стає проблема екологічної освіти. Ідея розвитку екологічної компетентності підростаючого покоління є однією із ключових ідей модернізації виховання і освіти. Ціннісне ставлення до природи і сформована на його основі екологічна культура є обов'язковою умовою сталого розвитку суспільства. Екологічне виховання є одним із пріоритетних напрямків дошкільної освіти, методологічна основа змісту якої базується на державних законах та нормативних документах щодо освіти України. Згідно з вимогами та рекомендаціями, затвердженими Міністерством освіти та науки України, екологічне виховання дітей дошкільного віку набуває більшого обсягу та якісно нового рівня.

У державних документах: Законі України «Про освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти України (2012 р.) приділяється велика увага екологічному вихованню дошкільників. Зокрема, в освітній лінії «Дитина в природному довкіллі» наголошується на необхідність розвитку у дитини емоційно-ціннісного та відповідального екологічного ставлення до природного довкілля; визначаються завдання формування елементів екологічного світорозуміння, екологічної вихованості, реалістичних уявлень про явища природи, практичних умінь дбайливого ставлення до її компонентів [1].

Аналіз останніх досліджень. Предметом вивчення екологічної культури є дослідження педагогів – гуманістів: Я.Коменського, М.Монтесорі, Ж.Русо; педагогів: К. Ушинського, Г. Сковороди, Г. Ващенко, С. Русової, А. Макаренка, В. Сухомлинського; вітчизняних та зарубіжних педагогів-методистів: Г. Беленької, С. Єлманової, Н. Кот, Н. Лисенко, З. Плохій, О. Іванової, І. Куліковської, Л. Прохорова, Н. Рижова, Г. Тугушева, А. Чистякова, О. Висоцької, , Н. Грейда, Л. Лук'янової, Л. Титаренко, які приділяли особливу увагу формуванню відповідального ставлення дітей до природи, суспільства, найближчого довкілля.

Виклад основного матеріалу. Екологічне виховання – це система педагогічної діяльності, спрямована на розвиток у дітей екологічної культури. Мета екологічної освіти і виховання — формування системи наукових знань, поглядів, переконань, які закладають основи відповідального та дійового ставлення до навколишнього природного середовища. Зміст освітньо-виховної роботи в цьому напрямі полягає в розкритті перед дітьми багатогранної цінності природи. Відповідальне ставлення до природи – це здатність і можливість дитини свідомо, а отже цілеспрямовано, добровільно, виконувати вимоги і вирішувати завдання морального вибору, досягаючи певного результату. Метою поведінки дошкільника повинні бути такі вчинки, які спрямовані на підтримку відтворюючих сил природи, нанесення найменшого збитку її естетичних і матеріальних цінностей, на збереження природи для майбутніх поколінь. О.Сухомлинський писав: «Дитина за своєю природою – допитливий дослідник, відкривач світу, тож нехай перед нею відкривається чудовий світ в живих фарбах, яскравих і тремтливих звуках, в казці, грі, творчості, красі» [5].

Питанням природоохоронного виховання дітей дошкільного віку присвячені дослідження В. Грецової, Г. Земцової, Н. Кондратьєвої, З. Плохій, Н. Лисенко, Г. Марочко, Н. Кот.

В. Грецова трактує надбання знань про природу як фактор позитивного ставлення до неї. Н. Лисенко розроблено практичні рекомендації щодо екологічного виховання дошкільників. З. Плохій розглядає екологічне виховання як формування у дитини здатності та бажання діяти відповідно до екологічних знань, набутих у процесі навчання. За визначенням Н. Кот, екологічне виховання – це цілеспрямоване формування у людей різного віку екологічного мислення, екологічних, моральних, правових поглядів на природу і місце в ній людини.

На думку С. Ніколаєвої, метою екологічного виховання є формування початків екологічної культури, тобто становлення свідомо правильного ставлення безпосередньо до самої природи, до людей, які її охороняють, а також до людей, які створюють на її основі багатство матеріальних або духовних цінностей. Але, як зазначає Н. Кот, поведінка дитини щодо природи буде екологічно доцільною за умови поєднання моральних якостей особистості з елементарними екологічними знаннями. Вона також описує механізм формування основ екологічної культури як поєднання позитивних емоцій до об'єктів природи, знання, мотиви та практичні уміння і навички [6].

Основні підходи до змісту, сутності екологічної культури, визначення принципів, за якими відбувається формування цих якостей, визначено у працях О.Колонькової, В.Маршицької, О.Пруцакової, Н.Пустовіт, Л.Руденко, Л.Титаренко, С.Шмалей та ін.

На думку Л.М. Титаренко екологічна культура стосується лише особистості . В.Маршицька розглядає екологічну культуру як здатність особистості до ситуативної діяльності в побуті та природному оточенні, коли набуті екологічні знання, навички, досвід і цінності актуалізуються в умінні приймати рішення і виконувати адекватні дії, усвідомлюючи їх наслідки для довкілля . Н.А. Пустовіт розглядає екологічну культуру, як характеристику, що дає змогу сучасній особистості відповідально вирішувати життєві ситуації, підпорядковуючи задоволення своїх потреб принципам сталого розвитку .

Екологічна культура упродовж останнього десятиліття стала предметом наукового аналізу таких дослідників як Т. Гардашук, В. Борейка, В. Деркача, А. Єрмоленка, В. Крисаченка, О. Салтовського, Е. Семенюка, В. Скребця, А. Толстоухова, М. Хилька, Л. Юрченко. Так, моральні засади екологічної культури знаходимо у роботах А. Єрмоленка, В.Борейка, а аспекти екологічної філософії й етики довкілля у Е. Семенюка. Феномен екологічної свідомості вивчався В. Деркачем, М. Кисельовим, В. Скребцем, А. Толстоуховим.

В. Крисаченком та М. Хильком розвинуто концепцію екологічної культури, визначено пріоритети та способи реалізації екологічної політики та екологізації діяльності.

Про основи екологічної культури, що закладаються у дошкільному віці, сказано в дослідженнях М.М. Кондратьєвої, А.М.Федотової, І.А. Хайдурова та доведено, що дітям 5-7 років доступні екологічні знання про рослини, тварин, людину як про живих істот, про зв'язки та залежності у світі природи і між людиною і природою; про різноманіття цінностей природи – оздоровчої, пізнавальної, моральної, естетичної, практичної, про те, що природа є середовищем існування для людини.

На думку багатьох науковців і філософів, важливим засобом формування екологічної культури є пошуково-дослідницька діяльність. Зокрема, в працях Неллі Лисенко встановлено, що в наш час назріла нагальна потреба в підвищенні статусу даного виду діяльності в освітньому процесі дошкільних навчальних закладів, оскільки вона покликана гармонізувати й коригувати ціннісні орієнтації дітей у світі природи [3].

Науковці М. Е. Веракс, М. М. Поддяков, Л. А. Парамонова наголошують на тому, що знання, які дошкільник отримує в ході проведення дослідів, завжди є усвідомленими, більш

грунтовними, а сам процес оволодіння способами практичної взаємодії з навколишнім середовищем забезпечує становлення світогляду дитини та її особистісного розвитку.

Виходячи зі змісту експериментально-дослідницької діяльності у природі, можна виділити завдання, які педагог має реалізувати в ході проведення даного виду діяльності. На думку науковців Г. Беленької, І. Сергєєвої, Т. Шумей та Л. Швайко, найголовнішими з них є такі:

- формувати у вихованців науково-об'єктивні уявлення про природу як єдину систему, де всі об'єкти і явища перебувають у причинно-наслідкових зв'язках;
- продовжувати розвивати навички експериментально-дослідницької діяльності: вчити самостійно досліджувати явище або об'єкт, змінюючи умови та використовуючи різні засоби дослідження, зокрема ретельне сенсорне обстеження предмета з активним коментуванням; ефективно використовувати дослідницькі прийоми для з'ясування зв'язків, недоступних для органів чуття дитини, для проникнення в сутність явищ і властивостей предметів;
- спонукати до міркувань, побудови самостійних гіпотез та виведення висновків на основі здобутих результатів під час проведення елементарних дослідів та експериментів;
- стимулювати допитливість, наполегливість і потяг до пошуків самостійних шляхів пізнання природи;
- формувати досвід виконання правил техніки безпеки при проведенні експериментів;
- активізувати знання й практичний досвід дітей у різних видах діяльності у природі;
- виховувати в дітей діяльну любов до природи, уміння дбати про рослини й тварини [4].

Проводячи з дітьми дослід, вихователю варто дотримуватися структури дослідницької діяльності, а саме:

- постановка проблеми;
- пошук шляхів розв'язання та побудова гіпотез;
- розв'язання завдання за допомогою практичних дій; аналіз результатів, підтвердження або спростування гіпотези;
- при спростуванні гіпотези – повернення до нових пошуків шляхів розв'язання проблеми.

На етапі підготовки до дослідницької діяльності вихователю повинен вивчити інформацію про досліджуваний об'єкт, визначити мету і завдання конкретного досліду, провести попередню роботу з дітьми у вигляді спостережень за об'єктом чи явищем природи, бесід на виявлення знань дітей стосовно нього, підготувати необхідний реквізит, забезпечити дотримання правил техніки безпеки.

На етапі проведення досліду від вихователя вимагається чітке керівництво ходом його проведення. Це мають бути чіткі, доступні дітям вказівки, пояснення роботи. Дітям не слід одразу давати відповідь, а пропонувати самим знайти її. Треба дати дитині змогу особисто простежити за ходом досліду від початку до кінця, зробити певні висновки з приводу побаченого.

На заключному етапі вихователю має підвести підсумок побаченого і в подальшому практично застосовувати отримані знання [2].

Таким чином, дослідження І. Е. Куліковської, О. І. Савенкова, Н. Н. Совгір довели, що тільки в умовах спеціально організованих педагогічних технологій дослідно-експериментальна діяльність стає успішною, а дослідницька активність перетворюється в надзвичайно важливу якість особистості, що відображає рівень її пізнавального розвитку й соціалізації.

Висновок. Сучасний ЗДО є першою сходинкою збагачення дітей знаннями про природне та соціальне оточення, ознайомлення з загальною, цілісною картиною світу та формування науково обґрунтованого, морального й естетичного ставлення до нього. Одним із провідних

завдань, яке постає перед вихователем сучасного закладу дошкільної освіти, є екологічне виховання дітей, що передбачає формування у дитини емоційного бережливого ставлення до об'єктів природи, здатності бачити їх красу. Це забезпечить формування перших уявлень про навколишній світ, ставлення до природи, конкретної поведінки на емоційному рівні.

Цьому питанню присвячені дослідження багатьох вітчизняних педагогів минулого та сучасності, розроблені практичні рекомендації щодо роботи з формування екологічної культури дошкільнят, яка є складовою їх екологічної свідомості.

Екологічна культура – це форма духовного і практичного освоєння особистістю світу природи, «кодекс поведінки» у природному довкіллі. Важливим етапом у формуванні екологічної культури є виховання екологічної свідомості – складової свідомості особистості, пов'язаної з відображенням процесів взаємодії людини, суспільства з об'єктами та явищами природи.

Організуючи форми дослідно-пошукової діяльності дітей, вихователі варто дотримуватись відповідної структури такої діяльності та педагогічних вимог щодо підготовчого, основного і заключного етапів організації досліднопошукової діяльності дошкільників.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – №7. – С.4-19
2. Білан О. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. – Львів:1996. –71 с.
3. Лисенко Н.В. Екологічне виховання дошкільників. – Київ: Освіта, 1993. – 160 с.
4. Лисенко Н.В. Організація пошуково-дослідної роботи в дитячому садку. – Київ: РУМК, 1990.
5. Миколаєва С. Н. Виховання екологічної культури в дошкільному дитинстві. Нова школа // 2009.
6. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. – Київ: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2002. -173 с.

УДК 373.2.091.33.-027.22:7.0374.100.544.27

Копилова К. О.

НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ, ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У сучасному світі, коли все гостріше відчувається потреба в нових, нестандартних способах мислення та все більшу цінність набуває вміння знаходити несподівані рішення й будь-яку ситуацію сприймати як можливість вирішити цікаву задачу, особливе значення має розвиток творчого потенціалу особистості. Необхідною умовою цього є духовне та практичне освоєння людиною всього багатства культури, в тому числі художньої. Сьогодні ні в кого вже не викликає сумніву, що прилучення до культури слід починати з самого раннього віку, коли дитина починає відкривати для себе навколишній світ. Велику роль в цьому покликані грає художньо-естетичні освітні програми, головне завдання яких – розвиток емоційно-пізнавальної сфери дитини, її творчої діяльності. В даний час йде активне їх впровадження не тільки в шкільну практику, а й в сферу дошкільного виховання дітей.

Розвиток дитячої творчості – одна з головних задач дошкільного виховання, як відзначають Є. Фльоріна, Т. Комарова, Г. Григор'єва та інші. Великий потенціал для розкриття дитячої творчості укладений в образотворчої діяльності дошкільнят, так як освоєння образотворчої діяльністю дитиною означає заволодіння ним основними її структурними компонентами: мотивами, цілепокладанням, діями й основними операціями мислення та уяви [1].

В наш час у педагогів та дітей посилився інтерес до роботи з нетрадиційними техніками. Термін «нетрадиційні» образотворчі техніки запропонувала А. Страунінг для «посилення» ролі й визначення специфіки даних технік. Вона підкреслює їх відмінність та протиставлення традиційним технікам застосовуваним в дошкільному віці. А. Вербенець зазначає, що різні образотворчі «нетрадиційні» техніки в ряді випадків дозволяють більш «рельєфно» продемонструвати можливості деяких засобів виразності, щоб розвивати вміння бачити виразність форм. Особливості образотворчого матеріалу «підказують» дітям можливий створюваний образ, що важливо на етапі розвитку творчості [2].

Нетрадиційні техніки демонструють незвичайні поєднання матеріалів та інструментів. Безсумнівно, гідністю таких технік є універсальність їх використання. Технологія їх виконання цікава й доступна як дорослому, так й дитині. Нетрадиційні художні техніки сприяють збагаченню знань та уявлень дітей про предмети та їх використання, матеріалі, їх властивості, способи застосування, навколишній світ, розвивають творчий потенціал дошкільників [3].

Діти малюють не лише пензлем, олівцями, а також пальчиками, долоньками, кулачками, губкою, зубною щіточкою, пір'ям. Крім того й штампують – тичком, зім'ятим папером, листям з дерев, губкою. Маленькі художники використовують у своїй творчості окрім звичайних рельєфних фарб, круп та малюють на яєчній шкарлупі. Це допомагає розширити образотворчі можливості дітей, сприяє подолання невпевненості при виконанні роботи, надає оригінальності малюнкам вихованців. Діти охоче створюють різні цікаві малюнки. Педагог В. Сухомлинський писав: «... дитячий малюнок, процес малювання – це частко духовного життя дитини. Діти не просто переносять на папір щось з навколишнього світу, а живуть у цьому мирі, входять у нього як творці краси, дістаючи насолоду від неї».

Нетрадиційні техніки малювання – це способи створення нового, оригінального твору мистецтва, в якому гармонують все: колір, лінія, сюжет. Це величезна можливість для дітей думати, пробувати, шукати, експериментувати, а найголовніше, самовиражатися. Проблемою розвитку нетрадиційних технік малювання займалися О. Белобрикіна, Р. Казакова та ін. Більшість нетрадиційних технік відносяться до спонтанного малювання, коли зображення виходить не в результаті використання спеціальних образотворчих прийомів, а як ефект ігрової маніпуляції. Крім цього, нетрадиційні техніки розширюють образотворчі можливості дітей, що дозволяє їм в більшій мірі реалізувати свій життєвий досвід, звільнитися від неприємних переживань й утвердитися в позитивній позиції «творця» [4].

Робота з нестандартними техніками зображення провокує позитивну мотивацію зображувальної діяльності, викликає радісний настрій у дітей, знімає страх перед фарбою, страх не впоратися з дією малювання. Так, дійсно, майже всі види нетрадиційного малювання сприяють збільшенню рівня розвитку візуально-моторної координації.

Майже всі види нетрадиційного малювання сприяють збільшенню рівня розвитку візуально-моторної координації. Надзвичайно активна дитина потребує широкий простір для розгортання діяльності, якщо її увага неуважна та дуже нестабільна, то в процесі нетрадиційного малювання зона її активності, в кінці кінців, звужується, зменшується

амплітуда рухів. Само собою зрозуміло, нетрадиційні техніки зображення сприяють розвитку пізнавальної діяльності, коригування психологічних дій й особистої сфери дошкільників в цілому. Необхідно підкреслити те, що заняття малюванням надзвичайно важливе при підготовці малюка до навчання в школі, завдяки зображувальній діяльності дитина навчається утримувати певне положення корпусу, рук, нахил олівця, пензля, регулювати розмах, темп, силу натиску, укладатися в певний час, оцінювати роботу, доводити почате до кінця [5].

Старший дошкільний вік є сензитивним періодом для розвитку творчих здібностей. Дитина старшого дошкільного віку із задоволенням освоює нові матеріали, інструменти та техніки; він обов'язково хоче зберегти свої твори після того, як закінчить роботу над ними. Основне завдання навчання малюванню в цьому віці – допомогти дітям пізнати навколишню дійсність, розвинути у них спостережливість, виховати почуття прекрасного й навчити прийомам зображення, одночасно здійснюється основне завдання образотворчої діяльності – формування творчих здібностей дітей в створенні виразних образів різних предметів доступними для даного віку образотворчими засобами [6].

Література:

1. Суржанська В. А. Розвиваємо творчі здібності. Харків: Видавнича група «Основа». 2007. 112 с.
2. Никитина А.В. Нетрадиционные техники рисования в детском саду. Планирование, конспекты занятий. СПб.: Каро, 2014. 96 с.
3. Казакова Р. Г. Рисование с детьми дошкольного возраста: Нетрадиционные техники, планирование, конспекты занятий. М.: ТЦ Сфера. 2007. 22-23 с.
4. Давыдова Г.Н. Нетрадиционные техники рисования в детском саду. Москва. 2008. 34с.
5. Ильина А. Рисование нетрадиционными способами. Дошкольное воспитание. 2004. №2. С.48-53.
6. Казакова Т.Г. Развивайте творчество у дошкольников. М. 2005. 57 с.

УДК 159.922.7-053.4:316.61

Красозова М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКОЛИ

Особливу увагу у закладах дошкільної освіти приділяють підготовці дітей до навчання у школі. Готовність дитини до школи – це сукупність психологічних та фізіологічних особливостей дитини, що забезпечують успішний перехід до організованого, систематичного навчання у школі. Висновок про готовність чи неготовність дитини до школи складається на основі вивчення таких компонентів готовності: психофізіологічна, інтелектуальна, особистісна, до складу якої входить емоційна готовність [1; 2].

Емоційна готовність передбачає сформованість у дитини шостого (сьомого) року життя компетентностей у світі емоцій та почуттів. В освітніх програмах чітко прописані показники готовності дитини до школи, на які має орієнтуватися вихователь. Таким чином, були визначені показники емоційної готовності напередодні вступу дитини до навчальних закладів (орієнтуючись на освітню програму «Я у світі»):

- вміння співпереживати, щиро виражати свої емоції та почуття;
- диференціація емоційно-сміслового характеру зовнішніх впливів;

- знання основних емоцій, вміння виражати їх за допомогою міміки, жестів, тональності голосу;
- адекватно виражати свої емоції та реагувати на зовнішні обставини;
- виявляти чутливість до значущих людей;
- володіння елементарною емоційною культурою, самовираження у соціально прийнятний спосіб [2].

Емоційна підготовка дітей до школи ґрунтується на основі знань про емоції, вмінь диференціювати вплив ззовні та адекватно проявляти свої емоції в залежності від ситуації. Емоційна готовність дітей до школи виражається в умінні контролювати свої емоції, позитивному ставленні до нових завдань, навчального матеріалу, здатності переживати свої успіхи і невдачі при виконанні завдань.

Вихователі спільно з батьками дошкільників мають вчасно зрозуміти, що емоційна готовність є такою ж важливою як психофізіологічна та інтелектуальна, оскільки фізично дитина може «наздогнати» своїх однолітків, знання, яких не вистачає – надолужити, у той самий час недоліки у емоційній сфері можуть призвести до небажаних наслідків, таких як дезадаптація, тривожність, виникнення депресивного синдрому.

Головна особливість емоційної готовності дитини до навчання у школі полягає у забезпеченні розвитку емоційної сфери.

Як вже зазначалося раніше емоційна готовність передбачає наявність знань дитини про емоції. Емоції – це зовнішній прояв реакції індивіда на зовнішні або внутрішні подразники. Не існує гарних чи поганих емоцій і вихователю має це пояснити дитині, разом із тим у яких ситуаціях людина проявляє емоції радості, печалі, страху, здивування та інші. Це можна робити у провідній діяльності дітей дошкільного віку – грі.

Дитина має не лише знати, що таке емоції, але і вміти їх виражати та розрізняти. Для досягнення бажаного результату не обов'язково проводити спеціальні заняття. Це може відбуватися у вільний від занять час, на прогулянці, за допомогою дидактичних, сюжетно-рольових ігор, читання та інсценування казок, прослуховування музики.

Розвиток дитини в емоційному плані не повинен обмежуватися її перебуванням у закладі дошкільної освіти. Батьки відіграють головну роль у навчанні і вихованні своєї дитини. Дитина має вміти співпереживати, навчитися цьому можна у колі друзів і, що більш головне у цьому аспекті, родини. Саме тому батькам необхідно приділяти увагу емоційному розвитку дитини. Проявляти емоції, співпереживати, виявляти чутливість дитині легше вдома, з батьками, що у свою чергу сприяє ефективнішому емоційному розвитку.

Успішна емоційна підготовка дитини дошкільного віку є необхідною умовою для легшої та ефективнішої адаптації до нових умов не лише у школі, але і у подальшому житті.

Література

1. Павелків Р. Вікова психологія: підручник. К.: Кондор, 2015. 469 с.
2. Програма розвитку дошкільного віку «Я у світі»(нова редакція). У 2 ч.. Від трьох до шести (семи) років/Аксьонова О.П., Анішук А.М., Артемова Л.В.; наук. кер. О.Л. Кононко. Київ : ТОВ «МІЦФЕР-Україна», 2014. Ч II. 452 с.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Математика (грец. μάθημα — наука, знання, вивчення) — наука, яка первісно виникла як один з напрямків пошуку істини (у грецькій філософії) у сфері просторових відношень (землемірювання — геометрії) і обчислень (арифметики), для практичних потреб людини рахувати, обчислювати, вимірювати, досліджувати форми та рух фізичних тіл.

Проблема навчання математики в наш час набуває дедалі більшого значення. Це пояснюється насамперед бурхливим розвитком математичної науки у зв'язку з проникненням її у найрізноманітніші галузі знань.

Розвиток елементарних математичних уявлень у дошкільнят — особлива область пізнання, у якій за умови послідовного навчання можна цілеспрямовано формувати зорову пам'ять, розумовий процес, абстрактне логічне мислення, підвищувати інтелектуальний рівень.

Базовий компонент дошкільної освіти передбачає засвоєння її змісту як завершеного етапу, розрахованого на весь період дошкільного дитинства.

Зміст Базового компонента дошкільної освіти побудовано відповідно до вікових можливостей дітей на основі компетентнісного підходу, тобто спрямованості навчально-виховного процесу на досягнення соціально закріпленого результату (заданої норми, вимог до розвиненості, навченості та вихованості дитини), що зумовлює необхідність чіткого визначення засвоєння дитиною змісту освітніх ліній (знає, обізнана, розуміє, вміє, усвідомлює, здатна, дотримується, застосовує, виявляє ставлення, оцінює), орієнтує освітян на цілісний загальний розвиток дитини, підкреслює важливість закладання в дошкільному віці фундаменту для набуття у подальшому спеціальних знань, вмінь, логічного мислення(26).

У завданнях логіко-математичного розвитку традиційний математичний аспект знань поєднаний з логічним. Можливість і доцільність поєднання логічного і математичного аспектів були предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених.

У наукових дослідженнях доведена здатність дітей старшого дошкільного віку розуміти нескладні за змістом наукові поняття (Л. Виготський, П. Гальперін, є. Кабанова-Меллер, З. Калмикова, А. Леонтьєв, Н. Менчинська, С. Рубінштейн, Н. Тализіна, А. Усова), виявлені суттєві зв'язки дійсності, які є доступними дошкільнятам в предметно-чуттєвої пізнавальної діяльності (Л. Венгер, О. Запорожець), генезис поняття «число» і особливості усвідомлення дітьми числових абстракцій (Н. Вовчик-Блакитна, П. Гальперін, В. Давши дов, Г. Костюк); розроблено оптимальні форми і методи навчання дошкільнят (Л. Артемова, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Карпова).

Н. І. Баглаєва дає визначення дефініцій «логіко-математичний розвиток» і «логіко-математична компетентність», які покладені в основу змістових ліній БК дошкільної освіти.

Логіко-математична компетентність старшого дошкільника характеризується цілим комплексом умінь:

- здійснює класифікацію за величиною, масою, об'ємом, розташуванням у просторі, ходу подій в часі;
- класифікує геометричні фігури, предмети і їх сукупності за якісними ознаками та чисельністю;
- вимірює кількість, довжину, ширину, висоту, об'єм, масу, час;
- здійснює найпростіші усні обчислення, вирішує арифметичні і логічні задачі;

- проявляє інтерес до логіко-математичної діяльності;
- прагне знаходити свої шляхи вирішення завдань, самостійно виводить нові знання з засвоєного;
- вміє міркувати, обґрунтовувати, доводити і відстоювати правильність свого міркування;
- правильно користується виразами, які позначають положення предметів в просторі, вказує напрямки, пов'язані з орієнтацією в часі;
- доволіно, в потрібний момент, відтворює знання, легко і швидко використовує їх в різних життєвих ситуаціях, проявляє в різних формах активності.

Грунтовне дослідження з реалізації ідеї створення інноваційної моделі математичної освіти в період дошкільного дитинства здійснена Л. Вороніною. У докторському дослідженні вона розглядає математичну освіту як цілеспрямований процес навчання математики та виховання математичної культури, спрямований на підготовку дітей до застосування необхідних математичних знань і умінь у процесі життєдіяльності і здійснюваний у ході вивчення математики на етапі дошкільної освіти з метою формування у дітей математичних знань і умінь, відповідних потребам суспільства і можливостям інтелектуального розвитку дітей, а також способів раціональної розумової діяльності, що сприяють розвитку мислення дітей та їх математичної мови [4, с. 29-30]. В концепції Л. Вороніної математична освіта в період дошкільного дитинства розглядається як механізм розвитку математичної культури дитини дошкільного віку. Математична культура дитини дошкільного віку - це особистісна інтегративна якість, що представляє собою відповідний особливостям дитячого віку результат взаємодії ціннісно-оцінного, когнітивного, дієво-практичного та рефлексивно-оцінного компонентів, які характеризуються відповідним віком рівнем сформованості ціннісного ставлення до одержуваних математичних знань (ціннісно-оцінний компонент), що задаються суспільством об'ємом математичних знань і умінь, необхідних для успішної адаптації дитини до процесів соціальної комунікації (когнітивний компонент) і рівнем розвитку здатності до рефлексії процесу (рефлексивно-оцінний компонент) і до практичного застосування в самостійній діяльності математичних знань і умінь (дієво-практичний компонент). На думку Л. Вороніної, результатом математичної освіти дошкільників є розвиток розумової діяльності дитини, формування необхідної математичної культури зростаючої людини, культури логічного, аналітичного та алгоритмічного мислення.

Ці ідеї викладені в освітній програмі "Впевнений старт"

Програма «Впевнений старт» розроблена відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти як державного освітнього стандарту. Реалізація Програми забезпечує оптимальні фізичні та інтелектуальні навантаження з метою охорони здоров'я та покращення фізичного, психо-емоційного стану та соціального благополуччя дитини. В основу Програми закладено відомі загальнонаукові принципи актуальності, науковості, доступності та відповідності програмового матеріалу віковим особливостям розвитку дітей, послідовності, систематичності, концентричності, дотримання яких відповідає сучасним тенденціям розвитку, виховання і навчання дошкільників. Відповідність світському і гуманістичному характеру освіти; єдність розвивальних, виховних, навчальних цілей і завдань дошкільної освіти; доцільність поєднання наукової обґрунтованості й можливості практичного застосування; особистісно-зорієнтована взаємодія дорослих і дітей; раціональне співвідношення організованої, самостійної та вільної діяльності у повсякденному житті; врахування провідних видів діяльності малюків забезпечують індивідуальний та диференційований підхід у освітній роботі з дітьми; інтеграцію змісту, форм, методів, засобів розвитку, виховання і навчання

дошкільників. Реалізація цих освітніх завдань спрямована на комплексний особистісний розвиток, що включає єдність емоційного, інтелектуального та вольового розвитку дитини. Програми закладено відомі загальнонаукові принципи актуальності, науковості, доступності та відповідності програмового матеріалу віковим особливостям розвитку дітей, послідовності, систематичності, концентричності, дотримання яких відповідає сучасним тенденціям розвитку, виховання і навчання дошкільників(11).

Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» передбачає сформованість доступних для дитини дошкільного віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів і об'єктів довколишнього світу. Показником сформованості цих уявлень є здатність дитини застосовувати отримані знання у практичній діяльності (ігрова, трудова, сенсорно-пізнавальна, математична тощо), оволодіння способами пізнання дійсності, розвиток у неї наочно-дієвого, наочно-образного, словесно-логічного мислення. Сенсорно-пізнавальна освітня лінія спрямована на інтеграцію змісту дошкільної освіти, формування у дітей пошуково-дослідницьких умінь, елементарних математичних уявлень, цілісної картини світу, компетентної поведінки в різних життєвих ситуаціях

Література:

1. Нормативно-правові документи: • Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, д.п.н., проф.; авт. кол.: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богиніч О. Л. та ін. — К.: Світич, 2012. — 26 с.
2. Освітня програма "Впевнений старт"-за ред. Т.О.Піроженко., с.11 :
3. Наукові підходи до забезпечення математичного розвитку дітей дошкільного віку: огляд досліджень - стаття Брежневой О.Г.

УДК 373.2.016:811.111

Кумуржи М. В.

РОЛЬ ПЕДАГОГА В ОВОЛОДІННІ ДОШКІЛЬНИКАМИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

В українській освітній практиці на сьогодні обов'язкове вивчення іноземної мови розпочинається в початковій школі з першого класу загальноосвітніх закладів. Відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти вивчення англійської мови можливе вже починаючи з дошкільного дитинства. Зміст освітньої лінії «Іноземна мова» передбачає формування комунікативно-мовленнєвої компетенції, результатами освітньої роботи якої є диференціація звуків іноземної мови, промовляння їх правильно, з відповідною інтонацією; сприймання та реагування на звертання, нескладні команди та інструкції педагога, вміння давати відповідь на прості запитання стосовно імені, віку, місця проживання тощо [1, с. 20].

Сучасні психолого-педагогічні дослідження свідчать про значні можливості дітей дошкільного віку, особливий вплив навчання та виховання на всебічний розвиток особистості дитини, на чутливість цього віку до засвоєння іноземної мови. На думку багатьох дослідників (Ш. Амонашвілі, Л. Божович, С. Боднар, О. Бойко, С. Будак, І. Гарамова, В. Гінзберг, С. Гоздецька, Р. Ісаєва, Н. Какушадзе-Мдинарадзе, В. Плахотник, Т. Полонська, О. Рейпольська, С. Соколовська, З. Футерман, О. Ханова, Т. Шкваріна, Т. Чистякова, Палмер, Рерскі) досить легке опанування іноземної мови дітьми старшого дошкільного віку залежить від їх особистісних психофізіологічних особливостей.

Навчання іноземної мови в закладах дошкільної освіти має на меті формування найпростіших навичок усного мовлення на основі засвоєного лінгвістичного матеріалу, а також сприяння загальному розумовому розвитку старших дошкільників. Відповідно з'являється нагальна потреба в осмисленні нових завдань у сфері мовленнєвого розвитку старших дошкільників, тлумаченні суті понять мова та мовлення, мовна компетенція, мовленнєва компетенція, мовленнєвий розвиток, мовленнєва діяльність. Мова та мовлення поєднують і обслуговують всі інші види дитячої діяльності, що передбачає наявність певних знань, умінь і навичок – однієї з базисних характеристик особистості, її компетентності.

На думку багатьох науковців (Л. Горєєвой, О. Грейліх, Я. Коменський, Г. Лисак, А. Макаренко, І. Павлов, Ю. Пінчук, О. Степанченко, В. Сухомлинський, Т. Шкваріна) саме мовлення педагога грає найважливішу роль в оволодінні дитиною як рідної, так і іноземної мови. Вихователь є носієм правильної та грамотної мови, тому він повинен мати чітку, якісну, виразну, емоційно забарвлену, привабливу для дошкільників мову.

Завдання педагогів сформувані у дітей певні лексичні навички спілкування іноземною мовою, зорієнтувати їх на використання іноземної лексики у вільному спілкуванні з однолітками, з дорослими [2, с. 3 – 7.].

Отже, до вихователя, педагога з навчання дітей іноземної мови, висуваються певні вимоги, які покращують роботу з цього напрямку. Педагог повинен мати добру вербальну пам'ять, правильно вибирати мовні засоби, логічно викладати власні думки і вчити цьому дітей, вміти орієнтувати мовлення на конкретного співрозмовника, а також прогнозувати результати свого словесного впливу.

А. Макаренко назвав виняткового значення вмінню педагога володіти своєрідною збіркою слова. Він зазначав: «не можна працювати, якщо не поставлений голос, не вмієш розмовляти з дитиною і не знаєш в яких випадках як треба говорити» [3].

Т. Шкваріна у своїй роботі «Сім законів ефективного навчання іноземної мови» зазначала: «Формування мовленнєвої компетентності забезпечується: опрацюванням основних мовленнєвих функцій, а також зразками мовлення. Зразки мовлення мають бути вибрані не лише відповідно до вимог оволодіння мовним матеріалом, а з урахуванням потреб спілкування. Для дошкільнят зразки мовлення відбирають на рівні словоформ, стандартизованих словосполучень або коротких фраз» [4, с. 20–21].

Мовлення та мова педагога є важливими рушійними компонентами в процесі викладання та оволодіння дошкільником рідної та іноземної мови. Саме тому під час занять з іноземної мови, а саме англійської, педагог має реалізовувати такі функції як: комунікативна, виховна, розвивальна та освітня. Комунікативна або комунікативно-навчальна функція відповідає за використання методів, прийомів, принципів, а також засобів навчання, які повинні бути зорієнтовані на сучасні розробки. Виховна функція відповідає за виховання дітей, а саме культурно-естетичне, моральне чи трудове виховання, яке здійснюється завдяки засобам іноземної мови з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей. Розвивальна функція відповідає за результативність оволодіння мовою, а також передбачає рівні сформованості й розвитку емоційної, інтелектуальної та особистісної сфери дошкільника й розвиток його розумових та пізнавальних здібностей й процесі оволодіння мовою. Освітня функція відповідає за усвідомлення дитиною процесу навчання, самого себе та явищ навколо себе через систему понять, а завдяки цьому вміння розширити свій світогляд.

Мовлення педагога має бути грамотним, особливо якщо ми говоримо про вивчення іноземних мов. Точність та достовірність викладеного матеріалу суттєво впливатиме на

точність та правильність запам'ятовування дошкільниками нових іншомовних слів, фраз і т.д. Тому можна констатувати, що саме під час підбору таких мовленнєвих зразків педагогом англійської мови мають бути реалізований зміст комунікативно-навчальної та розвивальної функцій оволодіння іноземною мовою.

Наслідуюванню мовленнєвих зразків має приділятися не більше часу ніж невербальним засобам мови, які структурно та функціонально перехрещені з вербальними компонентами. Міміка, жести та пози суттєво впливатимуть на бажання дошкільників наслідувати вихователя.

Отже, в процесі оволодіння мовою між педагогом та дошкільником складається тісний взаємозв'язок, одним з елементів якого є мова вихователя. У цьому випадку дорослий відіграє найголовнішу роль в процесі засвоєння іноземної мови дошкільником. Якщо під час вивчення іноземною мовою спільною метою між ним та дошкільником є оволодіння дитиною усіма елементами іноземної мови, така мета має бути виправдана найвищим результатом дитини.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. — К.: Видавництво, 2012. — 26 с.
2. Низовська О. Іноземна мова в дошкільному закладі // Дошкільне виховання. — 2007. — №4. — С. 3 — 7.
3. Макаренко А. С. Твори / А. С. Макаренко. — К: Рад.шк. Т. 5, 1954. — 162 с.
4. Шкваріна Т. М. Сім законів ефективного навчання іноземної мови / Т. М. Шкваріна. // Дошкільне виховання. — 2010. — №6. — С. 20–21.

УДК 373.2.016:75

Латишева К. Г.

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК У ЗОБРАЖУВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ

Проблема використання нетрадиційних технік у зображувальній діяльності дітей є актуальною на теперішній час.

Сучасні психологи і педагоги (Н. Ветлугіна, Л. Виготський, В. Давидов, О. Запорожець, М. Підд'яков, , Н. Сакуліна, Є. Фльоріна та ін) довели, що творчі можливості дітей виявляються вже у дошкільному віці, а їхній розвиток відбувається під час оволодіння суспільно виробленими засобами діяльності у процесі спеціально організованого навчання; творчість є постійним супутником дитячого розвитку.

В. О. Сухомлинський писав: «Без творчості немислиме пізнання людиною своїх сил, здібностей, нахилів; неможливе утвердження поваги до себе, чутливе ставлення особистості до морального впливу колективу. Без творчого життя особистість не може бути вихованою, без творчості неможливі духовні, інтелектуальні, емоційні, естетичні, ідейні взаємини між особистостями в колективі» [1].

Український педагог Н. Іванець під поняттям творчі здібності розуміє індивідуальні психологічні здібності людини, що відповідають вимогам творчої діяльності й пов'язані зі створенням нового, оригінального продукту [1].

Творчий розвиток дитини в першу чергу формується завдяки зображувальній діяльності. Вона відіграє велике значення для всебічного розвитку дітей. У процесі створення зображення в дитини формуються спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності. Організація художньої діяльності дошкільників є одним із засобів розвитку індивідуальних потенційних можливостей кожної дитини, формування творчих здібностей та їх активності. Сьогодні розвиток креативності як здатності до творчості набуває особливого значення. На думку М. Песоцької вона є базовою якістю особистості, її ядром, центральною характеристикою [2].

Як зазначається у «Базовому компоненті дошкільної освіти» у змістовій лінії «Світ мистецтва», дитина повинна володіти технічними прийомами та методами роботи різних видів образотворчої діяльності. Дитина має розуміти лінію, колір, композицію, як засіб вираження настрою та стану художнього твору; виражає свої почуття через колористичну гаму, композиційне рішення, ритмічну послідовність, формотворення [3].

В програмі навчання і виховання дітей від двох до семи років «Дитина» вказано, що в образотворчій діяльності дошкільник може відображати власні почуття, думки, настрої, активно відкривати нові способи реалізації та прийоми зображення, реалізовувати свої уподобання, інтереси, потреби, накопичувати інформацію про події, явища, навколишній світ тощо [2].

Традиційно, в середній групі дитячого навчального закладу малюють кольоровими олівцями та фарбами. У своїх дослідженнях О. Запорожець, В. Інжестойкова, Т. Комарова, В. Котляр, Г. Підкурмана та інші, визначають такі правила традиційного малювання олівцем: правильне розташування олівця в руці та виконання рухів; штрихи в одному напрямку, не відриваючи олівця при малюванні предметів округлої форми та з зупинками предметами прямокутної та квадратної форми; зафарбовуючи малюнок, потрібно рівномірно натискати на олівець: сильніше натискати, якщо хочеш зафарбувати яскравішою, і слабо – якщо потрібно зафарбувати світлішою.

Також існують правила фарбування фарбами: тримати пензлик між трьома пальцями (великим і середнім, притримуючи зверху вказівним); спиратись на весь ворс пензля для широких ліній; для зафарбування малюнків лінії потрібно накладати поруч, в одному напрямку, кожен раз починаючи рух зверху або зліва; наносити лінію один раз, не запинаячись.

Діти дуже полюбили малювати. Саме в дитячому садку проявляються перші творчі задатки. Але не всі діти впевнені в своїх творчих здібностях, тому їх необхідно стимулювати та залучувати до процесу створення виробу. Щоб цей процес був більш цікавим та ефективним необхідно використовувати не тільки традиційні техніки малювання, а й нетрадиційні.

Нетрадиційні техніки малювання – це процес створення нового виробу мистецтва, за допомогою нетрадиційних засобів, способу нанесення чи матеріалу. Одним із завдань нетрадиційних технік є формування у дошкільників емоційно-оцінювального ставлення до творчих проявів. Тобто використання різноманітних нетрадиційних технік допомагає дитині не тільки отримати нову роботу, але й позитивні емоції від її створення та кінцевого результату. Дитина оцінює що було необхідно для цієї роботи, які матеріали використовувалися та яким чином. Це впливає на творчий розвиток дітей, їх здібності та розвиток креативності.

Серед розповсюджених нетрадиційних технік малювання виділяють такі: ляпкографія, штампування, монотопія, малювання пір'ям, рельєфне малювання, пуантилізм, метод набризгу, малювання квачиком, кляксографія, акватипія та інші [2]. Діти малюють не лише пензлями, олівцями, а також пальчиками, долоньками, кулачками, губкою, зубною щіточкою, пір'ям, а

крім того й штампують – тичком, зібганим папером, листям дерев, губкою. Маленькі художники використовують у своїй творчості окрім звичайних рельєфні фарби, крупи та малюють на яєчній шкарлупі. Виконання нетрадиційних технік пов'язане з використанням різноманітного матеріалу: сіль, клей, мильні кульки, пальчикові фарби, природний, штучний та покидьковий матеріал, воскові олівці, підосва взуття та багато іншого.

Нетрадиційна техніка зображення сприяє розвитку у дитини: дрібної моторики рук і тактильного сприйняття; просторового орієнтування на аркуші паперу, окоміру і зорового сприйняття; уваги й посидючості; образотворчих навичок і вмінь, спостережливості, естетичного сприйняття, емоційної чуйності. Використовувати один і той самий матеріал, але за різними техніками стимулює в дітей розвиток креативності, сприяє творчому розвитку та допомагає у всебічному розвитку.

Вивчивши вище перераховане ми обрали тему для магістерської роботи: «Вплив нетрадиційних технік у зображувальній діяльності на творчий розвиток дітей 5-го року життя», де об'єктом є розвиток творчості у дітей засобами нетрадиційного малювання, предметом – нетрадиційні техніки малювання як засіб творчого розвитку дітей, а метою – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити в дошкільному навчальному закладі методику роботи з опанування дітьми 5 року життя нетрадиційними техніками зображувальної діяльності.

Таким чином, можна дійти до висновку, що творчий розвиток дитини несе в собі дуже важливе значення для її всебічного розвитку. Нетрадиційні техніки, на даний час, стають невід'ємним компонентом творчого розвитку дитини, тому їх використання є актуальним у наш час.

Література

1. Сухомлинський В. О. Елементи творчості в діяльності молодших школярів // Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Т.1– К.: Рад. школа, 1977. – С. 273–278.
2. Песоцька М. В. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку через використання нетрадиційних технік зображувальної діяльності [Електронний ресурс] / Марина Володимирівна Песоцька. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://vseosvita.ua/library/rozvitok-tvorcih-zdibnostej-ditej-doskilnogo-viku-cerez-vikoristanna-netradicijnih-tehnik-zobrazuvalnoi-dialnosti-118712.html> (дата звернення: 11.11.2019)
3. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Освіта, 2012.
4. Джафарова О. Нетрадиційні художні техніки у творчому самовираженні молодших школярів / Оксана Джафарова // Мистецтво та освіта. – 2012. – №3. – С. 38–43.

УДК: 373.2:371

Лівинець А. А.

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ ВЗАЄМИН У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема формування у дітей позитивних взаємин з оточуючими людьми, які б походили з моральних принципів гуманізму – актуальна проблема сьогодні як в теорії, так і в практиці виховання підростаючого покоління. Ці взаємини, як свідчать дослідження відомих психологів та педагогів, характеризуються взаємоповагою, взаємодопомогою, підтримкою один одного.

В українській психолого-педагогічній літературі загальноприйнятим є положення про те, Проблему становлення взаємин дошкільників під час гри опрацьовували багато відомих психологів і педагогів, таких як Л. Артемова, Л. Виготський, В. Воронова, Д. Ельконін, О. Запорожець, Д. Менджерицька, О. Усова та ін. Вони наголошують на важливості ігрової діяльності у всебічному розвитку дітей дошкільного віку та формуванні взаємовідносин між дітьми [2].

У Базовому компоненті дошкільної освіти в освітній лінії «Гра дитини» зазначається, що ігрова діяльність – є найголовнішим засобом всебічного розвитку дошкільника, адже гра – це провідний вид діяльності дітей дошкільного віку. Саме у грі розвиваються позитивні взаємини між однолітками.

Л. Виготський визначає гру як діяльність, у якій формується та вдосконалюється керування поведінкою дитини. У грі відбувається формування довільної поведінки дитини, її соціалізація.

Сучасні українські дослідники Л. Артемова, Н. Гавриш, Г. Григоренко, Н. Короткова, Н. Кудикіна, К. Щербакова студіюють формування суспільної спрямованості дитини дошкільного віку у процесі ігрової діяльності, розвиток моральних стосунків у творчих іграх тощо. За результатами їх досліджень, гра містить більші можливості для розвитку особистості дошкільників, ніж будь-яка інша діяльність, оскільки її мотиви мають спонукальну силу і зрозуміле співвідношення мотиву і мети гри [1].

Темою нашого дослідження є ігрова діяльність як засіб формування позитивних взаємин у дітей 5-го року життя

Метою нашого дослідження є теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити вплив ігрової діяльності на процес формування позитивних взаємин у дітей 5-го року життя.

Об'єкт дослідження – процес формування позитивних взаємин у дітей 5-го року життя.

Предмет дослідження – ігрова діяльність як засіб формування позитивних взаємин у дітей 5-го року життя.

Становлення взаємин між дітьми середнього дошкільного віку значною мірою визначається рівнем розвитку їхньої ігрової діяльності. Саме на ґрунті гри, як провідного виду діяльності дітей, зароджуються їхні перші моральні уявлення про норми та правила спілкування і взаємини з людьми, які їх оточують, з'являються перші симпатії.

Як зазначає Л. Артемова в грі з найбільшою повнотою і чіткістю виховуються та розкриваються соціально цінності та якості підростаючої особистості, формується дитяче товариство, свідомість у вчинках та поведінці. Саме в дошкільному віці починає формуватися стиль взаємин між дітьми. Саме тому в останні роки збільшився інтерес педагогів та психологів до проблеми формування взаємин у дітей дошкільного віку в процесі ігрової діяльності.

Ігрова діяльність є ефективним засобом формування моральності дітей. У спілкуванні з однолітками розкривається сутність дитини: моральні уявлення, інтелект, ставлення до навколишньої дійсності. Виявляючи свої знання, вміння, дитина ділиться ними з однолітками, тобто відбувається обмін соціальним досвідом. У дітей формуються колективістські навички: вони вчаться налагоджувати спілкування, домовлятися, узгоджувати свої бажання з бажаннями інших, переконувати у правомірності своїх міркувань, рахуватися з інтересами інших тощо. А засвоєні в процесі спілкування дітей одне з одним, з дорослими моральні норми і правила набувають у грі подальшого закріплення [3].

В нашому дослідженні важливим є положення про те, що формування позитивних взаємин у дітей середнього дошкільного віку передбачає, насамперед, ознайомлення дітей із

правилами та нормами спілкування з однолітками, а саме: виховання стійкого позитивного ставлення до оточення товаришів, формування вміння встановлювати і підтримувати позитивні стосунки з дітьми та регулювання своєї поведінки.

Гра – це площина, в якій відбувається соціалізація дитини, тобто співпраця, співдружність з однолітками та вихователем. У грі формуються особистісні якості дитини, а також її ставлення до дійсності та людей. Під час гри відтворюються норми людського життя й діяльності, підпорядкування яким забезпечує пізнання та засвоєння предметної і соціальної дійсності, інтелектуальний розвиток особистості. Вона вводить дитину в реальний контекст різноманітних людських відносин. Дітям потрібний досвід колективних переживань, спільне бажання бути разом. Гра швидко згуртовує дошкільників і будь-який її гравець переймає досвід від інших учасників. Отже, у спілкуванні, яке відбувається в процесі гри, передається соціальний досвід [1].

Останнім часом дослідники (Н. Короткова, Н. Михайленко) цікавляться не так феноменом гри, як сутністю, структурою, динамікою стосунків, що в ній складаються. Цей напрям наближений до сучасних концепцій дошкільного виховання, що розглядають ігрову діяльність дітей як джерело повноцінного розвитку особистості.

Спілкування під час ігрової діяльності максимально сприяє розвитку особистості дитини. Відомий психолог Д. Ельконін виділив чотири рівні дитячих ігор:

1) ігрові дії дитини відтворюють поведінку дорослих і спрямовані на іншого «суб'єкта» (годування ляльки, «виховання» ляльки, укладання її спати тощо);

2) ігрові дії відображають усю систему діяльності дорослих відпочатку і до кінця (скажімо, «приготування» їжі, годування, прибирання посуду тощо);

3) «програвання» ролі дорослого, що виявляється не тільки в маніпуляціях із предметами, а й у стосунках між людьми, у живих формах їх спілкування (на основі певних ігрових правил, які діти чітко контролюють);

4) зміна традиційних ігрових ролей та поведінки, перехід від однієї ролі до іншої в рамках розвитку сюжету однієї й тієї ж гри.

Тепер гра стає вже цілою сюжетно-рольовою виставою. Власне третій і четвертий рівні дитячих ігор найбільше сприяють розвитку особистості дошкільників та їх міжособистісних відносин.

Проблема формування позитивних взаємин вирішується саме в організації ігрової діяльності, де створюються сприятливі умови для встановлення взаємодії з однолітками, формування моральних уявлень, почуттів для усвідомлення власних вчинків і вчинків інших дітей. Спільна ігрова діяльність дітей сприяє зростанню і розвитку соціальних мотивів та моральних почуттів. Саме на тлі ігрової діяльності можна формувати позитивні взаємини.

Література

1. Айзенбарт М. М. Формування соціально-комунікативної компетенції старших дошкільників крізь призму ігрової діяльності [Електронний ресурс]. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. С. 417–422. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2013_29_68 (дата звернення: 27.11.2019).
2. Айзенбарт М. М. Формування соціальних міжособистісних відносин дітей старшого дошкільного віку в процесі ігрової діяльності [Електронний ресурс] Наукові записки кафедри

педагогіки. 2014. С. 23–34. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2014_37_5 (дата звернення: 27.11.2019).

З. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. Київ. : Академвидав, 2008. 464 с.

УДК 37:616.896-053.2.

Ліпуга А. Р.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФОРМАМИ ПРЕДМЕТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНИХ ТА РОЗВИВАЛЬНИХ ІГОР

Ознайомлення дітей дошкільного віку з формою предметів має важливе розвивальне значення. По-перше вміння дітей виділяти форму як самостійну ознаку предмета забезпечує розвиток у них аналітично-синтетичної діяльності. По-друге, порівняння предметів за формою надає дитині можливість концентрувати свою увагу саме на цій ознаці предмета, абстрагуючись від інших ознак. Крім того, знання про форму допомагають дитині краще орієнтуватися в довкіллі та розвивають продуктивні види дитячої діяльності (малювання, ліплення, конструювання, тощо), налаштовують їх до засвоєння у майбутньому на математиці у школі, зокрема до засвоєння геометрії. На цій основі діти можуть класифікувати предмети, робити висновки й узагальнення.

Проблему ознайомлення дитини з формою предметів ми розглядаємо як комплексну проблему в якій вирішуються питання розумового, естетичного виховання й творчого розвитку. Форма предмета приймається дитиною як на сенсорній, так і на логічній основі, зорово та шляхом дотику.

Як вважають дослідники (Л. Венгер, О. Грібанова, В. Котирло, З. Лебедова, З. Михайлова та ін.) сприймання дитиною предметів у ранньому та молодшому дошкільному віці, поки що не спирається на виділення нею форми. На початку виступає сам предмет і тільки потім його форма. У зв'язку з цим відбувається уподібнення предметів за формою.

У сучасній педагогіці розроблена методика ознайомлення дітей з формою предметів і геометричними фігурами, але як засвідчили спостереження за діями дітей 5-6 років життя не всі дошкільники вміють обстежувати предмети, порівнювати їх за формою, відтворювати й трансформувати геометричні фігури – сталених при визначенні форми предметів, не всі можуть називати й показувати елементи геометричних фігур (сторони, кути, вершини, тощо).

Це свідчить про ті протиріччя, які склалися: між достатньо обґрунтованою теорією проблеми формування у дітей знань про форму предметів і недостатнім методичним оснащенням процесу навчання; впровадженням в освітній процес дидактичних ігор, які забезпечують закріплення знань про форму предметів та геометричних фігур й недостатнім використанням навчальних (за А. Столяром) і розвивальних (за Б. Нікітіним) ігор.

Виходячи з цього, метою нашого дослідження є теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити вплив ігор з творчими завданнями на якість знань дітей про форму предметів і геометричних фігур як еталонів сприймання форми.

У дослідженні нами надається увага впровадженню в освітній процес ігор з творчими завданнями. Кожна гра уявляє собою набір уявлень які дитина може розв'язати, виконуючи дії з будівельним матеріалом.

Сучасна психолого-педагогічна наука переконливо доводить, що у процесі опанування дітьми узагальнених способів обстеження предметів за допомогою розроблених систем сенсорних еталонів постійно підвищується рівень зорового сприймання, а ще, як свідчить

досвід, допомагає дошкільникам оволодіти такими поняттями як «частина – ціле», «предмет – ознаки предмета» (форма, величина, колір). Оволодіння відповідними відношеннями збагачує, значно розширює можливості пізнавальної, у тлумаченні творчої діяльності дітей, яка стає пошуково-дослідницькою.

Для розв'язання основних завдань дослідження, було створено і впроваджено в освітній процес закладів дошкільної освіти відповідних організаційно-педагогічних умов:

- створення змістовного сенсорно-пізнавального середовища, оснащеного цікавим будівельним матеріалом, ігри з яким збуджуватимуть пізнавальний інтерес у дітей;
- в процесі розвивальних і навчальних ігор забезпечення свободи вибору дітьми тематики ігор і способів рішення в них творчих завдань;
- у керівництві цими іграми слід спиратися на поступове зростання складності інтелектуальних творчих задач і досягнення дітьми успіху і задоволення від самостійного їх розв'язання.

Науковці (Л. Артемова, А. Бурова, А. Давидчук, К. Карасьова, Н. Савицька та ін.) зазначають, що за допомогою гри можна не просто опановувати знання про навколишнє, зокрема про форму предметів, але й коригувати різні психологічні проблеми, навіть відставання в інтелектуальному розвитку. Отже, гра є одним з дієвих способів для підвищення пізнавального інтересу, розвитку логічного мислення, формування готовності самостійно справлятися з розв'язанням складних творчих завдань.

Психологи пов'язують ці можливості гри з тим що в процесі гри дитина, як правило, знаходиться в позитивному емоційному настрої, вона найбільш відкрита для сприйняття нової інформації. Знання про форму геометричні фігури широко використовуються, уточнюються, закріплюються на заняттях з зображувальної діяльності, аплікації, конструювання. Такі заняття забезпечуватимуть дітям уміння в розподілі складного малюнка на його елементи, а також створювати малюнки складної форми.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти : Дошкільне виховання. 2012. №7. с.4–19.
2. Зайцева Л.І Формування елементарної математичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку : автореф. канд. пед. наук. Київ, 2005. 20с.
3. Никитин Б.П. Ступеньки творчества или развивающие игры. 3-е изд., доп. Москва: Просвещение. 1999. 160 с.

УДК 373.2.015.31.-027.22:793.5/.774.100.575

Мазалова С. Д.

СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРАЦІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В даний час існують об'єктивні проблеми, що ускладнюють виховання працьовитості у дошкільників: економічна криза, відтік дітей з дошкільних установ; зниження уваги до формування працьовитості (в порівнянні з фізичним, розумовим, естетичним розвитком особистості) з боку батьків та вихователів. Педагоги наголошують на необхідності раннього початку трудового виховання дошкільників, так само наголошується на необхідності використання праці в розвитку морально вольових якостей дошкільників.

Перш за все, підкреслюється своєрідність дитячої праці, що полягає, з одного боку, в малій об'єктивній значущості її продуктів, але, з іншого боку, має суб'єктивне значення для розвитку особистості дитини, прояву її волі та наполегливості. Також відзначається зв'язок праці дошкільника з грою, особливо в старшому віці. Показано, що взаємозв'язок й взаємозалежність учасників в процесі трудової діяльності сприяють розвитку товариського співробітництва, взаємодопомоги, позитивних взаємовідносин. З іншого боку, спільні трудові зусилля, оцінка результатів праці дитини ровесниками допомагають виробленню вимогливості та самокритичності дитини до себе. Таким чином, підкреслюється виховна значимість праці дошкільнят, її вплив на розвиток моральних якостей особистості [1].

Формування уявлень про працю дорослих проводиться в ході щоденних спостережень та в процесі занять по ознайомленню з навколишнім середовищем. Дітям розповідають про працю людей, які оточують дітей та праця яких доступна розумінню дітей з порушеним інтелектом. Основне завдання педагога – показати певний вид праці, його результати, їх значимість саме для дітей, а також виховувати у них почуття подяки, звертати увагу на моральні аспекти. Згодом коло професій розширюється. Додаються в першу чергу, професії батьків. Організуються екскурсії в бібліотеки, проводяться бесіди, на прогулянках звертається увага дітей на різноманітність трудової діяльності людини [2].

Величезну допомогу в розумінні значення праці, в засвоєнні знань про людей різних професій надає сюжетно-рольова гра, в якій діти під керівництвом педагогів обіграють отримані під час спостережень враження, по черзі виконуючи різні ролі, переживають почуття симпатії до людей різних професій.

Гра – це діяльність дітей, в якій вони беруть на себе "дорослі" ролі й в ігрових умовах відтворюють діяльність дорослих та відносини між ними. Дитина, вибираючи певну роль, має й відповідний цій ролі образ – доктора, мами, доньки, водія. З цього образу випливають й ігрові дії дитини. Внутрішній план гри настільки важливий, що без нього гра просто не може існувати. Через образи та дії діти вчаться висловлювати свої почуття та емоції. У їхніх іграх мама може бути суворою або доброю, сумною чи веселою, лагідною та ніжною. Образ програється, вивчається й запам'ятовується. Всі рольові ігри дітей (за дуже невеликим винятком) наповнені соціальним змістом та служать засобом вживання у всю повноту людських відносин, розвитку уявлень про працю дорослих [3].

Вивчення дітей дошкільного віку показує, що їх трудова діяльність відрізняється деякими особливостями, про які батькам корисно знати, щоб правильно виховувати своїх дітей. У дошкільному віці сюжетно-рольова гра охоплює майже всю поведінку дитини. Їй в подальшому немає ніякої потреби встановлювати між працею та грою якісь чіткі й строгі межі.

Діти старшої групи відтворюють в сюжетно-рольовій грі не тільки трудові дії дорослих, але й взаємини людей в роботі. Педагог впливає на ігровий задум та його розвиток, збагачуючи зміст життя дітей: розширює їхні уявлення про працю та побут дорослих, про взаємини людей й тим самим конкретизує зміст тієї чи іншої ігрової ролі. Всі ці способи не прямо впливають на гру, а спрямовані на більш глибоке розкриття тих джерел, з яких діти черпають її зміст, на збагачення їх духовного світу [4].

Освоєння знань про працю дорослих відбувається в сюжетно-рольових іграх. Ці знання виявляються важливими для формування інтересу до праці, дбайливого ставлення до результатів. Накопичені уявлення об'єднуються за різними напрямками:

1. Узагальнюються трудові процеси в певному виді праці, який виконує людина однієї професії (няня, повар, водій та інші). На цій основі формуються більш загальні уявлення про

працю цієї людини (няня миє посуд, підлогу, накриває на столи, ставить розкладачки, допомагає дітям одягатися на прогулянку й тому подібне; кухар варить суп, робить котлети, пиріжки, варить кисіль, робить салати; шофери привозять в потрібні місця різні речі або людей).

2. Узагальнюються уявлення про результати праці, одержуваних в різноманітних трудових процесах, про їхнє значення та на цій основі формуються більш загальні уявлення про цінність виду діяльності людини даної професії [5].

Цілісність структури рольової поведінки дитини в сюжетно-рольовій грі виражається в її безперервності, зв'язності ігрових ланцюжків, кооперації партнерів, наявності в структурі ігрового процесу виділених комунікативних епізодів, заглибленості в роль, ігровому програмуванні, символізації й довільності. Розвиток рольової поведінки старших дошкільників взаємопов'язано з розвитком соціальної та комунікативної компетентності дитини. Це може забезпечити суттєву динаміку не тільки у формуванні уявлень про працю дорослих, а й формування позитивного ставлення до праці. Саме за допомогою сюжетно-рольових ігор трудова діяльність в дошкільному віці сприймається як цікаве, захоплююче заняття, а не як тяжка, непосильна повинність [6].

Література

1. Бондаренко Т. М. Приобщение дошкольников к труду. Методическое пособие. 2014. С. 208.
2. Логинова, В. И. Формирование представлений о труде взрослых. *Дошкольное воспитание*. 2013. №9. С. 23-27.
3. Гаспарова, Е. Ведущая деятельность дошкольного возраста. *Дошкольное воспитание*. 2000. № 7. С. 45-50.
4. Михайленко Н.Я., Короткова Н.А. Организация сюжетной игры в детском саду. М.: «ГНОМ и Д». 2000. С. 121.
5. Бабунова Т.М. Дошкольная педагогика. Учебное пособие. М. 2007. С. 208.
6. Короткова Н. А. Сюжетно-ролевая игра старших дошкольников. *Ребёнок в детском саду*. 2006. №2. С. 84 – 87.

УДК 373.2.091.21-056.26

Миколук Д. П.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ СУЧАСНОГО ЗДО

Актуальність обраної теми полягає в тому, що діти з особливостями розвитку повинні мати рівні можливості з іншими дітьми в отриманні освіти, вона пов'язана з тим, що кожного року збільшується кількість таких дітей, тому підготовка вихователя повинна бути відпоідною. Уже сьогодні існує потреба у впровадженні такої форми навчання, яка створить дітям з обмеженими можливостями оптимальні умови навчання.

Інклюзивне навчання має покращити навчальне середовище, забезпечити потреби всіх дітей з повагою до їхніх здібностей та можливостей. Педагогам та дітям відкривається все розмаїття способів навчання, а його методи мають бути особистісно орієнтованими – з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливим потребами. [1]

Різні аспекти досліджуваного феномена втілювалися в працях вітчизняних і зарубіжних вчених, як от: філософсько-методологічний аспект професійної освіти (В. Андрущенко, Г. Васянович, І. Зязюн, В. Кремень, В. Огнев'юк, О. Поліщук та ін.); вивчення загальних питань професійної підготовки та змісту професійної освіти (Ю. Бабанський, Ю. Бойчук, Р. Горбатюк, О. Дубасенюк, І. Мельничук, В. Поліщук, О. Пехота, Л. Романишина, Б. Федоришин та ін.). Професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти досліджувалася Л. Артемовою, Г. Беленькою, А. Богуш, Н. Гавриш, І. Дичківською, Т. Жаровцевою, Л. Загородньою, Л. Зданевич, Е. Карповою, Ю. Косенко, О. Кононенко, К. Крутій, Т. Поніманською та ін. Науковці визначили теоретико-методичні засади підготовки фахівців у сучасних умовах, вивчили особливості організації та здійснення підготовки майбутніх вихователів до різних видів педагогічної діяльності. Проблеми формування професійної готовності вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти знайшли відображення в наукових працях А. Аніщук, Ю. Бойчук, О. Голук, Л. Зданевич, І. Кузини та ін. [2]

А. Колупаєва у своїй праці пише, що в еволюції стосунків суспільства і держави до осіб з відхиленнями в розвитку виділяється п'ять періодів, які охоплюють часовий проміжок у дві з половиною тисячі років – шлях від ненависті й агресії до прийняття, партнерства та інтеграції осіб з обмеженими психофізичними можливостями. [3]

На думку Є.Ю. Плетньової, для освіти дітей із особливими потребами мають бути створені такі умови:

- регламентоване нормативно-правовими документами фінансове та юридичне забезпечення навчально-виховного процесу;
- спеціально підготовлений для роботи з «особливими» дітьми кадровий ресурс інклюзивного навчального закладу;
- матеріально-технічна база для створення безбар'єрного середовища (пандуси, підйомники, спеціально обладнані туалети, кабінети лікувальної фізкультури, психомоторної корекції, кімнати для логопедичних і корекційних занять, спортивна зала і т.п.);
- адаптовані навчальні плани й програми занять, складені спеціалістами, педагогами;
- необхідний роздатковий і дидактичний матеріал для занять із дітьми. [5]

У «Індексі інклюзії» також зазначено, що робота в інклюзивному дошкільному закладі має відповідати наступним принципам :

- 1) визнання факту, що кожна дитина – це особистість;
- 2) забезпечення персоналізації індивідуальних розвивальних програм, тобто складання програм з урахуванням потреб окремо узятої дитини в рамках спільної активної діяльності і загальних цілей навчального закладу;
- 3) накопичення цінного методичного досвіду для надання дітям підтримки в навчанні, розвитку і активній участі в житті дитячого садка;
- 4) відповідна диференціація стратегій навчання для забезпечення доступу до загального навчального плану, що відповідає віку дитини;
- 5) забезпечення постійної адаптації дошкільного закладу до потреб дитини. [5]

Однією з найбільш важливих соціально-психологічних проблем сучасного суспільства є проблема адаптації вихователів ЗДО до умов трудової діяльності. Особливо гостро постало питання стосовно залучення педагогів до роботи в інклюзивні групи, де виховуються діти з особливостями психофізичного розвитку. В таких групах вихователі повинні створювати демократичну атмосферу і всіляко сприяти формуванню дружніх дитячих колективів. Всі діти, незалежно від стану їхнього здоров'я, статі, раси, походження та інших чинників, повинні мати

одинакові права й можливості. Зважаючи на це, важливо зосередити увагу на забезпеченні рівних можливостей усім дітям в групі. [6]

Важливим компонентом професійної адаптації вихователя є особистісна адаптація. Домінуючий вплив на процес, характер професійної адаптації здійснює відповідність «мотиваційного ядра» особистості змісту, меті та умовам дійсності. На думку В. Н. Парохіна, стійке «мотиваційне ядро» є вирішальним моментом адаптації особистості. Особливий легкості та успіху адаптації особистості сприяють деякі риси характеру. Адаптація особистості забезпечується активною регуляцією власної поведінки, залежить від сформованості засобів. За Н. А. Свиридовим, процеси адаптації залежать і від індивідуально-психологічних особливостей нервової системи людини. [6]

Об'єктивними показниками професійної адаптації до умов інклюзивної освіти виступають характер педагогічної праці, теоретична та практична підготовленість педагога, знання індивідуальних особливостей дітей, врахування рівня збереження психічних пізнавальних процесів при складанні планів роботи, спеціальних дисциплін та методи їх викладання, вміння добирати методичну літературу з будь-якого питання, здатність цікаво подавати дидактичний матеріал. [6]

Враховуючи визначену актуальність інклюзивної освіти у сучасному ЗДО, метою мого дослідження є експериментальна перевірка майбутніх педагогів до роботи в інклюзивних групах в сучасному ЗДО. Плануємо вирішити такі завдання: здійснити теоретичний аналіз наукових джерел, проаналізувати стан досліджуваності проблеми підготовки майбутніх вихователів до роботи в інклюзивних групах, визначити показники та рівні готовності майбутніх вихователів до роботи в інклюзивних групах ЗДО.

Література

- 1.«Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
- 2.Суховієнко Н.А. Теоретичні основи підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до професійної діяльності в інклюзивній освіті / Наукові записки: зб.праць молодих вчених та аспірантів ХГПА [Сучасні педагогічні дослідження в Україні: матеріали міжвуз.наук.-практ. конф. Аспірантів та молодих учених (Хмельницький: ХГПА, 2016.Вип.5.
- 3.Колупаєва А.А.Основи інклюзивної освіти:навчально-методичний посібник. Київ: «А. С. К.», 2012. 308 с.
- 4.Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків. Київ., 2016. 68 с.
- 5.Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально методичний посібник / Патрикеева О.О. та ін.: під заг. ред. Шинкаренко В. І.,Київ: ТОВ «Видавничий дім "Плеяди"», 2011. 100 с.
- 6.Крикун А. Ю. Професійна адаптація вихователя до роботи в інклюзивних групах дошкільних навчальних закладів. *Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (20 квітня 2011 р.). с. 77-79.

НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Завдання формування творчої особистості для всебічного розвинення дошкільника набуває все більшої актуальності. Особливо важливим для розвитку творчого потенціалу дитини є образотворча діяльність.

Творчість – це діяльність, що породжує нові цінності, ідеї самої людини як творця. На думку Н. Ветлугіної творчість визначається як діяльність, в результаті якої дитина створює нове, оригінальне, проявляючи уяву, реалізуючи свій задум, самостійно знаходячи засіб для його втілення. Заняття з малювання, ліплення, аплікації спрямовані на розвиток у дошкільнят творчості [1].

Одним із прийомів, спрямованих на розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку, є організація роботи з дітьми із застосуванням технік нетрадиційного малювання.

Нетрадиційні техніки малювання, на думку В. Ніканорової та М. Пономаренко, дають змогу створити сприятливі умови для розвитку творчих здібностей кожної дитини, реалізувати її потребу відображати свої життєві враження навіть, якщо вона не володіє зображувальними навичками у достатній мірі. На занятті дитина може обрати найбільш прийнятну для себе техніку малювання, що дає їй змогу отримати якнайкращий результат [2].

Малювання в нетрадиційних техніках – дуже цікавий і доступний вид самостійної художньої діяльності, де можна створювати художні образи, візерунки, предмети за допомогою різноманітних прийомів і матеріалів. В такому малюванні особливо добре розвиваються творчі здібності, фантазія, уява, самостійність, уміння вільно висловлювати свої думки на папері та сміливість в експериментуванні. Діти з радістю фантазують та експериментують з кольорами та формами [3].

На думку Д. Кодіної знайомство дітей з новими художніми матеріалами, інструментами та техніками допомагає розвивати їх творчість. Вона вважає, що пропонуючи дітям нетрадиційні техніки малювання, ми розвиваємо їх самостійність і творчу активність. Знання художніх прийомів для досягнення найбільшої виразності малюнка і вміння комбінувати різні техніки зображення пробуджують фантазію дітей, активізують їх спостережливість, увагу і уяву, допомагають виконати задумане, розвивають почуття форми і сприйняття кольорів, сприяють вихованню художнього смаку і відводять творчість дітей далеко від стандартів і шаблонів [4].

В. Ніканорова та М. Пономаренко вказують на те, що застосовуючи під час малювання нетрадиційні техніки, діти переживають яскраві позитивні емоції, відкривають нові можливості добре знайомих предметів, які використовують як художні матеріали. У своїй статті дослідники описують такі нетрадиційні техніки як монотипія, малювання на вологому папері, малювання пальцями, сухим пензлем, малювання восковими олівцями та аквареллю, граттаж, зім'ятий папір, тампонування, крапковий малюнок [2].

У роботі з дітьми старшого дошкільного віку окрім уже відомих дітям технік, використовуються нові – малювання пір'ям, друкування печатками, розмивання, малювання на піску, малювання свічкою, малювання мильними бульбашками, малювання зубною щіткою, техніка набризку (аерографія), граттаж (гравюра) тощо.

І. Ликова вважає, що використовуючи в роботі різноманітні матеріали (нитки, поролон, зубні щітки, стеки, свічки, мило, клей, крейди, різні за формою кришки, тички, штампи з

природного матеріалу, плівку, пензлики для клею, сіль, крохмаль, гуашеві та акварельні фарби тощо), малята здатні почути шелест намальованого листя, відчутти на щітках теплий вітерець, вдихнути пахощі лісу або луку. Діти можуть малювати на альбомних аркушах паперу, на аркушах різного розміру і форми (квадратні, прямокутні, круглі, силуети миски, чашки, фартушка, рушничка, сорочки тощо), на різних предметах (коробках, ящиках, камінчиках, шпалерах, лінолеумі, асфальті), це не створює у дітей шаблону і дає можливість творчо мислити [5].

Як зазначають дослідники малювання на вологому папері є дуже цікавим, існує цілий ряд предметів, сюжетів, образів, які краще малювати в цій техніці, адже донедавна вважалося, що малювати можна лише на сухому аркуші паперу. Для розвитку рецепторів і дрібної моторики рук рекомендують зображувати через копіювальний папір. Також існує прийом малювання крапками, найкраще крапкові малюнки створювати фарбами, але можна також користуватися фломастером чи олівцем. Метод моногонії використовується рідше, це зображення на целофані, що переноситься потім на папір. Кляксографія, на думку науковців, дає великий розвивальний ефект: вона полягає в тому, щоб навчити дітей робити клякси, дитина, дивлячись на них, може бачити образи, предмети або окремі деталі. Метод чарівного малюнка люблять і діти, і дорослі, він реалізується за допомогою воскової свічки, акварельної фарби та ватного тампона або пензлика, в результаті того, що фарба не накладається на жирне зображення свічкою – малюнок ніби з'являється раптово перед очима дітей, проявляючись. Деякі зарубіжні педагоги-дослідники рекомендують використовувати в малюванні все, що є під рукою: малювання ганчіркою, паперовою серветкою складеною в кілька разів, малювання брудною водою, чайною заваркою, кавовою гущею [6].

Бажання творити – внутрішня потреба дитини, вона виникає у нього самостійно і відрізняється надзвичайною щирістю. На заняттях з використанням нетрадиційних технік зображення дошкільнятам надається можливість експериментувати. Все незвичайне приваблює дітей, змушує дивуватися. Т. Сайганова відзначає, що дитяче мистецтво зводиться до того, що малювати, а на чому і чим вже підкаже фантазія та уява, якої у сучасних дітей більш ніж достатньо [7].

Використання нетрадиційних технік в образотворчій діяльності дошкільників забезпечує творчий розвиток, дає змогу викликати інтерес до малювання, сприяє самостійному вибору способів вираження своєї фантазії, розвиває дрібну моторику рук, просторове орієнтування на папері, навчає мислити творчо. Завдяки нетрадиційному підходу краще засвоюються нові знання у дітей і прищеплюється любов до образотворчої діяльності.

Література

1. Художественное творчество и ребенок / Под ред. Н. А. Ветлугиной. – Москва : Педагогика, 1972. 287 с.
2. Ніканорова В., Пономаренко М. Творчі здібності дітей на кінчиках їхніх пальців. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2011. № 2. С. 16-27.
3. Сухорукова Г. В. Дитяче експериментування як засіб розвитку творчості в образотворчій діяльності. Київ : 2012. 396 с.
4. Кодина Д. Н. Нетрадиционные техники рисования. *Современное дошкольное образование*. 2009. № 5. С. 15-16.
5. Ликова І. О. Програма художнього виховання, навчання і розвитку дітей 2-6 років. Харків : Ранок, 2007.

6. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному заклад / Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л.А. Київ : Видавничий Дім Слово, 2010. 376 с.

7. Малювання з дітьми дошкільного віку: нетрадиційні техніки, планування, конспекти занять / Казакова Р. Г., Сайганова Т. І., Седова Є. М. Київ : Сфера, 2005.

УДК 373.2.091.21

Туманова Ю.О.

ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКОВОГО КОМПОНЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ ВПЕВНЕНOSTІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальним для сучасної системи освіти є перехід до особистісно-орієнтованої, компетентісно-орієнтованої освіти. Проте, в даний час величезна увага приділяється розумовому розвитку дитини, де упор робиться на перцептивно-мнемічні способи засвоєння знань. Такий підхід часто не враховує особливості розвитку особистості дитини, її індивідуальний життєвий досвід, емоційне ставлення до себе і до світу, та особливості формування соціально-комунікативних навичок у дітей дошкільного віку. Це веде, з одного боку, до успішного розвитку когнітивної сфери дошкільників, а з іншого – до появи проблем у розвитку їхніх соціальних здібностей і вмінь.

Зазначимо, що саме в дошкільному віці закладаються основи соціального здоров'я – засвоєння досвіду і ефективних способів гармонійної взаємодії із самим собою та з іншими людьми, тобто соціальна впевненість. В основі соціальної впевненості лежить позитивна «Я-концепція», що виникає у людини у процесі соціальної взаємодії як неминучий і унікальний результат психічного розвитку, як відносно стійке і в той же час підвладне внутрішнім змінам і коливанням психічне новоутворення [1, с.5].

Методологічну і теоретичну основу нашого дослідження становлять: теоретичні положення про природу і розвиток особистості, розроблені в працях Л. Божович, Л. Виготського, О. Леонтьєва, М. Лісіної, С. Рубінштейна, Д. Фельдштейна, де розвиток особистості розглядається як становлення її ціннісно-смислової сфери; положення про процес формування Я-образу у дітей дошкільного віку та в онтогенезі особистості, розглянуті Р. Бернсом, В. Джеймсом, Є. Соколовою, В. Століним, І. Чесноковою; концепція розвитку свідомості в філо- і онтогенезі О. Леонтьєва.

Традиційно сформована система навчання та виховання підростаючого покоління спрямована на засвоєння дітьми соціокультурного досвіду, певного кола знань, моральних і духовних цінностей. Рішення цього завдання має забезпечувати не тільки отримання теоретичних знань, а й формування успішної у соціальному сенсі особистості, здатної будувати гармонійні відносини з оточуючим світом і з собою.

Впевненість розглядається тут як властивість особистості, ядром якої є позитивна оцінка індивідом власних навичок і здібностей як достатніх для досягнення значущих для нього цілей і задоволення його потреб. У процесі спеціально організованої діяльності, спрямованої на соціальне благополуччя дитини, на розвиток її соціальної активності, формування ціннісно-мотиваційних та морально-вольових установок, створення умов для вільного вираження свого «Я» і діалогу з іншими, збільшуються резервні можливості дитини, розвиваються механізми адаптації до навколишнього соціального середовища.

Важливу роль у цьому процесі відіграє соціальне середовище, включення дитини в нього та взаємодія з ним. Спосіб взаємодії особистості з іншими, надбання нею позитивного соціального досвіду виявляється в такій складовій Я-образу як соціальна впевненість.

У працях учених Л. Божович, Л. Виготського, Д. Ельконіна, О. Леонтьєва, М. Лісіної та інших зазначено, що соціальна впевненість розкривається через інтеграцію дитини в соціум, спілкування та спільну діяльність, визначення статусу в групі однолітків, розвиток відповідальності та здатності дотримуватись моральних норм за відсутності контролю дорослого, опір негативним впливам.

Соціальна впевненість – інтегральна якість особистості дитини, яка дозволяє їй, з одного боку, усвідомлювати свою унікальність і бути здатною до саморозвитку, самонавчання, а з іншого – усвідомлювати себе частиною колективу, суспільства, вміти налагоджувати відносини і враховувати інтереси інших людей, брати на себе відповідальність і діяти, виходячи із загальних цілей, на основі цінностей як загальнолюдських, так і того суспільства, в якому дитина розвивається [2, с.10].

Отже, соціальна впевненість характеризується відкритістю в міжособистісних відносинах. Впевнене виявлення своїх почуттів і думок у конкретній соціальній ситуації може сприяти подоланню страху, що, один раз виникнувши, міцно асоціюється з певними соціальними ситуаціями і потім підкріплює себе. Соціальний страх стає домінуючим почуттям, яке блокує активність людини. Подоланню страху сприяє оптимальний рівень раціонального мислення, що дає шанси діяти із впевненістю в собі.

Отже, соціальну впевненість розглядають як комплексну характеристику, що включає емоційні, поведінкові і когнітивні компоненти [1, с.12]. Поведінковий компонент підкріплюється сформованими в дитини навичками соціальної поведінки. Поведінковий компонент соціальної впевненості є системоутворюючим, оскільки саме практична реалізація засвоєних знань і способів дій, досвід діяльності є родовою характеристикою впевненості особистості.

Зокрема, поведінкова складова соціальної впевненості особистості передбачає володіння та досвід практичної імплементації таких особистісних якостей, умінь і навичок, як вміння ефективного спілкування (слухати, чітко висловлювати свої думки, відкрито, без тривоги та звинувачень, виражати свої почуття, адекватно реагувати на критику, просити про послугу або допомогу); здатність працювати в команді (виконувати різні ролі та функції в колективі, виявляти ініціативу, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими, визнавати внесок інших у спільну роботу, адекватно оцінювати свої здібності та свій внесок у спільну діяльність); здатність дитини брати на себе відповідальність за власні дії; вміння прогнозувати результат власних дій та вчинків.

Поведінковий компонент – це навички, соціальні відносини, практична готовність до певної поведінки, тобто реалізація уявлень, цінностей, норм, що склались. Особливістю його є те, що соціальний досвід розглядається як результат активної взаємодії з навколишнім світом, становлення якого не може бути обмежене лише засвоєнням певної суми відомостей, знань, навичок, зразків, оскільки пов'язане з оволодінням способами діяльності та спілкування [1, с.15].

Саме в дошкільному віці закладаються основи життєвої впевненості взагалі, соціальної зокрема, формується первинна соціальна позиція як система ціннісних ставлень до інших людей та самого себе, закріплюються елементарні моделі поведінки, реакції на ті чи інші життєві події та ситуації, спроби соціального реагування і поведінки.

Однією з неодмінних умов соціальної впевненості дитини є розвиток мовлення, комунікативних навичок, формування вміння працювати в команді. Саме театралізована діяльність, на нашу думку, є одним із засобів формування поведінкового компоненту соціальної впевненості.

Театралізована діяльність дає можливість розвивати здібності кожної дитини, формувати творчу уяву, комунікативні навички. У Базовому компоненті дошкільної освіти виокремлено освітню лінію «Мовлення дитини», яка передбачає формування в дітей різних видів мовленнєвої і комунікативної компетенції, що в сукупності спрямовані на формування мовленнєвої особистості дитини [4, с.14]. Театралізована діяльність є перспективним напрямом, одним із ефективних засобів розвитку мовленнєвих здібностей дітей. Тому питання формування соціальної впевненості дітей засобами театралізованої діяльності стало для нашого дослідження надзвичайно актуальним.

Театралізовані ігри позитивно впливають на емоційну сферу дитини, вони акумулюють життєву мудрість, оптимізм, енергію народу. Театралізовані ігри приносять величезну користь для духовного виховання, становлення характеру дитини, прищеплення їй найкращих рис, сприяють утвердженню себе в суспільстві.

Отже, формування соціальної впевненості дітей старшого дошкільного віку передбачає наявність у дитини певних особистісних властивостей, потреб, здібностей, елементарних теоретичних уявлень та практичних умінь, які забезпечують життєздатність. Соціальна впевненість дошкільнят — це результат процесу оволодіння дітьми емоційним і соціальним досвідом. Це їхня обізнаність, умілість, різноманітність способів соціального реагування.

Розвиток соціально-комунікативних здібностей старших дошкільників передбачає, що зовнішня діяльність повинна стимулювати так званий «мотив афіліації», тобто потреби контактувати з людьми, бути членом групи, взаємодіяти з оточуючими, надавати і приймати допомогу; зовнішня діяльність повинна стимулювати соціальну поведінку, розвивати здатність до емпатії (співпереживання).

На наш погляд, саме спеціально організована театралізована діяльність дає змогу сформувати в дитини старшого дошкільного віку всі ці соціально-психологічні новоутворення, які набувають, у свою чергу, суттєвого значення в подальшому житті особистості. Тому темою кваліфікаційного дослідження нами обрано: «Формування поведінкового компоненту соціальної впевненості у дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності».

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов формування поведінкового компоненту соціальної впевненості у дитини старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.

Об'єкт дослідження: психолого-педагогічний феномен соціальної впевненості старших дошкільників.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування поведінкового компоненту соціальної впевненості дитини старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну і методичну літературу з проблеми формування поведінкового компоненту соціальної впевненості у дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.

2. Розробити й обґрунтувати педагогічні умови формування поведінкового компоненту соціальної впевненості у дітей старшого дошкільного віку.

3. Експериментально перевірити педагогічні умови формування поведінкового компоненту соціальної впевненості і запропонувати шляхи його вдосконалення.

Отже, на етапі обґрунтування теми дослідження, нами визначено об'єкт, предмет, мету і завдання психолого-педагогічного дослідження. Подальша робота буде пов'язана з аналізом джерельної бази щодо з'ясування сутності ключових понять проблеми формування поведінкового компоненту соціальної впевненості у дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.

Література

1. Молостова Н.Ю. Формирование социальной уверенности как компонента образа "Я" у детей старшего дошкольного возраста: автореф. дис. канд. псих. наук: 13.00.01 / Н.Ю. Молостова. – М., 2004. – 20 с.

2. Иванова Н.В. Социальное развитие детей в ДОУ / Н.В. Иванова, Е.Ю. Бардинова, А.М. Калинина. – М.: ТЦ Сфера, 2008. – 128 с.

3. Алифанова Е.М. Формирование коммуникативной компетентности детей дошкольного возраста средствами театрализованных игр: автореф. дисс. канд. пед. наук: 13.00.01 / Е.М. Алифанова. – Волгоград, 2001. – 23 с.

4. Базовий компонент дошкільної освіти / [наук кер. А. М. Богущ] — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.

УДК 378.091.2-051:37.091.2

Яковцова Ю. В.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО СТВОРЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Підготовка кваліфікованих кадрів є одним з актуальних питань у сфері надання вищої педагогічної освіти. Сучасні реалії освітнього простору висувають до науковців нові вимоги, що призводять до реформування укладеної раніше стратегії навчання та підготовки кадрів. Під час розробки навчальних планів для майбутніх педагогів відбуваються зміни, з метою побудови поступового та стратегічно рівномірного шляху отримання кваліфікації.

Наскрізною темою під час опанування програми першого освітнього рівня є формування готовності у педагога до виконання своїх посадових обов'язків. Поданий аспект враховується у всіх дисциплінах, які наявні у період здобуття кваліфікаційного рівня. Отримання педагогічної професії передбачає саме такий підхід, аби сформувати у майбутнього педагога усебічне уявлення про професію. Виведення педагогів на новий щабель у професійній компетентності дозволить їм бути конкурентно спроможними на світовому рівні.

Сьогодення орієнтує вихователів на пошук нових форм роботи з дітьми дошкільного віку, оскільки класичні повною мірою не задовольняють потреб сучасної дитини. За підсумками спостережень останніх років виявлено, що найбільш вдалою формою є інтегрований освітній простір у закладі дошкільної освіти. Тим не менш, маємо суперечність між тим, яким він постає у реаліях, та яким він має бути. Однією з причин, які уповільнюють впровадження такого простору є неготовність вихователів до роботи в такій формі.

Сучасний дослідник В. Легін зазначає, що професійна готовність вихователя до інноваційної діяльності (зокрема якою є створення інтегрованого освітнього простору у ЗДО)

постає закономірним результатом спеціальної підготовки, самонавчання й самоосвіти, виховання й самовиховання, постійного залучення до інноваційних процесів на робочому місці. Значну роль у формуванні готовності вихователя до такої діяльності відіграє керівник закладу дошкільної освіти, який створює сприятливі для цього умови. [1]

На думку науковця Т. Швець, готовність - це концентрований показник діяльності суті особи, міра її професійної здібності, а не лише властивість чи ознака окремої особистості. Психологічна готовність в цьому понятті виступає основою, а також є складним утворенням та включає в себе запас професійних знань, умінь і навичок та комплексне поєднання рис особистості (переконання, педагогічні здібності, інтереси, професійна пам'ять, мислення, увага, педагогічна спрямованість думки, працездатність, емоційність, моральний потенціал особистості). Наявність вищезазначених утворень забезпечує успішне виконання професійних функцій.[2]

Формування у майбутнього вихователя професійної готовності є можливим лише за наявності кількох педагогічних умов, які мають цьому сприяти та забезпечити високий рівень готовності педагога до створення інтегрованого освітнього простору ЗДО. У своїх дослідженнях науковець Г. Цветкова визначає наступні умови:

- укладення змісту підготовки вихователів має ґрунтуватись на взаємодії основних загальнонаукових (системний, акмеологічний, аксіологічний, синергетичний) й конкретнонаукових (особистісно зорієнтований, суб'єктно-діяльнісний, компетентнісний, герменевтичний) підходів на засадах системно-структурного аналізу, а також на формуванні компетентностей необхідних для успішної професійної самореалізації;
- стимулювання професійного самовдосконалення, духовного збагачення викладачів вищої школи як процесу свідомої роботи над собою, досягнення педагогічних професійних вершин на усвідомленій аксіологічній основі, що відображає постійне зростання компетентностей педагога; оволодіння прийомами досягнення успіху для здобувачів освіти; організація діяльності викладача вищої школи, яка спрямована на саморозвиток та підвищення креативності; педагогічні самоаналіз та рефлексія;
- мотивація викладача вищої школи до розвитку здібностей до виховання здобувачів вищої освіти;
- організація управління якістю підготовки майбутніх вихователів, яке має бути системним та ґрунтуватись на педагогічному гуманізмі та соціально-психологічній толерантності;
- формування інноваційного потенціалу шляхом створення креативно-розвивального освітнього простору закладу вищої освіти, якому мають бути притаманні такі риси: надання умов для постійного розвитку у професійній компетентності (інтеграція навчання з виконанням професійних завдань, сприяння до саморозвитку, трансформація нових знань в необхідні вміння та навички щодо вирішення конкретних професійних завдань), підвищення задоволеності діяльністю у кожного суб'єкта освітнього середовища, залучення до управління процесом професійної підготовки. [3]

Провідне місце у підготовці майбутнього фахівця дошкільної освіти також займає розвиток пізнавальних мотивів у професійній діяльності як одна з умов формування готовності, для якої має бути попередньо сформована мотиваційно-сміслова структура особистості. Від наявності цього утворення залежить рівень професійності педагога, його обізнаності в своїй галузі. Вихователь, який завжди має стимул до пошуку нової інформації, стійкий інтерес до

пізнання нового, за орієнтир ставить цінності професії, мотивований прагненням до зростання та вдосконалення своєї майстерності.

Отже, формування готовності майбутніх педагогів до створення інтегрованого освітнього простору закладу дошкільної освіти є можливим лише за наявності певних педагогічних умов, які мають бути враховані під час навчання в закладі вищої освіти та набуття навичок професійної діяльності відповідно.

Література

1. Легін В.Б. Готовність вихователя ДНЗ до інноваційної діяльності / Легін В.Б. // Інноваційні технології в дошкільній освіті: Збірник абстрактів Міжнародної науково-практичної інтернетконференції. – 2018. – С. 196-198.
2. Швець Т.А. Готовності майбутнього вихователя до педагогічної діяльності як елемент професійної майстерності / Т.А. Швець // Педагогічні науки: наук. видання. Вип.67. [Редкол.: Є.С. Барбіна та ін.] - Херсон, 2015. – С. 420 – 424.
3. Цветкова Г.Г. Модернізація змісту підготовки майбутніх фахівців дошкільного профілю/ Цветкова Г.Г. // Інноваційні технології в дошкільній освіті: Збірник абстрактів Міжнародної науково-практичної інтернетконференції. – 2018. – С. 211-212.

СЕКЦІЯ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

УДК 796.011.1.

Баличев М.С.

ПАУЕРЛІФТИНГ, ЯК ЗАСІБ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В статті розкрито позитивний вплив занять з пауерліфтингу на організм людини, та організаційно-методичні принципи фізичної підготовки. Встановлено, що вправи з силового триборства, при правильно побудованій методиці тренувань, позитивно впливають на організм людини. Також, вони стають фундаментом для загальної фізичної підготовки у швидкісно-силових, ігрових та бойових видах спорту. Методика фізичної підготовки засобами з пауерліфтингу враховує багато індивідуальних факторів. До них відноситься: стан здоров'я, антропометричні дані, рівень фізичної підготовки, індивідуально-особистісні якості, мотивація.

The positive effect of powerlifting classes on the human body and organizational and methodological principles of physical training are revealed in the article. It is established that exercises in power triathlon, with properly constructed training method, have a positive effect on the human body. Also, they become the foundation for general physical training in high-speed power, game and combat sports. The method of physical training by means of powerlifting takes into account many individual factors. These include: health status, anthropometric data, level of fitness, individual and personal qualities, motivation.

Ключові слова: студенти, пауерліфтинг, силові здібності, фізична підготовка.

Keywords: students, powerlifting, strength, physical training.

Постановка проблеми. Проблема зміцнення здоров'я за допомогою розвитку силових можливостей студентів є дуже специфічною, у зв'язку з тим, що абсолютна більшість авторів

механічно переносять методи та принципи тренувань кваліфікованих спортсменів на побудову занять для новачків. Відсутні об'єктивні дані про біомеханічну структуру змагальних вправ. Немає науково узагальнених розробок засобів та методів, які використовують у тренувальному процесі пауерліфтерів початківців.

Аналіз літературних джерел. Розглянуто наукову літературу з теорії та методики фізичного виховання, теорії та методики силової підготовки, та системного підходу до навчально-виховного процесу.

Мета статті полягає в організаційно-методичних основах фізичної підготовки засобами пауерліфтингу для досягнення здоров'я у студентської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для побудови методики тренувань з пауерліфтингу, яка перш за все направлена на зміцнення здоров'я студентської молоді було узагальнено наукові дані з біомеханіки, теорії та методики фізичної адаптації, теорії та методики фізичної підготовки.

У багатьох роботах науковців, відмічено негативний вплив занять силовими видами спорту, а особливо у початківців, на здоров'я людини. При значних навантаженнях, у результаті напруження спортсмена погіршується діяльність серцево-судинної системи, але у більшості випадків це відбувається тому що атлети пауерліфтери не приділяють увагу аеробним вправам, які направлені на розвиток кардіореспіраторної системи. Треноване серце більше перекачує крові за одне скорочення, і тим самим м'язи швидше отримують кров насичену киснем, а серцевий м'яз працює більш економічно. Вправи на розвиток аеробних можливостей в основному носять циклічний характер. Це біг, стрибки через скакалку, їзда на велосипеді і тд.. Треба врахувати той факт, що аеробні заняття повинні бути у пульсовій зоні 120-160 ударів серця за хвилину, та безпосередньо тренування не менше 30 хвилин, хоча б через день. Саме цей діапазон дозволяє найкращим чином натренувати серцевий м'яз.

Роль техніки у пауерліфтингу

Через неправильну техніку виконання вправи страждає опорно-руховий апарат, а саме суглоби та сухожилки. Найчастіше травми отримують молоді та малодосвідчені спортсмени, які не дивлячись на вказівки тренера, стараються наздогнати сильних спортсменів, при цьому не зміцнивши м'язовий корсет належним чином. Тому основна задача тренера не підвищувати спортсмену вагу на снаряді, доки він не навчиться виконувати правильно вправу з малою інтенсивністю. Хоча ризик існує завжди, але при правильній техніці, він зводиться до мінімуму.

У кістковій тканині студентської молоді відбувається дуже багато фізіологічних змін, в силу того що формування опорно-рухового апарату не завершено. Тому кістки та суглоби стають дуже піддатливими до рухів, та легко деформуються при надмірних навантаженнях. В результаті багаторічних дослідів, вчені прийшли до висновку, що формування кісткової тканини завершується у середньому в 22-25 років.

Роль харчування

Для зміцнення опорно-рухового апарату велику роль грає раціональне харчування, а саме споживання необхідної кількості білків, жирів, вуглеводів, вітамінів та мінералів. Від цього буде залежати наскільки швидко буде відновлюватися організм після фізичних навантажень, бо їжа у прямому сенсі є будівельним матеріалом для тканин та систем нашого тіла.

Фактори, які впливають на прогрес у пауерліфтингу

Одним з найважливіших факторів для максимального прогресу є правильно підібрані фізичні навантаження з урахуванням декількох факторів. Перш за все це залежить від стану

здоров'я студента, чи є у нього хронічні або набуті захворювання, які б могли йому заважати у тренуваннях з цього виду спорту. Також враховується індивідуальний фізичний розвиток, самопочуття, яке може змінюватися упродовж дня, володіння технікою виконання вправи, харчування і режим дня, та відновні можливості організму.

На даний момент дуже мало науково-методичної літератури, яка б дозволила нам пізнати всі аспекти правильних занять з силового триборства, в першу чергу для зміцнення здоров'я, а не заради високих спортивних результатів. Перш за все успіх заняття з пауерліфтингу залежить від наступних факторів: мотивації, антропометричних даних, правильної техніки виконання вправи, методів тренувань, циклів та періодизації фізичних навантажень, а також генетичний фактор.

Завдання мотиваційного компонента – сформувати у студентів інтерес та позитивне ставлення до занять з пауерліфтингу [4; 5].

Дуже важливо звернути увагу на індивідуальні антропометричні дані кожного з вихованців, а саме довжину кінцівок спортсмена відносно до його торсу, а не просто зріст, як помилково вважає більшість. Спочатку треба подивитися на співвідношення довжини кінцівок, і виходячи з цього виставити максимально вигідні кути нашого тіла в кожній вправі, для того, щоб ми могли максимально вигідно, і з меншою можливістю травми долати вагу [7; 9].

Перш ніж розпочати заняття з пауерліфтингу, треба врахувати деякі методичні положення тренувального процесу. До них відноситься: 1) навчальні заняття з силового триборства є однією зі структурних одиниць навчально-тренувального процесу, під час якого виконуються певні вправи, і визначається об'єм та інтенсивність фізичного навантаження. 2) Кількість м'язових груп, які були задіяні під час спеціальної вправи, визначається для кожного студента в індивідуальному порядку, враховуючи його фізичну підготовку та стан функціональних систем організму. 3) Після виконання основних вправ також треба працювати над окремими (локальними) м'язовими групами, перш за все над тими, які найслабкіші, і заважають прогресу у змагальних вправах. 4) Слід звернути увагу на правильне дихання під час виконання вправ, яке грає важливу роль у підйомі снаряду [1; 3; 5].

На початкових стадіях тренувань необхідно приділяти основну увагу техніці виконання вправи, щоб сформувався правильний руховий стереотип. Підвищення інтенсивності відбувається тільки тоді, коли студент правильно оволодіє технікою вправи, в противному же випадку висока вірогідність отримати травму. Не кожен тренер здатний навчити свого спортсмена ідеальній техніці виконання вправи. Взагалі успіх у пауерліфтингу на 80 % залежить від напрацьованої техніки виконання вправ. Сила це не просто підймання ваги, це перш за все навичка, а для доведення рухових дій до рівня автоматизму потрібний тривалий час.

Немаловажливим фактором є гнучкість. Негнучкий спортсмен не зможе виконати вправу з достатньою амплітудою, а також висока можливість отримати травму. Наприклад, коли атлет під час виконання вправи жим штанги лежачи на лаві, максимально зводить лопатки, то таким чином у роботу ефективніше підключаються найширші м'язи спини, а також ризик травмувати плечовий суглоб менше, бо як нам відомо з фізіології, плечовий суглоб повинен рухатися симетрично з лопатками.

У цьому виді спорту застосовують як груповий метод тренувань так і індивідуальний. Перевагою групового метода над індивідуальним є те, що у спортсменів, дивлячись один на одного, прокидається змагальний дух і мотивація. Кожен з них хоче стати попереду іншого. Завжди є один кращий атлет за яким тягнуться всі. Цей метод дуже добре працює на

початкових стадіях тренувань, саме для формування у студентів мотивації та інтересу. Перевагою індивідуального метода є те, що можна приділити більше уваги одному спортсмену, сконцентрувати всю увагу на ньому, вказати на технічні помилки. Цей метод дуже добре працює, як з новачками, так і з досвідченими спортсменами [4; 6; 7].

Функціональні можливості організму не можуть досить довго знаходитися на високому рівні фізичної форми, після досягнення їх максимальних показників, вони починають знижуватися. Тому спортсменам після виходу на пік своєї форми рекомендується зробити відпочинок, саме для збереження свого організму. Більшість тренерів цього не враховує, і продовжує навантажувати своїх вихованців, ризикуючи їхнім здоров'ям, задля власних інтересів. В першу чергу, не витримує нервова система, а згодом падає імунітет. В результаті спортсмен захворіє та випадає зі звичного режиму роботи. На відновлення після хвороби уходить значно більше часу, ніж якщо би спортсмен просто зробив недільний відпочинок, та з новими силами приступив до занять. Тренер завжди повинен питати про самопочуття своїх вихованців, дивитися на їх техніку виконання вправи та виходячи з цього робити висновки. Коли у атлета спостерігається порушення техніки на вагах 60-70 % від його максимального результату, то це є сигналом, що м'язи недостатньо відновилися, і не можуть ефективно долати задану інтенсивність, тому необхідно зробити перерив у тренуванні. Відпочинок необхідний також не тільки для відновлення м'язової системи, а й для психологічного розвантаження після змагань. Від психологічного стану напряду залежить бажання спортсмена займатися та прогресувати у будь-якому виді спорту. Якщо тренер не буде цього враховувати та з максимальною інтенсивністю навантажувати своїх учнів, то рано чи пізно у них згасне інтерес до занять пауерліфтингом, бо такі заняття будуть впливати лише негативним способом на стан організму молоді.

Тренувальний процес з пауерліфтингу обов'язково повинен включати в свою програму певні цикли та періодизацію занять. На початковому етапі основну увагу треба приділити побудові м'язового корсета, а змагальні вправи виконувати з вагою не більше 50% від максимального результату. Для цього слід застосовувати загальнорозвиваючі вправи на всі групи м'язів. Після досягнення атлетом рівня кандидата у майстри спорту, об'єм загально розвиваючих вправ можна скорочувати і приділяти більше увагу змагальним вправам. І так з наступним ростом кваліфікації спортсмена тренування будуть більше направлені на відпрацювання змагальних вправ [7; 9].

Методи розвитку силових можливостей

Застосовують наступні методи розвитку силових якостей, такі як метод повторних, максимальних та динамічних зусиль. Метод повторних зусиль - це виконання вправи у діапазоні 8-12 повторень в одному підході з вагою 60-75 % від максимальної ваги у певній вправі на 1 раз. Метод максимальних зусиль характеризується роботою на 1-5 повторень з вагою 80-95 % від максимальної ваги. У методі динамічних зусиль виконання вправи з вагою 50 % від разового максимуму, з максимальною швидкістю, зазвичай його використовують для розвитку швидкості та відпрацювання правильної техніки. Чим більше швидкості ви придасте снаряду на старті, тим більша вірогідність його підняти та зафіксувати. На початку занять найбільш раціональним буде метод повторних зусиль, тому що діапазон 8-12 повторень краще всього підходить для розвитку м'язової маси та зміцнення сухожиль, як доказує більшість авторів [1; 2; 3], саме на цьому циклі ми закладаємо фундамент для подальшого прогресу. До максимальних зусиль, у силовому циклі, слід прибігати тільки після проходження об'ємного циклу, тобто методу повторних зусиль, і тривати він повинен не більше 2 місяців, через велике

навантаження на нервову систему [4; 6]. Ну а метод динамічних зусиль можна практикувати як на об'ємному так і на силовому циклах, він заважатиме росту результатів не буде. Треба використовувати всі методи, але у чіткій послідовності, якщо притримуватися лише одного, то прогрес буде дуже повільним [2; 10].

Після кожного тренування обов'язково треба підраховувати і записати КПШ (кількість підйомів штанги) у кожній із змагальних вправ. Для цього необхідний щоденник тренувань, де ми також фіксуємо вагу нашого тіла, та програму тренувань [3; 8; 9].

Технології розвитку силових якостей, визначаються на основі розроблених вимог у теорії та практиці фізичного виховання. В першу чергу, необхідно визначити чітку та науково обґрунтовану систему фізичного вдосконалення; сконструювати навчальний план так, щоб у студента вистачало часу на тренування; визначити стан індивідуальних фізичних можливостей кожного зі студентів, і на основі цього організувати навчально-тренувальне заняття з подальшим коригуванням індивідуальних тренувальних програм та оцінкою результатів.

Висновки

1. При правильно спланованому тренувальному процесі, заняття з пауерліфтингу позитивно впливають на всі функціональні системи організму, в першу чергу на м'язову, кардіореспіраторну, опорно-рухову та нервову.

2. Регулярні тренування з пауерліфтингу дозволяють змінити настрій студента в кращу сторону, а це в свою чергу, позитивно впливає на розумову діяльність. Все пов'язано з синтезом гормонів ендорфіну та дофаміну після силового тренування. Організм отримує можливість відновитися та відкинути усі негативні емоції отримані упродовж дня. Після таких фізичних вправ гарантовано міцний сон.

3. Заняття силового напрямку, для студентської молоді, є ефективним засобом фізичного самовдосконалення, та водночас вирішується проблема гіподинамії серед студентів.

Література

1. Адам К. Лучшие силовые упражнения и планы тренировок для муж-чин. – М.: Попурри, 2015. – 113с

2. Грибан Г.П., Пронтенко К.В., Пронтенко В.В. [та ін.]; за ред. Г.П. Грибана. – Гирьовий спорт у вищих навчальних закладах: навч. посібник. – Житомир: Вид-во "Рута", 2014. – 400 с.

3. Дворкин А.М. Силовые единоборства. Атлетизм, культуризм, пауэрлифтинг, гиревой спорт / А.М. Дворкин. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. - 384 с.

4. Делавье Ф. Анатомия силовых упражнений для мужчин и женщин. – М.: Рипол Классик, 2013. – 92 с

5. Здоров'я, фізичне виховання і спорт в умовах сьогодення: зб. пр. наук.- практ. конф., присвяч. Року спорту та здорового способу життя і 50-річчю Хмельниц. нац. ун-ту, 21-22 верес. 2012 р., [м. Хмельницький] / Упр. освіти і науки Хмельниц. облдержадмін. [та ін.]; [редкол.: Ложкін Г. В. та ін.]. – Хмельницький: [б. в.], 2012. – 165 с.

6. Кірдан Т. Покращення статури, як один із мотивів фізичного виховання студенток вищих навчальних закладів. Молода спортивна наука України: зб. наукових праць з галузі фізичної культури та спорту. – Львів, 2004. – Том 3. – Випуск 8. – С. 156–158.

7. Стеценко, А.І. Пауерліфтинг. Теорія та методика викладання: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів Текст. / А.І. Стеценко. Черкаси: Вид. віддш ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008.-460 с.

8. Худолій О. М. Умови вдосконалювання тренувального процесу в пауерліфтингу / О. М. Худолій, Н. О. Дідюк // Теорія та методика фізичного виховання. – №6. – 2010. – С. 41-46.

9. Шейко Б.И., Горулев П.С., Румянцева Э.Р., Цедов Р.А.: Пауэрлифтинг. От новичка до мастера / Б.И. Шейко, П.С. Горулев, Э.Р. Румянцева, Р.А. Цедов; под. общ. ред. Б.И. Шейко. – М, 2013. – 560 с.

10. Шейко Б.И. Пауэрлифтинг / Б.И.Шейко. - М.: Издательский отдел ЗАО БАМ Спорт Сервис, 2004.

УДК 373.3.091.21

Буга М. М.

РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ СПОРТОМ

На сьогоднішній день система фізичної культури України перебуває у кризовому стані. У професійній освіті відбувається активний пошук нових, більш сучасних, форм і методів фізичного виховання, які б сприяли підвищенню загального рівня здоров'я студентів та оптимізації якості професійної підготовки майбутніх фахівців в Дніпропетровському національному університеті. Для досягнення, збереження та зміцнення високого рівня здоров'я потрібне постійне та поступове, оптимальне та систематичне фізичне навантаження.

Витривалістю називається здатність людини тривалий час виконувати роботу без зниження інтенсивності. Якщо кільком учням запропонувати одну і ту ж вправу, то через деякий час одні з них припинять її виконувати, а інші будуть продовжувати[1].

Різні люди мають різну здатність виконувати певні види робіт. Одні успішно виконують високоінтенсивну роботу і зазнають труднощів при тривалій роботі. Одні виконують роботу тривалий час не знижуючи інтенсивності, інші –швидко знижують інтенсивність і припиняють роботу. Окремі особи мають дивовижну працездатність[2].

Теорія фізичного виховання дітей дошкільного віку– це наука про загальнізакономірності фізичного виховання та формування особистості дитини. Вона маєєдиний зміст та предмет вивчення з загальною теорією фізичного виховання. Однакїї спрямованість обумовлена дослідженням різноманітних питань фізичного виховання дитини від народження до шести років і відповідно до цього – виявленнямзакономірностей управління розвитком дитини в процесі виховання та навчанняфізичним вправам[3].

Витривалість до фізичної роботи має важливе значення в життєдіяльностілюдини. Вона дозволяє:

- виконувати значний обсяг рухової діяльності;
- тривалий час підтримувати високий рівень інтенсивності рухової діяльності;
- швидко відновлювати сили після значних навантажень[1].

Види витривалості:

- Загальна витривалість— це сукупність функціональних можливостей організму, що обумовлюють здатність людини тривалий час виконувати будь -яку роботу без зниження її ефективності.
- Швидкісна витривалість(здатність людини якомога довше виконувати м'язову роботу з біляграничною та граничною для себе інтенсивністю). Перенос швидкісної витривалості значно менший, ніж загальної.
- Силова витривалість(здатність людини якомога продуктивніше для конкретних умов спортивної або іншої рухової діяльності, долати помірний зовнішній опір);

- Координаційно-рухова витривалість— це витривалість, яка проявляється в руховій діяльності з підвищеними вимогами до координаційних здібностей. Така витривалість демонструється, наприклад, гімнастами, гравцями в спортивних іграх, цирковими жонглерами і т.п[1].

Загальна витривалість хлопців має високі темпи приросту від 8-9 до 10, від 11 до 12 та від 14 до 15 років. У віці від 15 до 16 років темпи розвитку загальної витривалості у хлопців різко знижуються, а в інші періоди спостерігаються середні темпи її приросту. Швидкісна витривалість хлопців має високі темпи приросту у віці від 13 до 14 та від 15 до 16 років. Середні темпи припадають на вікові періоди від 11 до 13, від 14 до 15 та від 16 до 17 років. Суттєво відрізняється від хлопців динаміка природного розвитку витривалості у дівчат. У них високі темпи приросту загальної витривалості спостерігаються лише від 10 до 13 років, потім вона протягом двох років зростає повільно, а у віці від 15 до 17 років загальна витривалість зростає в середньому темпі[2].

Фізична культура в Україні

З давніх часів у побуті українського народу були популярні боротьба, плавання, кулачний бій, різноманітні рухливі ігри, верхова їзда. Населення України постійно зазнавало набігів татар, турків та інших іноземних загарбників, тому підготовка всебічно розвиненого бійця була першочерговим завданням князівств, утворених на її території.

Отже, для наступних поколінь невід'ємними все ж таки залишаються заняття фізичною культурою. Досвідчений вчитель фізичного виховання повинен враховувати усі особливості вікової і фізичної розвитку дитини, давати навантаження в залежності від цих особливостей дитини, її здоров'я, заохочувати займатися спортом чи фізичними навантаженнями надалі, але при цьому обов'язково враховувати кількість часу занять цим спортом або навантаженнями, аби не нашкодити здоров'ю дитини. Тільки тоді в нашій країні збільшиться кількість спортсменів, люди будуть не тільки бажати, а й займатися спортом, заохочувати інших, і тоді ми будемо здорові, сильні, красиві. Вмійте правильно планувати свій час не тільки для фізичних занять, а і для свого життя, бо життя швидкоплине, а жити завжди потрібно встигати.

Література

1. Пугач Н.В. Основи методики розвитку витривалості: лекції для студентів. Львів, 2013. 15 с. URL: http://3w.ldufk.edu.ua/files/kafedry/kaf_khoreohrafi/tim_rozvytku_fiz_jakostej_khoreohr/lek/3.pdf (дата звернення: 21.11.2019)
2. Розвиток витривалості і сили: методичний посібник / укладачі В.Д.Гогоць, О.О.Остапова, А.В.Остапов; Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка. Полтава, 2010. 36 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3213/1/Goc.pdf> (дата звернення: 21.11.2019)
3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с. URL: <http://kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/13/2013/11/Teoriya-i-metoduka-fizuchnoho-vuhovan-nya-ditey-doshkilnogo-viky.pdf> (дата звернення: 21.11.2019)

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ГІМНАЗІЇ

Однією з найактуальніших педагогічних проблем в Україні є виховання особистості, у якій гармонійно поєднуються духовне багатство й фізична досконалість. Зниження рівня здоров'я учнів зумовлене зменшенням фізичних навантажень, зростанням нервово-психічних напружень, збільшенням інформації, що призводить до появи й розвитку хвороб, які раніше були притаманні людям старших вікових категорій. За останні роки кількість серцево-судинних захворювань у молодому віці збільшилась у 2-2,5 рази, смертність від ішемічної хвороби серця – на 5-15%, спостерігається підвищення артеріального тиску в учнів. Для розв'язання вищезазначених проблем важливе значення має удосконалення стану здоров'я учнів, мотивація їх на здоровий спосіб життя й підготовка до майбутньої професії [1].

Аналіз науково-педагогічних джерел дає підстави стверджувати, що фізичне виховання в профільних гімназіях є важливим необхідним аспектом виховання всебічно розвиненої особистості.

Для дослідження також важливим є виявлення й аналіз особливостей фізичного виховання учнів профільних гімназій. Однією з них є те, що демократизація навчально-виховного процесу розширила творчі можливості педагогічних колективів, які змогли використати історичний досвід для виконання сучасних складних і специфічних освітньо-виховних завдань, а саме:

- виховання морально і фізично здорового покоління;
- створення умов для здобуття загальної середньої освіти на рівні державних стандартів;
- здійснення професійно-прикладної підготовки талановитої молоді до майбутньої професійної діяльності;
- розвиток природних нахилів, здібностей і обдарованості, творчого мислення, потреби й уміння самовдосконалюватися;
- формування громадянської позиції, виховання почуття власної гідності, готовності до трудової діяльності, відповідальності за свої дії;
- надання учням можливості для реалізації індивідуальних творчих потреб, забезпечення умов для оволодіння практичними вміннями й навичками наукової, дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької, раціоналізаторської діяльності, певного рівня професійної підготовки;
- оновлення змісту освіти, розробка й апробація нових педагогічних технологій, методів і форм навчання та виховання;
- створення сприятливих умов для самореалізації учнів у різних видах діяльності, їх повноцінного морального, психічного, фізичного розвитку.

Виконання цих завдань пов'язане зі специфікою діяльності профільних гімназій: конкурсним відбором учнів, застосуванням інноваційних форм, методів навчання і виховання, високою якістю матеріально-технічного й методичного забезпечення, особливостями управління освітніми установами й навчально-виховним процесом, забезпеченням високопрофесійними викладацькими кадрами, використанням нових технологій і засобів навчання та виховання [2]. Значно розширилися межі наукових пошуків, розробляються, теоретично обґрунтовуються й запроваджуються в практику інноваційні освітні технології, які базуються на засадах нової освітньої парадигми, створюються методичні посібники для

викладачів фізичної культури, що містять конкретні рекомендації щодо того чи іншого виду діяльності. Одним із факторів методичного забезпечення виконання сучасних освітньо-виховних завдань є впровадження розроблених фахівцями програм, що робить процес фізичного виховання творчим, а не формальним, як це було раніше.

Не менш важливим є постійне розширення системи знань учнів профільних гімназій у процесі фізичного виховання, вона набуває все більшого загальноосвітнього значення і сприяє розвитку інтелекту учнів і збагаченню їх спеціальними фізкультурними знаннями. Теоретичний аналіз наукових праць показує, що спеціальна фізична підготовка має спрямовуватися на озброєння їх глибокими та всебічними знаннями й уміннями з теорії фізичної підготовки та практики фізичного виховання. Це вимагає застосування новітніх технологій виховання при організації навчального процесу в профільній гімназії [3, с. 56-76].

Отже, особливості фізичного виховання в профільній гімназії такі:

- розширення можливостей педагогічних колективів у вирішенні сучасних освітньо-виховних завдань, що полягають у запровадженні інноваційних технологій, розробці нових програм фізичного виховання та методичних посібників для викладачів фізичної культури, які містять рекомендації, щодо конкретних видів діяльності. Однак цей процес відносно повільний, крім того відчувається брак відповідної спеціальної літератури та недостатній рівень поінформованості вчителів у сучасних наукових розробках;
- постійне розширення системи знань учнів у процесі фізичного виховання учнів, що сприяє розвитку інтелекту учнів і збагаченню їх спеціальними фізкультурними знаннями;
- розширення сфери естетичного впливу навколишнього середовища на особистість, що сприяє вихованню гармонійно розвиненої особистості й формуванню уявлень про естетику рухів і фізичних вправ;
- створення передумов для повноцінної трудової діяльності людини, що формує духовно-фізичні якості учнів (уміння диференціювати свої рухи в часі та просторі, позитивне ставлення до праці), підвищує ефективність навчально-тренувальних занять.

Отже, особливостями фізичного виховання учнів профільної гімназії є розробка й упровадження спеціальних комплексів фізичних вправ, спрямованих на набуття учнями фізичних якостей, необхідних у майбутній професії, на формування спеціальних навичок оздоровчого характеру, скерованих на підвищення працездатності майбутніх фахівців; профілактика можливих професійних захворювань і відпрацювання відповідних комплексів фізичних вправ щодо їх запобігання; використання під час уроків фізичної культури міжпредметних зв'язків із метою всебічного розвитку фізичних і професійних можливостей учнів; індивідуальний підхід до розробки програм й організації занять з учнями різних спеціальностей та різного рівня фізичної підготовки; включення до програм і занять із фізичної культури комплексів фізичних вправ щодо зняття розумового та психічного перевантаження учнів; організація комплексної діяльності вчителів фізичної культури у співпраці із педагогічним колективом і батьками щодо мотивації учнів на здоровий спосіб життя як запоруки їх успішності в професійній соціалізації.

Література

1. Андрощук Н.В. Рухливі ігрити та естафети у фізичному вихованні: метод. посіб. / Н.В. Андрощук, А.Д. Леськів, С.О. Мехоношин. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 112 с.
2. Глазирін І.Д. Основи диференційованого фізичного виховання / І.Д. Глазирін. - Черкаси: Відлуння Плюс, 2003. - 352 с.

3. Гнітецька Т.В. Сутність, завдання і зміст фізичного виховання учнів в умовах гімназії / Т.В. Гнітецька // Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні: матеріали II-ої Всеукр. наук.–практ. конф. (м. Луцьк, 20-22 травня 2012 р.) / за ред. Ю.М. Шкрєбтія, В.І. Завацького; Волинський держ. ун-т імені Лесі Українки. – К.; Луцьк: Вежа, 2012. – С. 24–28.

УДК 796.352.2

Зиновин Д.В.

МЕСТО ГОЛЬФА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Занятия спортом как таковые являются неотъемлемой составляющей в жизни каждого здорового человека. На сегодняшний день в мире насчитывается более 200 000 видов спорта. Одним из них является гольф – благородный вид спорта, издавна считается игрой аристократов.

Помимо развлекательных функций, гольф - мужской олимпийский вид спорта, в котором отдельные участники или команды пытаются загнать маленький мячик ударами клюшек в специальные лунки. Что важно, мяч нужно закатить в лунку за меньшее число ударов [2].

Точную дату возникновения этой игры установить невозможно. Существует мнение, что гольф зародился в Римской империи и в эту игру играли гнутыми палками и с мячом набитым перьями. По другим теориям гольф появился в Китае, во время правления династии Мин, об этом говорит свиток с изображением императора, который пытается чем-то похожим на клюшку загнать мяч в лунку. Однако, большинство историков называют родиной гольфа Шотландию, а его изобретателей – пастухов, которые с помощью посохов (импровизированных клюшек) загоняли камни в кроличьи норы. Предположительно игра существовала уже в XIV веке, а в XV веке в Шотландии вышло несколько законов, запрещавших играть в неё, считалось, что это бесполезное занятие, которое отвлекало лучников от обучения. В XVII веке клюшками в мяч играли уже в Нидерландах. Самой первой площадкой для гольфа принято считать «Массельбург линкс» (Восточный Лотиан, Шотландия). Игра в её современном виде оформилась в XIX веке. Именно в Шотландии были придуманы правила и система с 18 лунками на поле. В 1900 году гольф впервые был включен в программу Олимпийских игр в Париже [1, 2].

Перед началом игры в гольф необходимо сделать следующее:

1. Прочитать местные правила игры.
2. Поставить на мяч идентификационную отметку. Это нужно для того, чтобы вы могли идентифицировать свой мяч среди остальных. Если мяч не удалось идентифицировать, то он считается потерянным.
3. Проверить количество клюшек, разрешено иметь не более 14 штук.

Игра в гольф начинается со стартовой зоны или как её ещё называют зоны «ти». Она так названа из-за Т-образной подставки, на которую устанавливается мяч. В идеале, игрок первым же ударом должен направить мяч в основную зону, потом за несколько ударов преодолеть её и отправить мяч на площадку с идеальной травой («грин»). Для того, чтобы закатить мяч в лунку с грина необходимо воспользоваться специальной клюшкой — паттером.

Кроме стандартных правил, в гольфе существуют правила этикета:

1. Воздержитесь от игры, пока идущая впереди группа не удалилась на безопасное расстояние.
2. Никогда не задерживайте игру.
3. Освободите "паттинг-грин" сразу же после того, как все игроки вашей группы прошли лунку.

4. Пропускайте вперед группы, играющие быстрее вас.
5. Восстанавливайте дерн.
6. Разравнивайте следы в бункерах.
7. Не становитесь на линию паттинга другого партнера Не вносите клюшки на паттинг-грин.
8. Флаг вставляйте на место аккуратно [2].

Площадка для гольфа состоит из серии лунок, каждая из которых имеет свою стартовую площадку. Также частью площадки являются гладкое и неровное поле и прочие препятствия. Финальной частью площадки является лунка, которая, для возможности ориентирования, помечается каким-либо образом (чаще флажком). Лунка располагается на специальной лужайке «грин», где высота травы минимальна. В прочих местах высота травы может быть самой различной для того, чтобы затруднить прохождение площадки. Лунка может называться «левый доглег» или «правый доглег» в зависимости от того, в какой стороне от прямого курса она расположена. Иногда направление на лунку может изгибаться дважды, в этом случае лунка называется «двойной доглег». Типичная площадка для гольфа состоит из 18 лунок, но также распространены площадки с девятью лунками, которые играют, соответственно, два раза за раунд [1].

Для игры в гольф игрок может взять с собой не более 14 клюшек, каждая из которых предназначена для выполнения определенного удара. Сами же клюшки делятся на 2 вида:

- 1.«Wood» (вуды) – клюшки, предназначенные для выполнения ударов на максимальные расстояния (изготовлены из дерева).
- 2.«Iron» (айроны) – клюшки, предназначенные для выполнения ударов на различные расстояния, в зависимости от положения мяча (изготовлены из металла).

Для ударов на небольшие расстояния и с высокой траекторией используют клюшки «pitching wedge» (клин), угол наклона у таких клюшек составляет 50-60 градусов. Если удар необходимо выполнить из бункера с песком, то для этого используют клюшку «sand wedge», она имеет более тяжелую подошву и специальную форму. Для завершающих ударов игроки используют клюшку под названием «putter» (паттер), она сконструирована специально для ударов на ровной поверхности с большой точностью. В группах «wood» и «iron» клюшки нумеруются в зависимости от угла между shaftом и лицевой ударной поверхностью головки. Чем меньше номер, тем длиннее потенциальная траектория удара. Разница в длине ударов клюшками соседних номеров составляет порядка 10 метров.

Еще одним неотъемлемым атрибутом является сам мяч для гольфа. Он должен иметь диаметр не менее 4,27 см, вес в пределах 41-46 граммов и поверхность с 300-500 впадинками (чем больше впадинок, тем выше летит мяч) [2].

Также стоит отметить, что гольф, как и любой вид спорта, полезен для здоровья. Регулярные тренировки помогают добиться согласованности движений, развить гибкость и укрепить мускулы кора, к которым относятся мышцы спины (вокруг позвоночника), пресса, задней поверхности бедра, паха, косые и поперечные мышцы живота. При ударе клюшкой работает почти все тело. При этом физические нагрузки не сильные, и утомление приходит постепенно. Поэтому сердечная мышца не испытывает стресса. Занятия проходят на свежем воздухе, что способствует выработке в организме витамина D. За один раунд участники сжигают до 350 ккал и преодолевают дистанцию в 6-8 километров. После 150 дней у обследуемых измеряли физические показатели (давление, сила, гибкость, выносливость и пр.). Полученные данные сравнили с метриками других 55 мужчин, в жизни которых отмечался недостаток двигательной активности. Результаты получились

поражительные. Здоровье гольфистов улучшилось, снизился вес уровень холестерина в крови, повысилась выносливость на велотренажере и беговой дорожке и уменьшилась окружность талии [3].

Исходя из этого, можно с уверенностью говорить, что гольф имеет место быть в современном мире. Не смотря на то, что его правила и экипировка не претерпели существенных изменений спустя века, он занимает почетное место среди других видов спорта.

Литература

1. Гольф: [Полное руководство по игре в гольф]. / Пер. с англ. М. Л. Романовой; Под общ. ред. Б. А. Яковлева. - М.: Терра-Спорт, 2003. - 224 с.
2. Спортивная энциклопедия – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ru.sport-wiki.org/vidy-sporta/golf/>
3. Польза от гольфа: поддерживаем здоровье тела и духа- [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://fitexpert.biz/golf/>

УДК 373.3\5.015.31:796

Калашникова А. І.

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ НА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЗАСОБАМИ ВУЛИЧНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ

Ключові слова: формування, мотивація, здоров'я, здоровий спосіб життя.

У Національній доктрині розвитку освіти у ХХІ столітті серед пріоритетів державної освітньої політики визначено «формування через освіту здорового способу життя», що має здійснюватись шляхом розвитку валеологічної освіти, медико-санітарного просвітництва, активних форм збереження, зміцнення та розвитку індивідуального здоров'я кожного учня. Законодавство України, в цілому забезпечує необхідні правові засади для формування здорового способу життя дітей та молоді [1].

Всесвітня організація охорони здоров'я дає таке визначення: «Здоров'я - це стан фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб» [2].

За даними [3] фізичне здоров'я – це стан організму людини, при якому оптимально використовуються захисно-приспосувальні механізми, протистояння негативному впливу середовища. Важливою ознакою здоров'я є хороша пристосованість (адаптація) організму до різних навантажень і зовнішніх умов існування (кліматичні умови, вода, електромагнітні поля, тваринний і рослинний світ, людське суспільство, умови праці та побуту) [2].

Здоровий спосіб життя (ЗСЖ) - це процес дотримання людиною визначених норм, правил і обмежень у повсякденному житті, сприяють збереженню здоров'я, оптимальному пристосуванню організму до умов середовища, високому рівню працездатності у навчальній і професійній діяльності. В основі дотримання здорового способу життя лежить лічностномотиваційний аспект. Він передбачає активну діяльність людини по збереженню і зміцненню власного здоров'я, в якій можна виділити наступні основні компоненти:

- усвідомлене, цілеспрямоване застосування різноманітних форм фізкультурної активності;
- цілеспрямоване освоєння гігієнічних навичок і навичок охорони здоров'я;

- використання природних чинників в зміцненні здоров'я (загартовування) і цивілізоване ставлення до природи;

- активна боротьба з шкідливими звичками і їх повне викорінення;

- діяльність по пропаганді і впровадженню ЗСЖ в життя кожної людини і суспільства[4].

Довгий час найбільш популярною моделлю формування здорового способу життя у шкільному колективі було надання інформації про здоров'я і негативний вплив шкідливих звичок. Вибір такої моделі базувався на твердженні, що, заснована на фактах інформація про шкідливі звички, біологічні, соціальні та психологічні наслідки їх уживання, має гарний профілактичний ефект, що знання конкретних фактів приведе до однозначної відмови від шкідливих звичок. Сьогодні існує інше уявлення про те, яким чином можна досягти позитивних результатів у профілактичній роботі. Тільки створення школи, дружньої до дитини, школи, що підтримує здоров'я, школи в центрі уваги якої є дитина, її здоров'я, комфорт, самоутвердження, освіта дасть змогу навчити здоровому способу життя підрастаюче покоління [1].

Завдяки вуличної фізкультурно-спортивної роботи ми формуємо позитивну мотивацію на здоровий спосіб життя у учнів. Ефективність процесу формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя залежить від спрямованості виховного процесу, форм та методів організації. Серед форм та методів процесу формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя пріоритетна роль належить активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи і творчості. До них також належать соціальне проектування, метод відкритої трибуни, ситуаційно-рольова гра, соціально-психологічний тренінг, інтелектуальний аукціон, «мозкова атака», метод аналізу соціальних ситуацій з морально-естетичним характером, гра-драматизація, масові фізкультурно-оздоровчі та спортивні заходи [6].

Масові фізкультурно-оздоровчі та спортивні заходи – змагання та ігрова діяльність, учасники якої мають приблизно рівні можливості для активного відпочинку, емоційної розрядки, рухового навантаження та досягнення відповідного результату у руховій діяльності. Наприклад: спартакіади, змагання з видів спорту, дні здоров'я, фізкультурно-оздоровчі свята, фестивалі, конкурси, рухливі ігри, естафети. Спортивні і рухливі ігри характеризуються різнобічними оздоровчими ефектами, вони надають різнобічне рухове навантаження поліпшують емоційний стан. і тонізують нервову систему, є засобом для розвитку багатьох якостей, у тому числі моральних: товариськість, відчуття колективізму [5].

Література

1. Моніторинг стану роботи з формування здорового способу життя дітей та учнівської молоді (методичні рекомендації). Черкаси: ЧОПООП, 2010. – 44с.

2. Бочкарева С.И. Физическая культура: учебно-методический комплекс (для студентов экономических специальностей) / С.И. Бочкарева, Кокоулина О.П., Копылова Н.Е., Н.Ф. Митина, А.Г. Ростеванов А.Г. – М.: Изд. Центр ЕАОИ, 2011. – 344 с.

3. Евсеев Ю.И. Физическая культура. Серия «Учебники, учебные пособия». Ростов-н/Д: Феникс, 2003. — 384 с.

4. Дзержинская Л. Б., Прохорова И. В., Дзержинский Г. А. Физическая культура: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений ф-тов заоч. обучения / Л. Б. Дзержинская, И. В. Прохорова, Г. А. Дзержинский; Волгоградский филиал ФГБОУ ВО – Волгоград: Изд-во Волгоградского филиала РАНХиГС, 2016.

5. Литвенко О.М., Твеліна А. О. Організація та методика оздоровчої фізичної культури: навчально-методичний посібник / О.М. Литвенко, О.М. Твеліна. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. – 130с.

6. Формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя учнів через виховні заходи [Електронний ресурс] – https://lan-metod.at.ua/vuxovnarobota/dosvid/zybrutcka/opis_dosvidu.pdf

УДК: 796.015.6

Карпенко У. О.

ФІЗИЧНІ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ВІДПОЧИНОК

Фізичне навантаження – це певна міра впливу рухової активності людини на організм, що супроводжується підвищенням рівня його функціонування (відносно стану спокою) [1]

Відтак, «фізичне навантаження» означає, що виконання будь-якої вправи пов'язане з переходом енергозабезпечення життєдіяльності організму людини на більш високий, ніж в стані спокою, рівень. Наприклад, якщо прийняти величину енергозабезпечення і положенні лежачи за „1”, то вже повільна ходьба зі швидкістю 3 км/г викличе збільшення обміну речовин у 3 рази, а біг з більшою швидкістю і подібні до нього вправи — у 10 і більше разів. [2]

Розрізняють внутрішню та зовнішню сторони навантаження. До зовнішньої сторони навантаження належать інтенсивність, з якою виконується фізична вправа та її обсяг. Внутрішня сторона фізичного навантаження визначається тим функціональними змінами, які відбуваються в організмі внаслідок впливу їх зовнішніх сторін навантаження. Інтенсивність – це кількість виконаної роботи за одиницю часу. Вона характеризує силу впливу конкретної вправи на організм людини. Обсяг навантаження визначається показниками тривалості окремої фізичної вправи, серії вправ, а також загальної кількості вправ в певній частині заняття чи в цілому занятті. [3]

Також навантаження може бути:

- 1) стандартним (практично однаковим за своїми зовнішніми параметрами (швидкості та темпу рухів, величини обтяжень та ін.) у кожен момент впливу);
- 2) змінним (варіативним), що змінюється під час виконання вправи.

Функціональне навантаження — це інтегральна величина, що відбиває психофізіологічні, соматофізіологічні, біохімічні та інші зрушення, що спричиняють підвищений рівень функціонування систем організму, а також певні величини енерговитрат. Фізичне навантаження неможливо вивчати окремо від тих зрушень, що відбуваються під його впливом в організмі. Плануючи його, слід передбачати певні адаптаційні реакції організму й, уже як результат цього, — певні зміни в органах і системах організму. Виконання будь-якої рухової дії чергується з відпочинком (інтервалом, паузою, фазою розслаблення), тому що людина не може безкінечно виконувати фізичні вправи. Навіть під час тривалої безперервної роботи, коли відсутні спеціальні інтервали відпочинку, останній завжди має місце у вигляді фаз розслаблення.

Судити про величину фізичного навантаження можна за показниками частоти та глибини дихання, хвилинного й ударного об'ємів серця, кров'яного тиску тощо. Певну інформацію щодо цього для спортсмена можуть також дати такі показники, як інтенсивність потовиділення, ступінь почервоніння, блідість, погіршення координації рухів.

Досягнути ефективності в процесі вдосконалення фізичних якостей можна лише за умови чіткого дозування навантаження. Тобто в кожному конкретному випадку необхідно забезпечити

такий йогообсяг та інтенсивність, які дадуть найкращий приріст якості, що розвивається. Це навантаження називають впливовим.

Інтенсивність фізичного навантаження можна регулювати, змінюючи:

- швидкість пересування;
- величину прискорення;
- координаційну складність вправ;
- темп виконання вправ, кількість їх повторень за одиницю часу;
- величину напруження, у відсотках від особистого рекорду в конкретній вправі;
- амплітуду рухів (чим вона більша, тим більша інтенсивність навантаження);
- опір навколишнього середовища (рельєф місцевості, вітер, течія води тощо);
- величину додаткового обтяження;
- психічну напруженість під час виконання вправи.

Якщо інтенсивність перебуває на нижній межі впливової зони, то відповідні фізичні якості розвиваються повільно, але досягають високого рівня міцності. Впливи високої інтенсивності дають відносно швидкий приріст рухових якостей, але досягнуті адаптації не такі стабільні.

Чим вища сила впливу на організм високоінтенсивної вправи, тим скоріше людина втомиться та змушена буде припинити її виконання. Тому ніколи не вдається поєднати максимальне або близьке до нього за інтенсивністю зусилля з великим обсягом роботи.

Спортсмен повинен також урахувати, що фізичне навантаження з відповідною інтенсивністю стає дійовим лише тоді, коли воно має необхідний обсяг.

Для встановлення оптимального співвідношення інтенсивності й обсягу тренувального навантаження необхідно керуватися метою, із якою виконується та чи інша вправа, а також урахувати вікові й статеві особливості та рівень фізичної підготовленості тих, кому вона пропонується.

Після виконання фізичних вправ в організмі розгортаються різні реакції відновлення. При цьому швидкість відновлення працездатності на різних етапах після дії навантаження не однакова. Спочатку відновлення протікає швидко, потім уповільнюється, а далі затягується й протікає хвилювато. Водночас існує й інша закономірність: різні функції мають власні динаміки відновлення. [5]

Відпочинок — це стан відносної або абсолютної бездіяльності, що є наслідком попередньої цілеспрямованої активної рухової дії (фізичної роботи), метою якого є забезпечення відновлення й підвищення функціональних можливостей організму, що необхідні для продовження фізичної роботи в заданих режимах без зниження її ефективності. (studopedia.com.ua) Інтервал відпочинку між окремими фізичними навантаженнями чи їх серіями є складовою частиною методів вправи. Пояснюється це тим, що невідновлені інтервали відпочинку між повторним виконанням раціонально підібраних вправ призведуть до неадекватних, стосовно педагогічних задач, пристосованих реакцій організму. Як наслідок, будуть розвиватися не необхідні, а інші рухові якості. [3]

Визначають три види очевидного відпочинку: активний, пасивний і комбінований. Під активним відпочинком розуміється відпочинок, під час якого людина займається цілеспрямованою діяльністю, яка за змістом відрізняється від попередньої фізичної роботи. Він може мати три різновиди — руховий, неруховий і змішаний як різні сполучення двох попередніх. Під час активного відпочинку рухового характеру завжди є цілеспрямована рухова діяльність. Під час активного відпочинку нерухомого характеру спортсмен займається іншою

діяльністю (науково-теоретичною, художньо-естетичною, навчальною, виробничою та ін.). Пасивний відпочинок — це перепочинок, під час якого відсутня цілеспрямована рухова діяльність. Він може бути природним і штучним. У першому випадку відсутні будь-які впливи на людину, у другому — людина, перебуваючи в стані відносного спокою, відчуває на собі активний вплив фізіотерапевтичних (баня, сауна, масаж та ін.), психофізіологічних (гіпноз, аутогенне тренування, електросон та ін.) і фармакологічних (стимулювальні засоби, вітаміни, спеціальні напої та ін.) засобів.[4]

Також відповідно до динаміки відновлення після навантаження за тривалістю розрізняють такі різновиди інтервалів відпочинку: "жорсткий", відносно повний, екстремальний, повний.

Жорсткий інтервал відпочинку передбачає наступне навантаження через 45–90 – 60–120 с, що відповідає фазі недовідновлення оперативної працездатності. Якщо тренувальне завдання викликало частоту пульсу 180–200 уд./хв, то наступне буде здійснюватися на пульсі 140–120 уд./хв. Такий інтервал відпочинку застосовується за розвитку різних видів витривалості.

Відносно повний інтервал відпочинку передбачає наступне навантаження після першого повернення працездатності до вихідного рівня (ЧСС 110–120 уд./хв). Його тривалість становить від 60–120 с до 90–180 с. Тренувальний ефект такого поєднання навантажень і відпочинку проявляється в суперкомпенсації як наслідку кумулятивного впливу виконання серії вправ із 4–6 повторень. Застосовується переважно для вдосконалення швидкісної й силової витривалості.

Екстремальний інтервал відпочинку передбачає наступне навантаження на фазі суперкомпенсації (ЧСС 110–90 уд./хв). Його тривалість від 2–3 до 6–8 хв (відчуття суб'єктивної готовності до наступного виконання вправи). Для досягнення стану суперкомпенсації завдання виконують серіями. В одній серії роблять 3–4 повторення вправ. Кількість серій залежить від рівня тренуваності людини. Між серіями інтервал відпочинку — повний. Застосовують експериментальні інтервали відпочинку під час удосконалення силових, швидкісних, швидкісно-силових і координаційних можливостей спортсмена.

Повний інтервал відпочинку передбачає хвилеподібне повернення працездатності до вихідного рівня. Залежно від характеру й величини втомлення його тривалість складає від 6–8 до 20 хв. Застосовується в оздоровчих тренуваннях, що не передбачають великого зростання тренуваності. [5]

Література

1. (Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : [підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту] : у 2 ч. / Б. М. Шиян. — Т. : Навчальна книга — Богдан, 2004. — Ч. 1. — 272 с. ; Ч. 2. — 248 с.

2. parta.com.ua

3. ldufk.edu.ua

4. studopedia.com.ua

5. eenu.edu.ua

УДК 796.894

Колосовская К. Д.

ФИТНЕСС-БИКИНИ КАК СПОРТИВНАЯ ДИСЦИПЛИНА

Фитнес-бикини (официальное наименование IFBB: Women's Bikini Fitness) – спортивная дисциплина для женщин, развиваемая и популяризируемая Международной Федерацией

Бодибилдинга и Фитнеса (англ.) (International Federation of Bodybuilding & Fitness, «IFBB»), главными соревновательными элементами которой являются презентация и дефиле участниц прекрасной физической формы и модельной внешности в купальниках-бикини.

Фитнес-бикини как отдельная спортивная дисциплина была официально признана Исполнительным советом Международной федерации бодибилдинга и фитнеса в рамках конгресса IFBB 7 ноября 2010 года[1]. Фитнес-бикини является ответвлением бодифитнеса, он же бодибилдинг.[2-3] Первые соревнования в рамках официально признанной дисциплины прошли уже в 2011 году, хотя в целом схожие по своей форме соревнования под эгидой IFBB проводились и ранее.[4][5]

Многие девушки стремятся принять участие в конкурсе для того, чтобы показать результат своей работы на рутинных тренировках в зале. Важно учитывать, что мышцы здесь играют далеко не такую решающую роль, как, например, в бодибилдинге. На первом месте стоит красота женского тела.

Девушке, участвующей в номинации, необходимо продемонстрировать свою фигуру на сцене в открытом купальнике и на высоких каблуках. Её шарм и приятная внешность должны запомниться зрителям и жюри. Они в свою очередь оценивают внешний облик конкурсантки в целом: макияж, волосы, красоту лица, сбалансированное развитие мускулатуры, гладкость кожи, осанку и умение держаться грациозно и уверенно.

Соревнования проводятся за один раунд, который состоит из презентации и сравнения. Во время первой части бикинистки выходят на сцену по очереди и представляют свою модельную походку. «Прогулка модели» состоит из чётко определённых действий: выход из-за кулис на центр сцены, остановка в свободной фронтальной позе лицом к судьям («рука на бедре»), поворот на 180 градусов и такая же свободная задняя позиция, поворот на 180 градусов и отход на задний план сцены. Каждой участнице выделяется 10 секунд. Тренировки бикинисток проходят интенсивно с применением суперсетов и круговых методик. Большую роль играют также кардионагрузки, которые помогают поддерживать мышцы в нужной форме и сжигать лишний жир. Важно не забывать и про питание. За ним необходимо следить не только во время усиленной подготовки к конкурсу, но и в межсезонье. [6]

Несмотря на все прелести участия в фитнес-бикини, есть и огромные минусы, которые заставляют желающих часто отказываться принимать участие в этом виде спорта. [7] Однако многим женщинам этот спорт помогает выработать жесткую дисциплину, что очень помогает для работы над собой и своим телом. [8]

В Украине фитнес-бикини как вид спорта довольно популярен и получает поддержку от государства. Существует Федерация бодибилдинга Украины (ФББУ) которая 19 февраля 2013 года приказом №476 Федерация бодибилдинга Украины получила статус «Национальной», срок окончания – бессрочный.[9] Федерация бодибилдинга Украины (ФББУ/IFBB) единственная среди всех версий и федераций бодибилдинга, которая имеет право представлять Украину на Международной арене, проводить чемпионаты и кубки Украины, присваивать спортивные звания и сотрудничать с Министерством молодежи и спорта Украины.[10]

Украинские спортсменки часто занимают престижные места на международных соревнованиях. Например, чемпионка Украины по фитнес-бикини Марина Андриенко добилась всемирного признания - стала абсолютной победительницей WABBA International Mr/Ms Universe 2017 в Будапеште.[10]

Литература

1. Фитнес-бикини URL: <https://bikinyashka.ru/fitness-bikini/>
2. Уайдер Д. Бодибилдинг: Фундаментальный курс/СП «Уайдер спорт-СУ» Москва, 1992 г. 175 с.
3. Мурзин Д. Библия бодибилдинга/Дмитрий Мурзин. - М: Эксмо, 2011. - 256 с.
4. A Look Back at the 2010 Bikini Olympia
URL: <http://www.ifbbpro.com/all-categories/results/a-look-back-at-the-2010-bikini-olympia/>
5. 2010 IFBB New York Pro Bikini Preview & Event Details
URL: <http://www.ironmagazine.com/2010/2010-ifbb-new-york-pro-bikini-preview-event-details/>
6. Есть ли у меня данные для участия в фитнес-бикини?
URL: <https://www.championat.com/lifestyle/article-3324651-fitness-bikini-uslovija-uchastija-v-fitness-bikini-fitonjashki.html>
7. О чем молчат фитнес-бикини?.. URL: <https://kurbatishka.livejournal.com/268799.html>
8. «Сейчас я всего себя лишила»: история девушки, которая готовится к соревнованиям по фитнес-бикини URL: <http://downtown.ru/voronezh/beauty/9521>
9. Перелік спортивних федерацій зі статусом національної спортивної федерації (неолімпійські види спорту) URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/16059>
10. История федерации URL: <http://fbbu.com.ua/about/fbbu/>
11. Украинка Марина Андриенко стала абсолютной чемпионкой мира по фитнес-бикини
URL: <https://telegraf.com.ua/sport-cat/drugie-vidyi/3753696-ukrainka-marina-andrienko-stala-absolyutnoy-chempionkoy-mira-po-fitness-bikini.html>

УДК: 616.718.19

Лоленко А. Р.

ОСЛОЖНЕНИЯ РОДОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРИ УЗКОМ ТАЗЕ

Узкий таз — таз, у которого хотя бы один из размеров уменьшен по сравнению с нормой на 1,5-2 см и более. Размер истинной конъюгаты принято считать основным показателем узкого таза. В норме истинная конъюгата 11 см, при ее уменьшении таз считается узким. Узкий таз является очень актуальной проблемой, так как может нарушать физиологическое течение родов, создавая непреодолимое препятствие продвижению и изгнанию плода из полости матки. В течение почти трех столетий разрабатывается проблема узкого таза. Однако её нельзя считать полностью решенной, несмотря на то, что роль костного таза в родах достаточно изучена. Рациональное ведение родов при узком тазе до сих пор относится к наиболее трудным разделам практического акушерства, поскольку узкий таз остается одной из причин родового травматизма матери и плода, перинатальной смертности, достигающей 27%, а также детской инвалидности. Кроме того, существует еще одна важная сторона проблемы - это мало симптомные или вовсе незамеченные повреждения нервной системы, являющиеся причиной серьезных осложнений в последующие месяцы и годы после рождения ребенка.

Причины

Причинами сужения или деформации таза могут быть:

- врожденные аномалии таза;
- недостаточное питание в детском возрасте;
- болезни, перенесенные в детстве: рахит, полиомиелит и др.;

- заболевания или повреждения костей и соединений таза: переломы, опухоли, туберкулез;
- деформации позвоночника (кифоз, сколиоз, деформация копчика);
- одним из факторов формирования поперечносуженного таза является акселерация, приводящая в период полового созревания к быстрому росту тела в длину при отставании роста поперечных размеров;
- анатомическое сужение таза;
- большие размеры головки плода (гидроцефалия), крупный плод;
- неблагоприятные предлежания и вставления головки плода (задний вид затылочного предлежания, переднетеменное, лобное, лицевое, высокое прямое стояние стреловидного шва, асинклитические вставления, разгибание головки при тазовом предлежании);
- гормональные нарушения. Широкие плечи, мужеподобный зад... Гиперандрогения приводит к такому телосложению у женщин. Девочки – подростки, чье физическое развитие попало под влияние такого фактора как акселерация, часто попадают эту категорию. При этом, обычно развивается поперечно-суженный таз;
- сочетание перечисленных выше причин.

Формирование узкого таза тесно связано с подростковой акселерацией, приводящей к быстрому росту длины тела при замедленном увеличении поперечных размеров. На развитие костного скелета девушек оказывают влияние психоэмоциональные перегрузки, стрессы, усиленные спортивные занятия, прием гормонов.

Признаки

Признаками узкого таза могут быть:

- отсутствие прижатия головки ко входу в малый таз с началом родовой деятельности;
- выраженная конфигурация головки плода и образование родовой опухоли;
- несвоевременное излитие околоплодных вод;
- нарушение сократительной деятельности матки;
- появление потуг при высоко стоящей головке;
- наличие болезненных безрезультатных схваток;
- нарушение синхронизации процессов открытия шейки матки и продвижения плода;
- отсутствие или реже замедление продвижения головки плода при полном раскрытии шейки матки;
- отек и свисание шейки матки;
- отечность наружных половых органов;
- затруднение или прекращение самопроизвольного мочеиспускания;
- затяжное течение родов;
- высокое расположение коитракционного кольца (граница, отделяющая нижний сегмент матки от ее тела), что связано с перерастяжением нижнего сегмента матки;
- болезненность при пальпации нижнего сегмента матки;
- беспокойное поведение роженицы;
- появление признаков острой гипоксии плода;
- у женщины наблюдаются регулярные нарушения менструального цикла;
- у женщины уже были роды с определенными осложнениями;

Проблемы

Основные проблемы узкого таза:

- в течение беременности сказывается лишь в последние ее месяцы. Головка плода не опускается в малый таз, растущая матка поднимается вверх и значительно затрудняет дыхание. Поэтому в конце беременности рано появляется одышка, она более выражена, чем при беременности с нормальным тазом;
- узкий таз нередко приводит к неправильному положению плода — поперечному или косому;
- во время беременности, это отклонение способствует формированию неправильных положений плода; вероятность преждевременного отхождения околоплодных вод;
- слабая родовая деятельность;
- возможность гипоксии плода;
- вероятность выпадения петель пуповины или даже мелких частей плода;
- вероятность инфицирования плода или родовых путей;
- образование у женщины кишечно-половых и мочеполовых свищей;
- вероятность расхождения лонного расчленения;
- риск травм мягких тканей плода или родовых путей и др.

Вывод: профилактика формирования анатомически узкого таза начинается в детском возрасте и включает в себя обеспечение растущей девочке полноценного питания, рационального режима отдыха и нагрузок, умеренной физической активности; предупреждение травм и деформаций костного скелета. При возникновении гормонального дисбаланса, влияющего на развитие костного таза, необходимо проведение своевременной корригирующей терапии. Ведение беременности у женщин с узким тазом требует учета возможных рисков для матери и плода. Необходимо недопущение перенашивания беременности; осуществление дородовой госпитализации с целью дообследования, уточнения степени и формы сужения таза, выработки оптимальной тактики родов. Несмотря на значительное число исследований, посвященных изучению вопроса клинически узкого таза, объективных методов диагностики в настоящее время не существует. Активно-выжидательная тактика ведения родов с функциональной оценкой малого таза нередко приводит к запоздалому родоразрешению. Высокая частота родового травматизма матери и плода, несостоятельности мышц тазового дна в перспективе требует дальнейшей модификации методов диагностики и прогнозирования клинически узкого таза.

Литература

1. Беременность и дети [Электронный ресурс]: науч. журн. / – режим доступа к журн.: <http://passion.ru>
2. Мочалова М.Н., Современные методы диагностики и прогнозирования клинически узкого таза / Ю.Н. Пономарева, В.А. Мудров, А.А. Мудров / РФ, Москва – С. 87.
3. Энциклопедия. Узкий таз. Беременность и роды. [Электронный ресурс]. – режим доступа: <http://medportal.ru>
4. Клинически узкий таз: причины и методы диагностики, тактика ведения родов [Электронный ресурс]: науч. статья / – режим доступа к статье: <http://studfile.net>
5. Узкий таз – причины, признаки, классификация, профилактика [Электронный ресурс]. – режим доступа: <http://krasotaimedicina.ru>

СИНДРОМ ГІЕНА – БАРРЕ, ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

У цього захворювання існує не менше восьми різних назв - синдром Ландрі (по імені французького невролога, вперше описав його в 1859 р), синдром Гієна - Барре - Штроля (учених, які зробили істотний внесок у вивчення недуги), гострий полирадикулоневрит та ін. Сьогодні за Міжнародною класифікацією захворювань його офіційно називають синдромом Гієна - Барре (СГБ) або гострої пост інфекційної полінейропатії. У неврології СГБ вважається захворюванням унікальним. І не стільки через свою відносну рідкість (зустрічається у 2 осіб на 100 тис. населення), скільки через можливість повної реабілітації пацієнта, хоча деколи по тяжкості поразки СГБ порівнюємо з найважчими захворюваннями. Синдром Гієна - Барре є найчастішою причиною гострих периферичних тетрапарезів і паралічів. Неврологічна симптоматика розвивається досить швидко, при цьому порушуються, і часом досить грубо, не тільки рухові, а й чутливі функції (насамперед суглобово- м'язова чутливість), знижуються аж до повного згасання сухожильні рефлексів.

У попередні 1-3 тижні у більшості відзначаються ознаки респіраторної або шлунково-кишкової інфекції, бактеріальної або вірусної (цитомегаловірус, вірус Епштейна — Барр та ін), яка запускає аутоімунну реакцію. Цю ж роль можуть грати вакцинації, оперативні втручання, травми периферичних нервів.

Навіть в легких випадках до синдрому Гієна-Барре в гострій фазі слід ставитися як до невідкладного стану через небезпеку швидкого розвитку важкої дихальної недостатності або порушення серцевого ритму. Лікування особливо важливо в перші години захворювання. При виникненні болю в кінцівках, слабкість, паралічі необхідно відразу ж відправлятися в лікарню. Обов'язкова термінова госпіталізація хворих у відділення інтенсивної терапії. У фазі прогресування — погодинне спостереження за станом хворого з оцінкою дихальної функції, серцевого ритму, артеріального тиску, стану бульбарної мускулатури, тазових функцій. При бульбарній паралічі бувають необхідні інтубація і введення зонда. Часто відзначаються виражені вегетативні порушення: підвищення або падіння артеріального тиску, ортостатична гіпотензія, синусова тахікардія, брадиаритмія, мінуща затримка сечі.

Швидко прогресування щодо симетричних м'явих паралічів, рівномірно захоплюючих як дистальні, так і проксимальні відділи кінцівок, незначна вираженість сенсорних розладів та підвищений вміст білка в цереброспінальній рідині (починаючи з 2-го тижня захворювання). У важких випадках паралічі охоплюють респіраторну та краниальну мускулатуру, головним чином мімічну і бульбарної. Нерідкі болі в спині, плечовому і тазовому поясі, іноді іррадируючі по ходу корінців, симптоми натягу.

Досягнувши піку, симптоматика стабілізується (фаза плато триває 2-4 тижні), а потім починається відновлення, яке може тривати від кількох тижнів до 1-2 років.

Смерть можлива від дихальної недостатності, пов'язаної з паралічем дихального та/або бульбарного центрів, пневмонії, тромбоемболії легеневих артерій, зупинки серця, сепсису, але завдяки сучасним методам інтенсивної терапії, насамперед ШВЛ, летальність в останнє десятиліття знизилася до 5 %. Для СГБ не характерні тазові розлади, але у третини хворих серйозно уражаються дихальна мускулатура і м'язи, які здійснюють ковтання.

У важких випадках перед лікарем постає людина, нерухомо лежить в ліжку, який зовсім не може дихати, ковтати і навіть відкрити очі. Але якщо у хворого при цьому зняти

електроенцефалограму, вона буде така ж, як і у здорової, і як особистість він ні на йоту інтелектуально не змінений.

Можна провести плазмафарез він може допомогти, є також варіант такий як лікування внутрішньовенним імуноглобуліном (ВВІГ), почате в перші два тижні від початку хвороби, також ефективно, як і плазмаферез у хворих, не здатних до самостійного пересування. В результаті зменшується ступінь ураження нервів, швидше настає одужання, хоча спеціальні порівняльні дослідження в цьому напрямі не проводилися.

ВВІГ застосовувати набагато простіше, тому в даний час він замінив плазмаферез в якості основного методу лікування в багатьох лікарнях.

У гострій стадії захворювання м'язи верхніх і нижніх кінцівок мляві і паралізовані, тому внаслідок атрофії м'язів, укорочення сухожиль і зміни кісткової тканини можливі залишкові явища. Цю небезпеку можна зменшити застосуванням масажу і вправ лікувальної фізкультури. Лікування сприяє відновленню функції м'язів. Заняття лікувальною фізкультурою повинно проводитись кожен день.

Важливе значення мають ранні реабілітаційні заходи, що включають масаж, лікувальну гімнастику, інші фізіотерапевтичні процедури (парафінові аплікації, магнітотерапія, радонові і сірководневі ванни, електростимуляція та ін). На початку хвороби необхідно виконувати пасивні фізичні вправи у ліжку з поступовим заміщенням на активні вправи. Також щоб результат реабілітації був більшим дуже важливо у подальшому проводити кінезіо терапію, яка повинна проводитись з постійним спостереженням за пацієнтом на всіх стадіях лікування. Після закінчення гострого періоду важливо лікувати залишкові явища. Це досить тривалий процес які може тривати не один рік.

Лікувальний масаж може тривати 30, 45 або 60 хвилин, в залежності від проблеми і потреби. Лікувальний масаж покращує еластичність і тонус м'язів та інших м'яких тканин, зменшує м'язову напругу, сприятливо діє на рухливість суглобів, активізує обмін речовин і лімфообіг, зменшує стрес і підвищує імунітет.

Лікар фізіотерапевт вчить хворого використовувати допоміжні засоби, для поліпшення роботи рук. Сюди обов'язково входять різні ортози, компенсуючі слабку роботу м'язів рук. Також інформує і навчає правильному і поведінки в домашніх умовах, що зменшує ризик падіння і дозволяє безпечно справлятися з побутовими справами. Головна задача лікаря - фізіотерапевта вселити у хворого віру, що відновлення можливо, але для цього треба докладати великих зусиль. Вертикалізація хворого, теж є не від'ємною частиною реабілітації, бажано щоб це відбувалося, як можна швидше. В стаціонарах рекомендуються вправи для відновлення рівноваги, каталки, паралельні бруси, триколісні милиці та інші.

Дуже корисно лікування на бальнеологічних курортах з сульфідними, йодобромними, хлоридними натрієвими, радоновими, азотними, кременистими термінальними водами, а також на грязьових курортах: Липецьк, Сочі - Мацеста, Сергієвський мінеральні води, Євпаторія, Саки, Одеса та ін.

Активне відновлення втрачених неврологічних функцій триває протягом приблизно 1,5 місяців; надалі темпи відновлення істотно знижуються. Рецидив / рецидиви захворювання (зміна діагнозу на хронічну запальну демієлінізуючих полінейропатію, при більш 3-х рецидивів) відзначаються у 5-10% пацієнтів. Повне відновлення відбувається приблизно у 75 % випадків, у 20% хворих зберігаються виражені залишкові паралічі, які спричиняють інвалідизацію.

Предикторами несприятливого прогнозу або довгостроковій інвалідності при СГБ служать наступні фактори: швидке прогресування і тяжкість хвороби; ознаки аксональних втрат при

електроміографічному дослідженні; потреба в ШВЛ > 1 місяця; нездатність до ходьби до 14-го дня хвороби.

При гострій моторно-сенсорної аксональної нейропатії у дітей відзначається виражена аксональна дегенерація з первинним ураженням аксонів рухових і чутливих нервів. Згодом ймовірно пізніше і в ряді випадків неповне відновлення порушених неврологічних функцій (в порівнянні з гострої запальної демієлінізуючою полинейропатією).

Профілактичних заходів, здатних уберегти від синдрому Гієна-Барре, немає. У разі хвороби слід правильно виконувати вправи лікувальної фізкультури і строго дотримуватися спеціальної дієти, призначену лікарем.

Література

1. Супонева Н.А. Клинико-нейрофизиологический анализ тяжелых форм дифтерийной полинейропатии. Ющук Н.Д., Тимченко О. Л., Супонева Н.А та ін.
2. Д. Р. Штульман, О. С. Левин. Неврология. Справочник практического врача. МЕДпресс-информ, 2007. С. 398-404. 960 с. 3000 экз. ISBN 5-98322-296-1.
3. Вдосконалення алгоритму діагностики демієлінізуючих поліневропатій. // «Лікар», 2009; 10: 31-35.и: дисс. на соискание уч. степениканд.мед.наук. М., 2005, с.39.

УДК-616.8

Мартынова Е. В.

ЭПИЛЕПСИЯ. СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ

Эпилепсия – хроническая болезнь, проявляющаяся повторными судорожными или другими припадками, потерей сознания и сопровождающаяся изменениями личности. Несмотря на длительный срок изучения, этиология и механизмы заболевания изучены недостаточно.

У новорожденных и младенцев наиболее частыми причинами припадков являются тяжелая гипоксия, генетические дефекты метаболизма, а также перинатальные поражения. В детском возрасте припадки во многих случаях обусловлены инфекционными заболеваниями нервной системы. Существует достаточно четко очерченный синдром, при котором судороги развиваются только как следствие лихорадки – фебрильные судороги. У 5 % детей по крайней мере однажды в жизни при повышении температуры тела наблюдались судороги, примерно у половины из них следует ожидать повторных припадков.

В молодом возрасте основной причиной эпилептических нарушений является черепно-мозговая травма, при этом следует помнить о возможности развития судорог как в остром, так и в более позднем периоде. У лиц старше 20 лет, особенно при отсутствии в анамнезе эпилептических припадков, возможной причиной эпилепсии является опухоль головного мозга. У больных старше 50 лет среди этиологических факторов эпилепсии следует прежде всего указать сосудистые и дегенеративные заболевания головного мозга. Эпилептический синдром развивается у 6–10 % больных, перенесших ишемический инсульт, причем наиболее часто вне острого периода заболевания. Важно подчеркнуть, что у 2/5 больных причина заболевания не может быть установлена с достаточной очевидностью. В этих случаях эпилепсия расценивается как идиопатическая. Генетическая предрасположенность играет определенную роль при некоторых типах эпилепсии. Больные с семейным анамнезом эпилепсии имеют более высокий риск развития припадков, чем в популяции в целом. В настоящее время в геноме человека установлена локализация генов, ответственных за некоторые формы миоклонической

эпилепсии. В патогенезе эпилепсии ведущее значение имеет изменение нейрональной активности головного мозга, которая вследствие патологических факторов становится чрезмерной, периодичной. Характерной является внезапная выраженная деполяризация нейронов в мозге, которая либо является локальной и реализуется в виде парциальных припадков, либо приобретает генерализованный характер. Установлены существенные нарушения процессов таламокортикального взаимодействия и повышение чувствительности кортикальных нейронов. Биохимической основой припадков являются избыточное выделение возбуждающих нейротрансмиттеров – аспартата и глутамата – и недостаток тормозных нейромедиаторов, прежде всего ГАМК.

Патоморфология. В мозге умерших больных эпилепсией выявляются дистрофические изменения ганглиозных клеток, кариоцитоллиз, клетки-тени, нейронофагия, гиперплазия глии, нарушения в синаптическом аппарате, набухание нейрофибрилл, образование «окон» запустевания в нервных отростках, «вздутие» дендритов. Эти изменения в большей степени отмечаются в двигательной зоне коры полушарий большого мозга, чувствительной зоне, извилине гиппокампа, миндалевидном теле, ядрах ретикулярной формации. Выявляются также резидуальные изменения в мозге, связанные с перенесенными инфекциями, травмами, пороками развития. Указанные изменения не являются специфическими. Целью лечения являются прекращение эпилептических припадков при минимальных побочных эффектах и ведение больного таким образом, чтобы его жизнь была максимально полноценна и продуктивна. До назначения противоэпилептических препаратов врач должен провести детальное обследование больного - клиническое и электроэнцефалографическое, дополненное анализом ЭКГ, функции почек и печени, крови, мочи, данными КТ- или МРТ-исследования. Больной и его семья должны получить инструкцию о приеме препарата и быть информированы как о реально достижимых результатах лечения, так и о возможных побочных эффектах.

Современная тактика лечения больных эпилепсией включает следующее:

- выявление тех причин припадков, которые поддаются лечению (опухоль, аневризма и т.д.);
- исключение факторов, провоцирующих припадки (недосыпание, физическое и умственное перенапряжение, гипертермия);
- правильную диагностику типа эпилептических припадков и эпилепсии;
- назначение адекватной лекарственной терапии (стационарной или амбулаторной);
- внимание к образованию, трудоустройству, отдыху больных, социальным проблемам больного эпилепсией.

Принципы лечения эпилепсии:

- соответствие препарата типу припадков и эпилепсии (каждый препарат имеет определенную селективность в отношении того или иного типа припадков и эпилепсии);
- по возможности использование монотерапии (применение одного противоэпилептического препарата).

Рекомендуется избегать приема алкоголя, курения, крепкого кофе и чая, переедания, переохлаждения и перегревания, пребывания на большой высоте, а также других неблагоприятных воздействий внешней среды. Показаны молочно-растительная диета, длительное пребывание на воздухе, легкие физические упражнения, соблюдение режима труда и отдыха. Прежде, чем составит список разрешенных для больного эпилепсией видов спорта, лучше остановиться на том, чего настоятельно рекомендуется избегать. Прежде всего, это касается следующего:

- Экстремальных видов спорта. Повышенный риск, выброс адреналина, резкие и яркие переживания возбуждают психику и это может спровоцировать эпилептический приступ. Если речь идет об экстремальном виде спорта, то здесь даже пара секунд в бессознательном состоянии может стоить человеку жизни. О длительных приступах даже говорить нечего – они в определенных обстоятельствах могут сыграть роковую роль;
- Дайвинг. В последнее время этот вид спорта стал довольно популярным, но при эпилепсии его нужно избегать. Если человек потеряет под водой сознание, то он может просто утонуть и никто не сможет помочь ему в таких условиях;
- Прыжки с парашютами также относятся к запрещенным видам деятельности. Малейшая потеря контроля движения может быть критически опасной;
- Альпинизм тоже категорически не рекомендуется. Сорваться вниз или оступиться несложно даже здоровому человеку, не говоря уже о находящемся под приступом эпилепсии;
- В целом стоит избегать таких видов спорта, где есть опасность получить травму, упасть, удариться головой.

Сложно перечислить все возможные опасные ситуации, поэтому стоит придерживаться того принципа, что спорт, в котором есть место чрезмерному риску, большим нагрузкам и стрессам должен быть отменен. Эпилепсия вполне сочетается с нормальной активной жизнью. Очень важно подобрать себе такой спорт, чтобы в нем были минимальные риски повредить себе даже в случае приступа. Вполне разрешается заниматься плаванием в бассейне, но только под присмотром другого человека, который в случае приступа сможет оказать адекватную помощь. Если человек любит фитнес и хочет посещать спортзал, то нужно построить свою тренировочную программу так, чтобы не работать с большими весами. Никакие чрезмерные физические нагрузки недопустимы. Можно работать с небольшим весом и очень аккуратно. Конечно, лучшего всего и здесь иметь надежного партнера, который в случае проблемы подойдет на помощь. Также не запрещается кататься на скейте, роликах или коньках. Единственное, о чем здесь нужно помнить – нельзя пренебрегать мерами безопасности. Нужно использовать защитный шлем для головы, а также накладки на локти и колена, чтобы в случае приступа и падения не повредить эти хрупкие места. Разрешается играть фактически во все спортивные игры: футбол, волейбол, баскетбол и прочие. Легкая атлетика и аэробика также разрешены, но не нужно слишком усердствовать.

В качестве заключения стоит сказать, что эпилепсия – это не приговор и человек вполне может вести активную жизнь и заниматься физкультурой и многими видами спорта. Лучше всего же это делать под присмотром или с опытным партнером по тренировкам.

Литература

1. <https://znaniemed.ru/%D0%B1%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B7%D0%BD%D1%8C/%D1%8D%D0%BF%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%8F>
2. <http://jepilepsija.ru/epilepsiya/64-epilepsiya-i-sport-mozhno-li-eto-sovmeshchat-kakimi-vidami-sporta-mozhno-zanimatsya-pri-epilepsii>

МИОПИЯ. ВОЗНИКНОВЕНИЕ БОЛЕЗНИ

Близорукость(миопия)— заболевание, при котором человек плохо различает предметы, расположенные на дальнем расстоянии. При близорукости изображение приходится не на определенную область сетчатки, а расположено в плоскости перед ней. Поэтому оно воспринимается нами как нечеткое. Происходит это из-за несоответствия силы оптической системы глаза и его длины. Обычно при близорукости размер глазного яблока увеличен(**осевая близорукость**), хотя она может возникнуть и как результат чрезмерной силы преломляющего аппарата(**рефракционная миопия**). Чем больше несоответствие, тем сильнее близорукость.

Причины развития близорукости.

- **Неправильная форма глазного яблока**, когда длина переднезадней оси глаза больше нормы, и световые лучи, фокусируясь, просто не достигают сетчатки. При удлинённой форме глазного яблока происходит растяжение задней стенки глаза, а такое состояние зрительной системы может спровоцировать изменения глазного дна (дистрофические изменения макулярной области, отслойка сетчатки, миопический конус и др).
- **Слишком сильное преломление световых лучей.** Слишком сильное преломление световых лучей оптической системой глаза (хрусталик, роговица). При этом размеры глаза соответствуют норме, но из-за сильного преломления оптическим аппаратом световые лучи сходятся в фокус перед сетчаткой, а не на ней.
- **Наследственный фактор.** По мнению специалистов, наследуется не плохое зрение, а физиологическая предрасположенность к нему. Так же как, например, цвет волос, глаз, форма лица, передается по наследству размер глазного яблока или преломляющие свойства хрусталика. В группу риска, прежде всего, попадают те, у кого оба родителя страдают этим заболеванием. Наличие близорукости только у одного из родителей снижает вероятность возникновения близорукости у ребенка в среднем на 30%.
- **Ослабление ткани склеры.** Ослабление ткани склеры приводит к увеличению размера глазного яблока под воздействием высокого внутриглазного давления (18–24 мм. рт. ст.) и, как следствие, способствует развитию близорукости.
- **Первичная слабость аккомодации.** Первичная слабость аккомодации, приводящая к компенсаторному растяжению глазного яблока.
- **Неправильное питание.** Ослабление организма в результате неправильного питания, переутомления, ряда заболеваний. Таких, как нарушение опорно-двигательной системы, аллергические и инфекционные заболевания, родовые травмы и травмы головного мозга, заболевание носоглотки и полости рта, рахит, а также общее снижение иммунитета.
- **Неблагоприятные условия зрительной работы:**
чрезмерная нагрузка на глаза;
чтение в движущемся транспорте, в темноте, в лежачем положении;
многочасовое сидение за компьютером, телевизором;
недостаточное освещение.

Симптомы появления близорукости. Очень долгое время при близорукости не появляются никакие симптомы, все протекает без признаков, поэтому сразу определить болезнь невозможно. Часто о миопии люди узнают во время профосмотров от офтальмологов. Нередко близорукость начинает свое развитие во время школы, когда дети получают постоянную

нагрузку на глаза или сидят не за теми партами, за которыми рекомендовалось бы. Первыми признаками развития миопии являются неразличие удаленных предметов, проблемы со чтением слов с доски. Если ребенок старается подсесть ближе, чтобы что-то прочесть или сильно щурится, то вся причина в близорукости. Кроме этого, еще одним признаком могут быть проблемы, которые начнут появляться при сумерках, человеку трудно различить предметы из-за нарушения зрения. Симптом возникновения миопии – постоянное напряжение глаз, из-за чего ощущается усталость, возникает зрительное утомление, что может стать причиной близорукости, о которой обычно на приеме упоминает офтальмолог. Утомление глаз – это мышечная астенопия, которая вдобавок сопровождается постоянной головной болью, ломотой в глазах, сухостью и болью. Вообще близорукость – это не единственная болезнь, с которой может столкнуться больной, из-за нее может начаться гетерофория, косоглазие. Важно обращать внимание на признаки, симптомы, своевременно посещать специалиста, чтобы определить нарушение зрения. Еще один симптом глазного заболевания – внешний вид глаз. К тому же, если перед глазами летают мушки, кажется, будто попала шерсть или летает нить, то это явный признак миопии. Верный способ избавиться от проблемы – провести операцию глаз, но вначале нужно установить степень поражения зрительных органов. Если глаза просто постоянно устают, то это не повод проводить операцию на близорукость. Можно подобрать корректирующую оптику. Важно не довести стадию миопии до полной слепоты, тогда не поможет даже операция глаз.

Лечение включает в себя:

1. **Лазерная коррекция.** Близорукость до $-12,0$ D. Оптимальный возраст для проведения коррекции - от 18 до 45 лет. Решение о целесообразности проведения коррекции в каждом случае принимается врачом с учетом индивидуальных особенностей пациента. В чём заключается метод лечения? Улучшение зрения происходит за счет изменения формы роговицы, одной из естественных линз человеческого глаза. В современной офтальмологии существует множество методик проведения данной процедуры, что дает возможность персонифицированного подхода к каждому пациенту. Хорошо видеть пациенты начинают уже через 1,5-2 часа после коррекции! В отличие от очков и контактных линз, лазерная коррекция кардинально решает проблему плохого зрения, и никакие дополнительные приспособления для того, чтобы отлично видеть, больше не понадобятся.
2. **Имплантация факичных линз.** Близорукость до -20 D. Применяется в случаях, когда сохранена способность глаза фокусироваться на расположенных близко и удаленных предметах (естественная аккомодация глаза). Рекомендуется пациентам от 18 до 45 лет. Имплантация факичных линз по сути аналогична контактной коррекции зрения – с тем отличием, что факичные линзы имплантируются непосредственно в глазное яблоко, а не надеваются на роговицу, как контактные. Каков результат? Факичные линзы невидимы и не вызывают дискомфорта в глазу; они позволяют сохранять способность глаза видеть предметы и вблизи, и вдали. Зрение улучшается сразу после проведения процедуры.
3. **Рефракционная замена хрусталика(ленсэктомия).** Рекомендуется пациентам старше 45 лет. Но возможны и другие возрастные показатели. Решение о целесообразности проведения рефракционной замены хрусталика в каждом случае принимается врачом с учётом индивидуальных особенностей пациента. В ходе ленсэктомии проводится замена естественного хрусталика глаза на искусственный (интраокулярную линзу).

4. **Лечение прогрессирующей близорукости. Склеропластика.** Прогрессирующая близорукость опасна разрывами и отслоениями сетчатки, помутнением стекловидного тела и постепенно приводит к существенному снижению остроты зрения.

Склеропластика – хирургическое вмешательство, в ходе которого в глазное яблоко вводится специальная пластинка, служащая своеобразным каркасом для склеры (внешней оболочки глаза), укрепляя таким образом стенки глаза, приостанавливая его рост и развитие близорукости. Эффективное решение проблем, связанных с прогрессирующей близорукостью. После проведения операции склеропластики и стабилизации зрительных функций возможно проведение процедуры лазерной коррекции, обеспечивающей полное восстановление зрения.

Диагностика. Диагностика миопии включает в себя не только выявление снижения зрения, но и уточнение его степени, возможных осложнений. Важна дифференциальная диагностика между миопией и другими состояниями, сопровождающимися снижением остроты зрения, с целью назначения правильного лечения. Для этого используются диагностические тесты, в том числе с использованием специального оборудования.

Литература

1. <https://www.medicina.ru/patsientam/zabolevanija/blizorukost/>
2. <https://excimerclinic.ru/myopia/treatment/>

УДК 373.29

Нестерова О. О.

ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ НА ПОВНОЦІННИЙ РОЗВИТОК ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ

В наш час все суттєвіше постає питання щодо психічного і фізичного здоров'я студентської молоді. Існує загроза навчального перенавантаження студентів, відсутність повноцінного відпочинку, недостатнє забезпечення побуту, розбалансоване і неповноцінне харчування, зростання нервово-психічної напруги, зниження інтересу до фізичного виховання, низька загальна фізична активність, які при несформованій потребі студентів до здорового способу життя, негативно впливають на стан їхнього здоров'я. З кожним роком по Україні спостерігається погіршення стану здоров'я дітей, хворобливість, відхилення в роботі внутрішніх органів, зниження рухової активності, 90% випускників – нездорові, мають ті чи інші відхилення в стані здоров'я, 51,8% першокласників мають хронічну патологію, 70% 6-річних дітей мають порушення у дозріванні та функціонуванні вищої нервової діяльності[2].

Фізична культура – одна з важливих складових частин загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей із метою гармонійного формування особистості та розвитку активної життєдіяльності. Недостатній розвиток рухових функцій негативно позначаються на фізичному стані дітей. Низька рухова активність погіршує функціональні можливості систем організму дитини, внаслідок чого виникає неадекватна реакція на навантаження та сповільнюється фізичний розвиток загалом[2].

Фізичні вправи допомагають привести у оптимальний стан нервову систему, активізувати дихання і кровообіг, «розігріти» м'язи і «прокрутити» суглоби. В результаті людина краще орієнтується в просторі, її рухи стають більш чіткими, економними, внутрішні органи і системи знаходять здатність витримувати режим фізичних і нервово-емоційних навантажень. Легка пробіжка або прискорена ходьба тонізують організм в цілому. Обертання і махи руками,

повороти та нахили голови і тулуба, присідання, махи і випадки ногами, енергійні підскоки або ритмічні підйоми на носках детально проробляють опорно-руховий апарат. Імітація наступних рухів як би програмує роботу нервово-м'язового комплексу. Все це буквально за 10-15 хв[3].

Для підростаючого покоління посильна робота, заняття фізичними вправами та іграми повинні стати насущною необхідністю. Нині різко зросла громадська цінність фізичної культури і спорту, і по відношенню до них значною мірою визначається загальний рівень культури сучасної людини, що прагне до активного, творчого життя[1].

У дітей, що відвідують спортивні секції, краще розвинена мускулатура, менше зустрічаються деформації хребта, грудної клітки, тазу, а також кінцівок, вони менше хворіють і мають кращу успішність. Хоча занадто велике фізичне навантаження, може також негативно вплинути на розвиток скелета, м'язової системи: затримати ріст кісток, спричинити їх викривлення. Але помірні й доступні вправи стимулюють формування і зміцнення всього організму[2].

Здоровий спосіб життя, відпочинок, пізнання світогляду, спорт, естетичне виховання – все це входить в соціальні функції занять оздоровчою фізичною культурою. Фізичне виховання, спорт й заняттям оздоровчою фізичною культурою є найкращою профілактикою таких захворювань, як атеросклероз, гіпертонія, ішемічна хвороба серця тощо. Фізичні вправи можна вважати дієвим засобом медичної і трудової реабілітації цієї категорії хворим. За зневагу до фізичної культури, за невміння й небажання рухатися людина розраховується передчасною втратою та погіршенням свого здоров'я[3].

Підсумуємо: аби довго жити, мало просто займатися спортом, робити це необхідно регулярно. Проте, якщо Ви спортсмен і тренуєтесь по 4 години на день, Ви маєте розуміти, що здоров'я це Вам не додає.

Література

1. Опанасюк Ф.Г. Фізичні вправи та їх вплив на інтелектуальну і фізичну діяльність студентів: лекції для студентів. Житомир, 2005. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/4760/1/dnu_2014_314-318.pdf (дата звернення: 21.11.2019)
2. Віленська Т.Є. Фізичне виховання дітей молодшого шкільного віку: Навчальний посібник / Т.Є. Віленська. – Ростов н / Д: Фенікс, 2006 р. – 160 с.
3. Мазур В.А. Вплив рухової активності на організм людини: навч. посіб. Кам'янець-Подільськ 2016. <http://tarutino-rda.odessa.gov.ua/novini/vpliv-ruhovo-aktivnost-na-organzm-lyudini/> (дата звернення: 21.11.2019)

УДК: 796.011.1

Перевертун А. А.

ПРОБЛЕМА СИДЯЧЕГО ОБРАЗА ЖИЗНИ

Сидячий образ жизни стал привычным явлением. С развитием цифровых технологий и появлением огромного количества домашних профессий, для которых нужен только компьютер и интернет, фраза «малоподвижный образ жизни» стала применима к тысячам удаленных работников. Не менее опасны в этом плане офисные должности. Как малоподвижность отражается на нашем здоровье? Как избежать последствий сидячего образа жизни, если полностью отказаться от него невозможно?

Определить, «подвижный» или малоподвижный образ жизни вы ведете, очень просто. Если вы не двигаетесь активно в течение дня хотя бы полчаса, это считается малоподвижностью. Под активными движениями понимается ходьба, бег, физические упражнения.

Уборка и выполнение обычных домашних обязанностей не считается активностью. Во время их выполнения не создается нужная нагрузка на мышцы тела. Работая по дому, мы занимаем неправильные позы, которые многие группы мышц оставляют незадействованными.

Последствия сидячего образа жизни гораздо опаснее, чем многие думают. Это ухудшение качества жизни и сокращение ее продолжительности.

Если вы каждый день проводите, сидя на рабочем месте по 8 часов и вместо пешей прогулки до дома предпочитаете поездку на автомобиле, вы рискуете прожить на 15-17 лет меньше тех, кто сидит меньше 3 часов в день и старается активно двигаться. Чем опасен сидячий образ жизни?

- Первой от неподвижности страдает сердечная мышца. Отсутствие активных физических движений и кардионагрузок заставляет сердце совершать менее продуктивные сокращения, что существенно снижает тонус стенок сосудов.

- Позвоночник. Сидя, мы нагружаем его почти вдвое больше, чем когда стоим или ходим.

- Ухудшение кровообращения в головном мозге провоцирует головокружения, шум в ушах, быструю утомляемость, снижение продуктивности работы.

- Бездействуя, мышцы теряют тонус. Это приводит к быстрой физической утомляемости, апатичности, чувству постоянной усталости.

- Малая подвижность приводит к нарушению обмена веществ. Кровь медленнее движется по телу и недостаточно насыщает клетки кислородом, питательными веществами.

- Долгое сидение на одном месте провоцирует застой крови и лимфы в малом тазу, негативно отражаясь на работе кишечника и мочеполовой системы.

Самый простой и самый доступный способ не стать из-за долгого сидения заложником болезней — ходьба. По словам экспертов, во время ходьбы задействованы мышцы сердца, органы дыхания, опорно-двигательный аппарат, встряхиваются внутренние органы — печень, поджелудочная железа. Кроме того, во время ходьбы снижаются вес, кровяное давление, а также уровень сахара в крови.

Совсем не каждый человек может совершенно изменить свой образ жизни и перейти на другую работу для профилактики болезней позвоночника. Но крайне важную роль играет защита детей от подобных заболеваний: родителям необходимо контролировать, сколько времени их ребенок проводит перед компьютером, важно учить детей с раннего возраста правильно сидеть за столом.

Взрослым же необходимо:

- Контролировать собственную осанку. Некоторые специалисты советуют для этого использовать зеркало и постоянно отслеживать в нем положение своего тела.

- Периодически менять положение позвоночника, а также регулярно делать перерывы для динамической нагрузки (хотя бы подниматься от компьютера на десять минут в час). Можно просто немного пройтись, протереть пыль или подняться по лестнице.

- Регулярно уделять время физической активности. Упражнения занимают мало времени, но дают неплохой эффект, осанка благодаря им становится правильной, а мышечный корсет отлично поддерживает позвоночник.

- Приобрести специальный эргономичный стул для работы за компьютером, отыскать инструкцию и отрегулировать его правильно по высоте. Только эта мера позволит на порядок уменьшить нагрузку на позвоночник.

- Оставаться в правильном положении. Во время работы спина должна быть ровной (ее должно поддерживать кресло), ноги должны находиться на полу, опираясь на полную стопу, а коленные суставы должны сгибаться под прямым углом. Класть ногу на ногу нельзя.

Элементарная профилактика болезней позвоночника при длительной работе за компьютером поможет сохранить гибкость и здоровье на долгие годы.

Сам по себе сидячий образ жизни нельзя считать приговором. Если вы вынуждены проводить по восемь часов в офисе, это вовсе не гарантирует, что у вас обязательно будет ожирение, геморрой или проблемы с сердечно-сосудистой системой. Всего этого с вами не случится, если вы будете следить за своей физической активностью в течение дня и возьмете за правило делать зарядку. Зная, к чему приводит сидячий образ жизни, вы не дадите этому явлению современной жизни испортить свое здоровье.

Литература

<https://cross.expert/zdorovye-atleta/sidyachij-obraz-zhizni.html>

https://life.ru/t/общество/1203819/bieda_sidiachiei_raboty_kak_sokhranit_zdorovie_pri_ofisn_om_obrazie_zhizni_i_za_ruliom

https://medaboutme.ru/obraz-zhizni/publikacii/stati/profilaktika/kompyuter_i_pozvonochnik_kak_izbezhat_bolezney/

УДК 796.011.1

Пирч Э.С.

СПОРТ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ЧЕЛОВЕКА

В этой работе рассмотрено - как спорт влияет на психику человека во время физических нагрузок и после. Приведены примеры: переживание спортсменом до и после соревнований; в каких случаях появляется чувство тревоги; при каких обстоятельствах человек получает положительные эмоции при занятии спортом; агрессия.

Ключевые слова: психологическая устойчивость, тревога, положительные и отрицательные эмоции, агрессия.

Многие знают, что физические нагрузки и упражнения полезны для организма, а вот о том, что спорт положительно влияет на психическое здоровье, некоторые даже и не догадываются. Ученые доказали, что при занятиях спортом в организме вырабатывается больше дофамина – гормона психологического комфорта. Так что физические упражнения – это прекрасный антидот против стрессов и депрессии.

Спорт представляет собой конкурентное занятие, где победитель всего один, а остальные проигравшие. Соревновательный опыт в спорте – важнейший элемент надежности спортсмена. Но каждое соревнование – это и разрядка накопленного нервно-психического потенциала и нередко причина значительных физических и духовных травм.[1, гл.9.6] Так же, на спортсменов оказывают серьезное психологическое давление тренеры, соперники и болельщики.

Однако, есть спортсмены которые владеют психологической устойчивостью. Психологическая устойчивость – это не стопроцентная гарантия устойчивости вообще ко

всему. Психологическая устойчивость является скорее гибкостью психики человека, нежели непоколебимостью и стабильностью его нервной системы. А основополагающей характеристикой психологической устойчивости является именно мобильность психики в постоянно меняющихся условиях.[2]

Психологически устойчивые спортсмены получают больше шансов на успех, так как люди с оптимистичным атрибутивным стилем меньше страдают от негативных последствий плохих результатов и продолжают стараться их улучшить. Очень важно хорошо усвоить следующее: спортивная деятельность будет успешной только в том случае, если она протекает на фоне оптимального для данной деятельности уровня эмоционального возбуждения.[3, с.6] Бодрый, спокойный или тревожный, упаднический тон жизни команды в значительной степени определяет отношения между спортсменами, их удовлетворенность пребыванием в команде, эффективность их деятельности.[4, гл.15] Оптимисты также менее подвержены тревоге, преодоление которой связано с использованием большого количества психических ресурсов в виде самоконтроля. Важно помнить о том, что оптимизм тесно связан с двумя другими компонентами психологической устойчивости: позитивными ожиданиями и тревогой.

Состояние тревоги свойственно всем без исключения людям, поскольку является важным индикатором того, что ситуация неоднозначна, несет в себе элементы угрозы или внешней оценки. Тревога характеризуется как неприятный эмоциональный опыт, состоящий из когнитивного и соматического компонентов. Первый выражается в наличии пугающих мыслей и переживаний о своем будущем, а соматические проявления связаны с индивидуальным восприятием физиологических ощущений, например, повышением пульса и нервозности.

Состояние тревоги, очень негативно влияет на результаты спортсменов. Например, было неоднократно показано, что беспокойство, кажется, основной фактор, который может ухудшить производительность в футбольных пенальти, в скалолазании, в игре в гольф или в настольном теннисе. [5, с.3]

Собственные ожидания относительно своего будущего выступления также вносят вклад в общий уровень тревожности. Тревожное состояние может быть связано с вероятностью насмешек со стороны других, неловких ситуаций из-за отсутствия навыков, боязнью показаться глупым, стеснением собственного тела и т.д. Преодолеть тревогу, связанную с занятиями спортом, можно с помощью огромного количества упражнений. Так, стоит научиться отслеживать автоматические иррациональные мысли, например, «у меня никогда не получится» или «у меня нет таланта».

Психологам всегда было интересно, почему человек испытывают позитивные эмоции при занятиях спортом. В исследовании (Wienke, Jekauc, 2016) удалось выяснить, что удовольствие доставляет сразу несколько аспектов спортивного опыта.

Во-первых, ощущение своих возможностей, навыков и способностей. Во-вторых, общение с другими любителями физических нагрузок также доставляет много положительных эмоций.

В-третьих, занятия спортом связаны с получением нового опыта или переключением с повседневных дел на более приятные физические упражнения.

В-четвертых, приятное ощущение усталости после тренировки также является источником позитивных эмоций. Все это неплохо вписывается в теорию самодетерминации, а именно связано с тремя базовыми психологическими потребностями (автономией, компетентностью и связанностью с другими людьми).[6]

В-пятых, после победы в соревнованиях, спортсмены буквально “тонут” в море

положительных эмоций и это стимулирует их идти вперед за новыми победами.

Занятия спортом оказывают формирующее влияние на личность спортсмена, особенно важно значение такого влияния в подростковом возрасте. Агрессивность подростков, занимающихся спортом, является стимулом к победам в спорте. Длительные занятия спортом могут привести к трансформации спортивной агрессии в некие жизненные установки, которые могут отразиться на социальной адаптации подростков в обществе. Необходимо отметить, что агрессия в спорте является рациональной формой противостояния сопернику, мобилизации функциональных возможностей спортсмена на достижение конкретного результата.

Спорт позволяет выражать агрессивные чувства, не причиняя большого вреда другим людям, формируя конструктивные формы агрессивного поведения спортсменов. Агрессия – это любая форма поведения, нацеленная на оскорбление или причинение вреда другому живому существу, не желающему подобного обращения. Под агрессивностью рассматривается сложное свойство личности, проявляющееся в готовности человека решать конфликтные ситуации с помощью агрессивных действий. В ходе работы психолога с агрессивным поведением спортсмена необходимо рассматривать мотивационную агрессию как прямое проявление реализации присущих личности деструктивных тенденций.

Определив уровень таких деструктивных тенденций, можно с большой степенью вероятности прогнозировать возможность проявления открытой мотивационной агрессии.

Однако, следует отметить, что хотя агрессивное поведение определяется как поведение, в намерение которого входит причинение вреда другому человеку, применительно к спортивной деятельности такое определение является неудовлетворительным, поскольку, например, в боксе, нанесение повреждений оппоненту спортсмена является главной задачей спортсмена.

Литература

1. Гогунев Е.Н., Мартыянов Б.И. «Психология физического воспитания и спорта»
2. <https://4brain.ru/blog/психологическая-устойчивость/>
3. «Преодолей себя! Психическая подготовка в спорте» А. В. Алексеев
4. «Психология спорта» Е.П. Ильин
5. Chris Englert and Alex Bertrams. Anxiety, Ego Depletion, and Sports Performance. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, October 2012, https://www.researchgate.net/publication/231741890_Anxiety_Ego_Depletion_and_Sports_Performance
6. <http://pospsy.ru/pozitivnye-jemocii-i-zanjatija-sportom/>

УДК 618.11-006

Писоцкая Я. А.

ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ КИСТ ЯИЧНИКА

Киста яичников – распространенная патология, чаще всего встречается у женщин детородного возраста. В 50% случаев заболевание диагностируется у женщин, имеющих нарушения менструального цикла и только у 30% женщин при данной патологии нарушений не наблюдается. При климаксе диагноз «киста яичника» относится лишь в 6% случаев.

На данный момент в мире стало популярным проводить ультразвуковые исследования, гинекологи все чаще стали ставить диагноз «киста яичника». Раньше диагностировать кисту

было очень сложно, так как она могла протекать бессимптомно, редко имела большие размеры и не приводила к серьёзным осложнениям. Отсутствие беременности в репродуктивном возрасте, перенесенные аборт, заболевания эндокринной системы - всё это можно отнести к причинам возникновения кисты яичника. Но очень многое зависит от самой женщины - насколько она внимательно относится к собственному здоровью, как регулярно посещает врача-гинеколога. Киста яичника - это образование в виде пузыря с жидкостью или полужидким содержимым, возникающее в структуре яичника и увеличивающее его объем в несколько раз. Обнаружить кисту может только врач при помощи ультразвуковой диагностики (УЗД). Именно по этой причине крайне важно регулярно приходить на консультацию к опытному врачу-гинекологу. Обнаружение кисты яичника на ранней стадии позволит избежать развития осложнений кисты.

Как правило, развиваются кисты из созревающего в яичнике фолликула. Стоит отметить, что большинство кист не опасны для здоровья женщины и зачастую проходят самостоятельно без какого-либо лечения, такие кисты называются функциональными или временными. Такие кисты, как правило, появляются в результате нарушения овуляции. В этом случае, фолликул продолжает расти, а в желтом теле начинается скапливаться жидкость. Функциональные кисты проходят сами собой и не требуют лечения. Однако не исключены возникновения осложнений, таких как: разрыв кисты, перекрут, как следствие — внутреннее кровотечение.

Более серьезными патологиями, требующими лечения, являются аномальные кисты. Основная причина появления этих кист — гормональный сбой в организме женщины. Аномальными кистами считаются те кисты, которые не проходят в течение 3 месяцев.

Киста яичника представляет собой полость, заполненную жидкостью. Стенку кисты яичника образует тонкий слой клеток, которые и продуцируют эту жидкость. В случае, если киста не оказывает давления на другие органы, то ее не трогают и лечат медикаментозно, однако если есть опасность влияния кисты на соседние органы, то проводится пункция или назначается хирургическое удаление. Киста яичника может быть небольшой, а может достигать огромных размеров, разрастаясь в диаметре до 10-12 см. Лечение кист может быть, как медикаментозным, так и хирургическим. Фолликулярная киста яичника формируется во время овуляции и может вырасти до 5-7 см в диаметре. Киста желтого тела образуется на месте регрессировавшего желтого тела, в центре которого, в результате нарушения кровообращения, накапливается геморрагическая жидкость. Диаметр кисты желтого тела обычно не более 6-8 см. Паровариальная киста возникает и развивается в области брыжейки маточной трубы из околожичника и придатка яичника. Она представляет собой тонкостенное однокамерное образование, в диаметре от 12 до 20 см. Дермоидная киста внутри часто содержит различные придатки: волосы, хрящи, жировые клетки, ткани костей и зубов и т.д., заключенные в слизеобразную массу, и покрытые плотной толстостенной капсулой. В диаметре дермоидная киста может достигать 15 см. Эндометриодная киста образуется, когда ткани эндометрия растут в яичниках. Эндометриодные кисты яичников зачастую бывают двусторонними и разрастаются в диаметре от 4-5 см до 15-20 см [1]. Как было выше сказано киста яичников протекает бессимптомно, но в некоторых случаях появляется тупая боль в животе или давящее ощущение полноты. Кисты яичников могут вызывать болезненные ощущения при сексуальном контакте и в другое время. В случае появления сильной боли необходима госпитализация. Боль и давление в животе могут быть вызваны рядом факторов:

- кровотечение или разрывом кисты и, как следствие, раздражением брюшных тканей;
- большим размером кисты;

- перекручивание кисты, нарушающее приток крови к ней.

Существует различная тактика лечения. При размере кисты до 1 см используется выжидательная тактика, при которой контролируется размер и характер образования с периодичностью раз в 1-3 месяца. При увеличении размеров или первоначальном обнаружении кисты размером 2-5 см назначается консервативное лечение. Для коррекции гормонального фона используются оральные контрацептивы. Также возможно негормональное лечение, когда для рассасывания образования назначаются протеолитические ферменты и гормоноподобные вещества. Эффективность курса лечения контролируется при помощи УЗИ. Если консервативное лечение не дает результата, или размер кисты превышает 10-15 см, или выявленная киста предположительно недоброкачественной природы, рекомендуется лапароскопия — удаление кисты яичника. В отличие от традиционного хирургического вмешательства, для проведения операции делается три микроразреза по 5 мм. Через один в брюшную полость вводится лапароскоп — специальный оптический прибор, позволяющий хирургу оценить расположение и характер патологии. Через другие микроразрезы киста удаляется. При этом ткань яичника максимально сохраняется [2].

Таким образом, киста яичника, наверное, один из самых распространенных диагнозов, который может услышать женщина на приеме у гинеколога. С этим заболеванием могут столкнуться не только взрослые женщины, но и молодые девушки и даже маленькие девочки. Для профилактики и во избежание болезней нужно посещать гинеколога не менее 2 раз в год, в том числе для проведения анализа на наличие/отсутствие микроорганизмов. Вообще женщинам следует особенно следить за состоянием здоровья. Отрицательно влияют на репродуктивную систему всевозможные инфекционные и хронические заболевания, особенно хронический тонзиллит, ангина, грипп. Профилактически нужно принимать витаминные препараты, правильно питаться, заниматься физической нагрузкой, соблюдать правила личной гигиены.

Литература

1. Киста яичников: симптомы, методы диагностики, лечение. *Пресс-служба КазНМУ* : веб-сайт. URL: <https://kaznmu.kz/press/2013/05/20/киста-яичников-симптомы-методы-диагн/>
2. Лечение кист яичника / Меджидова К. К. и др. Проблемы репродукции, 2014. 35-38с.

УДК 378:769

Растегаєв О. О.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРИШЕННЯ

Сьогодні прийнято говорити про здоровий спосіб життя, моді на здоров'я. Однак, це - більш характерно для дорослих людей, які пізнали ціну здоров'ю і фізичному благополуччю. Молоді люди схильні погодитися з доводами про користь фізичних вправ, разом з тим для них не становить проблеми порушити «заповіді» здоров'я.

У закладах вищої освіти гостро стоїть питання про фізичне виховання студентів, про рівень зацікавленості в заняттях спортом і ведення здорового способу життя, а також пошук вирішення проблем у підвищенні зацікавленості. На думку І.В. Муравова, «щоб усвідомити значення фізичної культури, необхідні три речі. По-перше, потрібно точне наукове знання про фізкультуру, про те чому вона нам потрібна. По-друге, необхідно

знати, що вона може дати організму кожного. По-третє, якщо ці знання будуть засвоєні, виникає питання: які саме кошти ФК потрібні кожному для того, щоб зробити його життя найбільш повноцінним» [1].

Отже, фізичне виховання сьогодні – це цілеспрямований і свідомо організований педагогічний процес, який передбачає поряд з розвитком фізичних здібностей студентів їх інтелектуальне зростання, моральне і естетичне виховання, формування нових соціальних відносин, а в подальшому – і професійних якостей як спеціаліста. Якщо викладання цієї дисципліни здійснюється без належного теоретичного базису і духовних начал, у вигляді знеособленого навчального процесу, то це створює проблему формування свідомої активної особистості [2].

Важливою проблемою освітнього процесу є збереження послідовності навчання між школою і ЗВО, освітнім закладом і виробництвом, в тому числі – в сфері фізичної культури. Багато вчорашніх школярів зазнають труднощів в період адаптації до студентського життя або роботі в трудовому колективі. Звуження уявлень про роль процесу фізичного виховання у ЗВО несе в собі скоріше негативні наслідки ніж залишається безслідним. Чи не тому число практично здорових школярів сьогодні знизилися до 10%, а число студентів, що займаються в ЗВО в спеціальних медичних групах, досягає 30 – 40 % від загального числа тих, хто навчається [3, 4]. Проблема в тому, що студенти продовжують вважати фізичне виховання і спорт необов'язковим і «чужим» для себе заняттями. Тут дуже важливо розвивати консультативний аспект навчання, щоб при більш тісній взаємодії викладача та студента відбулося усвідомлення «місії» фізичної культури. Розуміння необхідності контролю і поліпшення свого фізичного стану є ваговим показником ефективності навчально – виховного процесу і впливу педагога на формування особистості [3].

Останнім часом більше уваги приділяється фізичному вихованню студентів, які не займалися регулярно спортом до вступу до інституту. Стає очевидною необхідність внесення кардинальних змін до процесу фізичного виховання студентів – вдосконалення навчального процесу засобами певного(обраного) виду спорту. Для хлопців, по – справжньому захоплених спортом, постає також інша проблема – раціональне поєднання тренувань з навчанням. Тут особливо важлива грамотна, зважена позиція викладача – тренера, який повинен розглядати студента як особистість, яка ще не встигла сформуватися і вимагає всебічного, насамперед, інтелектуального розвитку. У цей самий час, багато тренерів ставлять перед собою досить вузьку мету – досягти успішної звітності здачі нормативів. Результатом цього виступає низька зацікавленість студентів у заняттях фізичною культурою. Пошук шляхів підвищення ефективності навчання фізичної культури передбачає використання нових форм проведення занять.

Перспективним варіантом побудови навчального процесу є розробка індивідуальних програм. Хоча заняття можуть проводитися в груповій формі, наявність індивідуальної програми дозволяє забезпечити цільовий вплив фізичних вправ на організм, враховувати індивідуальні особливості і переваги студента. Форми і методи фізичної культури повинні змінюватися в залежності від інтересів студентів. Їм необхідно надати можливість самостійного вибору часу і видів спортивно – оздоровчої діяльності допомогти визначити особисті цілі фізичної підготовки, завдання та обсяги індивідуальних тренувань. Вельми важливо налагодити духовний контакт між викладачем фізичної культури і студентами які займаються, знайти шляхи для зростання особистості

зацікавленості в заняттях фізичними вправами. Аналіз літературних джерел дозволяє припустити, що найперспективнішим напрямом фізичного виховання є заняття з різних видів спорту в відділеннях спортивної спеціалізації [5]. Студентам пропонується альтернатива вибору тих чи інших видів спорту, які вони можуть включити в спеціально розроблений план індивідуального навчання. Виходячи з цього, правильним буде змінити заняття фізичною культурою, припустимо, відпрацюванням годин з дисциплін. При цьому студент сам вибирає вид спорту, яким буде відпрацьовувати свою кількість годин. Стиль життя, що передбачає усвідомлену турботу про своє здоров'я і відсутність шкідливих звичок, затребуваний суспільством. Ми хочемо бачити широкий спектр різних спортивних заходів, покликаний охопити всіх (переважна більшість) студентів і прищепити їм смак і бажання до занять фізичною культурою. Цей набір заходів повинен прагнути задовольнити учнів з різним рівнем фізичної підготовки, зробити так, щоб заняття фізичною культурою стали для них життєвою потребою. Тих, чий рівень фізичних даних досить високий, заняття в університеті повинні залучати до аматорського спорту. Адже сьогодні вже не треба нікого переконувати, що заняття спортом формують в майбутніх фахівцях відмінні вольові якості, які потім будуть затребувані у них як керівників бізнесу і виробництва

Отже, збереження і зміцнення здоров'я студентів слід розглядати як основну умову і результат освітнього процесу. Висока інтелектуальна працездатність темп і якість засвоєння знань, умінь і способів діяльності тісно пов'язані з фізичним станом людини. Фізична культура, як навчальна дисципліна, що надає безпосередньо вплив на здоров'я студентів, повинна розглядатися в якості ключової ланки в формуванні фізичної культури особистості. Сьогодні всі фахівці сходяться на думці, що слід більше розвивати диференційований підхід у навчанні, в тому числі і в фізичному вихованні. Але, поки що спрямованість і планування навчального процесу розглядається поза зв'язків з рівнем здоров'я студентів, завантаженням іншими предметами, характером позанавчальної діяльності.

Література

1. Муравов, И.В. Оздоровительные эффекты физической культуры и спорта. Киев: Здоров'я, 1989. 272 с
2. Коледа, В.А. Физическая культура в формировании личности студента. Минск: БГУ, 2004. 167 с.
3. Джон К., Эндрюс Б.А. Роль образования в пропаганде здорового образа жизни в XXI столетии. Теория и практика физической культуры. 1993. №1. 47-48 с.
4. Коледа В.А., Медведев В.А., Ярмолинский В.И. Основы мониторинга функционального и физического состояния студентов / за ред. В.А. Коледа, Минск: БГУ, 2005. 125 с.
5. Желобкович, М.П., Купчинов, Р.И. Оздоровительно-развивающий подход к физическому воспитанию студенческой молодежи: учеб.-метод. пособие. Минск, 2004. 212 с.

СИСТЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЗА-АУДИТОРНОГО ДОЗВІЛЛЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ І СПОРТИВНОЇ РОБОТИ ГУМАНІТАРНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

У статті викладене сьогоденний фізичний стан молоді країни та засоби за допомогою яких відбувається його покращення у закладах вищої освіти.

Ключові слова: фізична культура, студентська молодь, спортивні ігри, рухові якості.

Постановка проблеми. На даний момент рівень здоров'я наших громадян дуже низький. Це пов'язано з поганою екологією, тяжких умов праці, низьким рівнем життя. Наслідком цього дуже великий відсоток населення має надлишок маси тіла, проблеми з опорно-руховим апаратом, плоскостопості та інше.

Якщо ми візьмемо заняття фізичною культурою у нашої молоді в закладах вищої освіти, то час який приділяється на заняття руховою діяльністю лише на 25- 30% задовольняє їх фізичні добові потреби. Весь інших час студенти проводять за навчанням. Тим більш коли йде мова о непрофільних фізичних навчальних закладах, то студентська молодь ще більш віддалена від занять фізичними вправами. Дивлячись на їх фізичну не розвиненість, не зацікавленість та не інформованість, то загалом більша частина дуже пасивно проводить свій вільний час. Відсутність у більшості студентів необхідної мотивації до занять фізичними вправами ще більше пригнічує існуюче положення. Сучасним студентам треба реалізувати такі пріоритетні соціальні функції спільноти як професійно - трудову, репродуктивну, інтелектуальну і моральну. На даний час у країні тримається негативна тенденція у стані здоров'я студентської молоді, яка знижує успішність адаптації та навчання. За даними різних авторів 25- 30 % студентів першого курсу відносяться до спеціальної медичної групи (СМГ), яка за собою веде звільнення від фізичних занять і наслідком цього є ще більш погіршення стану здоров'я.

Таким чином виникає актуальність проблеми - це формування стійкої мотивації студентської молоді до занять фізичною культурою та спортом та їх активізація рухової діяльності.

Фізична культура – органічна частина загальнолюдської культури, її особлива самостійна частина та й одна із сфер соціальної діяльності, спрямовану на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних здібностей людини. Разом із тим це специфічний процес і результат людської діяльності, засобів і способів фізичного вдосконалення особистості. Фізична культура впливає на життєво важливі сторони індивіда, отриманні у вигляді задатків, які передаються генетично та розвиваються в процесі життя під впливом виховання, діяльності та навколишній середовища.

Перш за все розвиток країни на пряму залежить від можливостей громадян. Головним критерієм є мета будівництва здорового населення, виховати любові до здорового способу життя людини, фізичної культури, гармонійно розвинутого здорового покоління та умов для підготовки професійних спортсменів до гідного виступу на світовій арені.

Починаючи з молоді країна спрямовує її зацікавленість на заняття фізичної культурою.

Фізична культура – невід'ємна частина життя людини. Вона займає достатньо важливе місце в навчанні, праці людей. Заняття фізичними вправами грає значну роль в працездатності членів суспільства, саме тому знання та уміння з фізичної культури повинні закладатися в освітніх закладах різних рівнів поетапно. Велике значення в виховання і навчання фізичній культурі вкладають і заклади вищої освіти, де в основу викладання повинні бути чіткі методи,

способи, які у сукупності вибудовуються в добре організовану і належну методику навчання і виховання студентів.

Багато студентської молоді ще навчаючись у загальноосвітніх закладах не відвідували уроки з фізичного виховання і не мають до нього інтересу. Але у шкільній системі вже довго працюють над цією проблемою і замість звичних для нас 5-7 варіативних модулів вже розроблено 37. Таким чином збільшивши різноманітність занять та й з більшим додаванням ігрових часів у дітей з'являється інтерес до фізичної активності.

А якщо ми беремо за зразок гуманітарні заклади вищої освіти, то за фахом дуже мала частина часу приділяється на фізичне виховання. Тому потрібно це ураховувати.

Для впровадження позааудиторного дозвілля фізкультурно-масової і спортивної роботи дуже сприяють змагання, фізкультурні вечори, показові та художні виступи як у межах одного закладу так і серед закладів міста, області, країни.

У людини закладена ще з давніх часів жага до перемоги...

Треба лише пригадати історію виникнення Олімпійських ігор. Древні греки втомившись від постійних битв за землі знайшли інший варіант вирішення своїх суперечок.

З того часу дуже багато змінилось, але і у наш час людина завжди прагне виглядати здоровою та фізично підготовленою. Фізична культура задовольняє соціальні потреби в спілкуванні, грі, розвагах, в деяких формах самовираження особистості через соціально активну позицію діяльності.

Результатом діяльності в фізичній культурі є фізична підготовленість та степінь удосконалення рухових умінь та навичок, високий рівень розвитку життєвих сил, спортивних досягнень, морального, естетичного, інтелектуального розвитку.

Тому під час проведення занять педагог може рекомендувати тому чи іншому учню на які слабкі сторони треба звернути увагу. Дуже великою перевагою є введення у закладі вищої освіти поза аудиторних занять з фізичної культури. У першу чергу це можуть бути ігрові види спорту, вони більш масові та захоплюючі.

Спортивні ігри з перевагою можна назвати універсальним засобом фізичного виховання. З їх допомогою досягається мета – формування основ фізичної і духовної культури особистості, підвищення ресурсів здоров'я як системі цінностей, активно та довгостроково реалізуємих у здоровому способі житті. Велика роль спортивних ігор у рішенні задач фізичного виховання в широкому віковому діапазоні, таких, як формування потреби в засвоєнні цінності здоров'я, фізичної культури та спорту; фізичного удосконалення і зміцнення здоров'я як умови забезпечення і досягнення високого рівня професіоналізму в соціально значимих видах діяльності; індивідуальний розвиток фізичного потенціалу, забезпечивши досягнення необхідного і достатнього рівня фізичної якості, системі рухових вмінь та навичок; фізкультурна загальна освіта, спрямована на засвоєння інтелектуальних, технологічних, моральних та естетичних цінностей фізичної культури; актуалізація знань на рівні навичок проведення самостійних занять та й умінь залучити до них інших. Ефективність спортивних ігор у взаємозв'язку гармонічному розвитку особистості пояснює, по-перше, їх специфікою; по-друге, глибоку різносторонню дію на організм, який займається розвитком фізичних якостей та засвоєнням життєво важливих рухових навичок; по-третє, доступністю для людей різного віку та підготовленості.

Швидкість, витривалість, гнучкість, спритність тренуються завдяки ігровим ситуаціям, а сила – ні. Це пояснюється тим, що стимулом до її розвитку виявляються вправи, які людина

може повторити 12 разів. В ігрових ситуаціях таке трапляється дуже рідко. Тому загальну силу студенти можуть розвинути за допомогою позааудиторних занять з атлетизму.

Загальна сила – здатність спортсмена долати зовнішній опір або протидію їй за рахунок м'язових зусиль. Прояв м'язової сили залежить від сконцентрованості нервових процесів, регулюючих діяльність м'язового апарату; від фізіологічного поперечника м'язів; біохімічних процесів, які відбуваються у працюючих м'язах та ступеня їх втоми; від біохімічних характеристик рухів (довжини речажів плеча, вмикання в працю найбільш крупних м'язів тощо).

Величину прояву сили можуть зростати за рахунок великої маси при невеликих прискореннях (особливо силові здатності, наприклад, жим або присід зі штангою околоредельної ваги), або за рахунок збільшення швидкості при постійних масах (швидкісно-силові рухи).

Висновок. Нажаль, у сучасному світі дуже великий темп життя. Дуже потужно та швидко розвиваються нові технології, тим часом як над не достатком рухової діяльності почали замислюватися тільки останні роки. Тому молодь сьогодення більш вільного часу витрачають на пасивний відпочинок. Метою закладів вищої освіти зробити спорт більш доступнішим для молоді і для цього треба вводити позааудиторні заняття з фізкультурно – масової спортивної роботи. Помічниками у цьому виступають спортивні ігри, які більш масові та різнобічно впливають на фізичні якості людини. А закріпити свої придбані навички студентам дозволяють змагання. Жага до перемоги та ейфорія від її отримання, прагнення виглядати краще – всі ці збудники і штовхають людину до занять спортом. А тим часом країна має здорову та сильну націю.

Література:

1. Оздоровчо-рекреаційні технології : навч. посіб. / Любов Чеховська, Ольга Жданова, Ірина Грибовська, Мирослава Данилевич, Уляна Шевців. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 220 с.
2. Гриньків М. Нормальна анатомія : навч. посіб. для лаборат. занять і самот. роботи / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2018. – 224 с.
3. Пасічник В. Рекреаційні ігри : навч. посіб. / Вікторія Пасічник, Валерій Мельник. – Львів : ЛДУФК, 2018. – 106 с.
4. Боднар І. Диференційоване фізичне виховання : навч. посіб. / Іванна Боднар. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 200 с.
5. Основи управління сферою фізичної культури і спорту : навч. посіб. / Ольга Жданова, Любов Чеховська. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 244 с.
6. Фізичне виховання : навч. посіб./ Присяжнюк С.І. – 2019. – 504 с.

УДК 616.12

Сарахман Ю. Е.

ДИСПЛАСТИЧЕСКАЯ КАРДИОПАТИЯ

Диспластической кардиопатией называют нарушение целостности тканей сердечной мышцы и последующее их замещение на соединительные волокна, не обладающие эластичностью. В результате поражения ткани становятся не способными достаточно

эффективно справляться с функциональными обязанностями. Это, в свою очередь, приводит к появлению симптомов сердечной недостаточности.

Почему возникают кардиопатии у детей? Кардиопатии в детском возрасте встречаются довольно часто. Они могут быть как врождёнными, так и приобретёнными по различным причинам. Чаще их первые признаки дают о себе знать у детей младшего, среднего школьного возраста. В том случае, если появление недуга связано с ревматическим поражением или врождённым пороком сердца, признаки кардиопатии могут проявиться уже в самом раннем возрасте, с момента рождения малыша. В подростковом возрасте они возникают на фоне гормональной перестройки детского организма. При этом у подростка появляется слабость, апатичность, замедляется обмен веществ, появляются признаки сердечной недостаточности. Подросток быстро утомляется, у него снижается общий тонус организма. Он может похудеть без причин, часто заболевание характеризуется одышкой даже при спокойном, неторопливом шаге. Любые симптомы нарушения сердечной деятельности, жалобы подростков на плохое самочувствие, должны насторожить родителей и являться поводом для обращения к врачу. Также обращайте внимание на подвижные игры детей более младшего возраста. При изменении поведения ребёнка во время игры: быстрая усталость, одышка, бледность кожи, следует провести его обследование у специалиста-кардиолога. При этом необходимо снять ребёнку электрокардиограмму. Итак, как мы уже знаем, заболевание характеризуется нарушением нормального физиологического развития тканей сердца. Это может привести к изменению сердечного ритма, уменьшению объёма перекачиваемой сердцем крови, сердечной, лёгочной недостаточности, отёкам.

Симптомы появления кардиопатии у детей. Признаки, симптомы кардиопатии, в том числе диспластической, зависят от локализации патологического процесса. При поражении правого предсердия, желудочка, заболевание характеризуется следующими признаками: общая слабость, бледность кожи, посинение области носогубного треугольника, частый пульс, боль в сердце. Также появляется быстрая утомляемость, непереносимость долгих физических нагрузок. При поражении левого отдела сердечной мышцы, заболевание характеризуется следующими симптомами: появляется одышка, даже при спокойной, чрезмерное потоотделение, тяжесть в области сердечной мышцы, частый, беспричинный кашель.

Лечение. К своевременному лечению родителей должен стимулировать тот факт, что кардиопатия продолжает оставаться главной причиной пересадки сердца у детей. Лечение включает в себя:

- **Здоровое питание и физическая активность.** Продукты должны содержать полноценный белок и минимум трансжиров – постное мясо, домашняя птица без кожи, рыба, бобы, обезжиренное молоко и молочные продукты. Ограничение употребления соли и сахаросодержащих продуктов.
- **Лечение основных установленных заболеваний,** таких как диабет и высокое кровяное давление.
- **Медикаментозная терапия.** При необходимости назначают препараты снижающие кровяное давление, регулирующие сердечный ритм, предотвращающие аритмию. Следующая группа медикаментов направлена на регуляцию баланса электролитов, которые помогают тканям и мышцам работать правильно. Также при необходимости борются с образованием тромбов при дилатационной кардиопатии.
- **Хирургическое вмешательство.** Во время операции доктор может устанавливать кардиостимулятор, который будет заставлять сердце сокращаться в нормальном ритме.

Также возможно частичное удаление гипертрофированной межжелудочковой перегородки, которая выпирает в правый желудочек, замена митрального клапана, устранение обструкции.

Ранняя диагностика и успешное лечение позволяет детям пережить сложный период становления сердечной системы и вести нормальную жизнь практически без симптомов. Как правило, если кардиопатия была вовремя выявлена, то проблем с лечением быть не должно, и уже через пару лет человек идёт на поправку. Особенно велик шанс выздоровления в детском возрасте.

В процессе лечения детям назначают диету, направленную на обогащение организма витаминами. Большое внимание уделяется режиму дня и физическим нагрузкам. Ребенок должен много отдыхать и спать не менее 10 часов. При сердечных патологиях рекомендуется ограничить активные упражнения. Полезны прогулки на свежем воздухе. Большинству детей рекомендуют придерживаться правил питания и режима дня на протяжении всей жизни. При функциональной кардиопатии детям нужно полностью отказаться от большинства видов спорта.

Литература

1. <https://icvtormet.ru/bolezni/kardiopatiya-rebenka.html>
2. <https://oblacco.com/kardiopatiya-chto-eto-takoe-kakovy-ee-vidy-i-simptomy-u-detej-kak-lechat-patologiyu/>
3. <https://kremenchug.ua/news/health/30759-displasticheskaya-kardiopatiya-u-detey.html>

УДК 796.912.012.66

Скиба А. Д.

ФИГУРНОЕ КАТАНИЕ

Учебный курс для институтов физической культуры предусматривает разностороннюю подготовку тренеров в области всех видов фигурного катания на коньках: одиночного, парного и спортивных танцев на льду. Широкий круг знаний в своей специальности, умение использовать данные педагогики, психологии, физиологии, гигиены и других теоретических дисциплин составляют необходимые качества современного тренера, в какой бы конкретной области фигурного катания он в последующем ни специализировался.

Спортивные танцы на льду только в последнее время стали «равноправными» среди других видов фигурного катания – включены в программу олимпийских игр. Органическая связь спортивного танца с музыкальным рисунком, а также ряд особенностей, прежде всего хореографического плана, позволили спортивным танцам стать ярким и весьма своеобразным видом фигурного катания [1, с. 3].

Занятия упражнениями на льду открытых и закрытых площадках оказывают оздоровительно-гигиеническое влияние на организм людей различного возраста – от дошкольного до пожилого. Фигурное катание – прежде всего важное средство отдыха, доставляющее людям огромное удовольствие. В настоящее время оно стало весьма доступным: значительно возрос выпуск коньков и ботинок, построено большое количество открытых и закрытых ледяных площадок. Фигурное катание благоприятно влияет на физическое развитие занимающихся, совершенствуя координацию и форму движений. Общеизвестным является

важное значение упражнений фигурного катания для повышения устойчивости к ускорениям при прямолинейных и вращательных нагрузках.

Разностороннее совершенствование функций центральной нервной системы при управлении движениями, органов опоры и движений сочетается с совершенствованием систем кровообращения, дыхания, повышением обмена веществ. Величины нагрузок, стимулирующих функции различных систем, достаточно легко дозируются и управляются в процессе занятий, что позволяет использовать фигурное катание как средство физического воспитания лиц, мало физически подготовленных, и детей с 4-5-летнего возраста.

Исключительное значение имеет фигурное катание как средство эстетического воспитания. Все упражнения этого вида воспитывают чувство красивого, музыкальную культуру, развивают художественный вкус, чувство ритма [1, с. 5].

Как вид спорта вначале оформилось одиночное катание мужчин – в 1868 г. Он был утвержден на первом конгрессе конькобежцев в Америке, а затем в Европе – Венским обществом конькобежцев (1871 г.). В это время произошла дифференциация одиночного катания на «школу» (ныне обязательные фигуры), свободное катание (ныне произвольное) и специальные фигуры (на льду рисовали сложнейшие орнаменты).

Введение обязательных упражнений в короткую программу облегчает сравнение технического мастерства фигуристов, поскольку для нее подбираются разные упражнения, обычно высокой трудности (сложные прыжки, каскады прыжков и прыжки в комбинации с вращениями) [1, с. 6].

Совершенствование мастерства спортсмена идет сложными и нередко противоречивыми путями, и тренеру необходимо использовать разнообразные методы и средства, акцентирующие различные стороны подготовки.

Техническая подготовка. Эта сторона подготовки фигуриста является ведущей и направлена на освоение большого числа сложных двигательных навыков. Сюда относятся программа обязательных упражнений («школа»), куда входит 41 фигура со строгими геометрическими характеристиками, произвольные упражнения, состоящие из различных шагов, прыжков, вращений и их сочетаний. Своеобразная техника парного катания и спортивных танцев на льду.

Спортсмен должен стремиться сложнейшие упражнения выполнять легко, непринужденно, а это требует особенно большого труда [1, с. 14].

Функциональная подготовка. Основное назначение функциональной подготовки состоит в адаптации систем организма фигуриста к разнообразным движениям на льду. Этой цели служат и упражнения в зале. В единстве с технической подготовкой необходимо совершенствовать координацию движений фигуристов. Центробежные и центростремительные силы, действующие на спортсмена, предъявляют серьезные требования к вестибулярному анализатору. Исследования показали, что фигуристы способны переносить чрезвычайные по величине вращательные нагрузки и сохранять при этом точность движений (А. Н. Крестовников).

Функциональная подготовка должна быть направлена на развитие специальной силы мышц, которая обеспечивает выполнение точных толчков, уверенность статических поз, и смену положений частей тела. Важно развить и специальную выносливость фигуриста, т.е. умение в пределах заданного времени катания сохранять способность к высококачественному исполнению фигур [1, с. 15].

Артистическая подготовка. Воспитанию чувства красивого в движениях, их выразительности, музыкальности следует уделять внимание с первых шагов подготовки фигуриста во всех видах фигурного катания.

Задачи артистической подготовки состоят в том, чтобы привить хореографическую культуру, воспитать дисциплину движений в единстве с музыкой, воспитать артистизм. Артистическая подготовка в зале направлена на повышение хореографической культуры движений. Здесь в арсенале тренера широкий круг имитационных упражнений, в том числе и на роликовых коньках.

Артистическая подготовка на льду предусматривает обучение положениям и движениям при выполнении отдельных фигур и их комплексов, работу по разучиванию частей и программы в целом. Важное место отводится подбору музыки и созданию композиций на льду [1, с. 16].

Будущий фигурист может выполнять гимнастику в спортивных туфлях или в ботинках, к которым привинчены коньки. Выполняя упражнения на коньках, новичок скорее привыкает к сохранению равновесия на узкой опоре. Чтобы коньки не тупились при ходьбе по полу, на них лучше надеть чехлы [2, с. 28].

Если человек никогда не катался и делает первые шаги на льду, то ему нелегко преодолеть страх и скованность движений, которые естественны, особенно для людей старшего возраста. Малыши – те безбоязненно выходят на лед. Они привыкли падать, и поэтому катание на коньках и связанные с ним падения воспринимаются ими очень легко.

Опытные тренеры утверждают, что перемещение по льду составляет одно целое с равновесием, поэтому уже в процессе нахождения равновесия новичок учится искусству скольжения на коньках [2, с. 33].

Мастерство фигуристов на протяжении последних лет значительно выросло. Много нового появилось в теории, методике и технике катания.

Современная подготовка фигуриста от новичка до мастера международного класса требует последовательного решения оздоровительных задач, задач физического и эстетического воспитания, чтобы наряду с развитием массовости достигать вершин спортивного мастерства [1, с. 3].

Литература

1. Фигурное катание на коньках. Учебник для ин-тов физической культуры. Под общ. ред. А. Б. Гандельсмана. М., «Физкультура и спорт», 1975 г.-183с.
2. Азбука начинающего фигуриста. Практическое пособие для юных и взрослых любителей спорта, самостоятельно разучивающих элементы школьного и произвольного фигурного катания на коньках. Под общ. ред. Самсона Глязера, 1969 г.-103с.

УДК 796.011.1.

Старущенко М. С.

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФУТБОЛОМ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ПІДЛІТОК

Ця тема є актуальною в наш час, як з позицій соціально-педагогічної, так і науково-практичної значущості. Підлітковий вік є перехідним періодом в житті людини, це саме той час коли кожен з нас прямує з безтурботного дитинства у відповідальну зрілість. Певні зміни, що

відбуваються у фізичній, інтелектуальній, емоційній сферах особистості підлітка (нерівномірний, інтенсивний розвиток і ріст організму, пошук себе у цьому житті, становлення життєвих принципів і пріоритетів та ін.) становлять новий рівень його свідомості, бажання у самоствердженні, рівноправному і довірливому спілкуванні з дорослими і з ровесниками. Інтенсивний статевий розвиток зумовлює виникнення статевого потягу і разом з цим, емоційні переживання й інтереси.

Підлітковий вік – це відрізок життя людини, коли вона починає пошук себе як особистості, наділяється себе певною відповідальністю за свою поведінку і вчинки. Будуючи плани на майбутнє, спираючись на свій маленький життєвий досвід, підліток стикається з багатьма труднощами сьогоденних реалій, розуміє, що світ не такий вже привітливий і сонячний, як здається на перший погляд, у ньому багато брехні і ненависті, розчарувань і повно того, що тебе морально і фізично пригнічує та примушує опустити руки на шляху до своєї мрії і щасливого майбутнього.

Для вирішенні багатьох задач і відповісти на купу питань, які зустрічатимуться на життєвому шляху підлітка, йому потрібно розвиватись інтелектуально і фізично, культурно і духовно. Фізична культура і спорт – це той плацдарм за допомогою якого дитина зможе на самперед зміцнити своє здоров'я (якісна робота імунної і репродуктивної систем, розвиток фізичних якостей, зміцнення опорно-рухового апарату, краса тіла і правильна його постава та ін.), без якого підліток не зможе реалізувати свій потенціал і повноцінно взаємодіяти з соціумом. Отримує морально вольову підготовку (стійкість характеру, цілеспрямованість, дисциплінованість, організованість, воля до перемоги, закінчення початого та ін.), якості які притаманні амбіційній й рішучій людині. Єднання розуму і тіла, пізнаючи процеси які відбуваються у нашому тілі, ми дізнаємось як влаштований наш світ.

На питання взаємодії з навколишніми людьми і соціумом в цілому, нам допоможуть відповісти командні види спорту. Наприклад футбол, як найбільш популярний вид спорту у наш час, він може навчити дитину взаємодіяти з однолітками, виражати свою думку, допоможе бути впевненим у собі і у своїх силах. У цій грі результат виграного матчу залежить не від одного гравця, а від усієї команди, і те на скільки взаємодія гравців якісна, залежить вирішення багатьох ігрових завдань. Перекладаючи це на наше з вами життя, де людина соціально залежна, і спілкування людей, це дуже важливий соціальний процес, котрий допомагає нам взаємодіяти з соціумом. Футбол вчить нас взаємоповазі, думати не лише про себе, але і про інших, що кожний наш вчинок може впливати на життя інших людей, взаєморозуміння і допомога одне одному робить наше життя якісним та щасливішим.

Особливості особистості, що діє у специфічних умовах спортивної діяльності, вивчає галузь психологічної науки – спортивна психологія.

Вплив особистісних якостей тренера і спортсмена на ефективність міжособистісних відношень

Комунікативна активність партнерів пов'язана з їх індивідуально-психологічними та особистісними особливостями. У дослідженнях зазвичай згадується товарииськість спортсмена як характеристика його потреби і здатності легко встановлювати контакт з оточуючими, його загальної активності і широти міжособистісних контактів, а також екстраверсія - інтроверсія як два полюси, що дають уявлення про загальну орієнтації людини і або про його спрямованості на навколишнє середовище, інших людей, або про ускладнення в спілкуванні, прагненні до самоти, догляду в себе.[1].

Товарииськість футболістів

У спортсменів з вираженою товариськістю можна очікувати відомої легкості в контактуванні з партнерами і в ході спільної діяльності. Вони, на відміну від нетовариських, прагнуть до міжособистісних контактів з іншими людьми, співпереживають і чекають таких же емоційних проявів від інших. Такі спортсмени не відчують «перевантаження» від спілкування з великим числом партнерів, вони встигають орієнтуватися і в ігровій ситуації, і в міжособистісних контактах. [1].

Агресивність футболістів

Агресивність зазвичай розуміють як схильність людини в певних, найчастіше напружених, ситуаціях або при фрустрації висловлювати словесно чи дією негативні емоції по відношенню до іншої людини. Зустрічається і агресія, спрямована на самого себе (самозвинувачення, самоприниження) або на ситуацію і зовнішні обставини (неперсоналізована агресія). Агресивність можна визначити як за допомогою спостереження, так і за спеціальними методиками. У комунікативній поведінці учасників спортивно-ігрової діяльності агресивність найчастіше проявляється в двох основних формах: а) звинувачення на адресу партнерів, несхвалення, суперечки з судьями, суперниками, тренером: б) самозвинувачення, надмірне переживання своїх помилок, «застрягання» на конфліктних ситуаціях. Можна також розрізнити агресивність і по тому, що її викликає: безпосередньо конфліктна ситуація (помилки партнерів, успіх суперників, несправедливе рішення судді та ін.) Або ситуації, що несуть в собі неявну загрозу агресору (зауваження в його адресу з боку партнерів або тренера, його власні помилки), коли йому доводиться бути агресивним, так би мовити, в порядку самозахисту. [1].

Висновки

1. За допомогою екстраверсії– інтроверсії маємо уявлення про загальну орієнтації людини і або про його спрямованості на навколишнє середовище, інших людей, або про проблеми в спілкуванні, прагненні до самоти, ухід у самого себе.

2. Товариські футболісти прагнуть до міжособистісних контактів з іншими людьми, співпереживають і чекають таких же емоційних проявів від інших. Такі спортсмени не відчують навантаження від спілкування з великою кількістю людей (партнерів).

3. Агресивність футболіста можна визначити як за допомогою спостереження, так і за спеціальними методиками. У комунікативній поведінці учасників спортивно-ігрової діяльності агресивність найчастіше проявляється в двох основних формах: а) звинувачення на адресу партнерів, несхвалення, суперечки з судьями, суперниками, тренером: б) самозвинувачення, надмірне переживання своїх помилок, «застрягання» на конфліктних ситуаціях.

Література

1. Хигир Б. Ю. Психологический анализ в большом футболе / Б. Ю. Хигир. – М.: Спортивная психология, 2008.- 102 с.

2. Волков, Л. В. «Теория и методика детского и юношеского спорта» / Л.В. Волков – Киев: Олимпийская литература, 2003. – 280 с.

3. Соломонко В. В. Футбол у школі : посіб. для вчителів і школярів / Соломонко В. В., Лісенчук Г. А., Соломонко О. В., Пилипенко В. О. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ : [б. в.], 2014. – 293 с.

4. Васильчук А. Г. Гуртки з футболу в школі : навч. посіб. / Васильчук А. Г. – Чернівці : Технодрук, 2009. – 232 с.

ПРИЧИНИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ТРАВМАТИЗМ НИЖНІХ КІНЦІВОК СПОРТСМЕНІВ-ЛЕГКОАТЛЕТІВ

Актуальність даної теми обґрунтовується тим, що спорт по своїй суті є дуже корисний для здоров'я людини, але якщо подивитись з іншої точки зору, можна констатувати, що спорт має і свої недоліки, а саме травматизм. За своєю природою спорт характеризується активними діями людини, що застосовується в професійній сфері спортсменів-легкоатлетів (далі – спортсмени), в силу чого потребує гарної фізичної підготовки, але на практиці дуже часто зустрічається і наступна ситуація, коли гарно підготовлений спортсмен, з фізичної точки зору, отримує травму, яка об'єктивно може і не залежати від волі спортсмена, тому причини, що викликають травматизм носять дуже важливий характер для обізнаності спортсменів.

Метою тез є висвітлення причин, що спричиняють травми нижніх кінцівок у спортсменів-легкоатлетів.

Безсумнівною тезою є те, що для здобуття будь-яких високих досягнень потрібна ретельна та комплексна підготовка, не виключенням є і спортивні тренування. На нашу думку, в першу чергу у спортивних тренуваннях проявляється перша причина травматизму нижніх кінцівок, а саме погана підготовка до тренувань та порушення правил організації та методики проведення тренувань. Багато спортивних травм можна було б запобігти, подбавши про ретельну підготовку перед фізичною активністю і про відповідні вправи після закінчення виконання тренувального завдання.

Руханка (розминка) підвищує температуру тіла і циркуляцію крові по м'язах. Це розігріває м'язи і робить їх вільними. Руханка робить м'язи здатними до більш швидких скорочень, поряд з поліпшенням ефективності використання кисню організмом, якщо ж її не робити, то наслідком може бути легкі поранення, розтягування і розриви зв'язкового апарату, травми нервово-м'язового характеру [1].

Другою, на наш погляд, причиною травмування нижніх кінцівок слугує перетренування спортсменів. В навчальній літературі містяться різні тлумачення терміну «перетренування», але, на нашу думку, під перетренуванням слід розуміти стан спортсмена, який виникає коли організм спортсмена відчуває занадто сильний стрес від фізичної активності.

Щодо причин перетренування, то наукова література вказує, що найбільш поширена причина перетренування - недостатнє відновлення, внаслідок з наростаючою інтенсивністю тренування [2]. Перетренування часто буває наслідком форсованої підготовки до великих стартів або через бажання швидше відновитися після попередньої травми [1].

Третьою причиною є зовнішні травмуючі впливи. Деякі спортсмени отримують травми через зовнішній вплив або контакту з об'єктами, поверхнями або іншим людьми. Такі травми часто зустрічаються на практиці. Найчастіше, контакт з іншими людьми може стати причиною того, що атлет виходить зі стану рівноваги, що може змусити їх виконати швидкий розворот або змінити напрямок руху [2]. Такі рухи можуть стати причиною травматизму сполучної тканини. Сильний прямий контакт може також стати причиною зсуву суглоба [3].

Здавалося б, легка атлетика - безконтактний вид спорту, але такого роду травми також зустрічаються і в цьому виді спорту.

Четвертою причиною можна зазначити – надмірне навантаження. Надмірні навантаження - це поширена причина травматизму серед професійних спортсменів. Такі травми зазвичай прогресують частіше, ніж гострі. Повторні травми - прекрасний приклад надмірних

навантажень. Щодо причини травм через перевантаження, то наукова література вказує, що вони викликані великим об'ємом повторюваних рухів, що викликають тиск на певні групи м'язів, суглоби або зону м'яких тканин. Згодом, стан погіршується, а уражена зона стає розтягнутою, що буде супроводжуватися больовим ефектом [4].

Отже, здавалося б, легка атлетика - безконтактний вид спорту, але і в ньому є переважні травми, що зумовлюють неможливість займатися спортом, зокрема, що стосуються травм нижніх кінцівок. Тим самим варто не забувати, що високих спортивних результатів можна досягти завдяки власному здоров'ю та спортивним навичкам, але спорт повинен слугувати тільки для розвитку здоров'я, а не спричиняти шкоду йому, в наслідок чого варто займатися спортом раціонально, з оптимальним навантаженням, у відповідній гігієнічній обстановці і т.д. Звичайно, всі ці умови добре відомі зараз, але далеко не завжди виконуються. Однак високі тренувальні та змагальні навантаження сучасного спорту і спостереження цих умов часто призводить до тяжких, а інколи і до трагічних наслідків.

Література

1. Платонов Н. В. Травматизм в спорте: проблемы и перспективы развития. *Спортивная медицина, № 1*, 2006. С. 54-77.
2. Топорков А.Н. Боровская О.Ю. Причины и профилактика травматизма в спортивной практике. *Международный научный журнал № 4*, 2016. С. 29-32.
3. Ефременко М. А. Причины травматизма в спорте. *Вестник Орловского юридического института МВД России имени В.В. Лукьянова*. URL:http://ufstor.edusite.ru/DswMedia/4_efremenko_prichiny_sportivnogo.pdf
4. Ткалич И.В., Черепок А.А. Спортивная травматология. Учебное пособие. Запорожье: ЗГМУ, 2013. 160 с. URL: http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/2869/1/TkalichIV14_Sport_travm.pdf

УДК 796.071.2

Тупчієнко Б.Б.

САМОКОНТРОЛЬ ЮНОГО ВОЛЕЙБОЛИСТА

Наряду с данными врачебного контроля и диспансеризацией самоконтроль юного спортсмена имеет большое значение для оптимизации учебно-тренировочного процесса, установления величины выполняемых нагрузок, достижения и сохранения спортивной формы. При этом самоконтроль осуществляется в двух взаимосвязанных направлениях: во-первых, фиксируются показатели функционального состояния организма и, во-вторых, определяется специальная физическая и техническая подготовленность юного спортсмена.

Для получения представления о сдвигах, наступивших в функциональном состоянии организма, необходимо сопоставлять показатели сердечно-сосудистой, дыхательной, нервно-мышечной и других систем с величиной и характером тренировочных нагрузок. В данном случае особое значение приобретают адаптационные свойства этих систем, обуславливающие как величину сдвигов функциональных изменений организма, так и характер протекания восстановительных процессов. Если к последующей тренировке показатели функционального состояния приходят к норме, значит повторная тренировочная нагрузка будет приходиться на фазу восстановления или сверхвосстановления, и работоспособность юного спортсмена сможет повышаться. В том случае, когда повторная нагрузка приходится на фазу

недовосстановления, целесообразно снизить объем и интенсивность упражнений или заменить тренировку активным отдыхом. В противном случае утомление от предшествующей тренировки может суммироваться с утомлением, полученным от новой нагрузки, что в свою очередь приводит к явлениям перетренировки [2].

Поэтому чрезвычайно важным является повседневный самоконтроль спортсмена, позволяющий получать оперативную информацию о состоянии организма и в соответствии с этим строить повседневные тренировочные занятия. Для самоконтроля за функциональным состоянием юному волейболисту целесообразно снимать следующие показатели: частоту сердечных сокращений (ЧСС), жизненную емкость легких (ЖЕЛ'), точность определения интервалов времени (по ручному секундомеру) и точность дифференцировки мышечных усилий (по ручному динамометру). Кроме того, при наличии хронорефлексомстраб (любых конструкций) следует измерять латентное время простых и сложных зрительно-двигательных реакций, удлинение которого свидетельствует о наступающем утомлении. Вопросы самоконтроля юных волейболистов описываются в учебнике применительно к юношам и девушкам старшего возраста, входящим в состав сборных команд. Прибор, регистрирующий время зрительно-двигательных реакций человека. Следует также следить за динамикой своего веса [1].

Частота сердечных сокращений измеряется пальпаторно по частоте пульса. Эту процедуру спортсмен производит лежа в постели, сразу после сна, ежедневно в одно и то же время. Кроме того, ЧСС фиксируется сразу после тренировки. Жизненная емкость легких измеряется на спирометре перед зарядкой одновременно со взвешиванием [2].

Определение точности временных интервалов и мышечной дифференцировки осуществляется утром после сна и по окончании тренировочных нагрузок. Снятие этих показателей заключается в следующем: вначале у юноши вырабатывается стереотип на временной интервал в 10 секунд, затем дается задание включить секундомер и остановить его ровно через этот отрезок времени. Отклонение в ту или другую сторону означает нарушение стереотипа, что, в частности, может произойти из-за наступающего утомления или чрезмерного возбуждения. Данный показатель является очень важным для волейболиста, которому в процессе игры постоянно приходится точно по времени рассчитывать свои действия. Для точности дифференцировки мышечных усилий вначале также вырабатывается стереотип при сжатии кистевого динамометра (например, на 15 или 20 кг). Отклонение от стереотипа означает нарушение деятельности нервно-мышечного аппарата и разбалансировку процессов возбуждения и торможения в центральной нервной системе, что также может явиться причиной утомления спортсмена [1].

Несмотря на большое значение данных о функциональном состоянии спортсмена их может быть явно недостаточно для оценки специальной тренированности волейболиста. В данном случае необходимо применять специальные тесты, показывающие уровень специфических для волейбола двигательных качеств и спортивной техники. К таким тестам можно отнести: критерий экономичности при прыжках в высоту (по В. М. Дьячкову), критерий точности при выполнении техники верхних передач в мишень, тест на выносливость при непрерывных, многократных прыжках с места с доставанием высоты 2м 10 см для девушек и 2 м 30 см для юношей.

Критерий экономичности определяется по формуле $X = W/H$, где W — имеющийся у спортсмена двигательный потенциал (например, показатель силы разгибания нижних конечностей, измеряемый по методике Коробкова — Черняева) и H — расчетный спортивный

показатель (в данном случае замер отрыва ОЦТ по методике Абалакова7). Чем ниже искомая величина, тем выше экономичность, тем техничнее спортсмен [2].

Методика определения высоты отрыва ОЦТ по Абалакову заключается в следующем: на уровне пояса спортсмена крепится сантиметровая лента, другой конец пропускается через специальную площадку, прикрепленную к поверхности. После замера высоты ОЦТ волейболиста, привставшего на носки, последний отходит назад, разбегается и прыгает. Вычитая из второго показателя первый, получаем высоту отрыва ОЦТ волейболиста [2].

Измерения высоты прыжка берутся по среднему показателю суммы трех попыток. Снимать этот показатель лучше всего в конце зарядки и после тренировочной нагрузки. Прирост прыжка или его стабилизация на высоком уровне характеризуют повышение тренированности волейболиста, а снижение свидетельствует о наступающем утомлении. Критерий точности движений при выполнении техники верхних передач в мишень диаметром 50 мм определяется отношением количества попаданий к общему числу попыток. При этом упражнение (тест) выполняется с расстояний 1,5—3,0 и 4,5 метра от мишени; с каждого расстояния производится по 10 передач мяча [1].

Тест на выносливость заключается в многократных непрерывных прыжках-подскоках с места с доставанием двумя руками нижнего края баскетбольного щита или подвешенного на этой высоте ограничителя. Данный тест лучше всего выполнять в специально отведенное для этого время, за час до утренней или вечерней тренировки. Применять его следует не чаще одного раза в микроцикле. Снижение или увеличение числа попыток соответственно показывает ухудшение или улучшение специальной работоспособности юного волейболиста — его скоростно-силовой выносливости.

Для того чтобы наглядно представлять динамику изменений как показателей функционального состояния волейболиста, так и показателей уровня развития его двигательных качеств и спортивной техники, необходимо все данные записывать графически в дневнике спортсмена. (Пример составления такого графика показан на рис. 4.) В дневнике, кроме этих показателей, можно фиксировать самочувствие, характер нагрузок, впечатления от проведенных тренировок и т.д [2].

Подобные записи, наряду с данными врачебного контроля, помогут юному спортсмену и тренеру в процессе тренировки находить оптимальные пути к достижению наивысшей спортивной формы и ее сохранению.

Література

1. Волейбол: [Учебник для «ус...». пед. ин-тов].—Мн.: Выш. школа, физ. воспитания 1979,—192 с., ил. А.В. Ивойлов.
2. Сайт : Спортивные статьи [Электронный ресурс] Режим доступа : <https://спортстатьи.рф/самоконтроль-волейболиста/>

УДК 378.015.31:796

Фролов О.І., Далекий Л.В., Войницький І.І.

ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОБУДОВИ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Рухова активність – невід’ємна частина способу життя та поведінки молоді, що залежить від організації фізичного виховання, морфофункціональних особливостей організму, який

росте, типу нервової системи, кількості вільного часу, мотивації до занять, доступності спортивного обладнання та місць відпочинку студентів [1].

Заняття з фізичного виховання є складовою частиною освітньої системи, що виступає як самостійне соціальне явище, яке пов'язане з фізичною культурою особистості та суспільства в цілому. Вона покликана підсилити увагу до особистості кожної людини як вищої соціальної цінності, орієнтованої на здоровий спосіб життя, підготовку фізично здорових і розвинутих членів суспільства.

Формування здоров'я та здорового способу життя стає одним із головних завдань сучасної педагогічної теорії та практики. Тому врахування особливостей способу життя, зокрема фізичної активності й позитивне ставлення до оздоровчо-спортивної діяльності є важливими складовими організації фізичного виховання студентської молоді. Адже у ситуації, коли відхилення у стані здоров'я значною мірою зумовлені поведінкою людини, стилем її життя, розв'язання проблеми з медичної площини все більш переміщується в площину фізичної культури. Успішне оволодіння вищою освітою вимагає достатньо високого рівня здоров'я. Засвоєння фізичної культури починається з оволодіння системою знань, які формують ціннісне ставлення та здатність студентів до фізичного вдосконалення й самореалізації здорового способу життя.

Фізичне виховання включає навчання фізичних вправ, засвоєння студентами знань, формування звички самостійно займатись, виховувати фізичні якості [2, с. 7-8].

Фізичне виховання у навчально-виховній сфері як складова частина загальної системи освіти має закласти основи забезпечення та розвитку фізичного і морального здоров'я, комплексного підходу до формування розумових і фізичних якостей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки до активного життя і професійної діяльності на принципах індивідуального підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних засобів і форм фізичного вдосконалення, безперервності цього процесу тощо.

Встановлено, що творча діяльність студентів ефективно здійснюється в умовах співпраці з викладачем. Студент, який націлений на співпрацю, звик до неї, бере активну участь у будь-якій запропонованій викладачем грі чи в засвоєнні нової вправи.

Навчальний процес є ефективним лише тоді, коли викликає і організовує психічну і фізичну активність студентів. Пасивне або негативне ставлення студента до процесу навчання унеможливує отримання позитивного результату.

Сукупність дій викладача і студента – це правильно організований навчальний процес. Проте донедавна заняття фізичними вправами ігнорували або недостатньо враховували психофізичний стан студентів, розглядалися і проводилися тільки з позицій діяльності викладача [3, с. 35-37]. Таким чином, в основу взаємодії викладача і студентів були покладені не стимулюючі, а авторитарні методи навчання, які роблять студентів байдужими, не тільки не викликаючи активності, а й пригнічуючи її.

Студентам необхідно дати такі стимули до вдосконалення, які закладені в сам процес фізичного виховання. Викладач повинен виходити з того, що результат навчання дорівнює добутку здібностей на старанність. Старанність необхідно викликати, адже без неї результат буде нульовим. Якщо студент розуміє суть поставленого завдання та зацікавлений у його вирішенні, то це прискорює хід навчання. Ця закономірність і лежить в основі принципу свідомості й активності [4, с. 158-160].

Однією з найважливіших умов результативності фізичного виховання студентської молоді є їх ставлення до занять фізичною культурою. За цією ознакою студенти поділяються на 5 основних груп (за Новосельським В.Ф.): з активним позитивним ставленням; з пасивним позитивним ставленням; з байдужим ставленням; з пасивним негативним ставленням; з активним негативним ставленням. Найвищих результатів досягають студенти з активним позитивним ставленням до занять фізичною культурою. Для формування такого ставлення необхідна відповідна мотивація навчальної діяльності [5, с. 14-15].

Основою навчального мотиву є усвідомлення студентами значення того матеріалу, що вивчається, для засвоєння предмета, для власного фізичного розвитку і здоров'я, для подальшого життя. Для цього важливо:

- ставити конкретні та посильні завдання, про результати виконання яких можна судити уже в кінці заняття або тренувального мікроциклу. При цьому наступне завдання ставиться лише після вирішення попереднього;
- забезпечити точне і глибоке розуміння кожним студентом значення навчального матеріалу.

Протягом навчання студенти, як правило, довгий час знаходяться в навчальних аудиторіях, сидять за столом, потрапляючи в умови недостатнього рухового режиму. Унаслідок цього в них відбуваються порушення процесу кровообігу, постави, що призводить до зниження працездатності. Упродовж навчального дня студенти сприймають і переробляють значний потік інформації, що призводить до розвитку втоми, нервово-емоційного напруження, особливо під час екзаменаційної сесії. Додаткове напруження адаптивних механізмів, що призводить до прогресуючого погіршення здоров'я, виникає через необхідність виконання значного обсягу навчальної роботи в умовах дефіциту часу на тлі наявного зниження функціональних резервів. Велика роль в попередженні та подоланні небажаних наслідків відводиться фізичним вправам, зокрема тим, які мають цілеспрямовану дію на відновлення фізіологічних функцій організму.

Отже, вагомими причинами є відсутність інтересу до самостійних занять фізичними вправами студентів; недосконалість системи педагогічного контролю фізичного стану у процесі фізичного виховання, яка має в своєму арсеналі тільки рухові тести, результати яких залежать від кумулятивного ефекту, і їх зміни починають виявлятися на 3-4 тижні занять, крім того, їх неможливо виконати в домашніх умовах.

Література

1. Palushka S.A. Physical Activity and Medical Health. Current Concepts / S.A. Palushka, T.L. Schwenk // Sports Med. – 2009. – V. 29. – № 3. – P. 167–180.
2. Башавець Н.А. Стан захворюваності сучасної студентської молоді та шляхи його поліпшення / Н.А. Башавець // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2015. – № 7. – С. 6–10.
3. Вовк Л.В. Концептуальная модель формирования культуры здорового образа жизни у студентов специальной медицинской группы / Л.В. Вовк // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. – 2010. – № 8. – С. 34–39.
4. Бароненко В.А. Здоровье и физическая культура студента: учеб. пособие / В.А. Бароненко, Л.А. Рапопорт. – М.: Альфа-М, ИНФРА-М, 2013. – 336 с.
5. Воронов Н.П. Использование инновационных технологий в физическом воспитании студентов / Н.П. Воронов, О.М. Столяренко // Физическое воспитание студентов. – 2010. – № 3. – С. 14–16.

ФІЗИЧНІ ВПРАВИ ЯК МЕТОД ЛІКУВАННЯ АМБЛІОПІЇ

На сьогоднішній день питання щодо методів лікування амбліопії є важливими для суспільства. Розробка ефективних методів лікування даної патології - одне з найважливіших завдань сучасної офтальмології.

Функціональне зниження зору, при якому один або обидва ока слабко або зовсім не задіяні в зоровому процесі, називається амбліопією. При нормальному зорі людина бачить кожним оком окреме зображення, яке трохи відрізняється одне від другого. Завдяки роботі мозку вони складаються в єдине, і людина отримує можливість бачити цілісну картину навколишнього його світу - об'ємну, кольорову, реальну. Такий зір називають бінокулярним. Якщо гострота зору розрізняється в різних галузях, то зображення, що потрапляє в мозок, теж буде відрізнятися (по чіткості або за величиною). Мозкові центри в результаті «відбирають» краще за якістю зображення і пригнічують зорові образи, які отримані з погано бачущого ока. В результаті розвивається амбліопія.

Велику частину часу обидва наших ока працюють одночасно. Однак, коли людина закриває одне око на деякий час, це око стає "сильнішим", оскільки зорова кора намагається компенсувати відсутність сигналу. Вимірювання величини виниклого між очима дисбалансу дозволяє оцінити пластичність зорової кори [1]. Найпершим простим і традиційним методом лікування амбліопії є пряма оклюзія. Оклюзія (закривання одного з очей) є основним методом лікування амбліопії. Мета оклюзії при зниженні гостроти зору - змусити працювати погано бачуще око і виключити вплив на нього закритого ока. В результаті оклюзії в зонах мозку, пов'язаних із зором, формуються нові з'єднання.

Численні клінічні дослідження показали кращі результати в лікуванні амбліопії при комплексному застосуванні різних методів стимуляції [2]. Фахівці з Університету Пізи довели: регулярні фізичні навантаження помірної інтенсивності стимулюють процес формування нових провідних шляхів у мозку [5]. На думку фахівців, здатність до навчання, пам'ять і швидкість регенерації головного мозку залежать від того, наскільки нейрони здатні змінюватися під впливом зовнішніх умов.

Така здатність нейронів називається пластичністю. Фізичні навантаження допомагають підвищити пластичність нейронів головного мозку, а значить, поліпшити когнітивні здібності людини. Клінічні дослідження багатьох офтальмологів показали, що кращі результати в лікуванні амбліопії досягаються при комплексному застосуванні декількох методів стимуляції. Пояснюється цим, що кожен з методів впливає на якусь одну сторону патологічного процесу, а їх комплексне застосування забезпечує різнобічний вплив на зоровий аналізатор і дає більш високий ефект розгальмовування і стимуляції функцій амбліопічного ока, що виражається в підвищенні гостроти зору [3, 4].

Вчені провели дослідження, в якому взяли участь 20 осіб. Добровольці спочатку просто дивилися фільм, заклеївши око оклюдером (спеціальним очним пластирем), а потім під час перегляду займалися на велотренажері. Поєднання оклюзії з фізичною активністю значно підвищувало нейропластичність мозку учасників [5]. Фахівці підкреслюють: фізичні навантаження повинні бути помірними. У дослідженні брали участь 18 добровольців. Учасники займалися на велотренажері. Вони виконували фізичні вправи помірної і високої інтенсивності. Дослідження показало: при помірних фізичних навантаженнях підвищувалася активність в області мозку, що відповідає за прийом і переробку візуальної інформації [6].

Таким чином, можна дійти висновку, що фізичне навантаження може суттєво вплинути на процес лікування амбліопії. За даними соціологічних вимірювань, дуже великий відсоток сучасної молоді вже має вади зору з дитинства, тому дуже важливо залучати молодих людей до активного способу життя: відвідування спортивної зали, тренувань, змагань. Поєднуючи заняття спортом та лікування зору, людина отримує шанс поліпшити процес лікування.

Література

1. Аветісов Е.С. Дисбіокулярна амбліопія і її лікування. М.: Медицина, 1968. С.208..
2. Венгер Л.В. Методы лечения амблиопии и их эффективность. *Офтальмол. журн.* 2000. №4. С.74-79.
3. Балашова Н.В., Ковалева О.В., Зеніна М.Л. и др. Комплексний метод лікування амбліопії. *Нове в офтальмології.* 2002. № 2. С. 22.
4. Бруцька Л.А. Ефективність плеоптоортоптичного лікування. *Вестн. офтальмол.* 2005. №3. С.36-39.
5. Фізичні вправи здатні повернути зір людям з амбліопією: http://meddaily.ru/article/10Dec2015/fiznagr_ambliop
6. Вчені з'ясували, що за допомогою фізичних навантажень можна поліпшити зір: <https://kp.ua/life/521651-uchenye-vyiasnyly-hto-pry-pomoschy-fyzicheskykh-nahruzok-mozhno-uluchshyt-zrenye>

УДК 796.032.2

Шкребетько К. М.

ЗАРОДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР.

Олімпійські ігри зародилися у Стародавній Греції як частина релігійного культу та проводилися вони в Олімпії – у храмовому комплексі, який був розташований в північно-західній частині Пелопонесского півострова. Всього було проведено 293 Олімпіади, з 776 р. до н.е. по 394 р. н.е.

Олімпіади починалися як змагання місцевого значення, проте з часом, Олімпійські ігри стали подією масового характеру. Приймати участь в Іграх їхали безліч людей і не тільки з грецьких полісів, а й з міст-колоній від Середземного до Чорного моря.

Хто заснував в Олімпії Олімпійські ігри, на сьогоднішній день – невідомо. Проте, існує багато легенд про зародження Олімпійських ігор. Найвідоміша легенда свідчить, як цар Еліди Іфіт, бачивши, що його народ втомився від нескінченних воєн, відправився в Дельфи, де жриця Аполлона передала йому веління богів: влаштувати угодні їм загальногрецькі атлетичні святкування. Після чого Іфіт, спартанський законодавець Лікурґ і афінський законодавець і реформатор Клісфен встановили порядок проведення таких ігор і уклали священний союз. Олімпію, де належало проводити це свято, оголосили священним місцем, а будь-якого, хто увійде в її межі озброєним – злочинцем. Згідно вшого міфу, син Зевса, Геракл, привіз в Олімпію священну оливкову гілку і заснував гри атлетів, на честь перемоги Зевса над його лютим батьком Кроносом.

Відомий також переказ, що Геракл, організувавши Олімпійські ігри, увічнив пам'ять про Пелоп (Пелопса), який здобув перемогу в гонці на колісницях жорстокого царя Еномея. А ім'я Пелопа дали області Пелопоннес, де перебувала «столиця» античних Олімпійських ігор.

Через те, що Олімпійські Ігри були частиною релігійних вірувань, обов'язковою їх частиною були релігійні церемонії. Перший день Ігор відводився для жертвоприношень: атлети мали проводити цей день у жертovníків своїх богів-покровителів. Подібний обряд повторювався і в останній день Олімпійських ігор, коли вручалися нагороди переможцям.

До участі в Олімпійських іграх допускалися всі вільні грецькі громадяни. Раби та варвари, тобто особи негрецького походження, брати участь в Олімпійських іграх не могли. Крім того, до участі в Іграх не допускалися також особи, які були викриті у скоєнні злочину.

Основоположним принципом змагань була чесність учасників. Перед початком змагань, вони давали клятву дотримуватися правил. Організація античних Олімпійських ігор передбачала контроль не тільки за ходом самих Ігор, але й за підготовкою атлетів до них.

Протягом 10-12 місяців до початку Ігор, атлети проходили інтенсивну підготовку, після чого здавали своєрідний іспит комісії елланодіків. Після виконання «олімпійського нормативу», майбутні учасники Олімпійських ігор місяць готувалися за спеціальною програмою – під керівництвом елланодіків.

Також, ці ж елланодікі, мали право позбавити чемпіона титулу, якщо він переміг шахрайським шляхом і в такому разі, атлета штрафували та тілесно карали[1, с.191].

Щодо програми Олімпійських ігор, то вона не завжди була однорідною. Спочатку там був тільки стадіон, тобто, біг на один стадій (192,27 м), а потім число олімпійських дисциплін зросло, а саме:

- на 14 Олімпійських іграх (724 до н.е.), до програми був включений диаулос – біг на 2 стадія, а через 4 роки – доліхотром (біг на витримку), дистанція якого могла становити від 7 до 24 стадій;

- на 18 Олімпійських іграх (708 до н.е.), були вперше проведені змагання з боротьби та пентатлону (п'ятиборства), який включав до себе: боротьбу, стадіон, стрибки, метання списа та диска;

- на 23 Олімпійських іграх (688 до н.е.) до програми змагань додали кулачний бій;

- на 25 Олімпійських іграх (680 до н.е.) з'явилися перегони на колісницях, які були запряжені чотирма дорослими кіньми. З часом, цей вид спорту розширився, і у V–IV ст. до н.е. стали проводитися перегони колісниць, які були запряжені парою дорослих коней, молодими кіньми або мулами;

- на 33 Олімпійських іграх (648 до н.е.), до програми Ігор додали верхові скачки на конях та панкратіон – єдиноборство, яке з'єднувало в собі елементи боротьби та кулачного бою з мінімальними обмеженнями на «заборонені прийоми».

- на 37 Олімпійських іграх (632 до н.е.) в змаганнях стали брати участь і юнаки віком до 20 років. Спочатку змагання в цій віковій категорії включали тільки біг та боротьбу, але згодом, до них додали п'ятиборство, кулачний бій і панкратіон.

- на 84 Олімпійських іграх (444 до н.е.) почали проводити і конкурс мистецтв, який став офіційною частиною програми.

Спочатку Олімпійські ігри займали один день, потім, з поступовим розширенням програми – п'ять днів (в період їхнього розквіту в VI–IV ст. до н.е.) і, врешті-решт, розтягувалися на цілий місяць.

Переможець Олімпійських ігор отримував загальне визнання та оливковий вінок з пурпуровими стрічками (ця традиція пішла з 752 до н.е.). Атлет ставав одним з найбільш шанованих людей в своєму місті, бо для жителів його перемога теж була величезною честю.

Нерідко переможців звільняли від державних повинностей та давали особливі привілеї.

А згідно з введеною в VI ст. до н.е. практикою, триразовий переможець Ігор міг поставити у Олімпійському храмі свою статую.

В 394 н.е. Олімпійські ігри були заборонені, як «пережиток язичництва», римським імператором Феодосієм I. Відродилися ж вони у кінці XIX ст. з ініціативи французького спортивного діяча П'єра де Кубертена[2, с.168-170].

Література

1. Шанин Ю. В. Олимпия. История античного атлетизма : [Монография]. *Науч.-попул. изд. СПб.* : Алетей, 2001. С.191.
2. Л. Белоусов, А.Ватлин, А.Стрелков. Олимпийское движение: история и современность. М.: П ланета, 2016. С. 320.

УДК 378.091.12-051:

Щасний В.І.

ПСИХІЧНИЙ СТАН ВИКЛАДАЧА ЯК ОСНОВА ЯКОСТІ ОСВІТИ

Оскільки психологія прагне до дійсного пізнання реального життя, вона не обмежується абстрактним вивченням окремих психічних функцій. Намагання проникнути в психічне життя особистості включає вивчення психічних процесів як моментів конкретної діяльності особистості, її властивостей, які проявляються і формуються у діяльності, та її психічних станів, які закріплюють певну сталість, статичність психічного через вчинкову дію.

Психічні процеси - це складні утворення, в яких беруть участь різні психофізіологічні функції та різні сторони свідомості. Психічні процеси мають свій специфічний зміст (пізнавальні, емоційні, вольові) і розкриваються через розвиток цього змісту. В процесі реального освоєння світу, виділяючи себе із нього, людина формується як особистість. Психічні процеси не залишаються процесами, які характеризуються самоплинністю, а перетворюються на свідомо регульовані дії, якими особистість оволодіває і які спрямовує на вирішення завдань, що постають перед нею. Сприймання перетворюється у спостереження, запам'ятовування - в заучування.

Психічні властивості - це ті риси, які, визначаючи спрямованість особистості, її здібності та характер, входять до основної характеристики особистості і складають її психологічне обличчя. Психічні процеси і властивості важко розірвати, вони невід'ємні одні від одних. Психічні процеси, їх індивідуальні вияви залежать від властивостей особистості (наприклад, сприймання — від вразливості), і психічні процеси переходять у властивості особистості в ході діяльності.

Велика роль в підтримці психічних станів належить викладачу, який, починаючи заняття, може налаштувати студентів на активну роботу, створити атмосферу творчого піднесення. В становленні взаєморозуміння, бадьорості, оптимізму викладача, чіткість, планованість дій, витримка сприяють виявленню у студентів психічних станів. У випадку не успіху у студента важливо пояснити йому його причину, підтримати словом, пообіцяти допомогти, порадити, як краще організувати самостійну роботу.

Активізація викладачем вищих почуттів студентів, почуття обов'язку, відповідальності допомагає їм зберегти позитивні психічні стани. Знаючи суть і причини виникнення психічних станів, викладач ефективніше управляє діяльністю студентів, навчає і виховує.

На сучасному етапі розвитку психології і педагогіки існує гостра дискусія щодо визначення характеру діяльності викладача. Деякі педагоги вважають, що в своїй професійній діяльності викладач призначений виконувати сукупність рольових функцій, що професійно приписані йому, тобто ні в якій мірі не відхилятися від нормативно заданого зразку. Цей підхід вимагає певної стереотипізації і формалізації всіх дій та вчинків викладача. Інші педагоги відстоюють тезу про творчу самодіяльність викладача як особистості. Бо, як стверджують прихильники цієї думки, будь-яка діяльність – це особистісний процес, для якого характерним є творча активність і самостійність, особиста свобода та індивідуальна неповторність педагога. Дві точки зору є неправомірними, оскільки не враховують однієї ознаки професії викладача – об'єктивної внутрішньої суперечності, що виникає в реальній професійній діяльності.

В психологічному плані важливим є виділення поняття творчого відношення особистості до будь-якого виду діяльності. Отже, викладач не повинен пасивно адаптуватися до заданої йому професійної ролі, а, навпаки, повинен зробити свій власний, індивідуальний внесок у здійснення педагогічного процесу, його розвиток і вдосконалення. Масштаби творчих завдань викладача можуть бути різними, починаючи з внесення інновацій у зміст, форми і методи навчально-виховної роботи і закінчуючи творчим вирішенням конкретних ситуацій, що виникають на заняттях в процесі спілкування з студентами.

Предметом діяльності вчителя є і «інша» діяльність - діяльність студентів, яку він повинен організовувати, направляти і розвивати, відповідно до цілей навчання, їх виховання і розвитку. Бо розвиток студентів може здійснюватися на основі засвоєння соціального досвіду людства через активну діяльність їх самих. Звідси основне завдання викладача – побудувати таку діяльність, в процесі й результаті якої йшов би розвиток їх ідейно-моральних якостей, системи їх знань, їх пізнавальних здібностей, їх практичних умінь і навичок. У реалізації цього завдання важливу роль грає парадигма відношень «Викладач – учень».

Ці відношення є найголовнішими серед інших типів відношень викладача (наприклад: «Викладач – інші викладачі», «Викладач – куратор студентської групи», «Викладач – батьки студентів» ін.), бо ми навіть не зможемо раціонально інтерпретувати само поняття «викладач» поза його відношенням до учня. І, навпаки, поняття «учень» може набути відповідного сенсу тільки по відношенню до вчителя. Як зазначає Б. Ф. Ломов, предметна діяльність і комунікація (взаємодія) є двома аспектами людського буття. А своєрідність діяльності вчителя як раз і полягає в тому, що вона будується на принципі інтеракції, взаємодії та комунікації в системі «Викладач – учень». З цієї точки зору навчання виступає як творче спілкування вчителя й учнів, як процес спільного пошуку й дії.

Але це ще не все. Викладач не тільки учасник взаємодії зі студентами, а він – організатор цієї взаємодії. Річ йде про особливу позицію викладача в системі взаємодії з учнями, про позицію організатора процесу взаємодії в системі суб'єкт-суб'єктних відношень «Я та студенти», в результаті якого, з однієї сторони, у студентів формуються особистісно здобуті знання, з іншої – розвивається професійна майстерність викладача. Взаємодія або діалогізація потребує побудови навчального процесу в вигляді сукупності проблем (незрозуміле, невідоме, нез'ясоване, парадоксальне для учнів тощо).

У процесі вирішення цих проблем виникає зіткнення різних точок зору. Викладач в цьому випадку реалізує функцію постановки проблем (проблемних питань) перед студентами, і одночасно він є активним учасником цього діалогу. Він не нав'язує їм свою точку зору, а чекає від студентів особистих спроб і шляхів вирішення, він допомагає кожному учню висловити перед іншими свої думки, гіпотези щодо проблеми, навіть помилкові й дивні.

Цей останній момент діалогу слід особливо виділити. Бо згідно з теорією Л. С. Виготського, людина засвоює поняття (інтеріоризує їх) спочатку в процесі розгорнутого зовнішнього діалогу з іншими, який поступово стає діалогом внутрішнім, тобто дискусією людини з самим собою. Але при внутрішньому спілкуванні мовні висловлювання зменшуються, згортаються, скорочуються і стають схожі на своєрідні ідіоми, «згустки думок», зрозумілі лише самому індивіду. Ці індивідуалізовані уявлення та схематизми, що визначають бачення предмета, нерідко бувають неправильними. Щоб перебудувати ці особистісні уявлення (сенси), необхідно створити умови, які б дозволили студенту екстеріоризувати їх, тобто винести їх назовні.

Основною вимогою екстеріоризації внутрішніх схематизмів мислення і є зовнішньо розгорнутий діалог з іншими людьми, учнями в даному випадку. Але щоб змінити, поглибити, розвивати «внутрішню картину світу», якою володіє учень, маючи на увазі, що подібні зміни можуть здійснюватися лише в результаті активної діяльності самого учня, педагог повинен будувати своє керівництво цією діяльністю не як прямий вплив, а як передачу учню тих «основ», з яких учень міг би самостійно виводити свої погляди та рішення. Зрозуміло, що вони будуть заздалегідь передбачені вчителем.

Таким чином, процес навчання, а значить і взаємодія, повинен керуватися, організовуватися та контролюватися з боку викладача.

Література

1. Виготский Л. С. Мышление и речь: Психологические исследования / Ред. Г. Н. Шелогурова. – М.: Лабиринт, 1996. – 416 с.
2. Загальна психологія: Навч. посібник / О. Скрипченко, Л. Волинська, З. Огороднійчук та ін. – К.: А.П.Н., 1999. – 483 с.
3. Маркова А. К. Психологія праці вчителя //Педагогічна творчість і майстерність: Хрестоматія / Укл. Н. В. Гузій. – К.: ІЗМН, 2000. – С. 61-65.
4. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. – К.: [НПУ](#) ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 267 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ

Василенко Н. В. ЕКСПРЕСІОНІЗМ У НОВЕЛІ СТЕФАНИКА «САМА – САМІСЬКА».....	3
Галицька К. Є. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИСЛІВНИКІВ У НОВЕЛАХ ГРИГОРІЯ КОСИНКИ.....	4
Голущак О. А. СПЕЦИФІКА МЕТОДИКИ НАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ В СТРУКТУРІ ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ.....	7
Гороховцева І. В. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ АТМОСФЕРИ В УЧНІВСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ.....	9
Іваненко І. С. ВИКОРИСТАННЯ СЕНКАНУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ЛЕКСИКОЛОГІЯ» У 5 КЛАСІ.....	11
Єсаулкова В. В. СТИЛЬОВІ ДОМІНАНТИ НОВЕЛИ В. СТЕФАНИКА «ДІТОЧА ПРИГОДА».....	12
Колосовська К. Д. ОНОВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ВИВЧЕННЯ НАРОДНОЇ ПОЕЗІЇ В ШКОЛІ.....	14
Конькова Х. І. ПСИХОЛОГІЗМ НОВЕЛИ «КЛИНОВІ ЛИСТКИ» ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА.....	15
Корнійчук О. І. ВИВЧЕННЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ТВОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КВЕСТУ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ.....	17
Ляшук К. А. ДО ПИТАННЯ ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЧАСТОК В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	18
Найдьонова Н. В. КОНЦЕПТ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В ОПОВІДАННІ МАРКА ЧЕРЕМШИНИ «СЕЛО ВИГИБАЄ».....	20
Руф В. В. РОЗРЯДИ ЧИСЛІВНИКІВ ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	12
Угровата В. О. СИСТЕМА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ СПРОЩЕННЯ ГРУП ПРИГОЛОСНИХ У ШКОЛІ.....	24
Шелепова Л. Г. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА.....	26
Шкодін К. Д. ДИСКУРС РІДНОЇ ЗЕМЛІ У НОВЕЛІ В. СТЕФАНИКА «ВОНА - ЗЕМЛЯ»....	27

СЕКЦІЯ РЕКЛАМА ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Акусова О. С. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАНІПУЛЯЦІЇ В РЕКЛАМІ.....	29
Близнюк В. О. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМΠΑНІЇ ДЛЯ ШКАРПЕТОК ТОРГІВЕЛЬНОЇ МАРКИ «ЖИТОМИР».....	30
Єнакієва Ю. І. ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНИХ ВІДЕОРОЛИКАХ НА ПРИКЛАДІ РЕКЛАМИ ТОВАРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ	31
Карпенко А. В. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ PR-ФАХІВЦЯ ЯК СПІЧРАЙТЕРА ПІД ЧАС ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМΠΑНІЇ	33
Кочмар В. О. СПЕЦИФІКА СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМΠΑНІЇ ДЛЯ ВИРОБНИКА ЕЛЕКТРОІНСТРУМЕНТУ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО БРЕНДУ «ДНІПРО-М»).....	35
Маслова А. В. АКТУАЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	37
Назарян А. А. ІНТЕРНЕТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	39
Решетілова А. В. ЕТИКА СЕКСУАЛЬНИХ МОТИВІВ І ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ В РЕКЛАМІ...40	40
Светліченко А. С. ОСОБИСТІСНИЙ БРЕНД КЕРІВНИКА	41
Сиромятников М. Р. ПЕРЕДВИБОРЧІ ПЕРЕГОНИ З БОКУ PR ТЕХНОЛОГІЙ.....	43
Шамрій В. О. РЕБРЕНДИНГ КОРПОРАТИВНОГО РАДІО: ЗАСОБИ, СТРАТЕГІЇ ТА УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ	44
Щеглова Д. Є. ГЕНДЕРОСПРЯМОВАНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ ТА ПРОСУВАННЯ РЕКЛАМИ	46
Ярмілка А. В. ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА СУСПІЛЬСТВО	47

СЕКЦІЯ ІНТЕРНЕТ, ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА РАДІО: РОЗВИТОК ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Баліоз М.В. ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКА В ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ЗМІ УКРАЇНИ.....	48
Бричка В. Г. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ВЕДУЧОГО НА ТЕЛЕБАЧЕННІ (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕВЕДУЮЇ КАТІ ОСАДЧОЇ).....	50
Волощенко В. О. ПРОПАГАНДА УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ.....	51

Власова М. С. ТИПИ НОВИН, ЩО ЦИРКУЛЮЮТЬ В СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА	52
Ганич О. Д. ПРОБЛЕМАТИКА ТА СТАН РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ФОТОЖУРНАЛІСТИКИ.....	55
Друпп К. В. ФОТОЖУРНАЛІСТИКА І СОЦІАЛЬНІ МЕДІА: ОСОБЛИВОСТІ, ЖАНРИ, АВТУРА	55
Кабанов О. В. ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ ЗАСОБАМИ ЗМІ.....	58
Кіор К. А. КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ПРОГРАМА В КОНТЕКСТІ МІСЦЕВОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕКАНАЛІВ «МТВ», «ТВ-7» ТА «СІГМА»).....	59
Крупій В.В. СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ НА РОЗМОВНОМУ РАДІМОВЛЕННІ: ТЕНДЕНЦІЇ, СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	61
Логінова А. С. ФЕЙКИ У СТРУКТУРІ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	63
Лугова Д. С. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРОГРАМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ	65
Лукашова А. О. ОСОБЛИВОСТІ ПОДАННЯ НОВИНОГО КОНТЕНТУ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ «INSTAGRAM».....	67
Мальцева Г.С. АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЯК КОМУНІКАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ДІТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ).....	70
Міробян О.В. СПЕЦИФІКА ДЖИНСИ В МАРІУПОЛЬСЬКІЙ ПРЕСІ	72
Небогатих О.О. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕБПОРТАЛУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ САЙТУ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ).....	74
Павлій І. В. ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ «ТЕАТРАЛЬНА РЕЦЕНЗІЯ» НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «ТЕАТРАРІУМ».....	76
Панасенко Д. Г. УКРАЇНСЬКІ ТЕЛЕСЕРІАЛИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	80
Піпенко О. О. АПЕЛЯЦІЯ ДО АНТИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ МЕДІАТЕКСТІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОБРАЗИ.....	83
Тупікіна О. О. СПЕЦИФІКА СТВОРЕННЯ МЕДІА-ПРОДУКТУ В ІНТЕРНЕТІ НА ПЛАТФОРМІ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ INSTAGRAM.....	84
Чабанова Д. М. ПРОБЛЕМИ ВИСВІТЛЕННЯ НОВИН ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ.....	86
Юшина Л. А. ПУБЛІЦИСТИКА УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ: ОГЛЯД АВТОРСЬКИХ ВИДАНЬ (НА МАТЕРІАЛІ ЖУРНАЛУ «ЖУРНАЛІСТ УКРАЇНИ» ЗА 2014-2019 Р.Р.).....	88
Ялі Б. І. ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ЯК СТАНДАРТ У ПОЛІТИЧНІЙ ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИЦІ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕКАНАЛІВ «1+1», «112 Україна», «5 КАНАЛ»).....	90

СЕКЦІЯ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Бабкіна А. П. СИТУАТИВНИЙ СТРАХ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СИТУАЦІЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	91
Борсук К. А. НЕСТАЧА БАТЬКІВСЬКОЇ УВАГИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ - ЗАЛЕЖНОСТІ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ.....	92
Гладкова С. О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЧОЛОВІЧОЇ ЕМОЦІЙНОСТІ В УМОВАХ ГЕНДЕРНО-РОЛЬОВОГО КОНФЛІКТУ СУЧАСНОСТІ.....	94
Декалюк Є. В. ПОЧУТТЯ ПРОВИНИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СХИЛЬНОСТІ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	96
Демчишина Н. В. БРЕХНЯ ТА ОБМАН У КОНТЕКСТІ МАНІПУЛЯТИВНИХ ЗАСОБІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ.....	99
Катрич О. Р. СХОЖІСТЬ У ЦІННІСНІЙ СФЕРІ, ЯК ФАКТОР ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	100
Клеба Н. В. ОСОБЛИВОСТІ САМОВІДНОШЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ.....	101
Сєвідова О. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ГОТОВНОСТІ ДО ШЛЮБУ НА ЯКІСТЬ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ.....	103
Скляренко Д. В. НАСТІЛЬНІ РОЛЬОВІ ІГРИ ЯК РІЗНОВИД СПРЯМОВАНОЇ УЯВИ, ЩО СПРИЯЄ РОЗВИТКУ ТРАНСЦЕНДЕНТНОЇ ФУНКЦІЇ ПСИХІКИ.....	105
Суслова Р. Д. ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКІ ВІДНОСИНИ В РОДИНІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ.....	107
Шарлай Н. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕЖ ОСОБИСТОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	108
Швирьова О. А. СТИЛЬ БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИК ПРОЯВУ СЕКСУАЛЬНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	110

СЕКЦІЯ АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Бура О. М. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	112
---	-----

Копилова К. О. НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ, ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	115
Красозова М. В. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКОЛИ	117
Кузнєцова І. С. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	119
Кумуржи М. В. РОЛЬ ПЕДАГОГА В ОВОЛОДІННІ ДОШКІЛЬНИКАМИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	121
Латишева К. Г. ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК У ЗОБРАЖУВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ	123
Лівинець А. А. ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНИХ ВЗАЄМИН У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	125
Ліпуга А. Р. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФОРМАМИ ПРЕДМЕТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНИХ ТА РОЗВИВАЛЬНИХ ІГОР	128
Мазалова С. Д. СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРАЦІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	129
Миколук Д. П. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ СУЧАСНОГО ЗДО	131
Онїпко Л. С. НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	134
Туманова Ю. О. ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКОВОГО КОМПОНЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ ВПЕВНЕНOSTІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	136
Яковцова Ю. В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО СТВОРЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	139

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Баличев М. С. ПАУЕРЛІФТИНГ, ЯК ЗАСІБ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ЗВО	141
Буга М. М. РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ СПОРТОМ	146
Зелений Я.О., Гуров Є.І., Войцицький І.І. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ГІМНАЗІЇ	148

Зиновин Д. В. МЕСТО ГОЛЬФА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ.....	150
Калашникова А. І. ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ НА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЗАСОБАМИ ВУЛИЧНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ.....	152
Карпенко У. О. ФІЗИЧНІ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ВІДПОЧИНОК.....	154
Колосовская К. Д. ФИТНЕС-БИКИНИ КАК СПОРТИВНАЯ ДИСЦИПЛИНА.....	156
Лоленко А. Р. ОСЛОЖНЕНИЯ РОДОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРИ УЗКОМ ТАЗЕ.....	158
Макаров І. О. СИНДРОМ ГІЄНА-БАРРЕ, ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	161
Мартынова Е. В. ЄПИЛЕПСИЯ. СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ.....	163
Матюха А. М. МИОПИЯ. ВОЗНИКНОВЕНИЕ БОЛЕЗНИ.....	166
Нестерова О. О. ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ НА ПОВНОЦІННИЙ РОЗВИТОК ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ.....	168
Перевертун А. А. ПРОБЛЕМА СИДЯЧЕГО ОБРАЗА ЖИЗНИ.....	169
Пирч Э. С. СПОРТ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ЧЕЛОВЕКА.....	171
Писоцкая Я. А. ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ КИСТ ЯИЧНИКА.....	173
Растєгаєв О. О. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РІШЕННЯ	175
Савран О. Ю. СИСТЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЗА-АУДИТОРНОГО ДОЗВІЛЛЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ І СПОРТИВНОЇ РОБОТИ ГУМАНІТАРНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	178
Сарахман Ю Є. ДИСПЛАСТИЧЕСКАЯ КАРДИОПАТИЯ.....	180
Скиба А. Д. ФИГУРНОЕ КАТАНИЕ.....	182
Старущенко М. С. ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФУТБОЛОМ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ПІДЛІТОК.....	184
Ткаченко Є. М. ПРИЧИНИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ТРАВМАТИЗМ НИЖНІХ КІНЦІВОК СПОРТСМЕНІВ – ЛЕГКОАТЛЕТІВ.....	187
Тупчієнко Б. Б. САМОКОНТРОЛЬ ЮНОГО ВОЛЕЙБОЛІСТА	188
Фролов О. І., Далекий Л. В., Войцицький І. І. ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОБУДОВИ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	190
Шишман А. В. ФІЗИЧНІ ВПРАВИ ЯК МЕТОД ЛІКУВАННЯ АМБЛОПІЇ.....	193
Шкребетько К. М. ЗАРОДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР	194

Щасний В. І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ВИКЛАДАЧА ЯК ОСНОВА ЯКОСТІ ОСВІТИ.....	195
---	------------

Збірник тез доповідей студентів
Факультету філології та масових комунікацій

ДЕБЮТ

У збірнику публікуються тези українською та російською мовами

Комп'ютерна верстка: Тютюма Т. С.